

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבחר
עלוני השבוע

שנה שישית
גיליון מספר 611

ראש השנה
תשפ"ו

מזמורה

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

לחצו כאן

פנים מאירות 8 ירושלים
טל' 02-500-4569
So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

זמן קיסת ויליאם השקר

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
07:52	07:11	06:00	ירושלים
07:49	07:13	06:15	בני ברק
07:50	07:12	06:06	חיפה
07:49	07:13	06:16	אשדוד
07:51	07:12	05:59	בית שמש
07:51	07:13	06:17	קרית גת
07:50	07:11	06:09	נוף הגליל

אמן ואמן

בגדול מעלת עניית "אמן" ו"אמן. יהא שמיה רבא" וקדושת בית המדרש | חודש תשרי תשפ"ו | גליון רי"ט

הכינור מרגיע את המלך

כך היה גם כאשר הכנר עבר פעמים נוספות על חקי המלכות. המלך הזמינו למשפט, אבל הוא הגיע עם הכינור והצליח לשכך את חמת המלך.

כן הוא הדבר ביחסו של הקב"ה לעם ישראל, ממשיך המדרש ואומר. כיון שהקב"ה מחבב מאד את הניגון שמנגנים ישראל **באמן. יהא שמיה רבא מברך**, הרי שגם אם, חלילה, מתעוררת עליהם קטגוריה, בכל זאת כשמנגנים לפניו את הניגון ההוא, **ואומרים אמן. יהא שמיה רבא בקול ובנעימה, מתענג, כביכול, השי"ת על כך, ומעביר על כל חטאתם.**

"לך ואמור לו", לאותו אברך", אמר הגראי"ל לרב קסלר, "שלמרות שאין לנו כל השגה בדברים אלה, אבל זה מה שכתוב כאן, הקב"ה אוהב את הניגון הזה, **ויש באמירת אמן. יהא שמיה רבא כדי לכפר על הרבה קטרוגים.**"

סיפר הרב קסלר: התקשרתי מיד אל האברך ההוא, והעברתי לו את דבריו של מרן שליט"א כלשונם. הלה שמע את הדברים בהתפעמות, והחל להקפיד מאד **באמירת יהא שמיה רבא** בכונה. והיה מהלך ממנין למנין על מנת לענות **אמן. יהא שמיה רבא**. כך עשה במשך תקופת מה.

והנה פלאי פלאים ארעו לו, וכאמור - לפי עדותו של ת"ח ירושלמי, ששמע את הדברים מפי בנו של הגראי"ל, בדברים מדיקים בתכלית. לפתע פתאום באו כל הבעיות על פתרון (הגש"פ חשוקי חמד עמ' שס"ה)

אברך מארצות הברית פנה אל רבי אברהם קסלר, ממקורביו של מרן הגראי"ל שטיינמן, ונפשו בבקשתו, שיכנס אל ראש הישיבה ויספר שהוא שקוע בצרות נוראות, וישאל מה עליו לעשות.

כששטח האברך האמריקני את רשימת צרותיו, התברר שאכן מדבר בצרות צרורות של ממש. ראשית, הוא נשוי שנים רבות ואין לו ילדים, שנית, יש לו חובות ענק, והוא איננו יודע כיצד יוכל להתחיל לפרעם, שלישית, גלו אצלו את המחלה הנוראה.

ואלו הן רק הצרות הבולטות, אבל יש עוד רבות כהנה וכהנה, והוא אינו יודע את נפשו מרב צער ויגון. "אנא ממך, הכנס נא למרן שליט"א ושאל אותו מה הוא מציע לי לעשות", ביקש האברך.

כיון שרבי אברהם קסלר מתפלל עם הגראי"ל במנין הותיקין שלו, נגש אליו לאחר התפילה, וספר דברים כהויתם.

הגראי"ל השיב על פי דברי המדרש המביא משל לאדם אחד שהיה יודע לנגן בכנור בצורה מפלאה ומיוחדת במינה, ומשום כך היה האיש חביב מאד על המלך. כל אימת שהיה המלך נתון בעצבון, בקש שיביאו לפניו את המנגן ההוא, והנה אך החל לנגן, פגה וסרה עצבותו של המלך.

פעם עבר המנגן על חוקי המלכות ועבר עבירה חמורה. משהודיעו זאת למלך, התעוררה בו חמתו, והוא זמן את האיש על מנת לגעור בו.

ברם, משנכנס האיש להיכל המשפט של המלך, החל לפרוט על נימי הכינור, ונפשו של המלך הלכה שבי אחר הצלילים הענגים שבקעו מהמיתרים העדינים, עד ששכח מדוע זמן את המנגן לכאן, ובקש ממנו להמשיך לנגן עוד ועוד.

יהודי יקר! כעת, כשאנו עומדים בפתח השנה החדשה, הבה ננצל את ההזדמנות להתחזק בעניית "אמן" ו"אמן. יהא שמיה רבא" שזו המנגינה האהוב ביותר להקב"ה ובזה נזכה לא רק למחילת עוונות, רק נתברך בשנה טובה ומבורכת ושנת גאולה וישועה, שנה מלאה ברכות והשפעות טובות בגשמיות וברוחניות אמן!

אפשר להשיג הגליונות היו"ל מדי חודש בחודשו
718-305-6886 | Umein.Vumein@gmail.com | www.UmeinVumein.org

לעילי משמת הרה"ק רבי ישראל מאיר בן הרב רבי אריה זאב זצ"ל בעל החפץ חיים
ולע"נ הרה"ק רבי משולם פייש בן רבי מרדכי ד"ע, אבר"ק טאהש - ולע"נ הרה"ק רבי חיים זאמלי בן הר"ד משה זצ"ל, האדמו"ר מריבניץ

כ"ה באלול נברא העולם: בו מתחילים ללמוד ז' ימי בראשית, בכל יום יומנו, עד שבראש השנה ילמד פרשת יום השישי. (ברכ"י תקפ"א) מיום כ"ה שהם כנגד ז' ימי בראשית נזהרים להרבות בזכויות, ויש מביאים כל יום פרי חדש כדי לברך שהחיינו. ("נר ציון" עמ' נ"ד)

יום כ"ה באלול תזהר לקדשו ביותר ... ותזהר כל אותו לילה ויום מכעס ודברים בטלים, ולא תתענה בו, אלא תאכל בלילה וביום לחם ובשר ותברך ברכת המזון בכוונה ותאכל כל מיני מתיקה. ותרה בו צדקה, ותדליק אתה או אשתך באותו לילה חמישה נרות כנגד חמישה אור של חסד הכתובים בפרשת יום ראשון של מעשה בראשית. תאמר בלילו ויומו הבקשות המסודרות ... ואם יזדמן אותו יום שמוציאים בו ספר תורה, תעלה לתורה. ("לשון חכמים" ח"א בסופו וח"ב - "נר ציון" אלול)

לקט מתוך "שופר בציון" - ספרו המיוחד של הגאון רבי בן ציון מוצפי טוב לכוון בתפילה באומרו "מלך עוזר ומושיע ומגן", שהוא 'מלך' בראש השנה, 'עוזר' בעשרת ימי תשובה, 'מושיע' ביום הכיפורים ו'מגן' בהושענא רבה.

בפשט המילים יכוון שה' יתברך 'עוזר ומושיע' ולא כבני אדם שפעמים עוזרים ואינם מצליחים להושיע, 'מושיע' ללא סיוע האדם ותחבולותיו, 'מגן' הגנה מוחלטת מכל וכל, כמגן המקיף. (סידור "שערי שמים" והביאו "עץ יוסף", שו"ת הרשב"א ח' קט"ו ע"י)

"זוכר יצוריו לחיים ברחמים" - ביום הזה אין אנו שואלים צרכי הגוף זולתי חיי הנפש.

מה שנתקן שבח זה בברכת מחיה המתים, לרמוז כי יום זה דוגמת יום תחיית המתים שעתיד ה' להזכירם לחיים ולהקים מעפרם ולחדשם כבתחילה, כן אנו אומרים לפניו, שהרי אנו כמתים מפני חטאינו, שיזכרו לחיים ויחדשנו כבתחילה ונחיה לפניו, ונדע כי נאמן אתה להחיות מתים. ("תולעת יעקב" סוד התפילה)

"יהא איניש רגיל למיכל בריש שתא אתרוגא..." (סוד תקפ"א) מה שכתב רבינו 'אתרוגא' ליתיה בגמרא בנוסח דידן. (ב"י וכו' כנה"ג ומאמ"ר) אך רבים מגדולי חכמי ספרד כתבו שהמנהג לאכול אתרוג והביאו טעמים גדולים בזה.

'המנהג בירושלים בליל ראש השנה לחלק אתרוגים כדי לומר שהחיינו על פרי חדש'.

מנהג טוב להביא אתרוג על שולחנו ומבשלים אותו בסוכר ויש שאוכלים אותו חי. ואם הוא חדש מברכים עליו שהחיינו, ואומרים "יהי רצון ... שנהיה מהוודרים במצוות ונזכה לדור בעולם משנה לשנה". (שד"ח, "מועד לכל חי", "יפה ללב", "יוסף את אחיו", בא"ח ועוד)

תיקנו הגאונים לאכול דברים מתוקים בראש השנה לסימן טוב לכל השנה, שתהא מתוקה ועריבה ולא יהא בה דבר רע וצרה.

בכל הקרבנות הנזכרים בפרשת פנחס נאמר בהם "והקרבנות עולה", חוץ מקרבן ראש השנה שנאמר בו "ועשיתם עולה".

אמר הקב"ה: 'כיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום, מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה'. (ירושלמי ר"ה ד' ח') 'כל העושה תשובה באלו עשרת הימים אני מזכה ובורא אתכם בריה חדשה בעולם!' (פסיקתא רבתי מ') שכל אדם יעשה עצמו כאילו מקריב את עצמו. ("חיי אדם" קל"ח ב' משנ"ב תקפ"א ו')

היה זה בעשרת ימי תשובה - ראש ישיבת כפר חסידים, הגאון רבי אליהו מישקובסקי ביקש סליחה מן הבחורים! על שלא הוכיח אותם מספיק במשך השנה...

הגאון רבי מאיר סלובייצקי: בחורים חושבים היום שהעיקר בימים הנוראים להתפלל בקול רעש גדול ולהאריך כמה שיותר בתפילת שמונה עשרה.

אבל מרן זיע"א - הרב מבריסק - התנגד לזה. ואמר שאת זה הוא לימד - על ידי הקפדתו של תקיעות על סדר הברכות - שלא יתפללו שמונה עשרה ארוך. ובאמת המציאות מעידה על כך שקשה לכוון אם מאריכים מדי הרבה.

כמובא בשו"ת הרשב"א, שאם מפנה מחשבתו לדבר אחר, אפילו בין התיבות, חסר בדין כוונה, והביאו ה"ביאור הלכה" (ק"א) וכן מבואר מדברי הרמב"ם (הל' תפילה ה' ט"ז) שיפנה את לבו מכל המחשבות - לא בכדי תפילה קרויה עבודה! ("מאורות רבנו מאיר הלוי")

הרבי מקלויזנבורג היה מבקש מכל הבאים להתפלל בימים הנוראים שילמדו את פירוש המילים בפיוטים, בפרט שלח הציבור שעליו להוציא את הרבים, ואם אינו מבין כוונת הדברים, הנראה שנחשב הפסק.

הגה"צ רבי נתן ווכטפול: עיקר כח היצר הוא להשפיל את האדם, להשכיח ממנו את מעלתו שהוא בן מלך, כך נופל האדם ועושה דברים שאינם מתאימים לבן מלך.

הנהגת האדם בחודש אלול להתרומם ולהתקרב עם האמת של "אני לדודי ולדודי לי", וכשנזכר ומרגיש שהוא בן מלך, ממילא כל הנהגתו אחרת. צריך לחיות ולזכור את דברי הנביא "אל תאמר נער אנכי!" ("לקט רשימות" אלול ימים נוראים)

האיר מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן הרגש נפלא: מיד כשקמים מן השינה אומרים "מודה אני לפניך מלך..." נמצא שמיד בקומו משנתו הוא כבר לפני המלך! הן הן דברי הרמ"א בפתחת השולחן ערוך, אך מי מרגיש את זה... ("פרי חיים" גליין ר"ה)

יש נוהגים להשלים כל הנ"ך בימים אלו ימי חודש אלול עד הושענא רבה. גם מי שאין לו פנאי ללמוד כל יום ח"י פרקי משנה, על כל פנים יסיים עד שמיני עצרת. ואפילו אם יש לו טרדות רבות ידחוק עצמו ללמוד לימודים אלו. ("מועד לכל חי" י"א י"ב) ריבוי הלימוד בחודש זה כדי לתקן עוון ביטול תורה. (מחזור "בית אל")

ראיתי לקצת רבנים שתמיד היו עוסקים בגופי הלכות ובחיבורים, ובחודש אלול היו מניחים קצת ומסדרים ללמוד גירסא ותחנונים.

יום כ"ד אלול קוראים בפרשת וישלח "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום" עד "בת מי זהב", שבהם נרמזו בחינת שבעה מלכים שהיו קודם שישה ימי בראשית ... שהיה הקב"ה בורא עולמות ומחריבם, התחלתם היתה ביום י"ז באלול וגמרם ביום כ"ד. על כן המנהג שביום כ"ד באלול קוראים "ואלה המלכים" (כה"ת תקפ"א א"א - בפרשת וישלח במלך השמיני לא נאמר מיתה והוא ורומז לבריאת העולם)

לקט מתוך הספר המובהר "מאורות רבנו מאיר הלוי"
ממרנא ורבנא הגאון החסיד רבי מאיר הלוי סולוביצ'ק

פחד הדין: שמעתי ממרן זיע"א - הרב מבריסק - שבני ביתו של ה"בית הלוי" לא ראו אותו מחייך במשך כל חודש אלול, לא בגלל שכך היה 'מנהגו' שבחודש אלול לא מחייכים, אלא שלא היה מסוגל לחייך.

כמו ששמעתי ממרן הלשון "ער איז נישט געוון בי זיך" אלא כאדם הנמצא בעת צרה - האם יעלה על פניו שחוק? כך ה"בית הלוי" הרגיש באלול שהוא נמצא בעת צרה.

ובכלל, ה"בית הלוי" לא היה פושט את בגדיו כל החודש, לא מתוך עצלות, אלא מרוב פחד הדין. לא היה מסוגל לישון, כי מי שמרגיש שהוא עומד לפני דין אינו מסוגל לישון, אלא הוא היה ער עד שנפל על מיטתו מרוב עייפות, וכשאדם נופל על המיטה מרוב עייפות ברור שהוא לא פושט את בגדיו.

היה בירושלים יהודי תלמיד חכם וירא שמים, רבי אפרים זלניק, שאחד מבני משפחתו היה צריך לעבור ניתוח. הלך להתייעץ עם מרן הרב מבריסק. שאל אותו מרן, האם זה נחוץ קודם ראש השנה והשיב שלא. אמר לו מרן: "אם כך תחזור אחרי ראש השנה אם הניתוח יהיה עוד נדרש - כי לפני ראש השנה ואחרי ראש השנה איז צווי זאכען - הם שני דברים!" בסופו של דבר אחר ראש השנה הרופא אמר שאין צורך לנתח. כל זה הוא רק אם משתייכים לראש השנה, שאז יש חילוק בין לפני ואחרי ראש השנה. ראש השנה הוא יום הדין והוא זמן שאפשר לפעול בו!

באמת מצינו שיש ענין שהתקיעות יהיו במקום שקוראים בתורה דווקא, כדי להזכיר זכות התורה.

וכן מובא ברוקח (ר"י) שתוקעים בשופר לאחר קריאת התורה, כיון שהשכינה אצל התורה.

"ותרועת מלך בו - זו מצות שופר" (ר"ה לב) רק בני ישראל פועלים במעשיהם בעולמות העליונים, והגויים אינם פועלים במעשיהם. זוהי הכוונה "יעקב חבל נחלתו" ("נפש החיים") זה מה ששיבח בלעם את ישראל באומרו "ותרועת מלך בו" לכן נקט 'מלך' דווקא.

רבינו חיים מוולוז'ין היה שמוח מאד בזמן תקיעת שופר, וכן אמר שצריכים להיות ברוב שמחה וחדווה, כדוגמת מדינה ביום שממליכים מלך ומעטרים אותו, כן אנחנו בתקיעת השופר ממליכים להקב"ה בכל העולמות שאנחנו עמו. ("כתר ראש" ק"ד)

כשנכנס ראש ישיבת קמניץ, הגאון רבי יצחק שיינר לברכת שנה טובה אל מרן הרב שטיינמן, סיפר לו רבינו, שבהיותו צעיר לימים כבן ארבע עשרה היה פעם בראש השנה אצל דודו, הגה"צ רבי שלמה חיים גורפינקל, שהיה מורה הוראה בקמניץ. רבי ברוך בר שימח את הציבור מאד בליל ראש השנה בשירה וכדומה עד שאשתו הרבנית התפלאה, הרי היום ראש השנה?! סיים רבי אהרן לייב: "רבי ברוך בער יכל להיות שמוח בראש השנה, כי הוא היה בסדר גמור!" ("עטרת תפארת" ר"ה תשפ"ד)

הרה"ח רבי שמעון שפירא ת"ח מופלג היה ומדקדק גדול בהלכה בכל קוצו של יוד, ובוודאי בהלכות תפילין ובתפילה בזמנה בעת נץ החמה, וקל וחומר בערב ראש השנה יום הדין. היה זה בשנתו האחרונה, רבי שמעון היה חולה מאד, עם כל זה יצא כמדי שנה לציון רבי נחמן מברסלב. עקב מצבו הרפואי הקשה, כדי שהוא לא יסע משדה התעופה באוטובוס וטלטולי הדרך ארגן אחד ממקורביו רכב. הורידו את המושבים אחורה כדי שיוכל לישון בזמן הנסיעה במשך הלילה. עם כל יסוריו ישן מעט וקם לעבודת ה' לתיקון חצות ועבודת הבוקר כדרכו בקודש.

כשהגיעה השעה ארבע לפנות בוקר, בהיותם כבר סמוכים לעיר אומן, שאל, היכן התפילין שלו. חיפשו וחיפשו ולא מצאו. כיון שהתפילין שלו היו מהודרות ביותר, מאד היו חשוב לו להתפלל איתם דווקא.

הציעו לו שיתקשרו לאשתו בירושלים, שכן היא סידרה את המזוודות ויודעת היכן הם. אך רבי שמעון ענה מיד ואמר: "חס וחלילה לא להעירה בשום אופן, היא ישנה ואמורה לקום בשעה שבע, רק אז להתקשר". כמה שניסו לשכנעו התנגד... לבסוף התפילין נמצאו באחד התיקים. ("עקבתא דמשיחא" גליון שפ"ג)

בראש השנה היא הכתיבה, ביום כיפור החתימה ובהושענא רבה המסירה. סיפר רבי גבריאל דברשווילי, ששאלו את מרן הגר"ח מבריסק, עד מתי שייך לעשות תשובה. השיב רבי חיים עד הושענא רבה. והביא ראיה לכך מהפסוק "כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב". הנה נחלקו רבי אלעזר ורבי מאיר אם עדי מסירה כרתי או עדי חתימה, והלכה שעדי מסירה כרתי. לכן מועילה תשובה עד המסירה, כי בפסוק כתוב "כי חוק לישראל הוא", כפי שהחוק אצל ישראל כך הוא המשפט אצל אלקי יעקב, וכיון שהחוק אצל ישראל שהדבר תלוי במסירה, כך הוא המשפט אצל הקב"ה, שתשובה תלויה במסירה, שהיא בהושענא רבה.

הרב מבריסק היה ניגש לתקיעת שופר על ידי לימוד התורה. בהפסקה היה עסוק ליישב או לבאר איזה רמב"ם, לאו דווקא בענייני דיומא, אלא בסוגיה שהיה עסוק בה או בעניינים שונים. כשגמר את הענין היה ניגש לומר "למנצח". לפעמים היה כל כך שקוע בלימודו עד שהיו צריכים להזכירו שכבר מאוחר, אז מיד היה אומר להתחיל "למנצח" - זו היתה ההכנה למצות שופר.

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים

נוהג היה הגר"ז מברסק לומר תהלים בכל יום פנוי בראש השנה, מתוך התעוררות ורגש. וספר פעם אדם אחד, כי כאשר נקלע לראשונה בחייו לבית הרב מברסק בראש השנה, וראה אותו ואת בניו שקועים באמירת תהלים בהתעוררות עצומה וברגש רב, תמה על הדבר ושאל בחשש: "שמוא יש כאן איזה חולה מסכן?" אולם בני הבית השיבו בשלילה, והסבירו: "הלא ראש השנה היום!" פעם שאלו את הרב מברסק על כך, ותמיהו אם לא עדיף ללמוד גמרא ביום גדול זה. השיב הרב והסביר: "משל לסוחר שהיה ברשותו הון רב, ולפתע ירד מנכסיו ונעשה עני מרוד. אין ספק, כי במצב כזה התנאי הראשון להעמידו שוב על הרגליו, הוא עלי ידי חדוש מלאי המעות שבידו. ברור הדבר, שההון המשמעותי ביותר ליום הדין הוא למוד תורה, אולם למוד בעיון מעורר לעתים קשיות ועיונים בספרים שונים, ומכך נגרם בטול זמן שאינו רצוי ביום הדין. לכן נוהג אני לומר תהלים לכלא בטול זמן, כי אותו אומרים בריצפות לכלא הפסקה."

רבי יוסף מאיר מספינקא ספר פעם, כי אצל הרבי ר' אלימלך מליז'נסק, היה רבי מנדל מרימינוב משמש בשליח-הצבור בשחרית של ראש השנה. שנה אחת, המתינו המתפללים לרבי מנדל שיצא לפני התבה, אולם הוא נחבא אליהם. החלו לחפש אחריו, ולאחר שמצאוהו, הפצירו בו רבות עד שהסכים להתפלל לפני התבה. לאחר התפלה התנצל וספר, כי פלימי שעומד בשליח-צבור בימים הנוצרים, עליו להזהר מ"טו" במנחם-אב ואילך שלא יעבר עליו יום בלי למוד גמרא. ומחמת טרדת הדרך, נאנס ולא למד גמרא יום אחד, ולכן לא רצה תחלה להתפלל לפני התבה, עד שחקק בו.

בערב ימיו של הרב מטשביץ, כאשר היה חלוש בגופו וסבל יסורים רבים, רמז חתנו רבי ברוך שמעון שניאורסון לשליח-הצבור, להזדרז מעט בתפלתו, כדי שלא להקביד על-הרב שהתאמץ להשתתף בכל התפלות למרות חלשתו. אולם כשראה זאת הרב, הרים את-קולו מתוך סערת רוח שלא כהרגלו, ואמר: "מדוע נחפזים אתם בתפלה? הרי ראש השנה היום!"

יראתו הגדולה של רבי יהודה צדקה מכל נדנד עברה וספק אסור, היו להפליא. פעם נשא דברים בראש השנה, בעת שהתאספו בביתו לאמירת תהלים, ואמר: "הרי מצות תקיעת שופר בראש השנה היא עצומה ונוראה, ואין מי שיוכל לתאר את חשיבותה ומעלתה, ואת התקונים הנשגבים שהיא פועלת בשמי מרום ובכל-העולמות, ובכל-זאת בטלו חז"ל את המצוה, רק בגלל איזה עם-הארץ בארץ כוש שיבוא לטלטל את-השופר בשבת, ובשבילו בטלו את המצוה מכל-ישראל לרבותיהם עד סוף כל הדורות. ללמדך מהי כחה של-עברה ומהו כחו של-פלי-אחד מישראל."

כליל ראש השנה הראשון אחר פטירת ה"דברי חיים" מצנו, אמר בנו בכורו רבי יחזקאל שרגא משינובה: "כשדוד המלך עליו השלום ראה את-הדורות הפחותים עד ביאת המשיח ומנהיגיהם, הצטער במרובו ואמר 'זה דור דורשני' - ביצע יוכל הדור להתקיים עמם? ולכן בקש 'מבקשי פניו' - מבקשנו מכם שתאיר אלינו את-פניך, בזכות 'עקב', ותושיענו סלה."

פנינים

השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון וזרון תרוצה מקראי-קדש (ויקרא כג, כד) - בגימטריה תקעו שופר של-איל כדי שאזכר לכם עקדת יצחק בראברהם אביכם, והתבות לכם שבתון בגימטריה נצח רחמים דבנוי לרחימו דדינא, כנאמר בזהר שאף שה' אהב משפט, מתגברים רחמי על-בניו נגד מדת הדין. (גנת אנוח)

שופר נטריקון אין שטן ואין פגע רע, ותבות אלו בגימטריה תשרי, להורות שבחדש תשרי אין כח לשטן לקטר על-ישראל, מפני שהם מלאים מצות בכל-החדש בלו. (זכר דוד)

שופר מלשון שפרו מעשיכם, והוא נטריקון שפל רוח, כי בעל-התשובה צריך להיות שפל רוח ולב נשבר, וכן הוא נטריקון שק, ותענית, פזר - רמז לצדקה, רנה - התפלה. (זרע יעקב)

שופר נטריקון שחוק פינוי ולשוננו רנה, שעלי ידי השופר ממשיכים שפע ושמחה. שופר נטריקון פקדת שרה רחל וחסדה, והאותיות קדם שופר הן עקרה, שעל ידי השופר נושעים בבנים, ושופר מאריך כלשון חז"ל מרמז שמביא אריכות ימים, ומשפיע עשר כי תקע בגימטריה עשר. (עטרת ישועה)

התקוששו וקושו (צפניה ב, א) - קשט עצמך תחלה ואחר-כך קשט אתרים, ולכן המלכה בערב יום-הכפורים צריכה להיות מלכה תחלה, שכן התקוששו נטריקון חסירו תחלה קפה של-שרצים והדר וקושו. (חמדת ימים)

השופר מזכיר לאדם את-סופו ומעוררו לשוב בתשובה שלמה: תקיע"ה נטריקון תפל קומתך ישיבוך על-האדמה. שברי"ם - שאריך בניך וכושך ישלו ממה, וכן שברך בבקר רמה יאכלון ממה. תרו"ה - תבואו רעיד ויגמלו עמך החסד. תקיע"ה - תפתח קבר ישאלוך על-השם. (הנודע ביהודה)

נחלקו חז"ל אם העולם נברא בתשרי או בניסן, ושניהם נדרשים בפסוק עולם חסד יפנה, כי יפנה נטריקון בתשרי או בניסן נברא העולם, והיו"ד מרמזת לחכמה. (עצי הלבנון)

האותיות אחר שופר כמנין שברך הרבה מאד, שהתשובה הופכת דונות לזכיות. (בן-אישחי)

היה היה

במחצת החוזה מלבלין בגרעין

הודה והדרה של יהדות פולין, היה ה'חוזה' מלבלין, רבי יעקב יצחק הלוי הורוויץ, שנקרא סתם 'רבי' בפי יהודי פולין במשך למעלה ממאה שנה עד שנות השואה. מצודתו היתה פרושה עלי פני הארץ בלה, ובעיניו הובות היו צופה ומביט למרחקים ונושא על לוח לבו את סבלותיהם של בני ישראל הנאנקים בגלות הקשה. פעם הגיע לאזניו שלי הרבי, על חזר יהודי באחד הפפרים הרחוקים מלבלין, שגבלא בידי הפריץ המקומי עקב אי-תשלום דמי החכירה, מעשה נבלה שהפריצים והמושלים בימים ההם עשו כך חדשים לבקרים, ואין פוצה פה ומצפצף. נחרד הרבי לשמע על גורלו של החובר המסכן, והוא שגר את שליחיו הנאמנים כדי שישתדלו להצילו מידת שחת. לא עבר זמן רב עד שהתברר, כי לפדיון השבוי יש לגייס במהירות כסום עתק, שפלימי ששמע את גבהו צללו אזניו. כלם פקרו את-אצבעותיהם ביאוש, בידיעה שאין תקנה בדרך הטבע להשיג כסום זה גדול, וידיהם רפו וכהו. והנה נשמע קולו של ה'חוזה' שאמר ברב רגש: "מכטיח אני, כי מי שיתן עכשו כסום זה לפדיון שבויים, יזכה ויהא חלקו עמי בגרעין העליון". כלם הביטו זה על-זה בתדהמה, אולם עוד בטרם הספיק מאן-דהו לפצות פה, פלס לו שכנא הנגיד את-הדרך אל ה'חוזה'. בבטחון ובנחישות, עמד שכנא לפני הצדיק, והניח צרור גדול ותפוח על-שולחנו. תחלה אורו פני הרבי, ששמח על פדיון נפשו של החובר השבוי, אולם לאחר רגע נענמו פניו.

"שמע נא", פנה בשפליקול אל הנגיד ואמר, "שמא תוותר על הבטחתי להיות עמי בגרעין, ותמורת זה אבטיח לך עשר לכל ימי חייה, וגם בגים טובים, צדיקים וישרים?" אולם שכנא נענע בראשו בסרוב תקיף ואמר: "לא ולא, על ההבטחה הנדירה הזו להיות במחצה אחת עם הרבי בגרעין לא אותר". עננה בבדה השתתרה עלי פני הרבי, והוא נסה שוב להבטיח לשכנא עשירות עד סוף כלי-הדורות עם דורות ישרים, אולם הלה לא רצה לשמע ותבע את קיום ההבטחה עד-לאחת. היטב ידעו כלם את הסבה לרצונו של-הרבי לקבל את ותורו של שכנא, שכן היטב הפירושו באיש קל-ידעת שיותר מקפה של-שרצים תלויה לו מאחוריו, אולם את הנעשה אין להשיב. "ובכן" נאנח ה'חוזה' ואמר, "מפיון שאתה עומד על-שולך, מכרח אתה לקבל על-עצמך את התנאים הבאים. ראשית, דע לך כי בתקופה הקרובה תרד מנכסיו ותהפך להיות עני מרוד, ולא רק זאת אלא גם תפל למשכב ותחלה בחללים כבדים לאין מרפא". בטוחים היו הסובבים כי שכנא יתחרט ויותר על-ההבטחה, אולם הוא המשיך לעמד על-שולו והסכים לכל-תנאי. "ובנוסף", המשיך ה'חוזה' ואמר, "יש עליך לקיים תנאי נוסף וברור. עליך להקפיד לבוא מדי שנה אלי לבלבין בפרם הימים הנוראים, ולשהות עמי במחצתי בבית-המדרש בשני ימי ראש השנה. אם לא יעלה בידך להגיע אפלו פעם אחת ליום הדין לבלבין, הרי אני נקי משבועתי זאת ותפסיד את חלקך בגרעין".

לא עברו ימים ארבים מאז שב שכנא הנגיד לביתו, והאסונות החלו לבוא אליו בצורות. תחלה התהפך עליו גלגל מזל, ובזמן קצר הפסיד את כלי-רכושו, עד שהפך לעני המחזר על-הפתחים. לאחר מכן חלה במחלת עור בבדה ומסתורית, שהחלישה את-גופו עד שכמעט לא היה מסוגל ללכת על-רגליו. והגזע מכל היה, שרית צחנה ועפוש החל לנדף ממנו, עד שהגפירות התרחקו ממנו בתעוב. אך כלי-זאת לא שבר את-רוחו, והוא התנחם כלי-העת בהבטחה שקבל מ'החוזה' ליבנות להיות עמו בגרעין, וכל-מחיר לא היה יקר מדי בשביל כך. היטב ידע שכנא, שלא יעלה בידו למצא מקום בעגלת נוסעים שנוסעת לבלבין, שכן אף אחד לא ירצה לשהות בסמוך לו במשך הנסיעה הארבה, ולכן היה יוצא מיד לאחר חג השבועות מביתו, ומכתת את-רגליו עד העיר לבלבין. שנה אחת, מצא שכנא את-עצמו במרחק של כמה פרסאות מלבלין, והבין כי אם ימשיך רגלית לא יגיע בזמן אלי-העיר. לפתע ראה מרחוק פרפרה נוסעת, והוא מהר להשליך את-עצמו על אס-הדרך, עד שהיא נאלצה לעצר את-מרוצה. בין הנוסעים היה ה'שר שלום' מבלו שהיה אז אברך צעיר, והוא חמל על העני המצער, והכריח את שאר הנוסעים לקחתו עמם אל ה'חוזה' בבלבין.

עם הגיעו, הלך ה'שר שלום' לקבל שלום מ'החוזה', אולם הרבי לא הושיט לו את-ידו לשלום. נבהל ה'שר שלום' והחל להתחנן על-נפשו, עד שהרבי טען כלפיו: "מי בקש ממך להביא אותו הנה?" תחלה לא הבין רבי שלום את פשר הדברים, וכשהבין כי פונתו אל אותו הלך מצרע, אמר לו ה'חוזה': "אם אתה הבאת אותו לכאן, עליך להביא אותו לידי תקונו השלם", ובאמרו זאת נתן לו את הספר הקדמון "ברית מנוחה" שחברו רבי אברהם מרמון הספרדי מגרנדה, עליו העיד האר"ז ל שקבלתו היא אמת לאמתה, ובקש ממנו ללמד בו עם שכנא הנגיד לשעבר. עשה ה'שר שלום' כן, ולאחר ראש השנה שב ואמר אל ה'חוזה': "למדתי עמו את-הספר בלו, והוא הבינו היטב". שמח ה'חוזה' לשמע הדברים והיה נר עליו כי נחה דעתו עליו על תקנו נפשו של-שכנא. לאות הוקרה, מסר ה'חוזה' לתלמידו ה'שר שלום' את הספר "ברית מנוחה" פתשוה, וספר קדוש זה שכן כבוד בחצר הקדש בלו עד השואה האמה. שכנא נותר בבלבין גם בעשרת ימי תשובה וימים הפפורים, ומיד למחרת שבך חיים ורבים יצאו ללוחות בדרך האחרונה, כאשר בראש המלוים היה ה'חוזה' בכבודו ובעצמו, שלחוה עד בית הקברות, וידעו כלם כי בכך פעל לו מקום של כבוד בגרעין.

מאורות

רבי יהודה עינאש מאלג'יר

ליום ההולולא א' בתשרי, ראש השנה, תכבי"א

מצאצאי אחת משל המשפחות הגדולות באלג'יר מיוצאי ספרד: ברחיים, בריאליד ועינאש, וסמנדי; בני - בריאליד, חיי - ברחיים, ומזוני - עינאש בערבית אלג'ירית. מצעירותו שמש בדרך באלג'יר, ולאחר מכן התמנה לרב העיר הגדולה והנהיג את נשיאותו בקמה. הוא שמר על-כל המנהגים הקדומים בעיר, כפי שהנהיגו גדולי הדורות הריב"ש והרשב"ץ, אולם כאשר החלו לנשב רוחות זרות ברחוב היהודים, נשבע שבועה חמורה על-ידעת המקום שאין לו התרה עולמית, "לעזוב את מקום שבתו ושבת אבותיו, ולעלות לארץ ישראל". בני קהלתו שהעריצוהו מאד, נסו להניאו ממחשבתו, ולבסוף נכנע לרצונם בעלי-פירו, שכן הימים היו ימי מלחמה והדברים בחזקת סנה. רק לאחר כ"ח שנים, בחדש אלול תכט"ו, יצא מאלג'יר כדי לעלות לארץ ישראל, ובדרך עבר בליוורנו, שם התקבל בכבוד גדול. בהגיעו ארצה, התמנה לראב"ד וירושלים ובראש ישיבת "בנסת ישראל" על-מקום ה'אור החיים", עמו היה בקשרי מקברים בהלכה ודאיה בעלותו לארץ ישראל. רבי יהודה לא האריך ימים בירושלים, ונפטר בראש השנה תככ"א, שהיה גם יום לכתו, כפי שהעיד על-עצמו בחבורו על און העיר, שנולד בראש השנה שחל בשבת, ונטמן בהר הזיתים. שלשה חבורים הדפים בימי חייו, והם שו"ת "בית יהודה", "לחם יהודה" על הרמב"ם, ו"בני יהודה". בניו הדפיסו חבורים נוספים שלו, בהם דרשות ופרושים, וכן פאורים בשלחן ערוך.

יוסיף דעת

אחת התמיהות המפורסמות, היא הספק שנבל בדברי ימי ישראל על התרועה אם דומה לגיחות ארובות או ליללות קצרות ותכופות, שבעטייה קבע רבי אבהו את התקנה לתקוע שברים ותרועה, והפליאה היא כיצד נוצר הספק, לאחר שהמסורת עוברת במדויק בעם ישראל מדור דור, ולמה לא שאל כלי-אחד את-אביו ואת-זקנו כיצד צריך לתקוע, וכעין זה מצאנו במסכת ברכות לגבי תקנת עזרא, שתמחו: "ונחזי עזרא היכי תיקון? אולם כבר כתבו התוספות, ש"דק בדבר הרגיל בכל יום הוא, על-כן אנו זוכרים", שאלה זו נשאל רב האי גאון בידי מר רב בהלול מקוריאן שבתונים, ומשערים שהספק החל לנקר בלבם כתוצאה מוויכוחיהם עם שכניהם הקראים, וכך גם היתה כנראה סיבת כתיבת האגרת הידועה של רב שרירא גאון, כדי להוכיח את אמיתותה של מסירת התורה מדור לדור. בתשובתו, עונה רב האי גאון להפליא על השאלה, שמימות נביאים ראשונים היה משמע לשון תרועה גניחה או יללה, והיו שהיו מריעים יבבות קלות ומהם יבבות כבדות שהן שברים, וכולם יוצאים ידי חובה, וכשבא רבי אבהו תיקן שכולם יעשו מעשה אחד, כדי שלא ייראה דבר שהדיוטות רואים אותו כחלוקה. דבריו מתפרשים, שבמשך הדורות עקב שינוי הקולות ומוג האוויר במדינות השונות בגלות, נוצרו קולות שונים, והוא קבע מנהג אחיד. וכך כתב העיב"ץ שאין כאן חילוק עניין אלא חילוק מעשה, ומוכיח זאת מכך שאפילו בזמנו מנהיג הארצות חלוקים בתרועה עצמה, כי יש בה 'שינוי גדול בין האשכנזים והספרדים ואנשי פולניא, שהללו עושין אותה ענין טרומטין, והללו עושין אותה טוט-טוט'. אולם יש מהראשונים שחלקו וסברו, שהספק נפל מעיקר הדין באורך הגלות ואין אנו יודעים היכן היא, ובודאי בדורות הראשונים נהגו בתרועה כמו שהראו למשה, אלא שאין הדורות שווים בתרועה, וכדברי הרשב"א "יש קול מגנן לדור שבער חזק קול תמור לדור אחר, ולא היו בדורות האחרונים מריעים על שברם כדרך הראשונים".

כְּלִי־מִזְנוֹתָיו שֶׁל־אָדָם קְצוּבִים לֹא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה

מַעֲשֵׂה נִפְלֵא, אוֹתוֹ סֵפֶר רַבִּי יוֹסֵף מִשָּׂאשׁ מִתְלַמְסֵן, מִמֶּנּוּ נִתֵּן לְלַמֵּד שְׁכָל־מִזְנוֹתָיו שֶׁל־אָדָם קְצוּבִים לֹא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְלֹא יוֹעִילוּ לוֹ כָּל הַשְׁתַּדְּלוּתָיו בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנָה כְּדִי לְהַגְדִּיל אֶת־מִמּוֹנוֹ. וְכִי שֶׁמֶתְעַקֵּשׁ לְהַרְוִיחַ אֶת־שָׂלוֹ שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, סוֹפֵה שֶׁהוּא יוֹצֵא נִפְסֵד וְנֹזֵק מִכֶּף. הַמַּעֲשֵׂה אֵרַע בְּיָמָיו שֶׁל רַבֵּנוּ יִחְיָאל מִפְּרִיס, מְגִדוּלִי בְּעָלִי הַתּוֹסְפוֹת, הַמִּבְנֶה 'הַחֲסִיד', שֶׁנִּי צוּרְפִי זָהָב הַתְּגוּרָרוּ בִּשְׂכֻנַּת הַיְּהוּדִים, בְּקִרְבַּת בֵּיתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ יִחְיָאל, וְשָׁמָּה יַעֲקֹב אֲבוֹדָהָם וְנִפְתְּלִי עֲזָרְיָה. עַל־אֵף שֶׁשְׂנֵייהֶם עָסְקוּ בְּמַלְאכָה אַחַת, וּמִשְׁבַּע הַדְּבָרִים הָיוּ אֲמוּרִים לְהַתְחַרְוֹת זֶה בְּזֶה, הָיוּ יָדִידִים מְשֻׁבָּעִים וְסִיעוּ זֶה לְזֶה בְּעִסְקֵי הַזָּהָב וְהַתְּכָשִׁיטִים. הָיָה זֶה בְּיָמֵם הַסְּמוּכִים לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּאִשְׁרֵי שֶׁנִּי הַחֲבָרִים הַתְּנַעֲדוּ יַחַד זֶה עִם־זֶה, וְלֹאֲחֵר שֶׁשְׁוֹחָחוּ בִּינֵיהֶם עַל הַהֲכָנוֹת לְקִנְיָת יוֹם הַדִּין הַקָּרֵב וְכָא, נִעְנָה אֶחָד מֵהֶם וְאָמַר לְחֻבְרוֹ: "יְדוּעִים לָךְ בּוֹדָאי דְּבָרֵי חֻזַּל", כִּי מִזְנוֹתָיו שֶׁל־אָדָם קְצוּבִים לֹא מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְכִיּוֹם הַדִּין הַקָּרוֹב אִסְרָן, עֲתִידִים בְּשָׁמַיִם לְקַבֵּל אֶת הָרוּחַ שְׁאֵנוּ עֲתִידִים לְהַרְוִיחַ בְּשָׁנָה הַקָּרוֹב. הִבֵּה וְנִתְעַנָּה שְׂנֵינוּ, וְנִבְקֵשׁ שֶׁיִּרְאוּנוּ בְּחִלּוֹמָנוּ כְּלִיל רֹאשׁ הַשָּׁנָה מִזֶּה הַסְּכּוּם שֶׁנִּגְזַר עָלֵינוּ. אֲנִישִׁים כְּשֵׁרִים הָיוּ שְׂנֵי צוּרְפִי הַזָּהָב, וְאִמְנָם בַּעַת שֶׁשְׂנֵינוּ אֶת־שְׂנָתָם כְּלִיל יוֹם הַדִּין, רָאוּ בְּחִלּוֹמָם אֶת הַסְּכּוּם הַכְּלָלִי שֶׁל רוּחֵיהֶם בְּשָׁנָה הַעֲתִידָה. אֵךְ בְּעוֹד הַשְׁתַּף הָרִאשׁוֹן יַעֲקֹב אֲבוֹדָהָם, רָאָה בְּחִלּוֹמוֹ כִּי עֲתִיד לְהַרְוִיחַ מֵאֵתִים זָהוּבִים, רָאָה חֻבְרוֹ בְּחִלּוֹמוֹ כִּי הוּא עֲתִיד לְהַרְוִיחַ רַק מֵאָה וְחֲמֵשִׁים. הַבָּקָר אוֹר, וְהַשְּׁנֵים הַשְּׂכִימוּ וְנִפְגְּשׁוּ זֶה עִם־זֶה, כְּשֶׁהֵם נִתְנָגִים עֲדוֹן תַּחַת הַשְּׁפַעַת הַחֲלוּם הַמַּרְעִישׁ. כְּדִי לְהוֹצִיא מִלִּבָּם אֶת־הַסִּפְסַף שֶׁמֶה חֲלוּם הַכֵּל הוּא, הִלְכוּ הַשְּׁנֵים אֶל רַבֵּנוּ יִחְיָאל, וְסִפְרוּ לוֹ אֶת־הַמֶּאֱרַע כִּלּוֹ. הִצִּיעַ לָהֶם הָרֵב, לְרֹשֶׁם בְּפִנְקָסֵם אֶת־כָּל הַכְּסוּתֵיהֶם בְּשָׁנָה הַעֲתִידָה עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַבָּא, וּבִסּוֹף הַשָּׁנָה יַעֲרֹכוּ אֶת־הַסְּכּוּם הַשְּׂנֵי וְיִרְאוּ אִם אִמְנָם הַחֲלוּם הָיָה אֱמֶת.

הַשָּׁנָה הַחֲלָה, וְשְׁנֵי הַשְּׁתַּפִּים עָמְדוּ בְּמִשְׁמִיתָם וְרָשְׁמוּ כְּלִי־פְרוּטָה שֶׁנִּבְנְסָה לְאוֹצָרָם. יוֹם אֶחָד, הַתְּגַלַּע בֵּין שְׁנֵי הַצּוּרְפִים סִכְסוּף מִמוֹנִי. הָיָה זֶה לְאַחַר שֶׁשְׂנֵייהֶם הִשְׁקִיעוּ כֶּסֶף רַב בְּרִכִּישַׁת תְּכָשִׁיטִים יְקָרִים שֶׁהוּבְאוּ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה, וְכִאֲשֶׁר סִימּוֹ לְמִכּוֹר אֶת־כָּל הַתְּכָשִׁיטִים בְּרוּחַ נָאָה, הַתִּישְׁבוּ לַעֲרֹךְ אֶת־הַחֲשׁוֹב. "הִבֵּה נַחֲלֵק אֶת הָרוּחִים לְשְׁנֵי חֲצָאִים, כִּפִּי שֶׁהִשְׁקַעְנוּ מִחֲצָה עַל־מִחֲצָה", הִצִּיעַ הַשְּׁתַּף הָרִאשׁוֹן, אוֹלָם הַשְּׁתַּף הַשְּׂנֵי מָחָה בְּתַקָּף וְטַעַן כִּי חֲלָקוֹ בְּרוּחִים אֲמֹר לִהְיוֹת גְּדוֹל יוֹתֵר, בְּטַעֲנָה שֶׁהוּא הִשְׁקִיעַ שְׁנֵי שְׁלִישִׁים בְּקֶרֶן וְלֹא רַק חֲצִי, וְלָכֵן עָלֵי לְקַבֵּל שְׁנֵי שְׁלִישִׁים גַּם בְּרוּחִים. לְאַחַר שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְעִמְקַת הַשְּׁוֹה, הַתִּישְׁבוּ שְׁנֵי הַצּוּרְפִים לְכַנֵּי רַבֵּנוּ יִחְיָאל שֶׁיִּפְסַק בִּינֵיהֶם אֶת־הַדִּין. "בִּידֵי מִי הֵיוּ הַתְּכָשִׁיטִים מִנְּחִים, וְכִי מִחֲזִיק בְּרוּחִים?" שָׁאַל הָרֵב, וְיַעֲקֹב הַשְּׁתַּף הָרִאשׁוֹן אָמַר: "בִּידֵי הֵיוּ הַתְּכָשִׁיטִים וְהָרוּחִים כֻּלָּם נִמְצָאִים תַּחַת יָדִי". "הֵאֵם יֵשׁ לָכֵם עֵדִים אוֹ שְׁטָר עַל בְּצוּעַ הַעֲסָקָה בִּינֵיכֶם?" שָׁאַל רַבֵּנוּ יִחְיָאל, וְכִשְׁנֵייהֶם בִּשְׁלִילָה, אָמַר: "אִסְרָךְ, יַעֲקֹב הוּא הַמְּחֻזָּק, וּמִכֵּיוֹן שֶׁכֶּף עַל־שְׁתַּף רָאִיָה שֶׁהוּא הַצּוֹדֵק, וּמִכֵּיוֹן שֶׁאֵין לוֹ רָאִיָה אוֹ עֵדִים, יִשְׁבַּע יַעֲקֹב שֶׁשְׁטַעֲנָתוֹ אֱמֶת וְיִקַּבֵּל אֶת מִחֲצִית הָרוּחַ מִן־הַעֲסָקָה". לְשִׁמַּע הַדְּבָרִים נִבְהַל יַעֲקֹב הַצּוּרְפִי, וְהוּא אָמַר מִיָּד: "לֵהֲשַׁבֵּעַ? חֲלִילָה לִי לַעֲשׂוֹת כֵּן. אִמְנָם בָּרִי לִי שְׁאֵנִי צוֹדֵק, אוֹלָם מַעֲדִיף אֲנִי לוֹתֵר עַל־חֲלָקִי וְכִלְכֵּד שֶׁלֹּא לְהַשְׁבַּע עַל־אֱמֶת". הַסִּתְפַּק יַעֲקֹב בְּשִׁלִּישׁ הָרוּחַ, וְיֹתֵר עַל הַהִפְרָשׁ שֶׁהִגִּיעַ לוֹ לְדִבְרָיו, שֶׁהִסְתַּכֵּם בְּשִׁשָּׁה זָהוּבִים. גַּם סְכּוּם הָרוּחַ הַלֵּזָה נִרְשַׁם בְּפִנְקָסִים, וְכָךְ הִמְשִׁיכוּ הַשְּׁנֵים לְרֹשֶׁם אֶת־רוּחֵיהֶם עַד סוֹף הַשָּׁנָה. בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַתִּישְׁבוּ שְׁנֵי הַשְּׁתַּפִּים לַעֲרֹךְ אֶת הַמֶּאֱזֵן הַשְּׂנֵי, וְהִנֵּה הַתְּבַרֵּר כִּי יַעֲקֹב הַרְוִיחַ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה מֵאָה שְׂמוֹנִים וְתִשְׁעָה זָהוּבִים, אַחֲד־עֶשְׂרֵי זָהוּבִים פְּחוֹת מִמֶּה שֶׁרָאָה בְּחִלּוֹמוֹ, וְנִפְתְּלִי הַרְוִיחַ מֵאָה שָׁשִׁים וְאַחַד זָהוּבִים, אַחֲד־עֶשְׂרֵי זָהוּבִים יוֹתֵר מִהַחֲלוּם. כָּאוֹ הַשְּׁנֵים אֶל רַבֵּנוּ יִחְיָאל, וְהוּא פָּנָה אֶל־הַשְּׁתַּף הַשְּׂנֵי וְאָמַר: "עֲכָשׁוּ נֹזְכַת לְדַעַת, כִּי הַצּוֹדֵק הֵיָה עִם חֻבְרוֹ יַעֲקֹב, שֶׁהִשְׁתַּפּוֹת בִּינֵיהֶם הָיְתָה לְמִחֲצִית הָרוּחַ וְלֹא לְשִׁלִּישׁ וְשִׁלִּישִׁים". סָרַב נִפְתְּלִי לְקַבֵּל אֶת־הַדִּין וְטַעַן: "כִּי־צָדִיק יִתְכַּן שֶׁהַחֲלוּם הָיָה אֱמֶת? הֲרִי הַהִפְרָשׁ בִּינֵינוּ הֵיָה עֲשָׂה זָהוּבִים, וְעֲכָשׁוּ נִמְצָאוּ אַחֲד־עֶשְׂרִי?" וְיַעֲקֹב הַשְּׁתַּף הָרִאשׁוֹן עָנָה מִיָּד: "זָהוּב אֶחָד שְׁלֹמִיתִי מִכִּיסִּי לְסוֹפֵר שֶׁתֵּבַת אֶת כֶּתֶב הַתְּבִיעָה וְהִשְׁלִיחַ שֶׁהִזְמִין אוֹתָהּ לַדִּין, וְזֶה פֶּשֶׁר הַדְּבָר". אוֹלָם נִפְתְּלִי סָרַב לְקַבֵּל אֶת־הַדְּבָרִים, וְעַל־אֵף שֶׁרַבֵּנוּ יִחְיָאל הִצִּיעַ לוֹ דְּבָרֵי נֶעֱם לְהָשִׁיב אֶת־הַהִפְרָשׁ בִּינֵיהֶם כְּדִי לֵאמֹר אֶת־הַחֲשָׁבוֹ, הַמְשִׁיךְ לַעֲמֹד עַל־שָׂלוֹ וְטַעַן שֶׁדְּבָרֵי חֲלוּמוֹת אֵינָם מַעֲלִים וְאֵינָם מוֹרִידִים. שׁוּב בָּלַע יַעֲקֹב אֶת־הָעֶלְבּוֹן, פָּנָה לְחֻנּוֹתוֹ וְהַחֵל לְקַבֵּל אֶת־פְּנֵי הַקּוֹנִים. בְּאוֹתוֹ יוֹם, הִמָּתָה חֻנּוֹתוֹ לְמַעֲלָה מִן־הַמַּדָּה, וְכִאֲשֶׁר נָעַל אֶת־הַחֲנוּת בְּשִׁעוֹת הַתְּגָרִים, רָאָה כִּי בִּידוֹ רוּחַ נָקִי שֶׁל אַחֲד־עֶשְׂרֵי זָהוּבִים. הַצּוּרְפִי הַשְּׂנֵי נִפְתְּלִי, לַעֲמֶת זֹאת, יִשָּׁב כִּלִּי־יוֹם בְּחֻנּוֹתוֹ, וְאִפְלוּ קוֹנָה אֶחָד לֹא דָרָךְ עַל־מִפְתָּנוּ. כְּשֶׁנָּעַל אֶת־דִּלְתוֹ כְּכַאֲבִילֵב וּפָנָה לְבֵיתוֹ, נִתְקַל בְּדִרְכּוֹ דְּבִיבָן שֶׁל כְּלִי־זִכְרוּתִי שֶׁעָמַד בְּשׁוֹק, וְכִלִּי־הַכֶּלִּים שֶׁעָלָיו נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא עֲצָמוֹ נִפְלַע עֲלֵיהֶם וְנִפְצַע בְּפָנָיו וּבְגָדָיו. "מָה עָשִׂיתָ?" הָרִים עָלָיו בְּעַל הַדְּבָרִים אֶת־קוֹלּוֹ, וְגִרְרוּ בִּכְחַ אֶל בֵּית הַמִּשְׁפָּט כְּדִי לְתַבַּע אוֹתוֹ עַל־הַנְּזָקִים שֶׁנָּסָה לוֹ. וְכִּי הָיָה גְּבוֹה הַקֶּנֶס שֶׁבֵּית הַמִּשְׁפָּט גָּזַר עָלָיו? אַחֲד־עֶשְׂרֵי זָהוּבִים! כִּי־בֵיתוֹ הִמָּתִינוּ לוֹ עַד־בּוֹשׁ, וְנִתְחַדֵּשׁ כְּשֶׁחִזַּר בְּצוּעַ זִכְרָם, וּפָנָיו אֲבִלִים. לְשִׁמַּע תְּלֹאוֹתָיו, הַתְּפַעֲמוּ כֻלָּם אֶל מוֹל נִפְלָאוֹת הַהִשְׁתַּחֲוָה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכָן לְחֻבְרוֹ אִפְלוּ כְּמִלָּא נִימָה. לְאַחַר שֶׁהִתְאַוְּשׁ, פָּנָה הַצּוּרְפִי אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ יִחְיָאל מִפְּרִיס, לְשֵׁם הַזְמָן גַּם חֻבְרוֹ יַעֲקֹב. לְאַחַר שֶׁגִּלְגַּל אֶת־הַמֶּאֱרָעוֹת שֶׁעָבְרוּ עָלָיו, בִּקֵּשׁ אֶת סִלְחָת חֻבְרוֹ, וְיַעֲקֹב שׁוּב הַתְּגַלָּה בְּאֲצִילוֹת נִפְשׁוֹ וּמַחֵל לוֹ בְּכִלְיָלֵב. וְכִּי הָיָה רַבֵּנוּ יִחְיָאל נוֹהֵג לְסַפֵּר זֹאת בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּמַעֲרֹר אֶת־הַקֶּהֶל לְאַמּוּנָה וּבִטְחוֹן. ♦

פְּנִינֵי אוֹר הַחַיִּים

מְדַבְּרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ

הַנִּעְנָה פֶּה בַּעֲבוּר לְפָנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּמוֹ אֲרֻכָּה וְיָמִים. וּבְעֶשְׂרֵת יָמֵי תְשׁוּבָה, עָלֵינוּ וְנִשְׁתַּחֲוֵנוּ עַל־קִבְרוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצּוֹדֵק חוֹשֵׁי הָאֲרֶבֶץ, וְאִמְרָנוּ עָלָיו סִלְחוּת וְתַחֲנוּנִים כָּל בֵּית מִדְּרָשׁנוּ עַל־מַעֲלָתָם, וְלִמְדָנוּ עָלָיו מִשְׁמֶרֶת. וְחֻזְרָנוּ וְעָלֵינוּ אֶל הָהָר הַקְּדוֹשׁ הַר־הַכְּרִמָּל אֶל מִקְרַת אֲלִילוֹת הַנְּבִיָּאִים ז"ל, וְהַבִּאֵנוּ שָׁם סֵפֶר תּוֹרָה, וְעִשְׂנוּ שָׁם יוֹם הַכַּפּוּרִים בְּלֵנוּ, גְּדוּלִים וְקִטְנִים, וְזוֹ הִיא הַמַּעֲרָה שֶׁאִמְרוּ עָלֶיהָ בְּמִקְרָא שֶׁלֹּא זֶה שְׂכִינָה מִמֶּנָּה, וְשֶׁאִם יִשְׁתַּחֲמֵק מִמְּקוֹם הַסֵּתוּם אֲשֶׁר בָּהּ כְּמִלָּא מִחַט סְדֻקָּה, הִיָּה מִתְּמַלֵּא כְּלִי־הַעוֹלָם כִּלּוֹ אוֹרָה. אִם נִבְּאוּ לוֹמַר אִפְּן מִקְרָה זֶה, יִתְפַּלֵּל הָאָדָם וְיִאמַר בְּרוּךְ שֶׁכָּכָה לוֹ בְּעוֹלָמוֹ. וְהִיא עַל־יָהּ הַאֲפִי: חֲנֹךְ שֶׁלָּה שְׁוֹה כְּאִלּוֹ עֵשׂוֹי מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמֵן, וּבִנְבִיָּה כְּמוֹ שְׁנֵים עֶשְׂרֵי אֲמוֹת וּבִאֲרָךְ עֶשְׂרִים אֲמוֹת וְרִבְעָה שְׁנֵים עֶשְׂרֵי אֲמוֹת, וְכִלְכֵּל גִּגַּה וְקִירוֹתֶיהָ אֲבָן אַחַת. רַבִּי אֲבָהוּ הָיָה מְנַשֵּׁק כִּי־פִי דַּעֲבוּ, לְפִי שֶׁהִיא אֲרָץ קְדוּשָׁה. וְאִדְּעֵלִי־פִי שֶׁכְּתוּב הַתּוֹסְפוֹת כִּי יֵשׁ חֶלֶק בַּעֲבוּר שְׂאִינוּ מְקַדֵּשׁ, כְּכָאן יְדוּעַ לָהֶם הַמְּקוֹם הַהוּא שְׂאִינוּ מְקַדֵּשׁ, וְיָדוּעַ וּמִפְּרָסֵם הַמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ. הַצּוֹדֵקִים אֲשֶׁר סָבִיבוֹתֵינוּ: חוֹשֵׁי הָאֲרֶבֶץ, אֲלִישֵׁעַ בְּרֶשֶׁשֶׁט, רַבִּי יְהוֹדָה בְּרִי־בָבָא מַעֲשִׂיָה רוּחִי מְלֻכּוֹת, רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ, שְׁמוּאֵל הַקָּטָן, עֲקִיבָא בְּרִימְהֶלְלָל, עֲלֵיהֶם הַשְּׁלוֹם. אֲשֶׁר בְּשִׁבְרֵי אֶחָד מֵהֶם רָאִינוּ לְאָדָם לְבָבוֹ מִסּוֹף הָעוֹלָם לְהִיֹּת לוֹחֵף עֲפֹתָיו רִגְלָיו. וְהִיָּה בְּסִמּוֹן וְהַצְלָחָה עַל־מַעֲלָתָם, מְדַרְשׁ נִסְתָּה יִשְׂרָאֵל נִפְתַּח בֵּינֵם רֹאשׁ חֹדֶשׁ חֲשׁוֹן ת"ב. וְהִי רָצוֹן שִׁיחָה לָכֵם לְטוֹבָה וְלִשְׁמִיחָה, וְלִזְכוּת רַב בְּעוֹלָם הָיָה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁכָּל הַבָּאִים מִירוּשָׁלַיִם וּמִצַּפֵּת וּמִטַּבְּרִיָּא, וְיֹרָאֵה אֶת הַחֲלוּמוֹ הַזֶּה כְּלִי־חַיִּים וְקִצַּת מַהֲלִילָה בְּאֶפְרָן נָאוֹת. וְיֹצֵאִים וְאִמְרִים אֲשֶׁר הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ, אֲשֶׁר־יִמְחֹקוּ, אֲשֶׁר־יִמְכּוּזוּ שְׂכֻדוֹ לָכֶךְ.

(מִסְתַּכֵּת שִׁכְחָה אוֹדֵר מִשְׁתַּחֲוִיָּה וְהַסְּכָה עַל הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל)

דְּבָרֵי הַיָּמִים

כִּיּוֹם א' בְּתַשְׁרִי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, תל"ב שְׁנָה לְאַחַר חוֹרְבַן בֵּית שֵׁנִי, דִּהְיִינוּ בִּשְׁנַת ד'ר"ס, בִּשְׁנַת חֲתִימַת הַתַּלְמוּד הַבְּבֵלִי, אוֹ זְמַן־מָה קוֹדֵם לָכֵן, נוֹלַד הֵילֵד הַפְּלִאִי נַחְמָן קְטוּפָא בְּכַפֵּר בְּרַעַם שְׁבַגְלִיל. שֵׁם הוּרָיו פִּינְחָס בְּרִי־אִיָּר (אֵינוּ הַתְּנַא הַיְּדוּעַ שְׁקֵדֵם לוֹ) וְרַחֵל, וְנִקְרָא נַחְמָן עַל־שֵׁם נַחֲמָתָם שֶׁנוֹלַד לָהֶם לְאַחַר שֶׁהָיוּ חֲשׂוֹכֵי בָנִים שְׁנִים רַבּוֹת. מִיד עִם לִידוֹתוֹ, הַחֵל הֵילֵד הַפְּלִאִי לְדַבֵּר דְּבָרֵי תּוֹרָה, וְאִבּוֹ שִׁנְדָּהּ מִכֶּר, הַשְׁתִּיקוּ. מִזֹּאת לֹא פָצָה הֵילֵד אֶת־פִּיו, וְכִיּוֹם שְׁמִילָא לוֹ י"ב שָׁנִים, הַחֵל לִנְבֵּא אֶת הַעֲתִיד לִהְיוֹת עַד בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ, וּמִשְׁטִיִּים אֵת נְבוֹאוֹתָיו נִפְל וְנִפְטָר, וְלָכֵן נִקְרָא קְטוּפָא מִפְּנֵי שֶׁנִּקְטַף בְּדַמִּי יָמָיו. וְנִבְאוֹתָיו הַפְּלִאוֹת נִכְתְּבוּ בִּסְפֵר "נְבוֹאוֹת הֵילֵד", בוֹ נִבְאוּת חֲמֵשׁ נְבוֹאוֹת שֶׁנִּבְּאוּ בְּלִשׁוֹן הָאֲרָמִית וּבִסְפֵר אֶל־פִּי ב"ת, כְּעֵין פִּיּוֹת בַּחֲרוּזִים, וְבוֹ הוּא מְנַבֵּא עַל הַמַּלְחָמוֹת הַעֲתִידוֹת לִהְיוֹת טֶרֶם בֵּיאַת הַמְּשִׁיחַ. הָרִאשׁוֹן שֶׁגִּילָה אֶת הַסֵּפֶר הָיָה רַבִּי אֲבָרָהָם ב"ר אֲלִיעֶזֶר הַלֵּוִי הַזֶּקֶן שֶׁחַי בְּזִמְנֵי גִירוּשׁ סַפְרָד, וְהָיָה גִיסוֹ שֶׁל רַבִּי אֲבָרָהָם זְכוּת כִּי סִפֵּר "סֵפֶר יוֹחֲסִין", וְהוּא כּוֹתֵב בְּהַקְדָּמָה, כִּי הַסֵּפֶר נִמְצָא בְּחוֹרְבָה בְּטַבְּרִיָּא מֵאוֹת שָׁנִים קוֹדֵם לָכֵן, וְהוּא נִשְׁלַח לְחַכְמֵי צִרְפַּת עַל־יְדֵי רַבִּי דוֹד הַגִּיגִי נָכַד הַרְמָבָּם, רַבִּי אֲבָרָהָם כֹּתֵב פִּירוּשׁ לְדְבָרֵי הַנְּבוּאָה, אוֹלָם הַדְּבָרִים נוֹתָרִים חֲתוּמִים וְנִסְתָּרִים וְאֵין אִישׁ יוֹדֵעַ אֶת פֶּשֶׁרָם. הַסֵּפֶר נִדְפַס לְרִאשׁוֹנָה בְּסוֹף הַסֵּפֶר 'נְגִיד וּמִצּוֹה' לְרַבִּי חַיִּים צִמְחָה, וּמִשָּׁם בְּמַהֲדוּרוֹת רַבּוֹת. פִּירוּשׁ נוסֵף עַל הַנְּבוּאָה כֹּתֵב הַמְּשִׁיכִיל הַנוֹדֵעַ יִצְחָק הַלֵּוִי סְטֵנוֹב מְבַרְלִין וְהוֹצִיאָה לְאוֹר בְּבִרְלִין תַּקנ"ג בְּטַעֲנָה שֶׁמֶצָא בִּיאוֹר חֹדֶשׁ בְּכַתְבִּי־יָד, אוֹלָם נִרְאָה שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ כֹּתֵב אֶת הַבִּיאוֹר וְתַלְה בוֹ בּוֹקִי־סִרְיִי כְּדִרְכּוֹ. כְּבָרִיָּהם שֶׁל נַחְמָן קְטוּפָא וְאִבּוֹ נִמְצָא עַל־פִּי הַמְּסוּרֶת בְּכ

משפחה

שנה אחת, נסע רבי דוד מללוב אל רבו 'החזוה' מלבלין לראש השנה, ונטל עמו את-תלמידו רבי יצחק מוורקי שהיה אז צעיר לימים. לפני תקיעת שופר, פנה רבי דוד עם תלמידו אל בית-המדרשו של 'החזוה', כדי לשמע קול שופר, ובדרך שמעו קול תינוק בוכה מאחד הבתים. חמלו שניהם על התינוק הבוכה, ונכנסו אל תוך הבית, והנה הוא ריק מאדם. הבינו השניים, כי בודאי הלכו ההורים אל בית-הכנסת כדי לשמע את-התקיעות, ורבי דוד החליט להשאיר בבית כדי לשמור על התינוק הקטן ולשעשעו עד שוב הוריו, ואמר שפדאי היא נפש אחת מישראל כדי לאבד את התקיעות בעבורה. הציע התלמיד לרבי דוד ללכת לבית המדרש, שכן העדרו תמשך תשומת-לב בלתי נגילה ואף יגרם בכך צער לרבים, והציע את-עצמו להותיר בבית. שמע רבי דוד בקולו, אולם כשנכנס 'החזוה' ובקש להתחיל בתקיעות, הביט אנה ואנה ושאל: "היכן הוא רבי יצחק מז'וריק"? לא הבינו החסידים את פשר השאלה, ולא הכירו את רבי יצחק שכנה עלי-שם עיר הולדתו, שכן היתה זו הפעם הראשונה שהגיע לבלבין. החייד שהבין את שאלת הרבי, היה רבי דוד מללוב, והוא שלח מיד שליח להביאו אל בית-המדרש, והעמיד שומר אחר על התינוק. כל אותה שעה המתין החזוה ולא החל בתקיעות, ומיד כשנכנס רבי יצחק, פנה אליו ושאלו: "באיזו סגיה אתה עסוק בימים אלו"? השיב רבי יצחק וספר, כי עוסק הוא בסגיה שקרוב פסול לעדות בין לזכות ובין לשלילה. הביט בו 'החזוה' ושאל: "האם הקשה לך דבר-מה בסגיה זו"? ורבי יצחק השיב מיד: "כן, רבות התחבטתי והתקשיתי בסגיה זו. שהרי אם קרוב פסול לעדות כשהוא בא לזכות את-הגדון, מתקבל הדבר עלי-הדעת. אולם מדוע הוא פסול לעדות כשהוא בא להעיד לחובתו"? נהנה הרבי מדבריו, ושאל: "נו, והאם מצאת תרוץ לקשיה גדולה זו"? ושוב השיב רבי יצחק ואמר: "כן, חשבתי לומר, כי באשר אדם מעיד על-קרובו לחובה, והוא מחיבו בתשלום, הופכת עדותו המחויבת, לעדות של-זכות, כי בכך הוא פוטר את הגדון מענש בעולם הבא. שכן כפר על-עצמו בעולם הזה על-ידי התשלום". לשמע הדברים, אורו פניו של 'החזוה', והוא הרים את-קולו ואמר: "רבותי, דעו לכם שהשטן המקטרג הביא ערמות-ערמות של-עבירות, כדי להוכיח את-אשמתם של-ישראל. ימי יעיד על-כך? שאל הקב"ה, והשטן בקש שהקב"ה כבודו ובעצמו יעיד על-הדברים, שכן בוחן כליות וכל הוא. וטענתו היתה כפיו, שמתר לאדם להעיד על-קרוביו באשר הוא מעיד לחובתם, ולכן מתר לו לקב"ה להעיד כנגד עם ישראל, על-ידי שיהם בניו קרוביו, מפני שהוא מעיד לחובתם. אולם עתה, באשר רבי יצחק מז'וריק, הוכיח בפלפולו את-ההפך, כי גם לחובה אסור לקרוב להעיד, שכן כל-חובה בעולם הזה גוררת זכות, ואם פרע יחזיבו בני ישראל בדין, הלא אחרי שיקבלו את ענשם יצאו זכאים, השתתק הקטגור ונסתתמו טענותיו". ובעוד צבור הנאספים שרוי בהתרגשות לשמע הדברים, סים 'החזוה' ואמר: "ומכיון שנשתתק הקטגור, הבה ננתקע בשופר", והחל בברכות התקיעות.

רבי ישראל טויסיג ממטרסדורף בעל "בית ישראל", היה רגיל לומר שיש להזהר מאד שלא לפגוע בשום אדם שיש לו חזקה לעבר לפני התבה, או לתקע בשופר, כי הדבר גורם לשפיכות דמים של-משמש. ורגיל היה לספר מעשה בבעל-החזקה, שהיתה לו חזקה של שנים לתקע בבית-הכנסת שבגער מטרסדורף, אולם באשר נבחרו פעם גבאים חדשים, החליטו הללו לפטרו ממשרתו, בטענה שאין כאן בעיר שום 'חזקות' שהן. בקש רבי ישראל מהגבאים שלא להעבירו מתפקידו, אולם הללו לא שמעו בקולו, וכבדו אדם אחר לתקע במקומו. אולם באשר הגיע זמן התקיעות בראש השנה, לא הצליח הלה לתקע בשום אופן, וכשדבק רבי ישראל את-השופר, מצא בו סדק הפוסל, והראה אותו לגבאים באמר: "הרי לכם ענש מן-השמים". לאחר התפלה הזמין רבי ישראל את בעל החזקה הוותיק לביתו, והוא תקע בשבילו את-כל-התקיעות.

ספרו פעם בראש השנה לרבי שלמה זלמן אוירבך, על בית-הכנסת מסים ששם עמד בעל התוקע, איש מורם מעם ובעל רגש, ונעה בכבי בטרם החל בתקיעות. גער בו המקריא ואמר: "מה אתה בוכה? האם לפני אכילת מצה גס-כן ממרר אתה בכבי? אין טעם לכבי בטרם גשית מצוה". הצטער רבי שלמה זלמן מאד לשמע הדברים, והתבטא בכאב-לב: "ביצד אפשר לבטל מאיש כשר מישראל, את ההרגש הנעלה שיש לו בטרם עומד הוא לקים מצות עשה דאורייתא".

שנה אחת כליל ראש השנה, נכנס המגיד רבי שלום שבדורן לתפלה ברביעם בבית הכנסת 'קהל חסידים' שבשכונת 'שערי חסד' בירושלים, ובטרם החלו להתפלל תפלת ערבית של ליל התקדש החג, בקשו ממנו הגבאים להשמיע לפני הקהל דברי התעוררות כמנהג קהלות רבות. פנה רבי שלום אל ארון הספרים, שלח משם את הספר 'שערי קדשה' לרבי חיים ויטאל, עלה עלי-הבמה, והחל להקריא משם את הדברים הללו: "והנה ענין המדות, הן מטבעות באדם בנפש. ולפיכך ענין המדות הרעות קשות מן-העבירות עצמן מאד-מאד". הוא לא הרחיב את-הדבור, המשיך לקרוא את דברי המוסר הנוקבים, ופרץ בכבי מר. כשסיים, חזר שוב עלי-הדברים, ויותר לא היה צריך כדי לעורר את הקהל לתקן את-מדותיהם, שהיו עקר העבודה.

מטעים

נאחז בסבך בקרניו (בראשית כב, יג)

בטעמי מאריך טרחא אתנחתא, רמז לדברי המדרש, שבכל-הדורות נאחזים בני ישראל בעבירות ומסתבכים בצרות, וסופם להנאל בקרניו של-יאל, שנאמר ו'ה' אלקים בשופר יתקע, ויהי שואח המאריך טרחא תבוא אתנחתא. ועוד רמז יש כאן לדברי חז"ל: אמר הקב"ה, יהיו תוקעים לפני בקרן הזה בראש השנה, ואני סולח לעוונותיהם, וכן, למה תוקעים בשנים יושבים ועומדים? לערבב את-השטן, ופרש רש"י שעל-ידי שמאריכים לקים את המצוה, מסתתמים טענותיו. וזה מאריך טרחא, שטורחים ומאריכים בתקיעת שופר, על-ידי זה באה האתנחתא והמנוחה, (פני יוסף)

בחורש השביעי באחד לחורש (ויקרא כב, כד)
בקרמא ואולא, כי בתורה לא התפרש שראש השנה הוא יום הדין, שלא נסמך עליו לתשובה אלא נקדים ונגשש תשובה לפניו. (דרושי הרמב"א)

מקרא-קדש יהיה לכם (במדבר כט, א)

תבת יהיה בטעם מנה שנקרא שופר חולק, לרמז לתקיעת שופר שהולך ומביא את-תפלות ישראל, ובפרשת אמר בפסוק יהיה לכם שבתון זכרון תרועה, תבת יהיה בשופר מהפך, לרמז לתקנת חז"ל, שאם יחול ראש השנה בשבת אין תוקעים בו, ושם נאמר שבתון המרמז לשבת. (פני יוסף)

מדגש

תבת הטור: "ותקנו להוסיף בברכת מנן אברהם זכרנו לחיים", כי בחיים נופל לשון זכירה, ויש במטבע זה "א תבות כנגד "א תבות שבפסוק "החפץ אחפץ מות רשע" ו"א תבות שבפסוק "ובשוב רשע מרשעתו", וכן יש בפסוק "עוד בה עשרה", ויש בהן ס"ח אותיות כמנין ח"י"ם כנגד ס"ח תבות שיש בפרשת הקרננות של ראש השנה בפניהם, וכנגד ס"ח אלפין שהן בעשרת הדברות. רבות נדחקו מפרשי הטור להסביר את-דבריו, שכן פסוק "ובשוב רשע" כפי צוטו של-הטור לא מופיע בתנ"ך בלוי, והנחס ב'חזקאל שונה וגם יש בו "ב תבות ולא "א, ובפסוק "עשרה" יש ט"ו תבות. ובפסוקים גם אין ס"ח אותיות, וכן נוסח "זכרנו" אין ס"ח אותיות, והבית יוסף נדחק לומר זכרנו מלא בוא"ו ויז", מתיבני בוא"ו או יז"ד, אך אינו בדקדוק, ורבים תרצוהו באפסים שונים.

ממלך

בעיר סלונים התגורר משכיל אחד, שהיה מזלזל בדברי חכמים ובמנהגי ישראל. פעם עמד ונלגלג על מנהג ישראל להטביל את פרוסת 'המוציא' בדבש כמנהג לאכל בראש השנה דבש ומיני מתיקה לסמנא טבא, ומצאו לו רמז בתבות דבש אשביעך שהן בגימטריה חדש השביעי, הוא חדש תשרי. עמד שם פסח אחד, שדע שאותו משכיל ירד זה מכבר מנכסיו ופגש את-רגלו לנשוי הרבים שאין להם ביצד להוציא ממנו את חובותיו הגדולים אליהם, ופסק לו את-פסוקו: "שמע נא, מוטב להיות 'המוציא' בדבש, מאשר להיות 'המוציא מחברו'..."

התשובה צריכה להיות בשמחה ובבטחון על חסד הבורא ברוך-הוא, "כי לא-יטש ה' עמו ונחלתו לא יעזב". ולכן אפשר לומר הטעם לזה שאין נופלים על-פניהם בערב בראש השנה, כדי להראות שאין צריך לכל על-פניהם, רק לעמוד באהבה ובשמחה לפני המקום. (המגיד מקו'ניץ)

מתוק מדבש

יום שישי בשעה 17.00 שיעור 'בואי כלה'
על פרשת השבוע: (להאזנה 03-6171111)

כניסת השבת – 18.11
יציאת השבת – 19.16
רבנו תם (72 דקות זמניות) - 19.54
(אופק חדרה)

שנה 11 - גיליון 447
פרשת נצבים
ערב ראש השנה תשפ"ו

שבת קודש 16.00 - שיעור 17.00 – מנחה
בית הכנסת 'בית יוסף' א.ת.ג, אולגה
פרוכים הפאים פשט ה'!

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י
הרב ברוך בוקרה שליט"א

פסתי הכנסת 'בית יוסף' ו'אהבת אחים' בשעת אילנה

ניתן לצפות ולשמע את שיעורי הרב באתר 'קול הלשון' ובמלפון 073-2951228

וכל זה כדי שממך ילמדו וכך נגיע ש'עד עולם – לעשות
את כל דברי התורה הזאת...' מתוק מדבש!

*****

בכל לבבך ובכל נפשך... ושב ה' אל-לוקיך את שבותך (ל, ב-ג)
רבי מאיר יחיאל ממאגלינצא זצ"ל פירש פסוק זה נפלא:
הקב"ה מבקש מבניו 'פתחו לי פתח כפתחו של מחט ואני
אפתח לכם פתח כפתחו של אולם' אך מה יהיה אם גם את
הפתח הקטן הזה יהודי מתקשה לפתוח? לכן אנחנו
מבקשים: 'שובה ה' את שביתנו' גם את חלקנו בתשובה
תעשה אתה.

ולזה בא הפסוק ומבטיח שבאחרית הימים אם יהודי יביע
רצון אמיתי לשוב בתשובה, אז גם את הפתח שאנו צריכים
לפתוח ה' ידאג לפתוח בעצמו. וזהו שנאמר 'בכל לבבך
ובכל נפשך' - כשרצונך לשוב לה' יהיה כנה אז 'שוב ה' אל-
לוקיך את שבותך' גם את חלקך ה' יעזור. מתוק מדבש!

*****

לא בשמים היא (ל, יב)

רש"י: אילו היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה ללמדה
סיפור יפה מובא במדרש רבה (קהלת): רבי חנינא בן דוסא
ראה את בני עירו מעלים נדרים ונדבות לירושלים, אמר,
הכל מעלין לירושלים ואני איני מעלה דבר? יצא מחוץ
לעיר, ראה אבן אחת גדולה, סיתת וניקה אותה, וביקש
לשכור פועלים להעלותה לירושלים. אמרו, תן חמשה
סלעים ולא היה בידו הכסף. זימן לו הקב"ה חמשה
מלאכים, והסכימו להעלותו ואמרו לו, ובלבד שתתן ידך
ואצבעך עמנו. נתן ידו ואצבעו עמהם, וברגע עפו ופרחו
ונמצאו עומדים בירושלים.

ויש לשאול: למה הקב"ה עיבב אותו עד ששכר פועלים
ולא שלח לו תיכף מלאכים? וגם, מהו התנאי שהעמידו
המלאכים לר' חנינא בן דוסא 'ובלבד שתתן ידך ואצבעך
עמנו'? ענה ה' חפץ חיים' (מדשן בית) זיע"א: 'ללמדנו,
שהאדם מחויב לפעול בכל מצב שהוא, ולעשות מצידי
כל מה שניתן לעשות, אפילו אם בדרך הטבע המשימה שלו
נראית כבלתי אפשרי, רק אז שולח הקב"ה עזרתו בדרך
נס. רק אחרי שעשית מצידיך את כל מה שיכולים לעשות,
יבוא הסיוע ממעל.

וזה שאומר הפסוק: 'לא בשמים היא' וכתב רש"י: 'שאלו
היתה בשמים היית צריך לעלות אחריה וללמדה' ואיך אמר
'היית צריך לעלות' הרי אפילו אם נעשה אלף סולמות לא
נגיע לשמים? משמע אם כן, שאנחנו מצידינו חייבים
לעשות כל מה שביכולתנו לעשות, אפילו אם ברור מראש
שאין כח עשייתנו להשיג את המטרה, כי אז הקב"ה עוזר
לנו מחוץ לדרך הטבע. מתוק מדבש!

*****

אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש... למענך אל-לוקים חיים
ישנה עצה נפלאה מרבי אליהו לופיאן זצ"ל לזכירה בדין

**והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות ליבי
אלך... לא יאבה ה' סלוח לו (כט, יח-יט)**

לימוד ענק הביא רבנו הכתב סופר זיע"א: 'דברים אלו המה
מוסר אל האנשים שהם טובים לבריות ורעים לשמים,
וכשמוכיחים אותם על עבירות שבין אדם למקום אומרים
שדי להם במה שיש להם לב טוב לרחם על הבריות. וזה
שאומר הפסוק 'והתברך בלבבו' דהיינו בזה שיש לו לב
רחמן, אף 'כי בשרירות ליבי אלך' ואעשה כל רעה שבעולם
ובכל זאת 'שלום יהיה לי' אבל באמת 'לא יאבה ה' סלוח
לו ויענישו על העבירות וייתן לו שכר על המצוות, כי אין
מצווה מכבה עבירה וכן להיפך... 'ד'צא חסד מאלך'!

והציין 'פסוק' מילתא דפדיונותא

חתן טרי ביקש מרבו צצה דפדיונותא ביה. אמר לו הרב
'ה' י' דפדיונותא, האחד הוא מצוות צצה והשני לא
תצצה. מצוות צצה 'תקשיב דאשתך כי חנה ממה
שאתה מדבר'. ומה הלא תצצה? אלא החתן והרב צנה:
'ל'צופס אף תשכח את 'וס ההולדת דפדיונותא'...

*****

וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה (כט, כז)

האות ל' של תיבת 'וישלכם' גדולה ובנוסף חסרה 'יוד'.
והסביר בעל הטורים שחסרון ה'יוד' (10) מרמז על גלות
עשרת השבטים שאיננו יודעים להיכן הם גלו.
נפסק בטור: 'המשליך כיסו (ארנק) לרשות הרבים הרי זה
הפקר' ולפי זה יש לשאול: האם נאמר שה' הפקיר את עם
ישראל בהשליכו אותם לגלות?

מתוך רבנו הרדב"ז זיע"א: אם האדם השליך את הארנק
לרשות רבים אבל קשר לארנק חבל ארוך, שהוא עצמו
אוחז בצדו השני, באופן כזה הארנק אינו הפקר ואסור
לאיש לגעת בו...

האות ל' הגדולה במילה 'וישלכם' דומה לחבל ומרמזת
שלמרות שה' השליך את עם ישראל לגלות עדיין הוא
קשור אליהם בחבל שנאמר 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל
נחתו' ולכן מכאן ראינו 'כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא
יעזוב'. מתוק מדבש!

*****

**הנסתרות לה' אל-לקינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם
לעשות את כל דברי התורה הזאת (כט, כח)**

חשבנו בס"ד לבאר פסוק זה בדרך רמז מוסרית:
האם ראוי לאדם שיפרסם את מעשי המצוות ועבודת ה'
שלו ברבים? מצד אחד ראוי שלא, שהרי 'לענווים יתן חן'
אך מאידך, אם אדם יעבוד את ה' בסתר, לא ילמדו בניו
ממנו ועלולים לסטות ח"ו מדרך ה'...

וזה שאומר הפסוק: '**הנסתרות** לה' אל-לקינו' בדרך כלל
תעבוד את ה' בענווה ובצנעה. '**הנגלות**' – מתי תפרסם את
מעשיך? 'לנו ולבנינו' כשאתה נמצא עם בניך.

אתה מבין רבונו של עולם?! אתה רואה מה זה?!...
 נכון שפעם המדינה שלנו מציגה שתכלה שנה וקללותיה,
 תחל שנה ומרכותיה?!

כי שומע קול שופר אתה...

שנהיה לראש ולא לזנב...

גליון 700
שנה י"ד תשפ"ו

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

דרשו ה' בהמצאו

מעשה שסיפר רבי חייא בר אבא, שהיה בימיהם זקנים, שכל מי שהיה נותן להם צדקה בין ראש השנה ליום הכפורים, היו מקבלים, ואחרי זמן זה לא היו לוקחים, ואמרו הטעם שכך הם עושים, כי זה המנהג ביניהם, או אפשר הטעם שלקחו דוקא רק בעת הזאת, לפי שכל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד יום הכפורים, ומכה רמוז זה לא לקחו רק בין כסא לעשור, ועוד אפשר שהטעם הוא, שרצו לזכות את הרבים בזה, כי זה הזמן הוא יותר מרוצה ומקובל, כדכתיב דרשו ה' בהמצאו, היינו בין ראש השנה ליום הכפורים, ויש דרשו ה' בהמצאו היינו בין ראש השנה ליום הכפורים, ויש מפרשים שלכן לקחו רק בעת הזאת, לפי שהיו נותנים להם די פרנסתם, והיה די להם, לכן לא רצו לקחת עוד.

(מעשי הגדולים מסבת פאה)

פרשת השבוע

מדוע איחר הצדיק לסליחות

ערב ראש השנה

מסופר על סניגוריהם של ישראל, הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א, שפעם אחת איחר לבוא לסליחות בערב ראש השנה. כל הקהל המתין ולא ידעו פתר דבר. פתאום נראה הצדיק שבא מהשוק עם צלוחית של משקה, ניגש במהירות לעמוד, ופתח לומר הסליחות בהתלהבות נורא כדרכו בקודש. אחרי הסליחות, ביקש הקהל מרבם הקדוש, שיפתור להם מדוע בושש היום שלא כטבעו, ומאין בא עם הצלוחית. ויספר להם הרב הקדוש, ראיתי קטרוג גדול על כלל ישראל, וחיפשתי להראות איזהו זכות שאמליץ בעדם להמתיק הדינים, והנה נפל בדעתי, ולקחתי באשמורת הבוקר צלוחית עם יין שרף ומגדנות, והערתי יהודים שכנים הדרים ברחוב, גם מהישנים בחוץ בספסלי השוקים, ורציתי לכבדם ביין שרף עם מגדנות, אבל כולם מיאנו, אחד בתירוץ שלא נטל ידי, השני שלא אמר סליחות, השלישי שלא התפלל, ונסיתי לעורר ולכבד במשקה כמה גויים, ואף אחד מהם לא עשה חקירה ודרישה, רק שתי

בעוד שעיניהם לא נפתחו כהוגן. אז רצתי במהרה לומר הסליחות, כי כבר היה לי די חומר לבטל הקטרוג של השטן.

תחל שנה וברכותיה

מסופר על הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זיע"א, שבשנה האחרונה לחייו בליל ראש השנה, האריך בדברי תורה אחרי הקידוש, וכה אמר: שהיהודי לתכליתו נחוצה לו הרחבה יתירה, ואזי יוכל ללמוד ולעשות מצות בשמחה ובהרחבת הדעת, והרי הקב"ה הוא קל מלא רחמים, ומה נחשב לעומת זה, אפילו עושה אדם איזו עבירה ח"ו, הלא היא בטלה ומבוטלת כטיפה בים, נגד הרחמים הגדולים של הקב"ה, ואמנם, כלל ישראל צריכים לרחמים, וכך סיים בלשונו הקדוש, אבל כבר אמרו מדה טובה מרובה על מדת פורענות וכו', ולפי מה שסבלו ישראל צרות ויסורים ר"ל בשנה החולפת, תכלה שנה וקללותיה, על אחת כמה וכמה שתהיה אי"ה השנה הזו טובה ומבורכת לישראל בישועה כללית, תחל שנה וברכותיה.

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:11 ת"א: 7:13 ר"ת: 7:49

ראש השנה

זמני כניסת החג

ירושלים: 6:00 ת"א: 6:15

לחשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא

סיפור זה התחרש בראש השנה באחת השנים אצל הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, תפילת ראש השנה התנהלה לאיטה, יחד עם עשרות תלמידיו הקדושים וסתם יהודים פשוטים שהגיעו מכל קצות מעוזיבו וסביבותיה, עסוקים בעבודת יום הדין, מפילים תחינתם ובקשתם לפני בורא העולם שיזכה אותם בשנה טובה.

עומד הבעל שם טוב במזרח בית המדרש, ודומה שרק גופו נמצא שם, ואילו רוחו מפליגה הרחק הרחק. פניו בוערות כלהבת אש והוא לא נע ולא זע, שקוע בשרעפיו, מלאכים יחפזים וחיל ורעדה יאחזים ויאמרו הנה יום הדין, אימת יום הדין ניכרת בכול, גם פשוטי העם שבאו לחזות בבעל שם טוב ולהתבונן בתפילתו, רועדים מאימת יום הדין.

תלמידיו הגדולים של הבעל שם טוב שקועים בתפילתם, מתלהבים בהתלהבות יקוד קודש שהולכת וגוברת מרגע לרגע, זה עומד סמוך לכותל פניו שטופות באגלי דמע, זה עומד כשראשו טמון במחזור ומתייפח בבכי, אחד מהם הלה מתנועע מעל גבי המחזור בהתלהבות רבה, לעתים סופק כף בהתלהבות, לעתים עוצר בעצמו, תומך את ראשו בידו וממולל את זקנו העבות מכווץ עיניו בהתבוננות ומחשבה עמוקה, ולעתים מושיט את ידו לעמקי הכיס, מוציא מבלי משים קופסה של טבק, נוטל קמצוץ ושואף את ניחוחו החריף עמוק לריאותיו, ומיד ממשיך בהתלהבות כמקודם בעבודתו הקדושה, שקוע התלמיד הרחק הרחק בשרעפיו, ולא שם לב שקופסת הטבק נשמטה מכיסו ונפלה בנקישה חלשה על רצפת בית המדרש.

זמן מה עבר והתלמיד הושיט את ידו כהרגלו פעם נוספת אל כיסו להוציא את קופסת הטבק, והנה הכיס ריק, השפיל התלמיד את מבטו לארץ והבחין בקופסת הטבק הזרוקה על הרצפה, התכופף והושיט את ידו, נטל את הקופסה והרימה מן הארץ, והוציא שוב קמצוץ טבק, תחב באפו ועד מהרה המשיך בתפילתו, כאילו מאום לא אירע, שב להתבוננותו ברוי התפילה, אימת יום הדין חזרה ושרתה עליו ונראה היה כאילו מקרה זה נשכח.

אך לא כן היה, אחד מפשוטי היהודים תושב מעוזיבו שישב בבית המדרש, הבחין כיצד תשומת לבו של החסיד ניתקה לרגע קצר מן התפילה אל קופסת הטבק, וכעין תרעומת

התגנבה לליבו, הייתכן, בעיצומה של תפילת ראש השנה, ראשו של זה נתון בדברים פחותים מעין אלה, ביום כה נשגב חורג החסיד מכוונת התפילה בשל קמצוץ אבקת ריח? פליאה, וכיוון שעלו הדברים בהרהור לבו, עלו ועמדו לפני כיסא הכבוד בעת שישב קודשא בריך הוא על כס משפט, כשקטגור וסנגור עומדים זה מול זה, מתנצחים ומתאבקים.

צהל הקטגור ובא בטענה: ריבונו של עולם, ראה כי גם חסיד גדול זה מתלמידי חביבך, אין ראשו נתון ביום הנורא לתפילת היום, אלא בקמצוץ טבק שגורם לו תענוג וקורת רוח גשמית, כיצד רוצה הנך לזכותו בדיון? השפיל הסנגור את ראשו בכאב ובמבוכה ולא מצא מילים שיסנגרו על יהודי זה. באותה שעה עומד הבעל שם טוב הקדוש בבית מדרשו, ראשו ולבו נתונים למאבק האיתנים המתחולל מול כיסא הכבוד, וליבו דואב, מביט הוא בחרדה ורואה כיצד מידת הדין מקטרגת על תלמידו הגדול, מנסה הוא ללמד זכות, להשיא עצה ואין שועה לדבריו, הקטגור עומד בשלו ואף הולך ומתחזק בטענותיו. מוסיף הבעל שם טוב אומץ ומפציר למען נפש תלמידו, אך מידת הדין גברה והגזרה נגזרה.

עיניו הטהורות מוצפות דמעות של רחמים על תלמידו, בוכה הבעל שם טוב ממעמקי לבו שמא ניתן בכל זאת למצוא לו פתח של זכות ולזכותו בשנה טובה, עומד הרבי שעון על מרפקו, מפעם לפעם מנגב את זיעתו, מתאמץ לבטל את הגזרה הנוראה המרחפת על תלמידו, לאחר מאמצים רבים מצליח הבעל שם טוב לפתוח סדק של רחמים במסך הדין הנורא.

הנה הכרוז משמיע, באם אותו יהודי שהרהר בלבו רעה על החסיד, ידון ויפסוק את המעשה לכף זכות, תוסר ממנו הגזרה הרעה. נושא הבעל שם טוב הקדוש את עיניו בתקווה, אנחה כבדה מתמלטת מפיו והוא ממשיך בתפילתו, וכי מה בידו לעשות, מנוע הוא מלגלות ולספר על המעשה שאירע, רק אם אותו יהודי ימצא כף זכות מעצמו, יציל את תלמידו החסיד ויוריד מעליו את הקטרוג.

ליל הושענא רבה, בית מדרשו של הבעל שם טוב הקדוש הומה גם עכשיו, קהל רב בא לומר את התיקון במחיצת הבעל שם טוב, חמימות שוררת בבית המדרש הגדול, בחוץ נושבת רוח סתיו בחזקה, מרעידה את העצים ומשילה מעליהם את העלים. האנשים יושבים סמוכים זה לזה בדיבוק חברים, שקועים בספר המונח לפנייהם וממלמלים את התיקון..

למענו יתן לנו חיים טובים, וככה ניטיב את דרכנו פעם אחת הגיע ה'חפץ חיים' הקדוש זיע"א לעיר ווארשא, וכל אנשי העיר באו לראותו, והתאספו בבית הכנסת ציבור של אלפים, וביקשו מהחפץ חיים שידרוש בין מנחה לקבלת שבת. והחפץ חיים נעתר לבקשתם, ועלה על הבימה ואמר דברי מוסר, והקשה על הא דאמרינן, "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים למענך אלקים חיים" והקשה מהו הפירוש של למענך? ותירץ כדרכו:

על פי משל שפעם אחת היה בעל פונדק, שהיה לוקח הלוואות מאנשי העיר לתקופה של שנה, והיה סוחר עם הכסף, ובהגיע זמן הפירעון, היה מחזיר את ההלוואות. והנה הגיעה שנה אחת אשר הפונדק לא הלך ולא הצליח במכירת הסחורה, לא היה בידו די כסף לשלם את חובותיו, והתאספו הבעלי חובות יחד, והביאוהו למשפט, בגמר המשפט, קם העורך דין ואמר לשופט, הן אמת שלהאדם אכן מגיע עונש חמור, וצריכים להובילו לכלא כי כאשר לוויים צריכים לשלם, אבל מה יהיה לבעלי החובות מזה שהאדם ישב בכלא, וכי ככה יחזיר להם את הכסף? רק יש לי עצה אחרת, שיתנו לו עוד הלוואה שיוכל להתחיל לסחור כבראשונה, ויעמידו עליו אנשים שישמרו עליו, שלא יבזבז את הכסף, וככה ישלם את כל חובותיו. וסיים החפץ חיים את דבריו, הן אמת שלא התנהגנו כדבעי, ומגיע לנו על זה ח"ו עונשים, ולא שנה טובה, אולם איזה תועלת יהיה מזה להקב"ה, אלא אם יכתוב לנו הקב"ה שנה טובה ומבורכת, ככה שלא יחסר לנו כלום, ועל ידי זה ניטיב דרכנו ונוכל לעבדך, וזהו שאנו מבקשים מאת הבורא יתברך שמו, וזכרנו לחיים וכו' למענך אלקים חיים, כי מה יהיה להקב"ה בזה שיעניש אותנו, אלא למענו יתן לנו חיים טובים, וככה ניטיב את דרכנו.

גם היהודי שקטרג בלבו על החסיד בראש השנה יושב יחד עם הציבור, הוא מנסה לקרוא את הכתוב לפניו ולשקוע בספר, אך ללא הצלחה, אדי הזיעה והחום שממלאים את בית המדרש נראה שנכנסו ובאו למוחו, ראשו כאילו נתון בערפל כבד, מחשבותיו רבות מתערבבות זו בזו ללא סדר, וראייתו מעורפלת. התאמץ האיש לנער את הערפל, לגרום למחשבותיו להתרכז בתיקון, וככל שהתאמץ והתכוון, כן הלך הערפל והתפזר וכמו מאליה צפה ועולה תמונה בראשו,

הוא רואה כיצד החסיד מתכופף ומרים את קופסת הטבק בתפילת ראש השנה, ותמה מדוע נזכר במקרה ההוא שכמעט נשכח ממנו, אך התמונה לא הרפתה ממנו, והמחשבות החלו לרדוף זו את זו, מדוע חשבתי רעה על אותו חסיד מופלא? הרבה בצער, בוודאי עשה את מה שעשה מסיבה מוצדקת, וטעם הטבק בוודאי החיה את נפשו בעת שמחשבותיו עסקו בספירות ומדרגות עליונות, בוודאי היה מוכרח לדבר כלשהו כדי להשיב את רוחו, הוא עשה זאת לטובה, ואני החשבתי לו לרעה. חשק היהודי את שפתיו בכאב ודוק של דמעות הציף את עיניו, לבו התמלא רגשות חרטה.

לאחר הרהורים רבים החליט בלבו: אלך אל הבעל שם טוב הקדוש והוא בוודאי ידריכני בדרך ישרה לתקן את אשר עשיתי. עד מהרה מצא את עצמו עומד נבון קמעה מול עיניו הסהורות והאוהבות של הבעל שם טוב, הוא לא ידע כיצד להתחיל בדבריו, עד שלפתע פרץ בבכי נורא תוך כדי שהוא משיח למקוטעין את אשר אירע בראש השנה, אנא יורני רבנו דרך תשובה סיים את דבריו בקול חנוק ומיוסר. הביט בו הבעל שם טוב בחמלה, וזיק של שמחה ריצד בעיניו, הרבה מעט ואחר נשא מבטו והתחיל מספר ליהודי את אשר התחולל בשמי רום, כיצד גרמה מחשבתו לקטרוג וגזר דין נורא נגזר על אותו חסיד, היהודי עמד עמידה אומללה כשהוא נחרד, האומנם עד כדי כך הזקתי לו? זעק בקול לא לו, האין דרך תשובה ותקנה? עתה בני, הוסר הקטרוג מעל היהודי, אמר הבעל שם טוב בקול אוהב, בזכות לימוד הזכות שלימדת על החסיד, אך להבא היוזהר בני לנפשך מאוד, חשוב רק טוב על כל יהודי באשר הוא.

צ'ין אדם לחברו

סוד התקיעות – לאהוב כל יהודי

הרה"ק ר' אברהם מאיר מווארשא ז"ל היה בעל תוקע אצל הרה"ק בעל "ישמח ישראל" מאלכסנדר זיע"א. ובכל שנה ביקש מרבו שיאמר לו סוד התקיעות ולא אמר לו, בשנה האחרונה לחייו של ר' אברהם מאיר, אמר לו רבו, תמיד רצית לדעת את סוד התקיעות, עכשיו אומר לך, הסוד הוא לאהוב כל יהודי ויהודי יהיה מי שיהיה, כלום סבור אתה שכוונתי ליהודי המתפלל בכל יום? ושמה אף לזה המתפלל רק בשבתות? ואולי תחשוב שכוונתי לאהוב גם את היהודי שמגיע לבית הכנסת רק ביום כיפור? ובכן כל זה פשיטא, על זה איני צריך הסכמתך, ובכן כוונתי היא ליהודי פשוט ונבער ההולך ביום הכיפורים ורואה לתימהונו כי החנויות סגורות, ושואל מה זה? ואומרים לו היום הוא יום משפט, כששומע זאת, מתעוררת בקרבו הנקודה היהודית, ורץ לביתו ואומר לאשתו, את יודעת היום הוא יום משפט, ואנחנו צריכים לילך לבית הכנסת, כי זוכר אני שסבי היה הולך להתפלל בזה היום, והיא אומרת לו, עוד לא בישלתי סעודת צהרים כי החנויות סגורות.

מיד לובש כלי קרב, ורוכב על סוסו היערה, וצד ארנבת ומביא לאשתו לבשל צהריים, והולך ולוקח הסכין ומגלח עצמו לכבוד היום, ואוכל צהרים, ולוקח את אשתו ורוכב ומגיע אל בית הכנסת. וכשבא לפני שער ביהכ"ס, אומר: "רבונו של עולם, אתה יודע שאני נבער וריק, איני יודע

לקרוא ולהתפלל כי לא למדו אותי, ולמה אכנס לביהכ"ס, על כן רבש"ע, אני מודה לך על העבר ומבקש ממך על העתיד", ורוכב חזרה הביתה". ליהודי כזה נתכוונתי, כזה יהודי גם כן צריכים לאהוב. השיב ר' אברהם מאיר: יהודי כזה יכול רק הרבי לאהוב, אמר לו רבו: הרי רצית לדעת סוד התקיעות, כלום חושב אתה שהם דברים הנקנים באמירה, צריך לעבוד ולעמול הרבה כדי להגיע למדרגה זו של אהבת ישראל, ואילו זה שרוצה רק לדעת, לא יועיל כלום בכוונותיו.

ומה לא עושים כדי למנוע דמעה

מיותרת מאלמנה

מסופר על הרה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א, ששנה אחת סמוך לראש השנה נפטר בפתאומיות בעל התפילה של בית הכנסת בו התפלל. בא גבאי בית הכנסת לרבי יוסף חיים לשאול את מי לקחת לבעל תפילה? השיב הרב שלא ידאג, הענין יסודר על ידו בע"ה. בראש השנה שלח רבי יוסף חיים לעמוד התפילה את בנו של בעל התפילה הקודם. הדבר הפתיע את המתפללים בהיות הבעל תפילה אבל על אביו ואסור היה לו להתפלל ביום טוב. כששאלוהו על כך, השיב רבה של ירושלים: בעזרת הנשים עומדת אלמנתו השבורה של בעל התפילה הקודם, והנה אם היתה שומעת את קולו של יהודי אחר מתפלל, היתה נשברת יותר, ועכשיו שבמקום את בעלה שמעה את בנה, זה הרגיע אותה במקצת, ומה לא עושים כדי למנוע דמעה מיותרת מאלמנה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ז אלול

הרה"ק רבי נתן אדלר ב"ר יעקב שמעון (רבו של החתם סופר - ק"ט)
הרה"ק רבי יעקב אריה לייב קאוולער ב"ר מרדכי מנעשחוי (תקצ"ז)
הרה"ק רבי שלום רוקח מבעלזא ב"ר אלעזר (תרס"ו) יום שני כ"ט אלול
הרה"ק רבי משה ב"ר ישראל פערלוב מסטאלין (תש"א)
הרה"ק רבי אברהם יעקב ב"ר יצחק מרדכי מגוואדיץ - סטאלין (תש"ב)
רבי נחום שלמה ב"ר משה מקאנונין (תש"ב) יום שלישי א' דראש השנה
שרה אמנו
הרה"ק רבי מאיר לייבוש (מלבי"ם) ב"ר יחיאל מיכל הרה"ק רבי נחום ממאקרווב ב"ר מרדכי מטשרנוביל הרה"ק רבי מאיר בארדיטשוב ב"ר לוי יצחק יום רביעי ב' דראש השנה
רבי אמנון ממאנצא (בעל ונתנה תוקף)
הרה"ק רבי נחמן צבי אפשטיין ב"ר יצחק אב"ד קאלמי
הרה"ק רבי ישראל מטטולין ב"ר אשר הרה"ק רבי ברוך מרדכי מקידינוב ב"ר שלמה חיים יום חמישי ג' תשרי
הגאון רבי ישראל ליפשיץ ב"ר גדליה (תפארת ישראל)
הרה"ק רבי יצחק דוד בידרמן ב"ר משה מלעלוב יום שישי ד' תשרי
הרה"ק רבי אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל (חי אדם)
הרה"ק רבי יואל הלפרין ב"ר יצחק אייזיק מאוסטראה המכונה בעל שם

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטליאל הכהן רביטביץ שליט"א
דברים "בם אני אודך" ו"פרים יוסף הדרש" על המצוות.

מאכלים שלא אוכלים בראש השנה

(א) נוהגים שלא לאכול אגוזים בראש השנה, ש"אגוז" בגימטריא "חט", [היו צדיקים שאמרו שיש לזכור שגם "חט" בגימטריא "חט". ודו"ק]. ועוד שהן מרבים כיחה וניעה, ומבטלים התפילה (רמ"א א"ח סימן תקפ"ג סעיף ב').
(ב) טוב לזהר שלא לאכול בראש השנה עוגת דבש שמעורב בו אגוזים (שאלת רב, עמוד ש"פ, סימן ט"ו).
(ג) וכן אין אוכלים פולין וקטניות, שהם גם כן מרבים כיחה וניעה (מטה אפרים סימן תקפ"ג סעיף ג').
(ד) אין אוכלים חמוצים בראש השנה, ולכן אין נוהגים חומץ בתבשילים (משנה ברורה שם ס"ק ד'). ופלפל אינו בכלל זה, לפי שהוא לתיקון המאכל (ערוך השלחן שם, סעיף ג').
(ה) יש נוהגים שאין אוכלים אגוזים וחמוצים עד אחרי שמחת תורה (פסקי תשובות שם, ס"ק ד').

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

כוח"ט ושנה טובה ומבורכת
לב"ק מן אדמו"ר עט"ר שליט"א
לכל הנלווים אליו ולכל בית ישראל

אגעדאנק

על פרשת השבוע

י"ט ראש השנה תשפ"ו

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

בשמים למעלה איך יהא חייקל מרגיש עצמו באותו יום, מרוצה או אינו מרוצה חלילה. (מאוצרנו הישן)

תקעו בחודש שופר

בגמ' למה תוקעין רחמנא אמר תקעו וכו'. יש להבין, וכי לא ידע התנא דטעם התקיעות כדי לערבב השטן?

אלא, כותב הגאון הקדוש מאוסטרובצא ז"ע הפי' הוא כך, דידוע דפרה אדומה היא חוקה. וקשה, הרי באמת יש טעם של ר' משה הדרשן לכפר על עון העגל? ואומרים בשם הרבי רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל, דפי' הוא כך, שהשטן והאומות העולם מונין את ישראל מה טעם יש במצוה זו, והם שאלו במכוון כדי שאנו נשיב להם שהיא לכפר על עון העגל, והם מתכוונים להזכיר מעשה העגל כדי לעורר קטרוג על ישראל אז אנו צריכין להשיב להם זאת חקת התורה, שהפרה היא חקה בלי טעם ויסתם פיהם.

וכן העניין בתקיעת שופר, הטעם האמת הוא כדי לערבב השטן, אבל אנו מתכוונים להסתיר הטעם הזה שזה יזכיר שיש לנו עונות לכן אנו צריכים לומר "רחמנא אמר תקעו", בלי טעם, כדי לסתום פיות משטינו ומקטריגינו. (מאיר עיני חכמים)

אמר רבי יצחק למה תוקעין בראש השנה למה תוקעין רחמנא אמר תקעו אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומשעין כשהן עומדין כדי לערבב את השטן (ראש השנה ט"ו) ופרש"י כדי לערבב שלא יסתיין כשישמע ישראל מחבבין את המצות מסתתמין דבריו. קשה להבין, למה יחדל השטן להסתיין כשיראה ישראל מחבבין מצוות?

וי"ל, חז"ל אמרו "גדולה תשובה שזדונות נעשות כשגוגות איני והאמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו זכויות לא קשיא הא מאהבה זדונות נעשות כזכויות הא מיראה זדונות נעשות כשגוגות" (יומא פ"ו) לכן כשיראה השטן שישאל מחבבין המצוות שזה מוכיח שהתשובה שעושים היא מאהבה ולא רק מיראה ותשובה מאהבה זדונות נעשות כזכויות שוב ירא השטן מלהשטין כי כל שהוא ישטין יותר ויפרט יותר חטאים כן ירבו הזכויות לישראל מתוך כך מסתתמים דבריו ויחדל להשטין על ישראל.

(בעל ההפלאה, אוצר מרגליות)

פרשת העקידה

מצינו בפרשת העקידה שאמר לו הקב"ה לאברהם (בראשית כב יב): "אל תשלח ידך אל הנער..." מביא רש"י בשם המדרש: אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי "כי ביצחק יקרא לך זרע" וחזרת ואמרת "קח נא את בנך" עכשיו אתה אומר לי "אל תשלח ידך אל הנער?"

תמה הגאון מבריסק, רבי חיים הלוי זצ"ל, מדוע המתין אברהם אבינו לפרש את שיחתו עד האמירה השלישית "אל תשלח ידך אל הנער"? למה לא נקר במוחו שאלה זו מיד בשעה שצוהו הקדוש ברוך הוא "קח נא את בנך" אתמול אמרת "כי ביצחק יקרא לך זרע?"

בבואו להסביר את הענין סיפר רבי חיים: מעשה בחסיד אחד ששאלו מדוע מפלפלים ה"מתנגדים" תמיד בקושיות? על מי הם מקשים, על הקדוש ברוך הוא? מכיון שבתורה כתוב כך - שיהיה כך; מה לכם ולקושיות?

הצדיקו רבי חיים במדת מה, אלא שיש צורך להציב גבולות, אמר, איפה מותר להקשות ואיפה אסור.

מהו הגבול?

שנינו בברייתא דרבי ישמעאל: שני כתובים המכחישים זה את זה, עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם.

ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש (טור), ואומרים: תתחדש עלינו שנה מתוקה (אבודרהם), וכן נוהגין. (רמ"א, או"ח תקפג, א)

מה שאוכלים דבש, מובן, כיוון שהוא מתוק, אבל למה דוקא עם תפוח? כתב בזה הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל "שו"ת להורות נתן" יו"ד סימן קא) עפ"י דברי התוספות בברכות (לז, א) שתפוחים הם מכלל המאכלים שאינם הכרחיים לאדם, רק בגדר של תענוג בעלמא. וזה מה שמבקשים מהקב"ה שתהיה שנה טובה לא רק במה שמוכרח אלא בהרחבה ובהריוחה גדולה.

בספר ציוני תורה כתב: בהקדם דברי הגמרא (שבת פח, א) "אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי דכתיב כתפוח בעצי היער וגו', למה נמשלו ישראל לתפוח? לומר לך, מה תפוח זה פרי קודם לעליו, אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע.

ממשיכה הגמרא ומספרת: ההוא צדוקי דחזיה לרבא דקא מעיין בשמעתא ויתבה אצבעתא ידיה (אצבעות ידיו) תותי כרעא וקא מייץ בהו (היה ממעכן ברגליו ואינו מבין, מתוך טירדא - רש"י) וקא מבען אצבעתיה דמא (עד שנטף ממנו דם) אמר ליה: עמא פזיזא דקדמיתו פומייתו לאודנייתו, אכתי בפחזותייתו קיימיתו, ברישא איבעיא לכו למשמע אי מציתו קבליתו ואי לא לא קבליתו, אמר ליה אנן דסגינן בשלימותא (התהלכנו עמו בתום לב, כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא יטענונו בדבר שלא נוכל לעמוד בו - רש"י) כתיב בן תמת ישרים תנחם, הנך אינשי דסגן בעלילותא כתיב בהו וסלף בוגדים ישרים.

חזינן מהכא שהתפוח מרמז על אמירת "נעשה ונשמע", וכמו שכתב שם רש"י שזה מורה על אהבת התורה, והרי התורה נמשלה לדבש כדכ' דבש וחלב תחת לשונך. ואולי הבקשה ל"שנה טובה ומתוקה", קאי על דברי תורה, שמבקשים להצלחה בעמל התורה במתיקות, ולאהבת תורה, ולכן לוקחים דייקא את התפוח ומטבילים אותו בדבש ששניהם מורים על כוונה אחת של מתיקות ואהבת התורה.

בראש השנה יכתובו

לפני חלון ביתו של הבעל שם טוב עבר פעם שואב המים העירוני חייקל, קרא לו הבעש"ט ושאל, מה שלומך חייקל? נאנח חייקל ואמר: אוי רבי, רע ומר, לא עליכם, סוחבים את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, ופרנסה מזה איננה. למחרת בראותו את חייקל עובר לפני חלון ביתו עיכב אותו הבעש"ט עוד פעם, ושאלו: ובכן מה שלומך חייקל ומה מעשיך? מה יש לעשות, משיב חייקל, תודה להשם יתברך על היש והקיים, כפי שהרבי רואה אותי, הריני כבר יהודי בא בימים ואף על פי כן השבח לאל עליון, יש לי עוד כח לסחוב ולשאת את דליי המים הכבדים על המדרגות הגבוהות, וברוך השם איכשהו מתפרנסים מזה.

אותה שעה פנה הבעש"ט אל תלמידיו, ואמר, תמיד היתה מטרידה אותי הסתירה בין שני מאמרים, במקום אחד אומרים חז"ל "אדם נידון בראש השנה", ובמקום אחר "אדם נידון בכל יום" (ראש השנה ט"ז) והנה בא חייקל שואב המים וישיב לי את הסתירה הזאת כפי שאתם רואים, הרי זה אותו חייקל עצמו, אותם דליי מים כבדים עצמם, אותן מדרגות גבוהות עצמן, אף על פי כן היה חייקל אתמול ממורמר והתאונן על מצבו הקשה, ואילו היום הוא שמח ומרוצה.

וזה הוא הפשט של שני מאמרים הללו, לעולם באמת אדם נידון בראש השנה, ואז מזונותיו של אדם קצובין לו, אז קובעים שיהא חייקל מתפרנס כל השנה משאיבת מים, אבל אם יהיה חייקל מרוצה מאומנותו או לא, על כך אדם נידון בכל יום, בכל יום ויום קובעים

כיצד שייך שמחה במקום היראה?
על עניין זה שוחח פעם האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" עם רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, כפי שמוזכר בספר "מלך ביופיו".
השיחה נסובה אודות המנהג המקובל בחצר חסידות גור ובעוד חסידויות להרבות בניגונים של ערגה ושמחה אפילו בתוך תפילות הימים הנוראים. רבי יחזקאל התעניין בסקרנות רבה, מה פשר המנהג ומהיכן מקורו, וחפץ היה לדעת, האם אין ראוי יותר, ביומא דדינא להרבות בבכיות ובתחנונים שיש בכוחם לעורר לתשובה.
וכך סח הרבי מגור, כתשובה לשאלה:

מצנינו אצל יעקב אבינו, שביקש לגלות את הקץ לבניו ונסתלקה ממנו שכינה. מדוע? למה נסתלקה השכינה? אולי בכדי שלא יתאפשר לו לגלות את הקץ! הרי יכול הקב"ה לצוותו על כך, ולאסור עליו את גילוי הקץ!

אלא, פירש המגיד רבי הירש מוואדיסלאוו זצ"ל, אביו של רבי בונים מפשיסחא זצ"ל, בחיבורו "עשרה למאה", וכך הסביר: כאשר ביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ, הוא צפה בעתיד הדורות הבאים, וחזה בצער הגלות הנוראה ובסבל וביסורים שעתידיים בניו לעבור. בשל כך התעצב אל ליבו והיה שרוי בצער. לפיכך נסתלקה הימנו השכינה, כיון ש"אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה..."

סיים הרבי מגור את העניין באמרו "בלא שמחה, גם בכיות וזעקות לא יועילו להשראת השכינה". וכך ביאר את האפשרות של "וגילו ברעדה", ניתן וצריך לשלב ביניהם...

מאוצרות המגידים

גלה כבוד מלכותך עלינו

הקיסר הצרפתי נצחווה הרוסים, ובקשו לתופשו, ומשום כך ברח לאן שהוליכוהו רגליו, באמצע הדרך, נכנס לביתו של חייט יהודי, וביקש הימנו להחביאו, עשה כן היהודי, והחביא את הקיסר במיטתו, ובשמיכות כיסהו בשיכבה על גבי שיכבה, נכנסו הרודפים לבית החייט ערכו חיפוש אך לא מצאוהו.

משנסתלקו הרוסים, יצא הקיסר ממחבואו, וגילה ליהודי כי הוא לא אחר מאשר הקיסר עצמו, ואיפשר לו לבקש הימנו שלשה דברים בזכות שהציל את חייו, חשב החייט לתומו, ולפי עוני דעתו מה יבקש, והחליט לבקש תחילה שיתקנו לו את גג ביתו הדולף בחורף בימות הגשמים כי הרי זה עיקר ההפרעה אצלו...

"וכי זה מבקשים מקיסר?! נשמעה צעקת הקיסר "בקשה פשוטה וחסרת ערך כזו?"

הרהר החייט בדעתו מה יבקש, עד שהחליט לבקש בקשה שניה: לסלק את שכנו החייט המתחרה בו ומקפח את פרנסתו...

שוב הרים הקיסר את קולו עליו והתכעס על שהתחצף לבקש מילתא זוטרתא כזו. בקשתו השלישית של החייט לא היתה אחרת מזו שיואל הקיסר לתאר לו איך הרגיש בשעה שערכו הרוסים חיפוש ליד המיטה בה הסתתר...

עכשיו כבר פקעה סבלנותו של הקיסר, והחל נוזף בו "מחוצף שכמוך! מזלזל אתה בכבוד המלך, והרי בן מות אתה!"

וכבר עמד החייט להתלות, ולפתע פקד הקיסר לשחררו, ואז פנה אל החייט באומרו "מעתה תבין מה היתה הרגשתי בשעה שעמדו הרודפים לידי וסכנת מות ריחפה עלי..."

הרבה מן המוסר טמון בסיפור זה אומר הגאון רבי יעקב ניימאן זצ"ל ראש ישיבת לידא פלך ווילנא, ניצבים אנו לפני הקדוש ברוך הוא בימים אלו, ימי הרחמים והסליחות, לאיזה בקשות נותנים אנו דין קדימה? פרנסה, חיים טובים, דברים קטנים פחותי ערך מבקשים אנו מהמלך הגדול, מלך מלכי המלכים, וכי זו הדרך? עיקר שאיפתנו צריכה להיות מתי נזכה להתגלות כבוד מלכותו "גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי"

אילו היינו מבקשים את הבקשה העיקרית ממילא היינו זוכים גם בשאר ההצטרפויות הגשמיים, כדמות ראייה אפשר להביא מן ההלכה הנפסקת באם שכח "זכרנו לחיים" אינו חוזר לראש התפילה ואילו אם שכח "ובכן תן פחדך" עליו לחזור לראש התפילה, משום שזוהי עיקר התפילה בימים הנוראים.

כל זמן שלא מצנינו "כתוב שלישי" המכריע, אסור להקשות על שני הכתובים הנראים כסותרים - למה כאן אמרה התורה כך, ובמקום אחר כך, גזירה היא ואין לך רשות להרהר. אולם כאשר מצנינו כתוב שלישי, באופן זה נתנה לנו תורה רשות לחקור ולדרוש על אותם שני כתובים המכחישים זה את זה.

קושיא כזו היא אחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן - והיא גופה תורה!

מעתה, תתיישב קושיתנו הנזכרת, כאשר שמע אברהם אבינו שני כתובים המכחישים זה את זה - אתמול שמע "כי ביצחק יקרא לך זרע", והיום שמע "קח נא את בנך", לא שאל ולא היקשה מאומה, כי בכגון דא אין קושיות! חוקה היא מחוקי ה'! כעת ששמע כתוב שלישי - "אל תשלח ידך אל הנער", הבין שניתנה לו רשות לדרוש ולחקור ולברר את הכרעת הפסוקים והציויים.

ואכן מה היתה הכרעה זו? אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה - כשאמרתי לך "קח" לא אמרתי לך שחטוהו, אלא העללו, אסקתיה - אחתיה (העליתו - הורידו)

("חיים שיש בהם" בשם "תורה לדעת")

ויקרא אליו מלאך ד' מן השמים.. אל תשלח את ידך וגו'

כשנצטווה אברהם אבינו לקחת את יצחק ולהעלהו לעולה - מפי הקב"ה נצטווה. ואילו "שלא לשחטו", נצטווה מפי המלאך.

בטעם הדבר, כתב הרה"ק בעל הבני יששכר זי"ע, שלעשות מצווה על חשבון השני, ושיהיה צער לשני, זה לא היה עושה אברהם אבינו אף אם היה נצטווה מפי המלאך הגדול ביותר. ורק כששמע מפי הקב"ה בעצמו הסכים לכך. אבל **שלא לעשות צער**, זה מספיק אף לשמוע ממלאך.

ותראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו

מבקשים אנו בתפילת מוסף של ראש השנה "ותיראה לפניך עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו" ובגמרא ראש השנה ט"ז הסבירו חז"ל למה תוקעין בשופר של איל? אמר הקדוש ברוך תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם.

ולכאורה תמוה מדוע דוקא שופרו של איל מזכיר את העקידה - מתאים היה לקחת סכין, כדי להזכיר את העקידה? כך תמה הגאון רבי צבי הירש המגיד מווידיסלאב זצ"ל, אביו של האדמו"ר רבי בונים מפשיסחא זצ"ל.

ללמדך, שאם כי מתכוונים אנו להזכיר את מעשה העקידה עצמו, את זכות אברהם שהיה מוכן להקריב את בנו יחידו, ואת יצחק שפשט צוארו על מנת להישחט - יתירה על זו כוונתינו, להזכיר שהקדוש ברוך אינו חפץ בקרבנות אדם, ותראה שתמורת קרבנו של יצחק ציוה להביא קרבן של איל.

מעתה, בבואנו להתפלל בראש השנה לפני ה' יתברך, ושופכים שיח לבקש על נפשנו, נא אל תענישנו! תוקעים אנו בשופר של איל, לרמז - כשם שנהג ה' ביצחק והורה להקריב תמורתו איל, כן ינהג גם עמנו, שהרי נאמר כי לא אחפץ במות המת, כי אם בשובו מדרכו וחיה!

אם ישוב מיד תקבלו

בנוהג שבעולם, כאשר סוחר מביא איתו סחורה לשוק, ממשמשים בה הקונים, ובודקים אותה בשבע עיניים, שכן איש אינו רוצה להשקיע את כספו בסחורה עם פגמים. במה דברים אמורים - בכל ימות השנה, אך כאשר מדובר בסחורה בעונתה שהכל קופצים עליה, גם אם יש בה פגם קל מצליחה היא להימכר.

אמר רבי יצחק מוואראקי זצ"ל (הובא בספר מקראי קודש) שהתשובה כמוה כסחורה. אם אדם עושה תשובה במשך השנה, עליה להיות נקיה ושלימה כדי שתתקבל בשמים. אך בעשרת ימי תשובה, זו ה"עונה" לעשיית תשובה, ועל כן אין מדקדקים בה כל כך, אלא גם אם יש בזה חסרון כלשהו - היא מתקבלת! וכבר כתב המב"ט בספרו "בית אלוקים": "תועלת תשובת יום הכיפורים גם כי לא תהיה כל כך שלימה".

והוסיף ודרש רבי יצחק: זהו שאומרים ב"ונתנה תוקף" "אם ישוב מיד תקבלו". אם אדם שב בימים אלו שהם זמני תשובה, אזי "מיד תקבלו" - תשובתו נחטפת מן הידים כסחורה מבוקשת, ומתקבלת ללא דרישות וחקירות רבות... (ומתוק האור)

ובכן צדיקים יראו וישמחו

פרושו שזו תהיה עקר הכונה, לעשות רצון הבורא ברוך הוא" (מאור ושמש", רמזי ראש השנה).

וידוע שרבי ברוך ממז'יבו' זצ"ל המליץ על כך ("בוצינא דנהורא", עבודה אות יז) את הכתוב: "כי הגדלת על כל שמך אמרתך" (תהלים קלח, ב). שבודאי יש בכל מצוה "שמות" וכוונות קדושות, אבל הכונה היותר גדולה היא: "אימרתך", שאמר ונעשה רצונו (רש"י זבחים ב"ב, מו ע"ב).

ושנינו במשנה (שבת יא ע"א): לא יקרא לאור הנר. ופרשו הטעם בגמרא, שמא יטרד בלמודו וישכח ששבת היום, ויטה את הפתילה, ויעבר על אסור הבערה. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: אני אקרא לאור הנר, ולא אטה. ושכח, והטה. כתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קראתי והטיתי, וכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה. אמר: כמה גדולים דברי חכמים, שאמרו לא יקרא לאור הנר. ופרש הגר"א זצ"ל (חדושי מהר"ץ חיות, שם), כמה גדולים דבריהם, שאסרו לחלוטין בלי נתינת טעם.

וכיוצא בכך אמרו (בסנהדרין כא ע"ב) מפני מה לא נתגלו טעמי תורה, שהרי שני מקראות נתגלה טעמם ונכשל בהם גדול העולם: "לא ירבה לו [המלך] נשים ולא יסור לבבו" (דברים יז, יז) ואמר שלמה אני ארבה ולא יסור לבבי, וכתבי: "ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו" (מלכים א, יא, ד), "ולא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה" (שם), שמצרים היתה מקור הסוסים, ולבסוף שלח להביאם ממצרים (מלכים א, י, כט).

ובענין זה תובן כפית ההר כגיגית למתן תורה, אף שאמרו "נעשה ונשמע" (כקשית התוספות שבת פח ע"א). "שנעשה ונשמע" (שמות כד, ז) הינו נבין ונקבל. והורונו שלא כך עלינו לקבל את התורה, אלא כמצוים ועושים, בין אם מבינים ובין אם לאו. ואפילו כשמבינים, אין אנו עושים מפני הבנתנו אלא מפני הצווי. "רחמנא אמר תקעו", ותו לא! - מספרים, שהיה כומר צור, מלמד ומשכיל וחכם להרע, ששכנע את המושל לקים וכוז פומבי עם היהודים על הגשר הנטוי מעל הנהר השורץ והגועש. והשוטר יעמד הכן, הראשון שיודה שאינו יודע להשיב ישלך אל הנהר בלי טענות ומענות!

הסכים המושל, ושלח להודיע לרב הקהלה. שמע הרב, וגזר יום תענית ותפלה לעזרת שמים מיד צר.

הגיע יהודי כפרי למכר תוצרתו בעיר, והחניניות סגורות, הרחוב היהודי נטוש, אין נפש חיה. תמה. פנה לבית הכנסת, ושמע קל תחנה וזעקה. חשכו עיניו: ודאי חג הוא, ושכח. חללו ברכיבה ומשא, עשה חגו חל! בוש בעצמו, ונכלם בבגדי החל. עלה לבית הכנסת ושאל בלחישת: "איזה חג היום?"

"חג? יום אבל הוא!" ענהו, וספרו על הגזרה.

נחה דעתו. אמר: "הביאוני לפני הרב". הודיע, שמוכן הוא להתעמת עם הכומר הצורר.

נד לו הרב: "אתה? הן אדם משכיל הוא ויודע ספר, בקי בלשון הקדש וחכם להרע. מסתכן אתה בנפשך!"

"אף על פי כן", ענה, "הריני מוכן ומזמן!"

יהי כן, הודיע למושל, והמעמד זמן. במרכז הגשר נבנתה ביבה, וההמונים התגודדו משתי גדות הנהר. המושל ישב על כסאו, הכומר נצב בהתרסה, והנה עולה לגשר יהודי כפרי, לא תאר לו ולא הדר. "לא מצאו היהודים את מי לשלח, אלא אותך? הן מתאבד אתה!" לעג הכומר בבזו. הכפרי לא הגיב.

אמר הכומר בגבהות לב: "שאל את השאלה, ותזכה בעוד דקת חיים!" שאל הכפרי: "אמר נא מה פרוש המלים העבריות 'לא ידעתי פרושו'?" "אני לא יודע מה הפרוש", תרגם הכומר לשפה המדברת.

שמע השוטר את ההודאה המפורשת, אחז במתני הכומר והשליכו אל המים השוצפים מתחת, כן יאבדו כל אויבי ה'!

המוני הגויים נאקו בבהלה, ובקרב היהודים שמחה וצהלה. הכפרי הרכב על כתפיים והובא לבית הכנסת לתפלת הודיה בקול רנה ותודה והמון חוגג.

שאלו הרב: "אמר נא, כיצד עלה בדעתך רעיון מפלא זה?"

"פשוט מאד", ענה. "יהודי פשוט אני, ולומד פרשה חמש ורש"י עם תרגום עברי טייטש, לאידיש המדוברת. ראיתי שרש"י מפרש את המלים: ועמק אין מראה, לא ידעתי פרושו (ויקרא יג, ד). לא הבנית מה זה. והסתכלתי בתרגום. ראיתי שהוא מודע: אני לא יודע מה הפרוש.

למה הדבר דומה? למלך שהתרצה לקרוביו, והבטיחם למלאות את כל משאלות ליבם, ביקש אחד סחורה, והשני חנות ואילו השלישי ביקש שיתן לו המלך את בתו לאשה, ובכך ישיג את שאר מאוויי לבו. כך, אם נבקש להשיג את העיקר נזכה לקבל גם את הטפל.

בכדי להמחיש ביותר את דברינו, ולשבר את האוזן נביא בזה עובדא נוספת, שסיפר הגאון ובי משה רוזנשטיין זצ"ל משגיח דישיבת לומז'ה. פעם נסע רבי משה ברכבת ופגש בחסיד מודז'ין שסיפר לו מעשה ברבו הקדוש, חסיד אחד נכנס אל הרבי ממודז'ין זצ"ל וביקש עצה בדבר פרנסתו, דחאו הרבי מפניו באמרו "איני מתעסק בהבלי עולם הזה", ויהי אך יצוא החסיד, נכנס חסיד שני ושוחח עם הרבי כשעתיים, ורק בעיני פרנסה.

חזר החסיד הראשון אל הרבי ושאלו מדוע לא רצה לשוחח איתו בעיניים אלו, ואילו עם חבירו טייל הרבי בארוכה בעסקי פרנסה? "אמשול לך משל", ענה הרבי, "נכנס עגלון לחנות בה מוכרים כל מיני סחורות יקרות, וביקש שימכרו לו מעט שמן לשמן את גלגלי העגלה, מיהר בעל החנות וסילקו משם, "איני סוחר שמן לעגלות" זעק, לא נשאר העגלון חייב ותמה "מדוע לקונה שלפני נתת שמן לצורך העגלה?"

הסביר לו בעל החנות: הקונה שלפניך רכש סחורה יקרה, עליה הרווחתי סכום נכבד, לכן נתתי לו גם שמן לצורך גלגליו, לא כן אתה, אינך מבקש רק שמן, ולכן עלי להודיעך כי איני מוכר שמן לגלגלים.

הפטיר הרבי ממודז'ין לאותו חסיד: פלוני שואל תמיד בעצתי, בעיניי חינוך הבנים, בקביעות עיתים לתורה, ושאר עניני עבודת ה', לפיכך כשבא פעם להתיעץ בעיניי פרנסה, הקדשתי לו מזמני לשוחח איתו. לפי שאי אפשר לחנך בנים ולעבוד את ה' בלי פרנסה בהרחבה, לא כן אתה שבאת רק עבור פרנסה בחינת "שמן לגלגלים" לכן גיליתי לך שאיני "סוחר של שמן!"

כן הדבר ברוחניות, סיים רבי משה המשגיח, אדם הקובע עיתים לתורה, מקיים את המצוות ועושה נחת רוח ליוצרו ובראש השנה מבקש הוא את צרכיו הגשמיים, נותן לו הקדוש ברוך הוא משאלות ליבו, בכדי שיוכל לעבוד את ה', אבל מי שמבקש רק פרנסה ושוכח את העיקר, ידוע ידע שאין הקדוש ברוך הוא סוחר של פרנסות!!! (דרכי מוסר)

מוסיף על זה בספר ציוני תורה: וכי מה יעשה אדם, שמה שמעיק על ליבו זה דווקא ה"אובדרפט" בבנק? מה יעשה שמה שטורד את מנוחתו זה אי הצלחתו בנושא כזה או אחר? הרי בן אדם הוא! לפני שנענה על הקושיא הזאת, נציב שאלה נוספת, על סמך מה אנו מעיזים לבקש מהקב"ה כל טוב וטוב? הרי לב יודע מרת נפשו כמה שחטאנו כלפיו במשך השנה שעברה.

אלא, מבקשים אנו "זכרני לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלוקים חיים", אם יתבונן אדם בצרכיו, ויתעלה לרגע ממצוקת ליבו בזה, יקל עליו למצוא את הקשר הרוחני שטמון בזה, לדוגמא, אם זקוק הוא למנה נוספת של הצלחה בחינוך הילדים, הרי שיכול להתבונן על זה במבט שהוא רוצה לראות נחת, אבל במחשבה שניה, רוצה בזה את כבוד ד', שבנו יקיים המצוות ביתר התלהבות, שבנו יימשך יותר ללימוד התורה, ובאם זקוק הוא לפרנסה, הרי יהיה ליבו פנוי יותר ללימוד התורה, ואף יוכל לקיים המצוות ביותר שמחה ורוגע הלב, וזהו הכוונה "למענך אלוקים חיים", וכשיתבונן האדם בכל בקשה שצריך, הרי שיכול לשפוך ליבו לכל מה שחסר לו, ויכוון גם לבקש על מלכות שמים, שנגזר מזה.

"רחמנא אמר תקעו" - הגר"י גלינסקי זצ"ל:

"תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב" (תהלים פא, ה'). ובאורו, שידועים דברי הרמב"ם ("מורה נבוכים" ח"ג פרק מח), והסכים עמו הרמב"ן (דברים כב, ו), שאין ספק שי שלמצוות טעמים ונשגבים, ובכלל טעם ותועלת ותקון לאדם, אלא שאנו איננו משיגים טעמן, ועבורנו הן כחק. וזהו שנאמר: "כי חק, לישראל הוא". אבל "משפט, לאלקי יעקב", שהוא יודע טעמן.

ועל כך אמרו (ראש השנה טז ע"א): למה תוקעין בראש השנה. ושאלו: למה תוקעין? רחמנא אומר תקעו! "כמו שאמר אדוני מורי ורבי הרב הקדוש רבינו אלימלך זצ"ל [מלינסקי] שהגמרא מקשה למה תוקעים, כלומר מה היא הכונה של התקיעות, ותרצה: רחמנא אמר תקעו,

נו, אם המתרגם אינו יודע, הכומר הרשע הזה ידע? ידעתי שגם הוא לא ידע..."

כך יש לנו לקים את המצוות, בפשיטות ובתמימות, והולך בתם ילך בטח!

זהו שנאמר בפרה אדמה "זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב), לפי שהשטן ואמונת העולם מצערים את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה "חקה", גזרה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י).

ומדוע נאמר: "זאת חקת התורה", מדוע לא "חקת הפרה האדמה", כמו "זאת תורת העלה" (ויקרא ו, ב), "המנחה" (שם, ז), "החטאת" (שם, יח), "האשם" (ויקרא ז, א) ו"זבח השלמים" (שם יא). אלא לומר לך שכל התורה כלה הקשה לחקת הפרה האדמה. חקה היא, גזרה שאין רשות להרהר אחריה.

ונאמר, שזו גם הוראת "זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (במדבר יט, יד), שדרשוהו (בברכות סג ע"ב) שאין התורה מתקימת אלא במי שממית עצמו עליה. והינו ממית את דעתו, והולך בתמו.

סיפר לי ראש הישיבה, הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל: היה בחור פשוט, נער בער, טפש וסכל, והכל נדו לו ורחמו עליו, מה יהא בסופו, ומה היה בסופו? היו לו כמה קופיקות ומלא טפס הגרלה, והעיר רעשה וגעשה: ניחש נכונה את שלשת המספרים שעלו בגורל. זכה בחמשת אלפים רבליים, הון עתק באותם ימים.

מדושן ענג היה. כשהחמיאו לו על מזלו הטוב, אמר: "לא היה זה מזל! היה זה הארה ממרום!"

תמיהו, והסביר: "לא עלה בדעתי להשתתף בהגרלה. אבל ראיתי בחלום את המספרים שבע עשרה, שמונה עשרה, שלוש מאות ושבעים. והבנתי, שמראים לי את מספרי המזל!"

לא הבינו: "אבל היו רק שלושה מספרים בטפס!" חייך חיוך נצחון: "זהו! צריכים פקחות כדי להבין חלום לאשורו! רצו שאצטרף את המספרים, ועלו לכדי ארבע מאות וחמש עשרה. ואכן, זה המספר שעלה בגורל!"

חישב אחד, ותמיה: "אבל צירופם הוא ארבע מאות וחמש בלבד!" "ככה? אז איזה מזל שאיני יודע חשבון..."

מעשה שהיה, ומה רצה לומר כשספרו? שאיננו יודעים מאומה. לא מה טוב ומה רע, לא מה נכון ומה שגוי, החסרון עלול להתברר כמעלה והמעלה כחסרון, ואין עלינו אלא למסור עצמנו לבוראנו, ולהניח לו להנחותנו!

זהו שאמרו (חלין ה' ע"ב), אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו, ז), אלו בני אדם שהם ערומים [פקחים] בדעת [כאדם הראשון (רש"י)], ומשימין עצמן כבהמה, שנמשכת אחרי בעליה באמון מחלט, כמו שאמרו: בהמה על דעת בעליה הולכת (קדושין כב ע"ב), וכדרך שאמרו (ויקרא רבה כז) אף על פי שאדם אנו, נמשכין אחריו כבהמה. כמה מתאימים הדברים לעניננו: "למה תוקעין, רחמנא אמר תקעו". שאמרו (בירושלמי תענית פ"ב ה"א) שתקיעת שופר [בתענית], "לומר, חשבנו, כאלו גועים כבהמה לפניך!"

אוצרו של הגריס

אמסור לכם מתנה, אוצר יקר. מפתח זהב לזכיה בדין. לא משלי הוא עצה נפלא וסגולה בדוקה של קדוש ישראל, רבי ישראל מסלאנט זצ"ל ("אור ישראל", אגרת ז), אלא שאנו נוסיף לה הקדמה וסיום.

ידועים דברי רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, שהעצה לזכיה בדין היא חרדת הדין. וראיתו מדברי הגמרא (ראש השנה טז ע"ב) שכל שנה שרשה ועניה בתחלתה מתעשרת בסופה, ופרש רש"י: שישאל עושים עצמם רשים ועניים בראש השנה לדבר בתחנון ותפלה. כענין שנאמר: "תחנונים ידבר רש" (משלי יח, כג). והינו בשברון הלב, כמו שאמרו (ראש השנה כו ע"ב) ששופר של ראש השנה מצותו שיהא כפוף, לרמוז שכמה שמכופף ומשפיל עצמו בתפלתו, עדיף.

השאלה, איך מגיעים לכך והלב אטום ומאובן, סגור ומסוגר. איך בוקעים, איך סודקים, איך פותחים ולו כחדה של מחט. ויש לו כאמור עצה, והיא יסוד עמק בנפש האדם. לכן ראוי להציבו ולבאר.

שנינו (סנהדרין מב ע"א), שכל מברך את החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה. מדוע, מכל התפלות והברכות, נתיחד ענין קדוש הלבנה והשוה לקבלת פני שכינה? פרש רבנו יונה (בבאורו על הרי"ף, סוף פרק ד

דברכות) שאמרו (ראש השנה כה ע"א) שהירח "פעמים שבא בארכה, ופעמים שבא בקצרה". בכל שעה משעות היום, יודעים אנו לומר היכן השמש עתה. אבל מי יודע היכן יראה הירח הלילה? מקומו תמיד מפתיע. ומכיון שכך, מעורר התפעלות ואנו רואים בו את יד ה' הממקמו במשמרתו ברקיע כרצונו, וזה ענין "קבלת פני שכינה". וכבר העיר רבי ירוחם ממיר זצ"ל ("דעת חכמה ומוסר" ח"א מאמר מ) שהיודעים והמבינים מכירים מסלול הירח ואינם מפתעים. אך אין זה משנה עבורנו. כי עלינו להתפעל גם מזריחת השמש ושקיעתה, ולהלל על כל נשימה ונשימה. אבל זו ידיעה בשכל בלבד, והידיעה השכלית אינה פועלת על הלב. שפת הלב היא התפעלות, ואם אנו מתפעלים מן הירח, הרי זה בגדר "קבלת פני שכינה" עבורנו.

כשנפטר הסבא מקלם זצ"ל, מסרו בנו וחתנו את סדור כתביו, המוני שיחותיו ומאמריו לתלמידו רבי ירוחם ממיר. במשך שנים שקד על מיונם וסדורם, מקיפים הם ים של נושאים. ומה בחר לקבע בראש, במה בחר לפתח את שני כרכי "חכמה ומוסר"? במאמר אודות "כח הציור", שהוא הפועל על הלב ומביא להתפעלות. ומצאו בצווי התורה: "אם כסף תלוה את עמי", איך יוכל האדם לפעל על עצמו להלוות, ובלא רבית, ושלא להיות כנושה, ושלא ירע לבבו, באמצעות "את העני עמך" (שמות כב, כד), פרש רש"י: הוי מסתכל בעצמך, כאלו אתה עני: באמצעות "כח הציור"!

נצטוונו לזכור את יציאת מצרים, ולספרה בהרחבה. "יכול מראש חדש, תלמוד לומר: ביום ההוא. אי ביום ההוא, יכול מבעוד יום? תלמוד לומר: בעבר זה, לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מנחים לפניך". מה מוסיף ליל היציאה, ומוסיפים המצה והמרור? ציור מוחשי!

לא נחה דעת הסבא מקלם, עד שבקש מהקודש ברוך הוא שיראהו ולו בחלום, את הגיהנם. וראיה היתה לו, שהראיה תשפיע רבות. שאמרו (במדבר רבה כג, ה). תנחומא מסעי ד) שהקדוש ברוך הוא הראה למשה רבינו מה שבשמים ממעל ועל הארץ מתחת. הראהו גיהנם, והתחיל משה מתירא. הרגיעו: "הראיתך בעיניך, ושמה לא תעבר" (דברים לד, ד). והלא על משה רבינו אמרו (ברכות לג ע"ב) שהיראה דבר קטן היא לגביו, ועם כל זאת כשראה נתירא יותר: כח הציור!

הסטיפלר זצ"ל הביא דברי הגמרא (נדרים כב ע"א): כל הכועס כל מיני גיהנם שולטין בו, ולא עוד אלא שחלי התחתוניות המכלה עינים ומדאיב את הנפש שולט בו. ותמיה: הרמב"ן כתב (בהקדמה פרושו לאיוב) ששעה אחת בגיהנם נוראה משבעים שנות יסורי איוב בעולם הזה. ולאחר שאמרו שכל מיני גיהנם שולטין בו, כל הסוגים והמדורים, הוסיפו: "ולא עוד", יותר מזה, ששולט בו חלי התחתוניות? אבל מה נעשה, וזה האדם: הגיהנם בידיעה, והתחתוניות מרגשת ומוחשית. האדם אינו מתפעל מידיעותיו אלא מתחושותיו!

הכלל: לא נחה דעת הסבא מקלם זצ"ל עד שקבע נחרצות: "ההפרש מה בין צדיק לרשע הוא רק כח הציור - כי מי לא ידרוש טובה מתמדת, וכלו טוב! רק כח הציור חסר לרשע, ולא חסרון אמונה כסברת העולם, ("חכמה ומוסר" ח"א מאמר כח). שהרי "יודעים רשעים שדרכם למיתה" (שבת לא ע"ב), אלא שהידיעה אינה משפיעה על האדם. ו"איזהו חכם, הרואה את הנולד" (תמיד לב ע"א). גם הרשע יודע את הנולד. ברם החכם רואהו, במוחשיות. מגיס את כח הציור, ולכן גובר הוא על יצרו.

נסכם, אפוא: העצה לזכיה בדין היא חרדת הדין, ואיך נוכל לחרד והלב אטום. והתשובה, שהלב מתפעל מדבר מוחשי, מציור חי. ואם נמצא ציור שכזה ולבנו יפתח, נזכה בדין. מצא עבורנו רבי ישראל מסלאנט ציור כזה בדברי הגמרא (ראש השנה כו ע"א).

ששנינו במשנה: כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה. ואחד הטעמים, משום שיזכיר את חטא העגל, ואין קטגור נעשה סנגור. ואמרו שם בגמרא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבד עבודה, לפי שאין קטגור נעשה סנגור, והזהב יזכיר את חטא עגל הזהב.

ושאלו: אם כן, מדוע עובד הוא בבגדי זהב בבית המקדש? וענו: מבפנים קא אמרינן, אין הדברים אמורים אלא בקדש הקדשים. והקשו: והלא השופר מבחוץ הוא, ומדוע אסרו שופר של פרה מטעם "אין קטגור נעשה סנגור", והלא אין כלל זה אמור אלא בקדש הקדשים. ותרצו: כיון דלזכרון הוא, מבפנים דמי.

וכתב על כך רבי ישראל מסלאנט זצ"ל, וזו לשון קדשו: "וכאשר כח הציור מועיל למוסר, יציר האדם בעצמו, אילו היה כהן גדול, והיה צריך

למנצח לבני קרח מזמור - רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

כתוב בפרשת קרח "ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וילכו אחרי זקני ישראל" מבאר רש"י מדוע הוא הלך אליהם? "כסבור שישאו לו פנים". משה רבינו רצה להציל אותם ברגע האחרון, אולי אם אבוא במיוחד אליהם יהיה להם אביסל'ע דרך ארץ = מעט דרך ארץ. מה הם עשו? "ודתן ואבירם יצאו ניצבים פתח אוהליהם ונשיהם ובניהם וטפם".

יהודי רגיל הלומד ומבין כי הנה משה רבינו ניסה, רצה, אך לא הצליח לפעול מאומה. איש האלוקים קם והלך אל החוטאים האלו אך ללא הצלחה ליבם נשאר קשה כאבן - "ויאבדו מתוך הקהל".

והנה כאשר תעיין במדרש תראו "בשכר שהשכים משה לפתחם זכה להציל ארבעה צדיקים מדינה של גיהנום ואלו הם שלושת בני קרח ואון בן פלג" (ולא קשה ממה שאמרו חז"ל "און בן פלג אשתו הצילתו" כי כידוע זה וזה גורם).

ברגע האחרון ממש שאפילו בפה כבר לא יכלו לשוב, בשנה האחרונה בלב "רחש ליבם דבר טוב" ואז "מקום נתבצר להם". כיצד באמת התנהלה החזרה בתשובה שלהם, הרי הם היו עם קרח?

חז"ל מגלים ומספרים לנו.

בעיצומה של המחלוקת הם ישבו ביחד עם אביהם קרח, והנה משה רבינו ע"ה עבר לפנייהם. הם חשבו לעצמם: מה עושים עכשיו? אם נעמוד לכבודו של משה רבינו זו פגיעה באבא והתורה אמרה 'כבד את אביך ואת אימך'! אך מאידך גיסא לא לקום וכי אפשר?! הם התגברו על עצמם וקמו "באותה שעה רחשו ליבם לתשובה" מה הכוונה? הם לא שבו עדיין בתשובה כי אם שבו מה חיפשו בגיהנום, אלא שמעשה ההתגברות, אע"פ שהיה לא נעים שברו את עצמם וקמו, המצווה הזו נתנה להם את הכח אחרי זה - שיחזרו בתשובה.

אנו לא יודעים כיצד הדברים הללו עובדים בדיוק. אדם עושה מעשה שלכאורה כלום, כמו מעשהו של משה רבינו ע"ה, שהיה אפשר לחשוב כי לא פעל שום דבר בהליכתו, אבל חז"ל מלמדים אותנו כי בשכר הליכתו פעל אצל אחרים. בתפילה מצינו כעין זה: באבות דר' נתן כתוב "יש תפילה שמועלת אחרי מאה שנה", אתה מתפלל ולא עוזר ולפתע בעתיד הרחוק התפילה מועילה. הסטייפלר זי"ע היה אומר: רואים בעלי תשובה שגם אבא ואמא שלהם היו חוטאים לה', אך שבו בתשובה מחמת הדמעות של הסבתות, הינו שהתפילות הועילו לאחר עשרות שנים. כך גם במעשים.

המגיד דורש לאוזניים אטומות

אתם יודעים? המגיד מקולמאני רבי הלל זצ"ל, נסע ברכבת וראה חייל יהודי שמוציא מתיקו כריך (סנדוויץ') ומתחיל לנגוס ובתוכו בשר לבן רח"ל (על פניו הכיר כי הוא יהודי), המגיד ניגש ושאל: "מה אתה אוכל?"

"כן, כן, אני אוכל מה שאתה רואה..."
 "אתה יהודי?"

"כן, נכון". "יהודי אוכל דבר אחר?! תמה. "כן".

המגיד החל לומר לו מוסר, לדרוש דרשה, הסביר לו מה זה עבירה בכלל? ומה חומרתן של מאכלות אסורות. דיבר ודיבר. דרשה ארוכה. ובעודו דורש החייל לועס ולועס... המגיד המשיך בדבריו כיד ה' הטובה עליו שפך את ליבו. ההוא סיים סנדוויץ' אחד והוציא כריך שני, והמגיד המשיך לדבר על ליבו...

לפתע החייל הפסיק מלעיסתו ושאל: "תגיד לי אתה שפוי?"

"למה לא?!"

"אתה רואה כי אני אוכל וממשיך ואיני שת ליבי לכל המוסר שאתה אומר מה אתה ממשיך לדבר, וכי אינך מבין שדברייך לא יועילו מאומה, מדוע אתה ממשיך?!"

"אני אדבר ואמשיך. ואם אתה שואל מה התועלת, רצוני לומר לך משהו. אתה עכשיו חייל צעיר עם כל הכח והעוצמה, אתה חושב כי כל העולם שלך אב לא תמיד אדם נשאר הגיבור הכי גדול, מגיעים זמנים שלא הולך כל כך טוב, כל בן אדם יש לו זמנים שונים, ובפרט לעת הזקנה הכוחות אוזלים ויכול להיות כי אז הכוח ועוצם ידי ירד קצת, הדיבורים של עכשיו יעלו בזיכרון, כי הנה ישב על ידי יהודי ונדנד לי: מה זו מצוה, מהי עבירה, ואז יועיל לך משהו. ואפילו אם כל החיים ממש יהודי חי לו כפורק עול אבל בשעת מיתה שכבר וי, אולי תיזכר משהו ויעלה בליבך הרהור תשובה, גם כדאי לי!..."

להכנס ביום הכפורים לבית קדש הקדשים, היה חרד מאד לנפשו פן תפגעוהו רעה חלילה -

כן יחזק אמונתו באמונת חכמים רבותינו חכמי התלמוד ז"ל אשר פסקו ופסלו שופר של פרה משום שאין קטגור נעשה סגור. הגם שבבית המקדש המקדש בבגדי זהב נכנסים, אכן שופר כיון שלזכרון בא, והאדם נזכר ונשפט על כל מעשיו, ככהן גדול הנכנס לקדש הקדשים הוא, והדברים כהויות! ומא מאד יחד לב האדם המעמיק בדבר הנורא הזה!"

איזה אוצר הנחילנו!

לדמות עצמנו בשעת תקיעת השופר, כאלו אנו עולים בחיל וברעדה בט"ו מעלות עזרת הנשים, נכנסים בשערי ניקנור הנשאים, ובאים לעזרה.

משמאל מתנשא המזבח הענק, עשר אמות גבהו, ומולנו כתל המקדש, מתנשא לגבה מאה אמות, מחפה רבדי שיש כחל ירק ולבן, כאדות ים. עולים במעלות אל שער האולם, וסביבו שריגי גפן הזהב, המקיפים אותו סביב סביב לרום ארבעים אמותיו, עד לנברשת הזהב והאלמטרות שבגבהו, ופנימה בחרדת קדש.

מזבח הקטרת מולנו, השלחן מימין והמנורה דולקת משמאל. מצדה, פרופה הפרכת הנשאה, ואור מפלא רום מעלה נוגה בעדה, האור המבהיק הבוקע מבית קדשי הקדשים.

בחיל וברעדה נכנסים אנו בשביל שבין שתי הפרוכות, והאור הולך ומתעצם, בוהק ומסנור.

עוד מעט נפנה, ונעמוד מול -
 נעמוד מול -

מול ארון הברית, ובו לוחות הסנפירינן החקוקים באצבע אלקים. כפרת הזהב ועליה שני הכרובים פורשי הכנפים. משם בקע הדבור למשה, זה מקום השראת השכינה. ואני, כמו שאני, אני בלי כחל ושרק, אני בקטנותי ובחסרונותי, נסקר ונסרק ונזכר -

אני, שאמש בקשתי בזיחוות שנה של תפוח בדבש, שאהיה לראש ולא לזנב, עומד ורועד, חשוף לאור השכינה, בשקוף מחלט -
 ורעדה זו, חרדת הדין, היא שתועיל, שתצדיקני במשפט!

אוצרו של רבי ישראל מסלנט

אבל הבטחנו גם סיום. ונפתח בספור מן המדרש (בראשית רבה סה, כב).

כשבא יעקב לקבל את הברכות, נאמר: "וירח [יצחק] את ריח בגדיו, ויאמר: ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'" (בראשית כז, כז), ודרשו בגמרא (סנהדרין לז ע"א): אל תקרי "בגדיו" אלא בוגדיו. ובאורו, שעמד לתת הברכות לא לבנו בלבד, אלא לעם שיקים. והשקיף ברוח קדשו מי יהיו בני העם, עד לאחרונים שבהם, עד לבוגדים, ונחה דעתו. וכדגמה, הביא המדרש סיפורו של יוסף משיתא.

בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית, אמרו: יכנס מהם ובהם תחלה. אמרו לו: "עלה, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

נכנס, והוציא מנורה של זהב.

אמרו לו: "אין דרכו של הדייט להשתמש בזו. אלא הכנס שוב, ומה שאתה מוציא יהיה שלך".

ולא הסכים.

הציעו לתת לו גבית המס בכל ארץ ישראל לשלוש שנים, ולא הסכים. אמר: "לא דיי שהכעסתי לאלקי פעם אחת, אלא שאכעיסנו פעם שניה!"

מה עשו, כבלו אותו בשלחן של נגרים, והיו מנסרים בו, והיה צווח ואומר: "וי, אוי אוי, שהכעסתי לבוראי!"

תמה הרב מפוניבז' זצ"ל: מה ארע כאן -

אדם שהיה מוכן להכנס לבית המקדש ולבזז אוצרותיו בעד בצע ממון, שהחפץ הראשון יהיה שלו. ומה יכול היה להרויח מהמנורה, הן הציעו לו את כל גבית המיסים בכל הארץ לשלוש שנים, מאות מיליונים -

איך, מדרגת היהודי השפל ביותר, המתיוון היחיד שהסכים לבזוז את בית ה', הפך בתוך שעה לקדוש, למוסר נפשו בפעל של קדשת השם! וענה: כי נכנס לבית המקדש. והנכנס לבית המקדש, אפילו יהיה מתיון שפל, אפילו אם נכנס לבזז, יצא אדם אחר, מוסר נפש על קדשת השם!

ואם כך - אוי, אם כך -

הרי "שופר, כיון דלזכרון הוא, כלפנים דמי" -

לא כבית המקדש, כאולם וכהיכל, אלא כקדש הקדשים ממש -

הרי צריכים אנו לצאת משם אחרים! אוי, כמה אחרים! (והגדת)

ממשיכים לנסוע פנימה במעבי היער בין השבילים המוכנים מראש, והם שניהם רועדים, קילומטר ועוד קילומטר, מה הם רואים בבירור, כי הסוסים אינם רועדים, לא מבינים כלום. הפחד השורר כל כך לא מדבר אליהם כלום. הסוס נשאר בעל חיים לפני הגבול, בתוך הגבול ולאחריו. נשאר כמו קודם. הנה כל זאת מרמזת ואומרת הגמרא בשלושת הדוגמאות. יש יהודי שלקראת ימים נוראים מתחיל לרעוד. עוד בשבת מברכים כאשר מכריזים "ראש חודש אלול" הוא כבר מתחיל לרעוד "כחילות בית דוד" שאינם עוברים סתם כך, אלא מתאמנים קודם, משקיעים כוח ומאמץ זמן רב עוד לפני המפקד המכריע.

יש סוג שני, שעד ראש השנה הוא חלש ביראת שמים. אבל כאשר בא ראש השנה מתחיל לרעוד "כמעלות בני חורון" כי כאשר צועדים בשביל המסוכן כאשר משני צדדים תהום, רועדים, פוסעים עוברים אדם אחרי חברו - בפחד, כמו כן, בשעה שעוברים לפני המשפט, ביום המשפט הפחד שורר.

אבל יש סוג שלישי, יהודים הדומים לבני אימרא כהצאן, אותם כבשים שקטים צוהלים ומתרוצצים שנכנסים בפתח וסופרים אותם אחד אחד ואינם מבינים כלום, אוי, הכבש העשירי לא יודע כי בעל הבית סימן לו פס אדום על גבו...

"בראש השנה יכתובו וביום צום כיפור יחתמונו כמה יעברו מי יחיה ומי ימות" קו חיים על הגב וחס ושלוש להיפך פס אדום - "מי ימות". היכן השכל שלך?

הקב"ה יושב בראש השנה על כסא דין, אך המשפט לא הגיע בפתאומיות "כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף" - הנשר הזה הוא רחמן על בניו ואינו בא לקינו בפתע פתאום אלא מקשקש מאילן לאילן ומסוכה לחברתה כדי שיעורו בניו ויהא בהם כח לקבלו. כך הקב"ה דופק לנו כל חודש אלול בשופר, עורו ישנים משנתכם ונרדפים הקיצו מתרדמתכם. לעוררו לקראת ראש השנה - כאשר נפתחים ספרי חיים ומתים.

(להגיד) אנחנו בע"ה היום, רוצים לעסוק בעבודת השופר, ובע"ה להיכנס לעומק עבודת ראש השנה:

השופר רמזו בפרשה שלנו, במילים (דברים כט, יז) **שרש פרה ראש ולענה ר"ת שופר**.

לפני שנדבר על ענין השופר, ואני אומר כבר עכשיו, שהענין הוא קצת עמוק, אני מקווה שבס"ד נזכה להעביר את הדברים, אבל צריך לדעת, כשאנחנו מקיימים מצות שופר, כי הקב"ה אמר לתקוע בשופר, כמו שהגמרא אומרת (מסכת ראש השנה טז, א) - ואמר רבי יצחק למה תוקעין בר"ה למה תוקעין רחמנא אמר תקעו. אנחנו מברכים "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו לשמוע קול שופר", כל אחד שומע קול שופר, וזו המצווה שאנחנו מקיימים. זו המצווה, וכל מה שנאמר עכשיו, זה יהיה רק כדי להעמיק במצווה, בתוכן שלה, אבל המצווה עצמה, זה לשמוע קול שופר ולהמליך את הקב"ה בשופר.

בואו נתחיל שלב אחר שלב, ובע"ה אנחנו נבין דברים שרבותינו מגלים לנו, מה מונח בשופר:

צריך לדעת, שכל זמן שלא תוקעים בשופר, בראש השנה, הקב"ה מנהל את העולם בדיון ולא ברחמים, כך כתוב במדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט, ג) - רבי יהודה ברבי נחמן פתח (תהלים מז, ו): עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, בשעה שהקדוש ברוך הוא יושב ועולה על כסא דין, בדיון הוא עולה, מאי טעם, עלה אלקים בתרועה, ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקדוש ברוך הוא, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים, דכתיב: ה' בקול שופר, ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדת הדין לרחמים, אימתי בחדש השביעי.

ממשיך המדרש ואומר - רבי יאשיה פתח (תהלים פט, טז): אשרי העם ידעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, רבי אבהו פתר קרא בחמשה זקנים שהם נכנסים לעבר את השנה, מה הקדוש ברוך הוא עושה מניח סנקליטין שלו מלמעלה ויורד ומצמצם שכינתו ביניהם מלמעלה, מלאכי השרת אומרים הא תקיף הא תקיף, הא אלהא הא אלהא, מי שכתוב בו (תהלים פט, ח): אל נערץ בסוד קדשים רבה, מניח סנקליטין שלו

כללו של דבר, אדם לא יכול לדעת כלל, מה יועילו הפעולות שלו, ולהיכן יגיעו מעשיו. על קרח ודתן ואבירים לא השפיע, אבל השפיע על אחרים להצילם מדינה של גיהנום, ויש בכך הרבה עובדות מידי דור ודור.

נמצינו עוד מחז"ל כי מעשה טוב שלהם, כבישת הייצר, ממשיך ועושה בשבילים הלאה שאח"כ יצליחו להרהר בתשובה.

לפני תקיעת שופר אנו אומרים בהתעוררות "למנצח לבני קרח מזמור", מה אנחנו בדיוק אומרים? בפשטות מטרת האמירה היא "מלכויות!" אך יכול להיות שיש סיבה ורמז נוסף לעורר את הלבבות.

בני קרח, אוי בני קרח!, מתי זכו לתשובה? רגע לפני האחרון!. אדם יכול לתפוס את עצמו גם ברגע האחרון. אומרים לך לפני תקיעות שופר, ברגע אחרון, תפוס את עצמך. ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, תיזכר נא בבני קרח ותתפוס את הרגעים הללו להרהר בתשובה שלימה. וה' יעזרונו לשוב לפניו באמת.

(להגיד)

"בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בחג נידונים על המים בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שנאמר היוצר יחד ליבם המבין אל כל מעשיהם" (ראש השנה דף טז)

המשנה בתחילת ראש השנה אומרת: "ארבעה ראשי שנים הם..." אח"כ המשנה מוסיפה "בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה, בעצרת דנים על פירות האילן, בחג נידונים על מים, בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון" שואלת הגמרא (בדף יח) מה הכוונה כבני מרון? מבארת הגמרא בשלושה פירושים.

פירוש ראשון: כחיילות של בית דוד. הצבא של דוד היו הולכים אחד אחד. - כך בראש השנה אנו עוברים לפניו כבני מרון אחד אחד, כאותם גדולים וחשובים.

פירוש שני: "כמעלות בני חורון". הר גבוה, שבגובהו יש שביל, בו אפשר לעבור רק אחד אחד, כך ממש בראש השנה עוברים לפני הקב"ה זה אחר זה.

פירוש שלישי: "כבני אימרא". כאשר מעשרים את הצאן, הן עוברות דרך דלת קטנה שרק אחד יכול לעבור וכך סופרים עד עשר, אחד ועוד אחד.

אינני מבין, וכי כדי להסביר שכל אחד עובר לחוד צריך שלושה משלים? כחיילות, כמעלות בני חורון, כבני אימרא, אתמהא?!

וכדי ליישב, אספר לכם סיפור קטן: היה פעם סוחר גדול שנסע ליום השוק והשקיע שם את כל כספו ברכישת סחורה יקרה וגם כספי הלוואות שחברים נתנו לו, הוא החליט להסתכן ולעבור בגניבה את הגבולות כדי להיפטר מהמכס על הסחורה וכך יוכל להתעשר, הוא לא נח ולא שקט עד שמצא עגלון המוכן לעבור איתו את הגבול.

הוא סידר את כל תוכנית הבריחה - מסלולי הנסיעה לשעות לילה שאין אור של ירח, ולילות שאין חילים רבים ליד הגבול וכו'.

הגיע הלילה המיועד. הסוחר העמיס על העגלה את כל סחורתו היקרה. ושניהם, הסוחר והעגלון, עלו על העגלה. העגלון מבחין כי בעל הבית הסוחר יושב על הכסא - ושיניו נוקשות דא לדא, ידיו ורגליו רועדים.

שאל אותו העגלון בלגלוג: מה אתה רועד, הרי יש עוד יותר מחמש שעות עד שנגיע ליער, מה הפחד שלך כאן ליד הבית?

"למה שלא אפחד, אני עושה חשבון פשוט, אם אצליח במשימתי, איזה עושר ימלא את כיסי, ההון האישי שלי יהיה פי עשרה ממה שהשקעתי, ממחר - אחיה חיי עושר וכבוד, מה נפלא. אבל אם חס ושלוש לקראת עלות השחר ניפגש חלילה בשוטר הגבולות שיכריז "עצור! הרם ידי!" הסחורה תלך למשטרה, פרוטה לא אראה ממנה, ואת עצמי אפגוש בבית האסורים, בעלי חובות ירדפו את משפחתי וכו', א"כ למה שלא ארעד, בעוד כחמש שעות אני על פתח עושר או על פי תהום ואיך לא ארעד?

נסעו ונסעו. הגיע חצות לילה. החלו כבר להיכנס ליער, חצו את הגבול, ראה הסוחר שהעגלון רועד קמעה. שואל אותו: עגלון, עגלון, מדוע אתה רועד?

משיב לו העגלון, "שמע נא, בסך הכל אני גם בן אדם, ואנו מתקרבים לרגעים קשים ומסוכנים, נכון שאין לי כאן סחורה פרטית, אבל לא נעים לשבת חודש בבית סוהר, וגם העגלה והסוסים שיטלו ממני לא באו לי בחינם."

ומצמצם שכיתו ביניהם למטה, כל כך למה, שאם טעו בדבר הלכה הקדוש ברוך הוא מאיר פניהם, הדא הוא דכתיב: באור פניך יהלכון. אמר רבי יאשיה, כתיב: אשרי העם ידעי תרועה, וכי אין אמות העולם יודעים להריע, כמה קרנות יש להן, כמה בוקינוס יש להם, כמה סלפירגסי יש להם, ואמרת: אשרי העם ידעי תרועה, אלא שהן מכירין לפתות את בוראן בתרועה, והוא עומד מכסא הדין לכסא רחמים ומתמלא עליהם רחמים והופך להם מדת הדין למדת רחמים, אימתי בחדש השביעי.

לשון המדרש הוא, שרק עם ישראל יודעים "לפתות" את הקב"ה, שום אומה אחרת לא יודעת לעשות זאת.

והשאלה שנשאלת היא – מה הפיתוי שיש בתקיעת שופר? ולמה אם גוי ייקח שופר, ויתקע, הוא לא ידע "לפתות" את הבורא? שאלה נוספת, שמובאת בגמרא (מסכת ראש השנה טז, א) – אמר רבי אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

פירוש הדבר, שאנחנו תוקעים בשופר, כאילו אנחנו בעקידה. והשאלה שנשאלת היא – מה יש, אנחנו לא עושים שום פעולה. אנחנו יושבים ושומעים תקיעת שופר, ואומרת הגמרא, שבזה שאתה שומע תקיעת שופר מאיל, נחשב לך כאילו עקדת עצמך. איפה העקידה? מה עשינו פה?! לא פשטנו צווארנו .... שום דבר... איפה בא לידי ביטוי כאילו עקדתם עצמכם לפני? הזכרנו בשבוע שעבר, למי שזוכר את דברי הספרי, שאומר שעקידת יצחק היתה בראש השנה.

הוא מביא על זה פסוק (בראשית כב, יד) אשר יאמר היום בהר ה' יראה היום זהו ראש השנה, כך מביא הזוהר, וכך גם אומר הספרי. אומר המדרש (תנחומא פרשת וירא, אות כג), מביא המדרש את אותם דברים, כמו של הספרי, רק הוא לא אומר שזה היה בראש השנה – אמר לו: כשם שהיה בלבי מה להשיבך ולומר לך, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, עכשו אתה אומר לי העלהו שם לעלה, וכבשתי את יצרי ולא השבתיך, כך כשיהיו בניו של יצחק חוטאין ונכנסין לצרה, תהא נזכר להן עקדתו של יצחק ותחשב לפניך כאלו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח להן ותפדם מצרתן. זוהי בקשתו של אברהם אבינו

אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה אמרת את שלך ואמר אני את שלי. עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בראש השנה. אלא אם מבקשין שאחפש להן זכות ואזכר להן עקדת יצחק, יהיו תוקעין לפני בשופר של זה. אמר לו: ומה הוא השופר? אמר לו: חזור לאחורין. מיד, וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו. בפעם הראשונה, שאברהם אבינו רואה שופר, שזה כשהאיל הסתבך בקרניו

זה אחד מעשרה דברים שנבראו בין השמשות. נאחז בסבך בקרניו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: יהיו תוקעין לפני בקרן איל ואושיעם ואפדם מעונותיהם. והוא שדוד משבח, מגני וקרן ישעי משגבי ומנוסי (ש"ב כב, ג).

עד כאן דברי התנחומא.

במדרש רבה (בראשית רבה, פרק נו, ט) מובא – וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר (בראשית כב, יג), מהו אחר, אמר רבי יודן אחר כל המעשים ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, שנאמר (זכריה ט, יד): וה' אלקים בשופר יתקע וגו'.

אמר רבי יהודה בר סימון אחר כל הדורות, ישראל נאחזים בעברות, ומסתבכין בצרות, וסופן לגאל בקרנו של איל, הדא הוא דכתיב: וה' אלקים בשופר יתקע.

עד כאן, דברי שתי המדרשים.

יוצא, שבתקיעת שופר אנחנו נושעים, הקב"ה מוחל לנו על העוונות, "בתקיעת שופר, כאילו עקדתם עצמכם לפני".

אנחנו רוצים להבין, מה המיוחד בשופר הזה, מה יש בשופר הזה, שכל הישועות נאמרו בו?

רעיון נוסף, מופיע בדברי גמרא (מסכת ראש השנה טז, א) – בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהילים לג-טו) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם ובחג נידונין על המים.

אומרת הגמרא, באותו עמוד למטה – תניא א"ר יהודה משום ר"ע מפני מה אמרה תורה הביאו עומר בפסח מפני שהפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר בפסח כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא אמר הקב"ה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג אמר הקדוש ברוך הוא נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי שנה ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר.

מובא כאן, שכמו שאם נותנים בחג הפסח תבואה, מתברכים התבואות, וכמו שבחג העצרת נותנים שתי הלחם, אז מתברכים הפירות, וכמו שבחג הסוכות מביאים מים, מתברכים המים, כך בראש השנה, כמו שאומרים מלכיות וזכרונות ושופרות, כך הקב"ה מולך עלינו, וזה שהוא מולך עלינו, זו הברכה הכי גדולה שיכולה להיות! איך ממליכים את הקב"ה?

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם!

אז לכאורה, במה זה מספיק?

בזה שאנחנו אומרים זכרונות מלכיות ושופרות, זה מספיק.

ממשיכה הגמרא ואומרת – מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר.

הגמרא סוטרת את עצמה, מיני ובי, בהתחלה אומרת הגמרא – ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות – זה מספיק, וכשהגמרא מסיימת, היא אומרת – ובמה בשופר.

אז אם אתה אומר ובמה בשופר, אז זה לא ואמרו לפני.

היה צריך לומר תקעו לפני מלכיות וזכרונות ושופרות, אבל הגמרא לא אומרת את זה, אלא היא אומרת – ואמרו לפני בראש השנה מלכיות וזכרונות ושופרות, ובסוף היא שואלת – ובמה? מה זה ובמה? בפה!

אתה אומר ואמרו לפני, אם אמרו, אז זה אמירה בפה בלבד. למה

הגמרא ממשיכה ובמה בשופר? כך שואלים המפרשים, על דברי הגמרא.

אנחנו בע"ה, רוצים להעמיק בדברים:

ישנו ספרי, בפרשת בהעלותך, שהוא הקטע המסיים את סדר השופרות (במדבר י, י) וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצצרת על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם אני ה' אלקיכם.

רבבות, זה המקור בתורה, כמו שאומר הספרי, למלכיות וזכרונות ושופרות.

אומר הספרי – ותקעתם בחצצרת, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכיות.

שואל הספרי – אם ככה יוצא, שבתורה כתוב קודם כל שופרות, זכרונות ובסוף מלכיות, והרי אנחנו לא אומרים ככה, אלא קודם כל מלכיות, זכרונות ובסוף שופרות – זה נגד מה שכתוב בתורה!

מה ראו חכמים, לומר מלכיות בהתחלה, אם בפסוק כתוב אני ה' אלקיכם בסוף? אלא, המליכה עליך בתחילה, ואחר-כך, בקש רחמים מלפניו.

קודם כל תמליך את הקב"ה, ואחרי שהמלכת אותו, בקש רחמים!

במה תמליך אותו, שואל הספרי?

ואומר – בשופר. ואין שופר, אלא של חירות, שנאמר (ישעיה כז, יג) ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

שואל הספרי – אבל איני יודע מי התוקע?

תלמוד לומר (זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.

ועדין איני יודע מאין התקיעה יוצאה?

תלמוד לומר – (ישעיה סו, ו) קול שאון מעיר קול מהיכל

אומר לך הספרי – בתורה כתוב לך מה הסדר – ותקעתם בחצצרת, הרי שופרות. והיו לכם לזכרון, הרי זכרונות. אני ה' אלקיכם, הרי מלכיות.

אז למה אנחנו לא עושים ככה?

אומר לך הספרי – קודם כל תתחיל מלכיות, תמליך את הקב"ה, ואחרי זה תבקש ממנו!

שואל הספרי – במה ממליכים אותו?

ואומר – בשופר.

מי תוקע בשופר?

הקב"ה.

מאיפה יוצאים הקולות?

מבית המקדש.

תשאל את המתפללים – מי תוקע כאן?

יגידו לך – משה... דוד... יחזקאל...

אומר הספרי – יש לך טעות! אתה יודע מי תוקע בשופר? האלוקים תוקע בשופר, שנאמר (זכריה ט, יד) וה' אלקים בשופר יתקע.

זאת אומרת, שמי שיתקע בשופר בע"ה, זה יהיה הקב"ה! ולא משה, ולא דוד, ולא יחזקאל!

כל המפרשים מנסים להבין, למה הספרי מתכוון.

אנחנו בע"ה, רוצים להבין את הענין, בואו וניכנס לעומק הדברים:

רעיון נפלא, מביא אותו המהרש"א, במסכת ראש השנה, אבל מקור הדברים קדום הרבה יותר, הוא מופיע בכתבי ר' יוסף אלבו (בעל העיקרים חלק א, מאמר א, פרק ד).

רבותי, אני אומר קודם כל, את היסוד שלו:

מי שראה פעם את ספר העיקרים, של ר' יוסף אלבו ... אנחנו לאחר התפילה אומרים, חוץ מעלינו לשבח שדיברנו בשבוע שעבר, אומרים, או שש זכירות, לפי מה שאומרים האשכנזים, או עשר זכירות, שאומרים בני עדות המזרח, ולאחר מכן יש י"ג עיקרים.

הרמב"ם חילק את העיקרים, ל"ג חלקים.

ר' יוסף אלבו, חולק עליו וסובר שישנם רק שלושה עיקרים, וזה הספר שנקרא ספר העיקרים .

ר' יוסף אלבו, הוא אחד מהראשונים, והוא חולק על הרמב"ם. הוא סובר שיש רק שלושה עיקרים והשאר כמו ענפים היוצאים מן העץ.

נקריא את מה שהוא כותב, וממנו נתחיל את העבודה – הדרך הנכון, שיראה לי בספירת העיקרים, שהם שורשים ויסודות לתורה האלוהית הוא, כי העיקרים הכוללים לדת האלוהית הם שלושה – מציאות ה', השגחה לשכר ולעונש, תורה מן השמים . ואלו השלושה, הם אבות לכל העיקרים .

הראיה שלי, שאלה היסודות- מראש השנה.

בראש השנה, באו אנשי כנסת הגדולה, ותיקנו לנו סדר עבודה,

בתפילת המוסף – מלכויות, זיכרונות ושופרות.

המורה על היות שלושת העיקרים האלו, שהם שורש ויסוד לאמונה, אשר בה יגיע האדם אל ההצלחה האמיתית, הוא מה שיסדו לנו, אנשי כנסת הגדולה, בתפילת המוסף של ראש השנה, שלוש ברכות – מלכויות, זיכרונות ושופרות.

מלכויות, כנגד מציאות ה'. זיכרונות, כנגד שכר ועונש. שופרות, כנגד תורה משמים.

כי ברכת המלכויות, היא כנגד מציאות ה', וזה מה שאנחנו אומרים – על כן נקוה לך ה' אלקינו... יכירו וידעו כל יושבי תבל. כי לך תכרע כל ברך. תשבע כל לשון... ויקבלו כולם את עול מלכותך .. זה מלכויות . יסוד ראשון, מציאות ה'.

זיכרונות, שכר ועונש – אתה זוכר מעשה עולם ופוקד כל יצורי קדם . נח היה צדיק, ניצל בתיבה – וגם את נח באהבה זכרת" . הרשעים שלא היו ככה, תבעו במבול – שכר ועונש.

וברכת השופרות, לרמוז על העיקר השלישי, שהוא תורה מן השמים, ועל כן נאמר אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם קולך, ולפי שמתן תורה היה באמצעות קול שופר חזק מאוד, לכן הוא נקרא שופרות .

וזהו שאמר הנביא ישעיהו (לג, כב) כי ה' שפטנו ה' מחקקנו ה' מלכנו הוא יושיענו – אתה רוצה ישועה, תאחוז בשלושת היסודות האלה . כי ה' שפטנו זה יסוד שכר ועונש . ה' מחקקנו זה תורה משמים, שנאמר (דברים לג, כא) כי שם חלקת מחקק ספון ה' מלכנו זה יסוד מציאות ה'.

ממשיר ר' יוסף אלבו וכותב – על כן סיים הוא יושיענו, כלומר, כי עיקר הצלחת האדם תלוי באמנתם, יש לו בהם יתרון גדול על כל העולם, וראוי שיושיענו בייחוד על כולם.

אומר לנו ר' יוסף אלבו – אתה רוצה להיושע? כל יהודי צריך ישועה בראש השנה... הישועה טמונה בשלושת הדברים האלה. זה מה שאומר הנביא הוא יושיענו! אם אתה מאמין במציאות ה', אם אתה מאמין שהוא השופט, אם אתה מאמין שתורה מן השמים, הוא יושיענו – זו הישועה!

באו אנשי כנסת הגדולה, שידעו מה נעשה בשמים ביום הדין, ואמרו לנו – אתם רוצים ישועה בראש השנה???

זה הסדר – מלכויות, זיכרונות ושופרות!

לאחר ההקדמה הזאת, של ר' יוסף אלבו, שעומד עליה גם המהרש"א, במסכת ראש השנה, אני רוצה ברשותכם, לחזור לשיעור הקודם, ולהזכיר כמה עקרונות, שדיברנו בשיעור הקודם:

רב, שכתב את תפילת ראש השנה, כתב לנו שנדע, שיום הדין, ראש השנה, נקבע כבר לפני 5771 שנים.

הקב"ה אמר אותו לאדם הראשון, באותו יום, א' בתשרי, לפני 5771 שנים.

"מראשית כזאת הודעת, ומלפנים אותה גילית, זה היום, תחילת מעשיך, זיכרון ליום ראשון"

כל מה שאנחנו עושים בראש השנה, חוזרים לנקודת ההתחלה של יום ראשון.

עפ"י זה, הסברנו בשבוע שעבר, למה אנחנו משתחוים בראש השנה. מה זה "ואנחנו כורעים ומשתחוים"? מה זה "עלינו לשבח"? מה זה ההשתחויה?

זה כנגד מה שהנחש פיתה, את אדם וחוה לא להשתחוות ... זה דיברנו בשבוע שעבר, ואנחנו רוצים להמשיך.

כותב הר"ן (מסכת ראש השנה, פרק ג, דף ג' מדפי הרי"ף) את הסדר של היום הראשון.

היום הראשון, הכוונה לא' בתשרי, יום בריאת האדם, יום השישי בשבוע.

אומר המדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, כט) – בשעה ראשונה עלה במחשבה, בשניה נתייעץ עם מלאכי השרת, בשלישית כנס עפרו, ברביעית גבלו, בחמישית רקמו, בששית עשאו גלם, בשביעית נפח בו נשמה, בשמינית הכניסו לגן, בתשיעית נצטווה, בעשירית עבר, באחת עשרה נדון, בשתיים עשרה יצא בדימוס. אמר הקדוש ברוך הוא לאדם, זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין היום הזה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך לעמד לפני בדין ביום זה ויוצאין לפני בדימוס, אימתי בחדש השביעי באחד לחדש.

זאת אומרת, שהקב"ה אמר לאדם הראשון, דע לך, מהיום והלאה, כשם שדנתי אותך היום, וקבעתי את דינך, שאתה צריך לעבוד קשה לפרנסתך, ועל אשתך גזרתי, שבעצב תלד בנים, ועל הנחש גזרתי, שעפר יאכל כל ימי חיו, זה היה בראש השנה! כבר 5771 שנה, יושב הקב"ה בדין, בכל שנה ושנה.

אנחנו, יש לנו נשמה, את הנשמה הזאת, נפח הקב"ה באדם הראשון, וכולנו היינו בתוכו, כל נשמות העולם, היו בתוך אדם הראשון..

הקב"ה נפח בו נשמה, בשעה השביעית, של יום השישי.

מה פירוש הדבר נשמה? למה קוראים לנשמה, נשמה?

הפירוש הפשוט של הדבר – נשמה, מלשון נשימה, ויש לזה סימוכין מדברי מדרש (בראשית רבה, פרק יד, אות ט) :

רבי ביסני ורבי אחא ורבי יוחנן בשם רבי מאיר אומרים, הנשמה הזו ממלאה את כל הגוף, ובשעה שאדם ישן היא עולה ושואבת לו חיים מלמעלה. רבי לוי בשם רבי חנינא אמר, על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבוורא, מה טעם (תהלים קנ, ו): כל הנשמה תהלל יה, כל הנשימה תהלל יה.

ההלכה, אם קובעים שאדם מת, זה לא א.ק.ג, אלא לוקחים נוצה ושמים אותה ליד האף .

כל זמן שיש אוויר והנוצה זזה, מפנים עליו את הגל, אפילו שיוודעים שנפל לו על הראש חצי טון. מבחינת התורה, אם יש אוויר, הוא חי. זו הנשמה – מקור החיים.

בא ר' חיים מוולוז'ין (נפש החיים שער ג, פרק טו ואומר – אם בגלל הנשימה, היו קוראים לזה נשמה, גם בהמה נושמת, גם קוף נושם וגם ינשוף נושם, אז מה תגיד, שיש להם נשמה?! אז למה קוראים לזה נשמה?

לא בגלל שהם נושמים, כי הקב"ה נפח באדם נשמה.

הנפיקה, שהקב"ה נפח באדם, לכן הנשמה נקראת נשמה, שנאמר ויפח באפו נשמת חיים.

אומרים לנו חז"ל – מה שהקב"ה נפח, הוא נתן משלו, אז חלק אלוה ממעלה, שנקראת נשמה, נמצאת בנו, ממת?

מהשעה השביעית של יום השישי, היום הראשון בבריאה.

רבותי, אם אלה פני הדברים, אני רוצה בע"ה לעמוד על משפט אחד,

שכותב השם משמואל, בספרו, במערכות ראש השנה, מה שאביו

אמר לו, משפט אחד:

הגיד לי, כבוד קדושת אבי זצ"ל, האדמו"ר מסוכטשוב – ענין השופר של ראש השנה, הוא מעין מאן דכתיב באדם הראשון ויפח באפו נשמת חיים, וזה מה שכתב בספרי, בפרשת בהעלותך, שהקב"ה, הוא התוקע.

כולם מתפללים, מי תוקע?!

דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע... אומר הספרי – לא! הקב"ה תוקע!

אומר השם משמואל – אמר לי אבי, בראש השנה, אנחנו חוזרים לנקודת ההתחלה, שהרי נאמר זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום הראשון ומה היה ביום הראשון?

ויפח באפו נשמת חיים. כשאנחנו לוקחים את השופר, ונופחים בו, אנחנו חוזרים לנטילת הנשמה, שהקב"ה הכניס באדם הראשון. זה מה שקרה בראש השנה, ולכן אנחנו תוקעים בשופר.

שואל הספרי – ומי תוקע בשופר?

אומר הספרי – הקב"ה תוקע בשופר.

שאלנו – הרי דוד תוקע, משה תוקע, יחזקאל תוקע...

אומר לך השם משמואל – לא! אבי אמר לי, שמה שאנחנו תוקעים בשופר, זה זכר ל ויפח באפו נשמת חיים.

אז כמו שהקב"ה נפח באדם נשמה, בראש השנה, אנחנו עושים את זה באמצעות שופר.

עד כאן, יסוד מספר אחד.

רבותי, אנחנו אומרים בכל בוקר "אדון עולם אשר מלך, בטרם כל יציר נברא"

הקב"ה מלך כאן, עוד בטרם היה כאן אדם הראשון. מה קרה אחרי שאדם הראשון נברא?

לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא. מה ההבדל בין קודם לאחר-כך?

לפני שאדם הראשון נברא, הקב"ה היה מושל. אחרי שאדם נברא, הקב"ה נהיה מלך.

מקודם הוא היה אדון עולם אשר מלך, הוא מלך בכוח כביכול, ולאחר מכן, שאדם הראשון נברא, היה כאן מצב חדש לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא, עכשיו יש משהו שיקרא לו מלך. עכשיו יש את המהות של מלך.

מלך, לא יכל להיות בכפיה – ומלכותו ברצון קיבלו עליהם. אומר הגאון מוילנה – (תהלים כב, כט) כי לה' המלוכה ומשל בגוים –

על ישראל הוא מולך ברצון, על הגויים הוא מושל. מושל זה בכוח, מלך, זה ברצון!

אני רוצה להגיד יסוד, שראיתי אותו בספר דולה ומשקה, של הגאון ר' יעקב הורביץ זצ"ל, בשם מורו ורבו, ר' יצחק קוטנר.

כשראיתי את זה השבוע, פשוט תפסתי בהלה ממה שהוא כותב. ברגע הראשון, לא הבנתי איך הוא עלה על הרעיון הזה. תשמעו מה

הוא אומר:

האריה, הוא מלך החיות.

הנשר, הוא מלך העופות.

השור, הוא מלך הבהמות.

שואל ר' יצחק קוטנר – למה שהנשר, לא יהיה מלך החיות?

הוא יכל לבוא לאריה מלמעלה, כמו אפצ"י, ולתת לו קטנה בראש ☺, למה הוא לא נחשב מלך על האריות? כך הוא שואל.

ולמה האריה, שיש לו כזאת רעמה, ושהוא נותן שאגה כל היער זז, לא יכל להיות מלך על העופות?

אומר ר' יצחק קוטנר – מלך, יכל להיות רק במינו. נשר, יכל להיות מלך, רק במינו – על העופות.

אריה, יכל להיות מלך על החיות. השור, הוא על הבהמות. מלך שייך רק במינו .

שואל ר' יצחק קוטנר שאלה מפחידה – תגידו לי, מה אתם ממליכים את הקב"ה בראש השנה??? מה יש לכם איתו? מה אתם ממליכים אותו, הוא במין שלכם??? מה יש לו איתך???

אתה קורא את השאלה הזאת בפעם הראשונה, אתה חוטף שוק! חמישים שנה אתה צועק "אין לנו מלך אלא אתה" ... מה יש לך איתו???

אומר ר' יצחק קוטנר – אם תבין מה יש בראש השנה, תבין מה יש לך עם המלך.

מה עשה הקב"ה?

הלך ביום ראשון שישי בשבוע, א' תשרי, בשעה השביעית, אדם הראשון שכב על הרצפה, היה גולם. בא הקב"ה, ונפח בו נשמה. מה אומרים חז"ל?

הוא נתן יחידה משלו לתוך האדם. בצלם אלוקים ברא את האדם. הוא ברא אותך בצלמו כדמותו! הוא הכניס בך יחידה ממנו! הגוף שלך פועל מכוח אחד – מהכוח שהקב"ה נפח בך נשמה! אם ככה, אומר ר' יצחק קוטנר – במה אתה ממליך את הקב"ה? החלק ששייך אליו, הוא זה שממליך אותו, מהו? הנשמה!

ממה יוצאת הנשמה?

אתה תוקע בשופר, ומשם יוצאת הנשמה.

זה לא שייך לגוף, זה לא שייך למיתרי הקול, זה לא שייך לבטן, זה יוצא ישירות מהנשמה, משם יכולה לצאת מלוכה!

כי מלך, הוא מלך רק על מינו! על הנשמה, שם יש מלך!

אם שם יש מלך, אומר לנו הקב"ה - ואמרו לפני בראש השנה מלכויות זכרונות ושופרות.

מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם. זיכרונות, כדי שיעלה זיכרוכם לפני לטובה... ובמה?

מה זה ובמה?

בפה שאני מדבר.

מי אתה שתמליך אותו?!

ובמה? בשופר! כי השופר בא ישירות מהנשמה!

השופר, הוא זה שמחבר אותך עם הקב"ה! אחרת אתה לא במינו, אין לך שום קשר איתו!

כל היכולת שלך להמליך אותו, הוא בזה שאתה ממליך אותו ע"י השופר, שהוא הכוח של הנשמה, הנמצאת באדם.

אם ככה, בואו נחזור בחזרה, למה שהיה לפני 5771 שנה :

אומר הפרקי דרבי אליעזר (פרק יא) – לאחר שזרק הקב"ה נשמה באדם הראשון, נעמד על רגליו, והיה מתואר בדמות אלוקים. ראו אותו כל הבריות ונתייראו, כסבורים היו שהוא בוראם, ובאו כול להשתחוות לו, אמר להם – באתם להשתחוות לי? בואו, אני ואתם, ונלך ונלביש גאות ועזו, ונמליך עלינו את מי שבראנו, לפי שהעם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליך אותו.

"אני אדם הראשון, יש לי במה להמליך אותו!"

למה מקודם, האריות והנמרים והחתולים לא המליכו?

כי הוא לא במינו.

כשנברא האדם, שהנשמה היא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, כי זה במינו!

לכן בא אדם הראשון להמליך אותו, ומה הוא אמר?

(תהילים צג, א) ה' מלך גאות לבש – זה הפרק שאנחנו אומרים אותו, בכל יום שישי בשבוע.

"היום יום שישי בשבת, שבו היו הלויים אומרים במקדש" ה' מלך גאות לבש, למה?

כי זה הפרק, שאמר אותו אדם הראשון ביום שישי.

זה הפרק שאנחנו ממליכים את הקב"ה ביום שישי, כמו שאדם הראשון עשה.

אם ככה, נוכל עכשיו להבין:

לאחר מלכויות, אנחנו תוקעים בשופר, למה?

כי במלכויות, אנחנו ממליכים את הקב"ה, במה?? בשופר!

השופר מוציא את הנשמה, הנשמה יכולה להמליך את הקב"ה. רבותי, נעבור לסדר הזיכרונות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר.

מה עכשיו שופר?

בשלמא, להמליך עכשיו את הקב"ה בשופר, כי הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל, היא יכולה להמליך, אבל מה שיך לומר ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר?

רבותי, שופר, זה סוד תחיית המתים, זה שופר.

ביום הראשון לבריאה, לפני 5771 שנה, בשעה השביעית, הקב"ה לקח אדם, ששכב על הרצפה והיה יסודו מעפר, נפח בו נשמה, ואחרי זה, הוא נהיה בן-אדם. מתי זה היה? בראש השנה. אז מה הקב"ה עשה? נפח נשמה.

נפיחת הנשמה, הפכה אותו ממת לחי! הוא קם על רגליו!

אומרים חז"ל – תגיד זיכרונות, כדי שיעלה זיכרונכם לטובה, תגמור את זה ותתקע בשופר.

למה לתקוע בשופר?

כי גם עקידת יצחק, זה תחיית המתים. למה?

בואו נקרא מה שכתוב בחז"ל (ילקוט שמעוני, בראשית, אות ק"א, פרקי דרבי אליעזר, לא):

אמר יצחק לאביו – אבא, קשור את שתי רגלי ואת שתי ידי כדי שלא אבעט בך, כי אם אבעט בך, יכל הקרבן להיפסל. ועשה כן. והקב"ה רואה את האב מעקיד ואת הבן נעקד בכל לב, ושלח ידו ליטול את המעכלת, ומלאכי השרת צועקים ובוכים, שנאמר (ישעיה לג, ז) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון. אמרו מלאכי השרת, לפני הקב"ה, ריבונו של עולם, נקראת רחום וחנון, שרחמיך על כל מעשיך. רחם על יצחק, שהוא בן-אדם, ונעקד לפניך כבהמה. ר' יהודה אומר, כיון שהגיעה החרב על צווארו, פרחו נשמתו של יצחק. כיון שהשמיע הקב"ה, את קולו מבין הכרובים, ואמר אל תשלח ידך אל הנער, חזרה הנפש לגופה.

היה כאן מת, וחזר חי. מה קרה באמצע?

מי שרוצה, יסתכל באור-החיים הקדוש, ויראה שהנשמה של יצחק אבינו, עברה מהפך – מנשמת נקבה הפכה לנשמת זכר. תפתחו אור-החיים הקדוש, ותבינו למה קודם לכן, לא היה לו שידוך.... לא ניכנס להסבר.

זאת אומרת, שלא רק שהוא מת, אלא באה נשמה חדשה.

אומר הקב"ה לאברהם אבינו – אתה רואה את האיל הזה, אתה רואה את השופר?

בשופר הזה, הם יסתבכו בראש השנה, יהיו להם עבירות, קח את השופר הזה!

יוצא שבעקידת יצחק, היה כאן מוות, וממוות חזר לחיים.

"אמרו לפני זיכרונות..", מה זה זיכרונות??

זה עקידת יצחק. אתה גומר את זה, תתקע בשופר. למה לתקוע בשופר?

כי שופר זה תחיית המתים. בשופר יש ויפח באפו נשמת חיים.

שופר, זה ביטוי לתחיית המתים!

בשעה שיצחק נעמד על רגליו, כשהוא ירד מעל גבי המזבח, מה הוא אמר??

"ברוך אתה ה' מחיה המתים", כך כתוב בפרקי דרבי אליעזר.

כתוב בשיבולי הלקט, שמלאכי השרת צעקו "ברוך אתה ה' מחיה המתים", ובמדרש כתוב, שיצחק אבינו אמר, כי זה היה תחיית המתים.

אם ככה, ויפח באפו נשמת חיים של מלכיות – תוקעים בשופר.

ויפח באפו של יצחק נשמת חיים – תוקעים בשופר.

אם ככה, הגענו לשופרות:

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי שתמליכוני ... ובמה בשופר.

מה זה קשור לשופרות??

מה אנחנו אומרים בשופרות?

אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם מן השמים השמעתם קולך כו'

מעמד הר סיני, כמו שכותב היעב"ץ, תורה מן השמים!

מה קרה במעמד הר סיני??

אומר המדרש (שמות רבה, פרק כט, ד) – אמר רבי לוי, שני דברים שאלו ישראל מלפני הקדוש ברוך הוא, שיראו כבודו וישמעו קולו, והיו רואין את כבודו ושומעין את קולו, שנאמר (דברים ה, כא); ותאמרו הן הראנו ה' אלקינו את כבודו ואת גדלו, וכתוב (דברים ה, יא): ואת קלו שמענו מתוך האש, ולא היה בהם כח לעמד, שכיון שבאו לסיני ונגלה להם, פרחו נשמתם על שדבר עמהם, שנאמר (שיר השירים ה, ו): נפשי יצאה בדברו. אבל התורה בקשה עליהם רחמים מלפני הקדוש ברוך הוא, יש מלך משיא בתו והורג אנשי ביתו, כל העולם כולו שמחים ובנין מתים, מיד חזרה נשמתן, שנאמר (תהלים יט, ח): תורת ה' תמימה משיבת נפש...

יוצא שגם בקבלת התורה, יצאה הנשמה וחזרה!!!

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי

שתמליכוני ... ובמה בשופר, כי כל היסוד של שופר זה – ויפח באפו נשמת חיים.

ומי תוקע בשופר, שואל הספרי – הקב"ה. למה??

כי שופר זה ביטוי לתחיית המתים.

אם שופר זה ביטוי לתחיית המתים, אז מלכיות של היום הראשון, זה תחיית המתים של ויפח באפו נשמת חיים.

עקידת יצחק, זו התקיעה השניה, והשלישית זה שופרות.

במעמד הר סיני, יצאה נשמתם וחזרה בחזרה. זה היסוד של שלושת הקולות.

אם ככה, נוכל בע"ה להבין יסוד נפלא:

אנחנו מסיימים את סדר השופרות, בפסוק שממנו לומדים, שהקב"ה תוקע בשופר – כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך.

מה זאת אומרת?

למה, אם אני יקח שופר, ויתקע באיזה אוזן של מלך, בא נגיד אובמה, הוא לא ישמע את זה??

מה זאת אומרת כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך?

אף אחד לא שומע שופר חוץ ממך?! מה, אף אחד לא שומע שופר? כל אחד שתתקע לו באוזן שופרות, ישמע שופר.

ראיתי פעם פירוש, לא זוכר בשם מי:

ראש השנה, זה יום הולדת של העולם. אדם נברא, כל תכלית העולם, זה בשביל האדם. אמר הקב"ה, אברא את הכל, כדי שאברא את האדם, הכל יהיה מוכן.

כל מלך, ביום ההולדת של הממלכה שלו, אוהב שישירו לו. עושים לו במה גדולה, יושבים שם כל השרים, מושבים אותו על כיסא גבוה, עוברים כל ראשי הצבא, מצדיעים לו, שרים לו שירי הלל, מדברים לו דברי שבח ...

הקב"ה אומר – תשמע, יום הולדת, זה ראש השנה. אני מבקש ממך יום תרועה יהיה לכם!

אתה יודע מה זה יום תרועה?

שואלים חז"ל – יום תרועה, יבבה או יללה? או "לילילי" או "לולולו", תעשה כל הזמן קולות של בכי.

תגיד, זה מה שאתה רוצה, ביום שאתה נהיה מלך? זה מה שאתה רוצה!?!?

מה הוא רוצה???

"אני רוצה שתבקשו חיים, אני רוצה שתבקשו פרנסה, אני רוצה

שתבקשו ילדים, אני רוצה שתבקשו חינוך" למה???

כי אם אתם מבקשים, זה סימן שאני המלך!!!

מלך ביום ההמלכה, לא רוצה שיהללו לו במוח, הוא רוצה כבוד!

זה שהמלך אומר "תיילל ביום הזה!" אין מלך שדומה לזה.

אין מלך בעולם שאוהב שמייילים לו ביום המלוכה, חוץ מהקב"ה!

כך ראיתי פשט, אבל הפשט העמוק שבדבר – כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ואין דומה לך.

איפה אנחנו אומרים את המילה הזאת ואין דומה לך?

שלוש פעמים ביום – מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה.

ומי דומה לך – כולם יכולים להרוג, אבל אף אחד לא יכל להחיות!

תחיית המתים, יכל לעשות רק הקב"ה, הוא מחיה המתים! הכינוי ומי דומה לך, נאמר תמיד על תחיית המתים.

מי כמוך בעל גבורות, ומי דומה לך, מלך ממית ומחיה – בזה אין לך דמיון.

בא רב וכותב לנו - כי אתה שומע קול שופר ומאזין תרועה ... מה זה קול שופר?

קול שופר, זה תחיית המתים! הקב"ה תוקע בשופר!

ומי דומה לך – אין דומה לך! תחיית המתים ושופר, אין דומה לך! זה העבודה של ראש השנה, לזה אין מתחרים, לזה אין שום מלך שיכל.

ואין דומה לך – זה היסוד של ראש השנה.

אם אלה הם פני הדברים, זכינו בס"ד להבין, מה זה שופר.

שופר, יסוד המלכות, מחזירים אותנו אחורה ל – ויפח באפו נשמת חיים.

היסוד השני של ראש השנה – עקידת יצחק, מחזירים את יצחק לחיים.

היסוד השלישי, של תורה מן השמים, מחזירים את כל עם ישראל לחיים, ע"י שופר.

אם אלה הם פני הדברים, נוכל להבין, מה אנחנו מבקשים מהקב"ה:

מבקשים מהקב"ה, (ישעיה יח, ג) כל-ישיב תבל ושכני ארץ כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו – מה אנחנו מבקשים???

שהקב"ה יחיה את מתי ישראל.

כותב רבינו בחיי, זה מה שכתוב כאן - כל-ישיב תבל אלו החיים, ושכני ארץ אלו המתים, מבקשים מהקב"ה, שידאג שתהיה הגאולה כנשא-נס הרים תראו וכתקע שופר תשמעו... (כז, יג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם

מתי זה יהיה??

בתחיית המתים.

תחיית המתים העתידית, תהיה באמצעות שופר! איך אני יודע?

מצאתי מדרש נפלא, מופיע במדרש אותיות דר' עקיבא באות ט', שאומר – כיצד מחיה הקב"ה המתים, לעתיד לבוא?

נוטל הקב"ה שופר גדול בידו, שהוא אלף אמה באמה שלו. ותוקע בו, וקולו הולך מסוף העולם ועד סופו.

[יום של הקב"ה, זה אלף שנים שלנו, תארו לכם מה זה אמה של הקב"ה!]

בתקיעה ראשונה, העולם רועש, בתקיעה שנייה העפר מתפרד, בשלישית עצמותיהם מתקבצים, ברביעית אבריהם מתחממים, בחמישית עורותיהם מתרוממים, בשישית רוחות ונשמות מתכנסות, ובתקיעה השביעית חיים ועומדים על רגליהם.

למה בשביעית?

כי חוזרים לשעה השביעית, של היום הראשון בבריאה, לפני החטא של אדם הראשון.

תחיית המתים, חוזרים לתחילת המסלול, לפני החטא, עוד לפני שהיצר הרע היה באדם! חוזרים לשחיטת היצר הרע! חוזרים לנקודת ההתחלה! זה מה שאנחנו מבקשים מהקב"ה.

ריבונו של עולם, תקע בשופר גדול לחירותנו, קח כבר את השופר הגדול הזה בידיים! תחיה את מתי ישראל, זה סוד השופר!

למה הוא תוקע בשופר, כדי להחיות אותם???

כי סוד תחיית המתים, נמצא בשופר!

יכל לעמוד כאן דוד ויחזקאל וויקטור, לתקוע בשופר, אבל לא אתה תוקע!

אומר לנו הספרי – הקב"ה תוקע!

אומר השם משמואל – כי חוזרים ל – ויפח באפו נשמת חיים, וזה פירוש הדבר, שה' תוקע.

עד כאן השיעור, עכשיו אני יתן לכם מרגלית טרייה מהיום:

בזכות הציבור, חיפשתי מרגלית לראש השנה, ומצאתי זוהר, שפשוט זה היה בתוך אוטו, ולא יכולתי לרקוד, אבל רקדתי קצת, אז הנהג אומר לי "תפסיק, אתה הורס את השי"י" ☺

בקיצור, מצאתי זוהר, והזוהר הזה ממש ברכה, למה שאמרנו עד עכשיו.

הבנתי שהשופר בא מהנשמה, הבנתי רעיון נפלא שכולם אומרים, אבל למה בשופר??? מה יש לשופר, שהוא המבטא את תחיית המתים??? למה הכל נעשה בשופר???

אומר הזוהר הקדוש (חלק א, קי"ד. חלק ב, ר"נ). - גדול כוחו של השופר, לעורר רחמים למעלה ולסתום פי המשטין והמקטרג, משום שיוצא ממנו קול, שמעורבים בו אש, רוח ומים. בחללו רוח, המעורב בלחות מים, ובחמימות הבל פיו, היינו אש.

אדם לוקח שופר, נופח בו, יש רוח, הרוח היא חמה, אז היא גם יסוד של אש וגם יסוד של רוח, וגם בשופר יש רוק.

עד כאן דברי הזוהר, לכאורה דברים שם פלא.

בא הספר זאב יטרף, במערכות ראש השנה, ומביא כמעט את אותו רעיון, שמופיע בהשם משמואל, אבל ממש בלשון נפלא.

שואל הספר זאב יטרף, שאלה עצומה, הוא מביא מהר"ל על התורה, אבל לא מצאתי את זה. זה מופיע במהר"ל (תפארת ישראל).

הקב"ה הוריד את התורה להר סיני, כתוב שם, שבמעמד הר סיני, היו קולות וברקים וענן כבד וקול שופר.

אומר המהר"ל – ע"י שנתן הקב"ה תורה לישראל, נעשו עליונים ותחתונים כאחד. עד לפני זה, היה משהו אחר לגמרי – השמים, שמים לה', והארץ נתן לבני אדם.

שואל המהר"ל – למה נתן הקב"ה את התורה, בקולות וברקים ובענן כבד על ההר? הוא יכל לתת את זה בשני סוגי שמש, בשלוש סוגי ירח...

כותב המהר"ל – קולות וברקים וענן כבד – קול זה רוח, ברק זה אש, וענן זה מים. שלושת הכוחות האלה, הם מלמעלה. וכאשר ירד הקב"ה על הר סיני, עם קולות וברקים וענן כבד, ובני האדם קיבלו את התורה, בני האדם הם יסוד העפר.

דהיינו, אומר המהר"ל – קולות וברקים וענן כבד, זה יסוד המים הרוח והאש. האנשים שקיבלו את התורה למטה, עם הר סיני שהיה למטה, זה יסוד העפר.

במעמד הר סיני, חזרו לנקודת ההתחלה, של בריאת האדם.

ממה האדם נברא?

תפתחו שערי קדושה, לר' חיים ויטאל, שאומר – האדם נברא מארבע יסודות – רוח, מים, אש ועפר. אלה ארבעת היסודות.

אם ככה, כותב הספר זאב יטרף – אם אתה אומר, שהיסוד של מעמד הר סיני, היה בקולות וברקים וענן כבד על ההר, זה שלושת היסודות של רוח, מים ואש, ובני האדם שקיבלו את התורה למטה, הם יסוד העפר. בארבעת היסודות האלה, זה השלמה של בריאה מחודשת.

במעמד הר סיני, היתה כאן בריאה מחודשת! היה כאן תחיית המתים, ואנשים נולדו מחדש!

איך ניתנה תורה?

בארבעת היסודות.

בקול שופר, כותב הזוהר הקדוש, יש לך רוח, שהיא חמה, זה יסוד האש, ויש לך רוק, שזה יסוד המים. האדם שתוקע, הוא יסוד העפר.

זהו השלמות, של ארבעת היסודות, של בריאת האדם!

אם אתה רוצה לדעת, למה הקב"ה אומר לך, לקחת שופר ולתקוע בו, ובזה תעשה תחיית המתים ... כי ארבעת היסודות של תחיית המתים, זה מים, אש, רוח ועפר. בתקיעת שופר, מתחברים ארבעת הדברים האלה ביחד.

אלה היסודות הנפלאים, שלמדנו היום בענין תקיעת שופר, וכאן בע"ה אנחנו רוצים לסיים, אבל לא לפני שנאמר כמה מילים לפני ראש השנה, דברים הקשורים לעבודת ה':

אם למדנו היום בשיעור, בכל שנה ושנה בראש השנה, מתחילים חיים חדשים, וזה שנאמר **ויפח באפו נשמת חיים**. והבקשה הראשונה, שאנחנו מבקשים מהקב"ה, בתפילת ערבית של ערב ראש השנה, מה מבקשים??

זכרנו לחיים!

זו הבקשה הראשונה. למה מבקשים את זה?

כי זה היסוד של ראש השנה, התהליך של ראש השנה בשעה השביעית, נפח בו נשמה.

בכל שנה מחדש, **כותב הרב מבריסק בספרו**, בראש השנה, מתחילים את היצירה מחדש, נותנים חיים!

בא בן-אדם לקב"ה ואומר לו – תשמע, מה שיש לי, שלי.

אני ב"ה, יש לי בבנק מיליון דולר – יש. שתי דירות לילדים – יש. ב"ה יש, בזה ריבונו של עולם אל תיגע. את זה כבר נתת לי, זה שלי.

עכשיו אני יגיש לך רשימה חדשה, לקראת השנה הקרובה, ותרשום ...

ריבונו של עולם, קצת חיים... מה אני מבקש ממך... **זכרנו לחיים, מלך חפץ בחיים, כתבנו בספר חיים, למענך אלקים חיים...**

אתה רוצה חיים? קיבלת.

אתה יודע איזה סוג של חיים?

יש אנשים שחיים, יש להם בלון על הגב, ויש להם צינור לבן כזה, מחובר לאף, עם שנורקל מאחורה, הם חיים! בא כל שלושה ימים טנדר של חמצן, ממלא לו את הבלון, והוא ישן ככה...

הוא חיי??

כן, הוא חי, הוא אפילו מדבר בטלפון! אפילו נוסע לטיול!

ריבונו של עולם, תגיד, זה חיים?? אני ביקשתי חיים עם בלון?? אתה יכל ככה לסחוב??

ריבונו של עולם... אני מבקש ממך... **מי כמוך אב הרחמים זוכר יצוריו ברחמים...** חיים ברחמים ריבונו של עולם... לא התכוונתי עם בלון ...

בסדר, אתה רוצה בלי בלון? קיבלת! אני ייקח אותך למחלקות בבילינסון, יש שמה אנשים בלי בלוני, אבל יש דברים אחרים... יש כאלה שלא יכולים לקום מהכיסא ... הם יושבים בלי לזוז, אבל הם חיים!

זה חיים??

אתה גומר את כל התפילה... מגיע **למודים אנחנו לך**... פתאום אתה מקבל אומץ!

וכתב לחיים טובים כל בני בריתך... ריבונו של עולם, נגמרו הבקשות על חיים ברחמים, אני מבקש חיים טובים!

"אני לא צריך להסביר לך מה זה חיים טובים... אתה רוצה שאני יסביר לך? אתה הרי יודע יותר ממני, מה זה טוב... תפתח פרשת בחקותי, ושם כתוב 'אם תשמע בקול ה''...' כתוב שם, מה זה חיים טובים!"

גמרת את ה-18, נהיית מגיש בקשת סיוע – בספר חיים, ברכה ושלוש, פרנסה טובה, גזירות טובות, נחמות וישועות... לא אני לבד, לבד לא שווה לי כלום. אנחנו!

מי זה אנחנו?

אני, המשפחה שלי, החברים שלי, הדודים שלי, כולם! ועוד לא גמרנו... **וכל עמך בית ישראל, לחיים טובים ולשלום!**

"אולי, ריבונו של עולם, לא הבנת למה אני מתכוון... חכה רגע.. אני רק יעשה עושה שלום..."

גמרת "עושה שלום", יש רשימה של 44 בקשות - **אבינו מלכנו מלא ידינו מברכותיך: אבינו מלכנו מלא אסמינו שבע** ... תרשום ריבונו של עולם ...

תראה מה זה... לפני עשרים דקות ביקשת רק קצת אוויר, עכשיו אתה מבקש את כל הסופר שיהיה שלך! איזה רשימה של בקשות, מאיפה אתה מקבל כזה ביטחון?!

האמת היא, שיש כזה מדרש בתהילים, אני יעשה אותו קצת מצויר, שלא תחשבו לרגע, שכך זה כתוב במדרש, אבל הנוסח מופיע במדרש:

מעשה באדם אחד, שדפק על דלת, ומבקש מבעל הבית קצת מלח – סליחה אדוני, אולי יש לך קצת מלח?

מלח.. מי לא יתן מלח? 😊 אפילו אשתו של לוט נתנה מלח.

מוציא לו את המלחייה ונותן לו קצת מלח...

מה זה? ... סליחה אדוני, מה רצית שאני יעשה עם זה?...

ביקשת מלח, לא?

כן.. אבל מה אתה רוצה שאני יעשה עם זה? תביא איזה עגבניה ... משה.. איך אני יאכל את המלח לבד ...

מביא לו בעל הבית עגבניה..

תגיד, מה נראה לך שאני צמחוני?! אוכל עגבניות אמצע היום ... מה אתה חושב שזה תפוח?!

נו אז מה אתה רוצה?!

תביא לי איזה בגט!

מוציא לחמניה מהפריזר ... מפשיר לו אותה ונותן לו...

עגבניה... מלח... לחמניה ... תגיד, מה זה, סעודה מפסקת לפני ט' באב?!! תשים איזה חביתה, קצת חומוס, תמרר, י'קמצן! 😊😊😊

אומר המדרש – ממה הוא התחיל????

התחיל עם מלח ויצא עם סעודה.

המדרש לוקח את זה, לסדר הבקשה של דוד המלך (תהילים כז, ד) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחיות בנעם ה' ולבקר בהיכלו

ביקשת אחת, הבאת 15?!

זאת השיטה, תבקש מלח תוציא בגט 😊

אתה בא מגיש רשימת בקשות... אבל יש כלל – בתחילת ה-18 ביקשת חיים – ריבונו של עולם תן לי חיים!

עם בלון? לא . בכיסא גלגלים? לא. אז מה אתה רוצה?

אני רוצה חיים טובים, אתה רוצה לדעת איזה?

"ובספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזירות טובות, נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך ישראל לחיים טובים ולשלום!"

מה קרה, למה לא ביקשת על ההתחלה??

היית בא על ההתחלה, ואומר – **מלך עוזר ומושיע ומגן...** ובספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה טובה וישועה ונחמה וגזירות טובות...

היית דופק בדלת ואומר – תשמע, אני רוצה בגט, עם צ'יפס, עם סלט, עם חומוס ...

מה אתה חשוב שאני מסעדה?! טורק לך את הדלת בפרצוף!

מלח? מי לא יתן מלח... חיים עם בלון?!

עזוב אותך... בלון תיתן לאמישרגז 😊

אני רוצה לחיות חיים עצמאיים .. בלי בלון...

איפה מתחילה היכולת של לבקש???

היכולת לבקש, מתחילה ב- מודים אנחנו לך. כל זמן שאתה נמצא באבות, אתה נמצא בהתחלה...

הגעית לסוף התפילה, התכופפת ואמרת מודים אנחנו לך ... מודים לך על כל נשימה ונשימה ...

אהה, אתה יודע להודות... אם ככה, אתה יכל לבקש – וכתוב לחיים טובים...

אומר הקב"ה – אתה יודע להגיד תודה רבה, עכשיו אתה יכל לבקש! הקב"ה אוהב לתת, למי שיודע להגיד תודה! זה יסוד ראש השנה... לפני שניגשים!

אנחנו נבוא ביום רביעי הבא, נתחיל עם רשימה של בקשות – תכתוב... ותכתוב... ותכתוב...

יגיד הקב"ה – תגיד, השנה עברה פחות או יותר בסדר, נכון? בלי בלון, נכון שיש לך קצת מינוס בבנק, אבל אתה נושם בלי קשיים... נכון?! אתה חי.. אתה לא מתחת לאדמה... לא סוחבים אותך עם אלונקה...

כמה פעמים עמדת בצד בלי תפילה? ביום ראשון, תשב, תפוס סידור, ותעשה חשבון נפש, איך עברו עליך 12 החודשים!

ריבונו של עולם.. עוד מעט השנה נגמרת, אני רוצה להגיד לך ריבונו של עולם – תודה רבה!

לבד, בלי סדר תפילה, תדבר כמו בן אל אבא – אבא, אני רוצה להגיד לך תודה! איזו שנה נתת לי, זיכיתי ללמוד תורה, זיכיתי להתייגע, זיכיתי להבין... תרשה לי להגיד לך תודה!

זה היסוד! אחרי שאתה אומר תודה, אתה יכל לבקש!

אחר-כך, אנחנו עוברים ל – ויפח באפו נשמת חיים ... הקב"ה מתחיל חיים חדשים, זה ה – ויפח של ראש השנה.

לפני שאתה בא לבקש, תגיד תודה. זה היסוד של ראש השנה!

כאן המקום, להודות לקב"ה, שזכינו בס"ד, שנה שלמה שיעורים, לחדש בתורה בס"ד, להביא את דברי הראשונים והאחרונים, ואת דברי המפרשים, ללמוד ולהבין. הקב"ה הראה לנו נפלאות מתורתו, צריכים להגיד תודה רבה, על זה שזיכה אותנו לשבת באוהלה של תורה, לשבת ולהתייגע בתורתו!

אם אתה מודה, יש לך רשות לבקש!

ראש השנה איז נישט 'א בולקע ארויף א בולקע אראפ'

רצינו לברר דיבור מפורסם שאומרים בשם הבית אהרן ובשם הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זי"ע שאמרו לפני חג השבועות, שהעולם עושים עסק מראש השנה, זה סך הכל יום הדין, אם בולקע ארויף בולקע אראפ, - קצת יותר לחם או קצת פחות לחם, הרי עיקר יום הדין הוא בשבועות שבו דנים את האדם כמה יזכה לקבל את התורה הקדושה.

וכמובן שהצדיקים לא אמרו את זה בערב ראש השנה, בדקתי בבית אהרן במאמרי ר"ה לא מצאתי שם, בקארלין אומרים בזה הלשון בשמו: 'ראש השנה איז בולקע ארויף בולקע אראפ, שבועות איז הילע הארץ' אך בספר בית אהרן אין רמז כלל מענין בולקעס בראש השנה, אדרבה כל המאמר על ר"ה הוא גם 'הוילע הארץ' = כולו לב, וכן בבוצינא דנהורא לא מדובר בדרושי ר"ה על המזונות. אלא שאנשים זוכרים את המימרא לגבי שבועות, לכן חושבים מזה בר"ה, וקונים סכין סגולה לעשירות, ובאי"ה דכתר מתפללים יהי רצון שיהיה עשירות גדולה.

אך באמת זה המאמר נאמר רק לחזק את ענין שבועות, אך לא להחליש חז"ו את ענין ראש השנה.

ואדרבה הנצי"ב כתב שבראש השנה אין דנים על הפרנסה, שהרי אמרו חז"ל 'בחג נידונים על המים' והמים הוא שורש כל המזון והמשקה, כי כשהיינו בארץ ישראל היתה עיקר הפרנסה בעבודת האדמה שעיקר הצלחתה תלויה במימי הגשמים, וזה נידונים בחג, א"כ בר"ה אין נידונים כלל על הפרנסה רק בסוכות.

ומה שאמרו 'בראש השנה' היינו בתחילת השנה והכוונה על סוכות. ובכתבי האריז"ל יש כוונות שובע בליל א' דסוכות. אך בר"ה לא הוזכר בסידור האריז"ל ענין שובע ופרנסה.

בשום ספר יהודי לא מופיע הדבר שיהיה אדם עסוק בר"ה על עשירות ומזון, מדברים רק ממלכות השם.

תפילת 'זכרינו לחיים' שנוכה להתקרב להשי"ת ולהתדבק בו

ונבאר הדבר ע"פ דברי הרמח"ל בספרו 'מאמר החכמה', כי הגם שאנו כן מבקשים 'זכרינו לחיים', אין הכונה שצריך להיות עצבני בראש השנה שלא יבואו מחלות כל השנה ח"ו, האם זה מה שצריך לכוון בתפילת 'זכרינו לחיים'? לזה פי' הרמח"ל, המהר"ל, והגר"א בשו"ע סי' תקפ"ב ס"ט שהאדם נדון בר"ה להמנות אם הוא זוכה להיות בין הצדיקים, ופשוט בדברי הראשונים שזהו ענין ספרי חיים וספרי מתים, אין הכונה אם יחיה או ימות, הרי רואים בעין שיש רשעים שחיים וצדיקים שמתים, הנה בשנת תשע"ה לדאבון לבנו נסתלקו ממנו צדיקים רבים, האם נאמר שבשנת תשע"ה בר"ה נחתמו בספרי מתים הרב וואזנער ורבי חיים גריינימן, והאדמו"ר מסערט וויזניץ והאדמו"ר מטאשה? היתכן כזאת, הרי צדיק שעולה מדרגא לדרגא הוא גודל עוד עוד, וזה ממש בושה וחרפה לחשוב שבשנה קודמת חתמו את הרב וואזנער בספרי מתים, הס מלהזכיר ח"ו, אלא בוודאי ענין ספר החיים היינו מי שנקבע בין הצדיקים, נחתם בין החיים, והנדחה והנקבע בין הרשעים הוא הנכתב בספר המתים, והתלוי והעומד הוא הבינוני שדינו תלוי ועומד עד יו"כ. נמצא שתפילת 'זכרינו לחיים' היינו שיהיה נכלל בין הצדיקים, ולא שתתרגם תיכף שהכוונה שיהיה לך הצלחה בבני חיי ומזוני, זה לא הנושא כלל, הרב וואזנער לא הצליח ב'חיי', כי אין תכלית לאכול בולקעס ודגים לנצח, אלא זכה למקומו האמיתי, להתדבק בחי החיים, עיקר החיים הוא להיות עם הקב"ה, ולא שהוא בריא והבדיקות דם יוצאים מוצלח, הלזאת חיים יקרא, האם הנחש שהקב"ה דוחה אותו מעל פניו, נקרא הנחש חי?

הרי אדם שנדחה ח"ו מספר החיים, ולא יזכה כל השנה להתפלל בכונה ולהתקרב להשי"ת, רק להיות עץ יבש מרוחק ומגורש מארצות החיים הטובים, הלזה יקרא חי, כשירצה ללמוד גמ' ירצדו לו עיניו ולא יוכל ללמוד שורה אחת, ויפתח תהלים וירגיש לב מת ולא יוכל לשפוך לבו כמים נוכח פני ה', זהו בחי' רשע שנחתם בספר המתים, אך ספרי החיים הם קרבת השם, שיש בזה מדרגות עד אין קץ.

כי עיקר החילוק בין צדיק לרשע הוא קרבת ה' או התרחקו ממנו ח"ו. ועל זה אנו מתפללים ואומרים 'זכרינו לחיים מלך חפץ בחיים וכו' למענך אלקים חיים', וכן 'מי כמוך אב הרחמים וזכר יצוריו לחיים ברחמים', לא מדברים משום ענין אחר כלל, רק לגבי קרבת ה', והרב וואזנער כן הצליח בזה בוודאי, גם בשנתו האחרונה הזאת.

בחלק האחרון שבתפילה כן מבקשים על פרנסה וגזירות טובות, עבור כלל ישראל

ומוסיף הרמח"ל, 'ואמנם יש עוד דבר בראש השנה' שהוא ענין הדין על פרנסת האדם כל השנה, והוא מלבד דברי הנצי"ב הנ"ל שדחה את כל ענין הפרנסה לסוכות, אלא שהוא ענין משני ולא עיקרי כלל, [ובבעלזא נהגו שלא לכוון בקשת פרנסה כלל ביום ראשון, וכן לא ביום שני דר"ה, רק בעריכת שלחן הטהור באמירת לדוד מזמור בליל ב' דר"ה, וגם פרק זה מדבר רק ממלכות כבוד ה', אלא שיש שם שם היוצא מר"ת וס"ת שהוא בגימ' ענין השובע] כי יש כמה בחי' יסורים וחסרונות, שאפשר שהצדיקים יהיה להם יסורים כאלה, אך לא משום זה אין נכתבים בספר החיים, כי הרבי ר' זושא גם כשלא היה לו לחם לאכול, היה מאושר עלי אדמות מקרבת ה', וכן יתכן שהרשע יצליח בבני חיי ומזוני, לתת לו שכרו בהאי עלמא, על כל אלו הדברים מתפללים 'וכתוב לחיים טובים' ו'בספר חיים ברכה ושלום'.

נמצא שבתחילת התפילה מדברים רק מהחיים האמיתיים, קרבת השם, וסוף התפילה כן מדבר מבקשת ההצלחה בגשמיות, בספר חיים וכו' פרנסה טובה וגזירות טובות נזכר ונכתב לפניך אנחנו וכל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום.

וכתבו הראשונים שגם בזה אסור להתפלל על עצמו בפרטיות, כי אין מבקשים בג' ראשונות וג' אחרונות לאיש פרטי, ובכלל בר"ה אין כדאי

לעולם להיות איש פרטי, אלא בתוך עמי אנוכי יושבת, רק יתפלל למען כל כלל ישראל. וכ"כ מהר"ל וכ"כ הגר"א.

כל חלק מהנשמה שאיבד, הרי הוא כמת באותה בחינה

וכן כתב הבכור שור מבעל התבואות שור שמבאר ע"פ דברי הזה"ק 'זכה יתיר יהבין ליה רוח, זכה יתיר יהבין ליה נשמה' מה החילוק בין אחד שזכה לנפש של יהודי, או לרוח של יהודי, וכו' ומשה זכה לבחי' חיה, ומשיח יזכה לבחי' יחידה, מה החילוק בין זה לזה, האם הוא חי יותר, וכן מה שיש לנו בשבת נשמה יתרה, האם אנו חיים יותר? אלא פשוט מה שכל אחד יודע שבשבת קודש מרגישים יותר קרבת ה', כי אנו זוכים לנשמה. כך תתפלל ב"ה על כל השנה שתזכה לנשמה יותר גבוהה, לא להכנס לספרי המתים, היינו אדם שאיבד נשמה וזכה רק לבחי' רוח, הרי איבד חיות אלקות, איבד קרבת ה', והוא בבחי' מת בזה. ועל זה אנו מתפללים זכרינו לחיים. אם מבקש רק בני חיי ומזוני, הרי הוא נמשל כבהמה וכ"כ החיד"א בפתח עיניים, ומוסיף 'אדם ביקר ולא יבין, יש שאדם זוכה להיות קרוב לה' מאד, אנו מדברים מצדיקים שהם זכו להיות קרוב לה', חיו חיים של גן עדן בזה העולם, אך 'ולא יבין כבהמות נדמו', אם אינו מבין קרבת ה' הרי הוא כבהמה. כי גם הבהמה היה לה הצלחה בשנת תשע"ה, ב"ה היה לה עוד בנים, ותבן עד אין מספר, והיא בריאה וחזקה. יכולים לחיות כבהמה, אך יכולים להתרומם מבהמה, ולהיות אדם, עוד יותר זך ועוד יותר זך, יכולים לחיות הרבה יותר זך ממה שהיינו חיים עד היום. ומה שאמרו בשם בית אהרן ורבי ר' ברוך שראש השנה הוא 'בולקע ארויף בולקע אראפ', חס ושלוש לחשוב שזהו כל הראש השנה, ולתכנן לעשות 'כוונות גדולות' בקדושת כתר בתיבת א"י לבקש לזכות לעשירות, שזה ממש מנמיך ומשפיל את קדושת הראש השנה.

ראש השנה הוא יום של מלכויות, להתחבר לה' ביותר, להמליך אותו על יותר קוגלך והנאות עוה"ז משנה הקודמת. ועל זה אנו מבקשים, זכרינו לחיים, שנזכה כל השנה לחיות עם הכ"ב אותיות דקדושה, לגלות את מעמקי הלב, ואנחנו ניכנס לחיים טובים ארוכים ולשלום, כתיבה וחתימה טובה לנו ולכל ישראל אמן.

(הגרמ"י רייזמן)

השופר מעורר הדין, ומזה בעצמו מתבלבל השטן איך אנו מעוררים הדין

אי' ביערות דבש [ח"א דרוש ו', מה שדרש בין כסה לעשור שנת תק"ה בק"ק מץ] שלפי מה שכתוב בספה"ק בדברי חז"ל בכ"מ, פעולת השופר הוא להפוך ממדת הדין למדת הרחמים, שהמלך יעמוד מכסא דין וישב על כסא רחמים. וקשה שהרי בגמ' מו"ק דף טז כתב 'אפיק שופרא ושמתיה' היינו שהיו מוציאים שופר כדי להחרים, וכן אמרו בגמ' שברק החרים את הכוכב 'מרז' על שלא בא לעזרת ה' בגבורים, וי"א ש'מרז' הוא אדם בעל כח, שהיה יכול לסייע במלחמה כנגד יבין מלך כנען, ושר צבאו סיסרא, והיה תוקע ד' מאות שופרות כדי להחרים. וכן מצאנו הרבה פעמים בדברי חז"ל שהשתמשו בשופר לעורר דין וחרם, לעשות משפט ולכלות קוצים מכרם ה' צבאות, ולא להפכו לרחמים?

ובאמת ע"פ סודן של דברים מעורר השופר סוד עולם הבינה שהוא בחינת גבורה, כנודע שהחכמה מצד ימין והבינה מצד שמאל, ואי' בזה"ק שהבינה מינה דינין מתערין, ואעפ"כ בה כל הדינים נמתקין שהוא ענין המתקת הדין בשרשן.

וביאר רבי יהונתן שאין הכי נמי השופר מעורר הדין, ואין רשות למקטרגים לכנוס עד ששומעים קול שופר, ואז מתחיל הדין, וכ"כ בפיוט 'ונתנה תוקף' 'ובשופר גדול יתקע ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על כל צבא מרום בדין', כי השופר מעורר הדין, אלא שהיצר הרע מאד מתבלבל כשרואה אותנו תוקעים בשופר, שאע"פ שאנו יודעים שהשופר מעורר הדין אעפ"כ אנו באים לבית הכנסת ומברכים בשופר, ובפרט למנהג המקובלים שתוקעים תיכף בעלות השחר לפני תפילת שחרית, השטן מתבלבל מאד מזה, שהם תוקעים וגורמים שישבו כסאות למשפט, ואומר השטן בלבו, מה זאת, היה להם לשתוק ולדחות זמן הדין שלהם, אין זה אלא כי הם חפים מפשע ויודעים בעצמם כי בהשפטים יצאו צדיקים ולכן אין מפחדים מהדין, ומזה נחרד השטן ונסתם טענתו מלקטרג על ישראל.

משל לראובן ושמעון שבאו לדון, ראובן היה בטוח שהצדק עמו, והיה בטוח ששמעון יבא ברעד ופחד לבית דין, שהוא הוא בוודאי גנב אותי. אך הנה כשבאו לבית דין, ראה ראובן איך ששמעון מסתובב בפנים מאירות ושמחים, ראובן מתבלבל וחושב שבוודאי יש לשמעון איזה טענה ניצחת שינצח בדין. אם לא, לא היה מסתובב בשמחה כזאת. כי דרך הצד המפסיד שהוא דוחה את הדין תורה, בתחילה הוא מסרב פעם ופעמיים, עד שמוכרח כבר לבא לבית דין, ובא בקושי ברגע האחרון לבית דין, כי מפחד שלא יוציאו עליו כתב סירוב. אך מי שהוא בטוח בדינו, מקדים להזמין את הדין תורה מה שיותר מוקדם. ונמצא ששניהם אמת, כי באמת ענין השופר הוא לעורר הדין, ולכן מכניסים בחרם ושמחת עם שופר, וכן בשמים זה גורם לשבת על כסא דין, אך באותה שעה תיכף עומד מכסא דין ויושב על כסא רחמים, כי נתבלבל השטן ואינו מקטרג.

על אחת כמה וכמה כשזוכה לתקוע בשמחה גדולה בקיום המצוה, כמובא מהבעש"ט זי"ע שצריך להיות בשמחה בשעת תקיעת שופר. שהרי זהו עיקר בלבול השטן מה שאנו תוקעים בשמחה. וכמ"ש בטעמים דרבי האי גאון. וכ"ש אם הוא לובש בגדי שבת ושמח במצוות דראש השנה ומקיים 'אכלו מעדנים ושתו ממתקים', בזה הוא עיקר ביטול קטרוגו של השטן.

והאריך לבאר שזהו סוד נפילת אפיים בכל יום שאומרים 'ניפלה נא ביד השם', היינו שישלוט הדין ח"ו, כך אמר דוד המלך, כי כשאדם טובע דין למטה אין דין למעלה, וכן בתקיעת שופר מתחיל הדין ובוה בעצמו בטל הדין. ולכן התקיעות הראשונות הם תקיעות דמיושב כי בתחילה הקב"ה מעיין בזכותן של ישראל כמה מצוות וכמה מעשים טובים שעשו, בישוב הדעת כביכול, ואח"כ תקיעות דמעומד בבחי' 'בקום למשפט ארץ'.

עוד כתב רבי יונתן ביערות דבש ח"ב דרוש ה', ביאור נוסף בענין השופר, שהמלאכים גם הם נתונים בדין והם נבהלים מאד משמיעת קול שופר, וכמ"ש 'ובשופר גדול יתקע, וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לשפוט על כל צבא מרום בדין', וכיון שהמלאכים רועדים על עצמם, ממילא נסתלק הכח לקטרג על בני ישראל.

(הגרמ"י רייזמן)

הבנת המחשבה שמאחורי מצות היום

כאשר אנו מתכוונים לראש השנה, עלינו לדעת שיש עבודה של ראש השנה שצריך לעבוד אותה במחשבה. יש כלל הקיים במצוות רבות, ובמיוחד בימים טובים, שכאשר הקב"ה נותן לנו מצוה, כגון לשבת בסוכה בחג הסוכות, או לאכול מצה בפסח, או לתקוע בשופר בראש השנה, עבודת המצוה היא לא רק בעת קיומה בפועל, אלא גם להבין מהי המחשבה שמאחורי המצוה ולהשתדל לקיימה במשך כל היו"ט. למשל, אם בפסח צוה אותנו הקב"ה לאכול מצה כדי להחזיר בקרבנו האמונה ביציאת מצרים, יש לו לאדם לעסוק בזה במחשבתו ובדיבורו אף בשעה שאינו אוכל מצה.

וכן בסוכות, כי בסוכות הושבתי את בני ישראל... זה שהקב"ה עשה לנו טובות כאלה במדבר, ונתן לנו כל מה שהיינו צריכים, בין בדרך נס למ"ד עניי הכבוד היו, בין בדרך הטבע למ"ד סוכות ממש היו, וכן שמלתנו לא בלתה. את כל אלה צריך האדם לזכור, ולהתבונן כמה הקב"ה עוֹטֵף אותנו ועוזר ומסייע לו, והרי הוא יושב בסוכתו של הקב"ה, באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה. המחשבות האלה מלוות את האדם בכל ימות החג ומשמחות אותו, ולא רק בשעה שהוא יושב בסוכה. וכן לגבי ספירת העומר שענינה הכנה לקבלת התורה, כי לא רק בשעת הספירה ממש, אלא בכל ימי הספירה האדם חי תחת הרושם שהוא מתכוון לקבלת התורה.

כדי שתמליכוני עליכם

בראש השנה שמצוותו לשמוע קול שופר, יותר מצוי שבשעת מעשה יכין האדם עצמו היטב לשמוע את השופר כמו שצריך ולהרהר בתשובה, אבל אח"כ במשך כל שאר השעות, יהיה עסוק עם המשפט... הוא אדם רציני, הוא אומר תהלים, הוא מסיים את התהלים, הוא מכוון פירוש המילות בתפילות, הוא ממליך את הקב"ה... אך ישנם מקורות חזקים המציינים שהמחשבה שצריכה ללוות את האדם בראש

לבבי וחלקי אלוקים לעולם, כי הנה רחיק יאבדו, הצמתה כל זונה ממך, ואני קרבת אלוקים לי טוב שתי באדני-אלוקים מחסי לספר כל מלאכותיך (כל גדלותך וכל הניסים שאתה עושה עמי).

העבודה שהאדם צריך לעבוד בראש השנה כדי להמליך את הקב"ה, היא שישקיע הרבה במחשבה זו שהקב"ה מנהל את הכל, הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ושירצה להיצמד לרצון ה', ויבין שאף שהקב"ה ירשה לו לשנות בתפילתו, אין הוא חפץ בכך, כי אינו רוצה לשנות את תכניתו של הקב"ה. אמנם כן, אם הקב"ה רוצה שיתפלל, הוא מקיים את רצונו ומתפלל, אבל במוחו הוא אומר בכל עת: אם הקב"ה בחר מצב זה בשבילי, הרי זה המצב הטוב ביותר בשבילי. זה מה שנקרא להמליך את ה'. רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. הקב"ה אוהב את מי שמייחל אליו ואומר: אני רוצה מה שהקב"ה נותן לי. אינני חפץ בשום דבר אחר.

והאופן השני של המלכת ה', הוא לקבל על עצמו להיות עבד לה'. אני הולך לעשות דברים שאינם קלים לי, אני הולך להתפלל, אני הולך לקבוע עתים לתורה, אני הולך לשמור על העינים ועל הפה. קבלת עול המצוות היא קבלה על הפרטים, וקבלת מלכותו היא הקבלה הכוללת. הקב"ה הוא האדון, הקב"ה הוא המלך, ואני צריך לשמוע לו. אני צריך להתאים עצמי לרצונו, לראות מה כתוב בתורה - ולקיים.

חזרה כללית על היסודות

נמצא שכאשר האדם צריך לקיים מצות שופר, אשר הרחבתה היא: אמרו לפני מלכותי כדי שתמליכני עליכם, פירושו של דבר, שהוא צריך לשנן במחשבתו הן שהקב"ה מנהל הכל בהשגחה פרטית ושהכל לטובה מאתו יתברך ומפני כך הוא חפץ בהתנהגותו עמו ואינו רוצה לשנותה, והן שהוא עבד ה' ושהוא מוכן לעשות ככל אשר ישית עליו אדונו, כאן צריך לעשות חסד, כאן צריך לקום מוקדם, כאן צריך לוותר, וכן הלאה.

מעשה נבין, שכדי להמליך את ה' צריך לעשות חזרה כללית על כל יסודות הבטחון. זה מה שנקרא להמליך וזה מה שנקרא לקיים מצות שופר. כשנרצה לקיים את האופן הראשון של המלכת ה', נראה שצריך להיזכר בחבילה אחת של יסודות הבטחון, וכשנרצה לקיים את האופן השני של המלכת ה', נראה שצריך להיזכר בחבילה אחרת של יסודות הבטחון. נמצא שבכל מחשבה של בטחון שיש לאדם קודם ראש השנה ובוודאי בראש השנה עצמו, הוא מקיים בזה כדי שתמליכני עליכם.

הכל לטובה מאת ה'

ובכן, הדבר הראשון הוא להיזכר שהקב"ה משגיח על כל אחד בהשגחה פרטית מדוקדקת ולנסות להרגיש את זה. לנסות להכיר בזה באופן המשפיע על הרגשת הלב. את הדבר הזה צריך האדם ללמוד ולשנן בכל עת במחשבתו. הגר"א קוטלר כותב שם בענין האהבה שיש לו לרבש"ע לכל יהודי. האדם צריך לחשוב: הקב"ה הרי ברא את העולם כדי להיטיב לי, ואם כן הדבר מוכרח שכל מה שעובר עלי נועד לעזור לי. בראש השנה הרי מתחדשת המלוכה. זה היום תחילת מעשיך. בדרך כלל בחודשי טבת-שבט כשהאדם כבר שכח, הוא מתהלך בהרגשה שהדברים יצאו מכלל שליטה. הוא היה באמצע לבנות ויותר אי אפשר להשיג פועלים, הוא היה באמצע פרויקט ופתאום הריבית בבנק עלתה. אוי, התרחש כאן שינוי לרעתי. לא! לא קרה כלום. בראש השנה צריך האדם לחזור לעצמו ולומר: הקב"ה ברא אותי כדי

להיטיב עמדי, וכל מה שנעשה כבר תוכנן על ידו בששת ימי בראשית למען מטרה זו, ואם יש איזה עיכוב, אין זה אלא מפני שחטאתי, כמו שנאמר (ירמיה ה, כה) חטאותיכם מנעו הטוב מכם, אבל הקב"ה נמצא אתי בכל עת לעזור לי, אף גם לאחר שחטאתי. ועכ"פ אם איני רואה את הטוב הנגלה, אין זה מחמת הקב"ה... וזהו היסוד הידוע שה'אור החיים' הק' מביא פעמים רבות, שהעוונות הם אלה שמייסרים את האדם.

הגר"א קוטלר מביא בענין זה את הפסוק וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלוקיך מייסרך להיטיבך באחריתך. הקב"ה מצפה להיטיב עמנו. האדם חוזר על הרעיונות שוב ושוב. הוא חוזר על הרעיון של השגחה פרטית, וכן על הרעיון שכל מה שהקב"ה עושה הוא לטוב,

השנה ואף גם בהכינו את עצמו לראש השנה, היא השופר. הוי אומר: נקודה יש שקיימת בשופר וצריכה ללוות את האדם במשך כל התקופה, לפני ראש השנה, בראש השנה, ואחר ראש השנה.

בגמרא איתא, שחז"ל תקנו לומר את פסוקי המלכיות זכרונות ושופרות כדי שתמליכני עליכם, וכדי שיעלה זכרונכם לטובה, ובמה? בשופר, ומכאן שאמירת המלכיות זכרונות ושופרות היא הרחבה של השופר. יש את שמיעת קול השופר, וגם יש את הפסוקים שאומר האדם וממליך את הקב"ה, והרי זה אותו ענין של השופר אשר בא לידי ביטוי גם על-ידי אמירת הפסוקים, ומטעם זה תוקעים תוך כדי אמירת הסדר של מלכיות זכרונות ושופרות, כי הם אחוזים ודבוקים, ואמירת הפסוקים היא הדרך להרחיב את שמיעת קול השופר.

חטיבה אחת של קיווי ובטחון

יסוד הדבר מבואר בקצרה בדברי גאון עוזנו החיד"א זצ"ל, ועוד נראה במשנת ר' אהרן קוטלר זצ"ל, שמרחיב בזה ומבאר באופן בהיר ונהיר איך מחשבת הבטחון היא המחשבה השייכת לראש השנה, והיא היא עבודת הימים האלה. דברי החיד"א הם בחומת אנ"ך על הפסוק בתהלים (מזמור כז) לולא האמנתי לראות בטוב ה' וגו', וזה לשונו: "לולא אותיות אלול וכו', קוה אל ה' באלול, חזק ויאמץ וכו' בעשרת ימי תשובה, וקוה אל ה' ביום הכיפורים".

מבואר שכל הימים מראש חודש אלול ועד יום הכיפורים, הם חטיבה אחת של קיווי ובטחון בה'. וכאן המקום להזכיר לשון הטור (ריש סי' תקפ"א): "ורוחצין ומסתפרין על פי המדרש: אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול וגו' ר' חנינא ור' יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שידעת אופיה של אלוקיה, פירוש מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך ייצא דינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמים בראש השנה, לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס, לפיכך נוהגין לספר ולכבס בערב ר"ה ולהרבות מנות בר"ה".

לה' המלוכה ואין בלתו

במשנת ר' אהרן (ח"ב עמ' קצז) מאריך בזה הרבה באופן שנוכל לדעת הלכה למעשה מה לחשוב בימים האלה בין בשעת התפילה ובין שלא בשעת התפילה. הוא אומר כך: המלכת ה' כוללת שני אופנים של עבודת ה'. אופן אחד הוא הכרת מלכותו. להכיר שהקב"ה הוא המלך והמשפיע היחידי בכל העולמות ומשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית מדוקדקת, וכל מה שנעשה עמו בין לטוב ובין להיפך, הוא מבין שהקב"ה הוא שעושה לו ואף אחד אינו יכול לעזור לו ואף לא להזיק לו, כנוסח תפילתו של הרה"ק רבי מאיר מאפטא זיע"א: ואם גם אתאמץ בעצות ותחבולות, וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי, מבלעדי עוזך ועזרתך אין עזרה וישועה. כי האדם תלוי אך ורק ברבש"ע. נמצא שכאשר הקב"ה אומר אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכני עליכם, כוונתו לומר: תעבדו שתהיה לכם יותר הכרה ויותר בהירות במציאות זו שאני מנהל כל פרט ופרט.

על זה הוא מביא שם את הפסוקים בתהלים מזמור ע"ג תחילת ספר שלשי. המזמור שם מתחיל בשאלת רשע וטוב לו. האדם שבור קצת, למה? כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה. הם מצליחים, בעמל אנוש איננו... עם אדם לא ינוגעו. האמת שהמזמור מתחיל בפסוק אך טוב לישראל אלוקים לברי לבב, ומסבירים המפרשים שדוד המלך רצה להוציא עצמו מן החשד שהוא לקוי ח"ו בחוסר אמונה. על כן הוא אומר: לא מחוסר אמונה אדבר, אלא כדי לבאר איזה ענין. האדם אינו מבין איך יתכן שהרשע הולך לו כל-כך טוב, הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל, ואילו אני נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים. ומסיים שם: אף שאני מתייסר, אני יודע שאיני מבין, ולכן אינני עוזב אותך: ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך, ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני, בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני. ומוסיף עוד: מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. מבאר הגר"א קוטלר שכוונתו לומר בזה: לא רק מפני שכך היא המציאות שאין עוד מלבדו, אלא עמך לא חפצתי בארץ. אינני רוצה לקבל השפעה ממקור אחר. לו יצויר שהקב"ה היה נותן כח לעוד מקור ליתן שפע - לא הייתי רוצה לקבל ממנו כלום. אינני רוצה. אני רוצה לקבל אך ורק ממך. כלה שארי ולבבי (מגודל ההשתקקות אליך) צור

ושכלל שהאדם יתקרב יותר אל הקב"ה, כך יהיה אותו טוב יותר בצורה של טוב נגלה, כי הטוב המגיע בצורה של עיכוב והסתור, אינו אלא מצד האדם.

סיבת הקשיים בראש השנה

כאן צריך להוסיף (והגם שמדובר בדבר פשוט, צריך לחזור עליו בכל שנה ושנה) בענין המצבים הפוקדים את האדם בראש השנה מכורח המציאות... הסעודות, הילדים, העייפות, הצפיפות והדוחק והחום, בפרט באותם מקומות שבהם אנשים רבים שאינם נמצאים בבתיהם... כל אלה בוודאי גוזלים קצת מן היישוב הדעת. האדם רוצה היה שיהיה לו ישוב הדעת מלא בראש השנה, אבל מחמת הסיבות הקיימות אשר בחלקן הגדול הוא כדי להמליך את ה' ברוב עם הדרת מלך, חסר לו קצת מהישוב הדעת... הנה הזדמנות היא לאדם שיזכיר לעצמו שכל הקשיים אינם קשורים לטבע. אני עומד כעת באמצע קיום מצות שופר. הרחבה היא זו של מצות שופר. הקשיים האלה פוקדים אותי מפני שהקב"ה החליט שזה טוב בשבילי. המציאות הזו טובה בשבילי והקב"ה הוא זה שעשה אותה. אין זה קשור לריבוי האנשים, אלא להחלטת הקב"ה שמשגח עלי בהשגחה פרטית מדוקדקת כדי להיטיב לי.

כל מה דעביד רחמנא לטב עביד

כן ידוע מה שאמר הגר"ש קלוגר זצ"ל, שבראש השנה צריך לשנון בפה כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. זה ממש כפשוטו. אתה מחזיר לעצמך בתחילת השנה את יסוד היסודות כדי שזה יותיר בך רושם וישפיע עליך למשך כל השנה. יש אדם שחושב שזו המצאה של הגר"ש קלוגר. מצאתי סגולה נפלאה... שמעתי שהגר"ש קלוגר כתב שכדאי לומר... אך לא! זה כפשוטו ממש, זה המציאות של ראש השנה. בכל יום צריך לחיות כך, אבל כאן חז"ל הרחיבו את מצות השופר והודיע לנו שכך הקב"ה אומר: תמליכוני עליכם. זהו הדבר הטוב ביותר בשבילכם. אני מפציר בכם שתעשו את זה, למה? כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה.

וזה לשון הגר"ש קלוגר (אורח חיים סי' תקפ"ג): "בשולחן ערוך [כתב] לאכול דברים טובים ומתוקים, אין הכוונה דרך תפילה, דאין מקום לתפילה בשעת אכילה, רק זה הוי לבטחון ואמונה, כי מראה שהוא מאמין ובוטח שכן יהיה. ובפרט לפי מה שכתבתי בדרושים לפרשת תבא שנת תרי"ב דבראש השנה יהיה משמח ואומר כל מה שעושה הוא יתברך הוי לטובה, ובזה יהיה נהפך באמת לטובה. ולכך מהאי טעמא נראה שיהיה אדם רגיל לומר בראש השנה אחרי תפילת שחרית כל מה דעביד רחמנא לטב עביד וגם זו לטובה, ולכן מהאי טעמא תקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן, כדי שאם ח"ו נגזר להיפוך יהיה נהפך על-ידי אמירה זו לטובה, אמן כן יהי רצון".

אמנם מדבריו של הגר"ש קלוגר נראה, שכאשר יאמין האדם שתהיה שנה טובה ומתוקה, יזכה באמת לשנה טובה ומתוקה. אך זה כבר השלב השני. הוי אומר: אמת נכון הדבר הוא שכאשר האדם חי עם האמונה בהשגחה פרטית ומודה על כל דבר ומאמין שזה לטובה, הכל נהפך לו לטובה, וכפי שלמדנו, כי הקב"ה מטיב, וככל שהאדם יותר קרוב אל האמת, הוא מקבל יותר מאותה טובה, וככל שהאדם מתרחק, כך מתקיים בו חטאותיהם מנעו הטוב מכם. לכן קבעו שהאדם ידבר באופן זה, שיאמר בפיו שהקב"ה מנהל את העולם ושכל מה שעושה אך לטובה הוא עושה, ואם בשעת התפילה הוא אומר זאת בלשון קודש, אחרי התפילה יאמר זאת באידיש או בארמית - כל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

מדברים בסגנון חיובי

הנה עד כה דיברנו על שני יסודות, האחד הוא האמונה הפשוטה שהקב"ה ברא את העולם ומנהלו, כמו שנאמר לעולם דברך ניצב בשמים, כל דבר שמתרחש בעולם, הוא בריאה חדשה שברא ה', והשני הוא שהקב"ה מטיב בכל מה שעושה, והשילוב בין שתי האמונות האלה, מוליד באדם הרגשה של בטחון, ובנוסף לכך זה מהפך כל דבר לטובה כפי שראינו בדברי הגר"ש קלוגר.

ראוי להוסיף בזה עוד נקודה, והיא, שאחד מהדברים הנוגדים את הבטחון הוא מה שהאדם מכניס את עצמו לפחד. הוא מתחיל לחשוב

מחשבות שונות ומשונות מצד הרע והחסרון והפחד נולד בלבו. בוודאי היפך הבטחון הוא, כי היהודי הבוטח בה', אין לו פחדים. הוא רק רוצה להתקרב אל ה'. הוא אינו רוצה לחטוא. הוא ירא מן החטא, אבל הוא יודע ומאמין שהקב"ה טוב ועושה לו רק טוב. וידוע הכלל שכפי שהאדם מתנהג עם הקב"ה, כך הקב"ה מתנהג עמו. ואם כן כפי שראינו לעיל שכאשר האדם רואה דבר שיש בו הסתר, כגון שמישהו דחף אותו כשהחזיק את כוס הקפה בידו ונשפך, ואומר: זה בוודאי לטובה - הרי הוא לוקח טוב שהקב"ה עשה לו בהסתר ואין נותן לו להיות בהסתר, אלא הוא אומר בפה מלא: גם זו לטובה. וכיון שבאמצעות מעשיו, הוא מהפך טוב נסתר לטוב נגלה, הקב"ה מתנהג עמו ג"כ באופן זה ומהפך לו את הטוב הנסתר לטוב נגלה. כך הוא גם לגבי מחשבות האדם, היות שהן העבודת ה' שלו והן אלה שבונות את מבטו על מצבו ועל הבריאה, לכן כפי שהוא חושב כלפי הקב"ה, כך הקב"ה מתנהג עמו, ולכן יש לו לאדם לדבר בראש השנה באופן חיובי א - הקב"ה הוא טוב ומטיב, הקב"ה יגזור עלינו שנה טובה ומתוקה. עליו להתנהג כך ולדבר כך, ולא מחמת קלות ח"ו, אלא מפני שהוא מרחיב את עבודת ה' לחשוב שטוב ה' לכל ורחמי על כל מעשיו.

לא מחמיצים את הפנים

צריך להבין זאת היטב. כפי שכאשר האדם שומע קול שופר, הוא ממליך את ה' בקול פשוט, וכשהוא אומר פסוקים של מלכיות, הוא מרחיב את ההמלכה, וכשהוא מזכיר לעצמו במחשבתו שהקב"ה מנהל כל דבר, הוא מרחיבה עוד יותר. כך גם לגבי החצי השני שבונה את הבטחון באדם, שהקב"ה הוא טוב ומטיב ושהוא מקור הרחמנות ויעשה אך ורק טוב, כי אף זה הרחבה יש לו, וכפי שהאדם אומר באשרי, טוב ה' לכל וחוזר על זה הרבה בפסוקי דזמרה שהוא אומר בראש השנה ובפיט וכל מאמינים ובשאר המקומות, כך הוא צריך לחזור על זה בדיבור בעוד אופנים. לכן אומרים לו לאדם: תאכל סימנים ותאמר: יהי רצון שזה יהיה לטובה וזה יהיה לטובה, ויתמו שונאנו, ואף תאמר בפיו: כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וגם זו לטובה. וכבר ידוע מה שאמר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שמטעם זה אין אוכלים דברים חמוצים בראש השנה, כי הם עלולים לגרום להחמצת הפנים בשעת אכילתם, והחמצת הפנים בראש השנה עלולה להשפיע חלילה על האדם לרעה. בראש השנה צריך להיות אך ורק בשמחה, שמחה שנובעת מכך שהאדם משליך את עצמו בזרועותיו של הקב"ה וזוכר שהקב"ה הוא טוב ומטיב.

היעד להגיע לבטחון טבעי

הנה הדבר הזה הוא הרחבה של תמליכוני עליכם, להאמין כמה שיותר שהקב"ה עשה ועושה ויעשה כל דבר, ולהאמין כמה שיותר שהכל לטובה ושהכל יהיה לטובה. ויכולים לראות כן שבפסוקי הזכרונות והשופרות מדברים רק על הטוב והחסד שהקב"ה עושה אתנו, כמו 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאם ה'', וכן 'זוכרתי להם ברית ראשונים', וכן שאר כל הלשונות. הא לנו שבפסוקים עצמם יש לנו את שני החלקים. פסוקי המלכיות הם הפסוקים שבהם ממליכים את הקב"ה באופן של האמונה בהשגחה פרטית, ופסוקי הזכרונות והשופרות הם הפסוקים המבטאים את הרחמנות שיש לו לבני ישראל והטוב והחסד שהוא עושה עמם. ומדוע צריך לחזור גם על זה וגם על זה? כי אנו צריכים להגיע אל התוצאה של השילוב בין שתי האמונות שהיא הבטחון בה'. בטחון פירושו: אם הקב"ה עושה הכל ועם כל מה שהוא עושה הוא רק לטובה, אם כן אני יכול לסמוך עליו כגמול עלי אמו.

הגר"א קוטלר מבאר שם בענין כגמול עלי אמו, שבטחון התינוק באמו הוא מציאות טבעית. התינוק למד שער הבטחון? הן רק עכשיו הוא נולד. אבל יש לו הבנה טבעית, הבנה שאין לה אותיות ומילים, שחיותו בא מכאן, והרי הוא נמשך אחר מקור חיותו. אומר דוד המלך: אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. בטחוני הוא בטחון טבעי, כי אני מכיר את המציאות שממנו אני חי. אינני זקוק לחשבונות. ובכן, בתקיעת השופר זה מתבטא בקול פשוט, ובפסוקים האדם אומר את זה במילים, אבל הוא מגיע בסוף אל ההכרה הבהירה שמולידה בו בטחון טבעי.

(הגה"ח ר"ש שפיצר - הביניני)

טעם בפרשה

ר"ס

ראל פאר

כן! עליך!!! עליך!!! עליך!!! אנחנו זוכרים את זה???
הלוואי!!!

האמת שאם אנחנו צריכים להתחזק בתקופה הזו אז אולי כדאי גם [וקצת הרבה] בלזכור שאנחנו באמת, אבל באמת באמת באמת - בנים של הקב"ה!!!

לא סתם בנים, אלא הבנים האהובים ביותר!!!

זה נשמע פשוט - אבל ככל שתשוב על זה, תשים לב לזה שאנחנו קצת רחוקים מהסיפור הזה...

כשאנחנו ניגשים לתפילה אנחנו לא ניגשים כמו שאנחנו ניגשים לאבא שאוהב אותנו ומחכה לנו!!

כשאנחנו חוטאים אנחנו לא מרגישים שחטאנו לפני אבא שלנו... [אנחנו מיד מתחילים בהלקאה עצמית מטורפת בלי להבין בכלל מול מי אנחנו עומדים, ושואלי הוא בכלל בצד שלנו...]

אתה יודע איך הולך החתן של טראמפ 'קושנר'? 'מיליון דולר'!!!

הוא מרגיש מלך העולם!!! הוא צריך הרבה עבודה בשביל לא ליפול לגאווה... אנחנו צריכים הרבה עבודה לא ליפול ל'משבר'... [ואנחנו לא חתנים של... אנחנו בנים של מלך מלכי המלכים!!!]

האמת שזה לא מגיע לנו ממקום רע חלילה - זה מגיע ממקום טבעי והגייוני לגמרי, קח דוגמא מעניינת:

אתה מכיר את זה שילדים אומרים אחד לשני תשאר עיניים פתוחות בלי לעצום ואז מגיע הילד ועושה כאילו הוא נותן סטירה לחבר שלו והחבר מיד ממצמץ בעיניים וכולם צוחקים.

ואז הילד שואל את החבר למה אתה ממצמץ, אני מבטיח לך שאני לא נוגע בך, אני רק עושה כאילו אני נותן כפה... בא ננסה עוד פעם, טוב החבר עוד פעם פותח עיניים והילד עושה עוד פעם כאילו הוא נותן כפה ושוב פעם החבר מיד עוצם את העיניים, וכך הלאה!!!

למה? למה הוא באמת עוצם את העיניים, הרי הוא הבטיח לו שהוא לא באמת ייתן לו כפה???

אלא ההסבר הוא: העיניים רואות יד שמתקרבת במהירות הם מפרשות את זה מיד כ'איום' 'סכנה' והם מיד נסגרות!

ואם תבוא ותסביר לכן אדם בשכל שזה לא באמת איום זה רק הפחדה, אז זה יפה מאוד אבל זה נשאר 'בשכל', כי העיניים לא תמיד אכפת להם ממה שהשכל אומר...

העיניים יש להם את הפרשנות שלהם, ובשביל שהשכל יגבר עליהם צריך טפטוף של המון שנים...

גם אנחנו: העיניים שלנו לא רואות את הקב"ה במוחש ולא רואות שהוא אבא שלנו ואוהב אותנו - אז קשה מאוד להרגיש את זה בתחושה ולאחוב ולהתגעגע אליו. כי אפילו שהשכל מבין, אבל לשכל לוקח הרבה זמן לשכנע את העיניים... לכן צריך טפטוף ארוך וסבלני!!!

אך ייתן השם ובקרוב גם בעיניים 'בשובך לציון ברחמים' ולא נדע עוד צער וכאב כלל, שנה טובה ומתוקה!

לבת שלום ואהבה!

היו היה מלך רשע ושמו ג'ו, משהו מכיר אותו? כן!!! דווקא הרבה אנשים. שמו המלא הוא ג'ו בידן... היו היה... כן יאבדו..

בכל אופן אותו ג'ו היה סנאטור מדופלם בארה"ב ויום אחד הוחלט שהוא ירוץ לתפקיד הכי חזק בעולם! מהו התפקיד? נשיא ארה"ב!! כן, אין ספק שזו המדינה הכי חזקה והנשיא שלה שולט למעשה ברמה הכי גבוהה ביקום!! טוב, ג'ו ידידנו החליט לרוץ על העניין וכבר התחילו לתפור עניבות וכו'

אבל פתאום התגלתה בעיה, מה היא?

לג'ו היקר יש בן [לא זוכר את שמו] והבן הזה הסתבך בפלילים והגיע לכלא למאסר ארוך וממושך..

הבן מרצה עונש כבד של מאסר על הרבה 'בלאגנים' שהוא הספיק לחולל בארה"ב.

אזרחי ארה"ב אולי אוהבים לעשות מעשים טובים, אבל הם לא יסכימו כל כך מהר שג'ו היקר יהיה הנשיא שלהם ולמחרת הוא ייתן חנינה לבן שלו!

מה עושים?

פשוט מאוד!!

ג'ו היקר מתראין בכלי התקשורת השונים במדינה, תמיד הוא נשאל: "באם תיבחר כנשיא האם תעניק חנינה לבן שלך?"

ג'ו עונה תמיד: לא!!! מי שחטא צריך לשלם!!!

כל הכבוד! ככה זה בן אדם ישר!!

הנה מגיע יום הבחור בארה"ב, האזרחים היקרים הולכים לקלפי ומקיימים את חובתם המוסרית והאזרחית [וכל המילים המפוצצות].

מי מנצח? ג'ו ידידנו!!!

מה קורה לאחר שהוא מנצח???

הרבה דברים לא טובים רח"ל!!!

טוב, עוברים להם הימים וג'ו היקר נאמן להבטחתו ולא נותן חנינה לבנו בשום פנים ואופן! עוברת שנה, עוברים שנתיים ושום חנינה ושום ויתור, הבטחתו, אני מקיים!!!

טוב, כבר מתקרב הזמן שג'ו עומד לסיים את תפקידו ולהעבירו למשהו מעניין יותר..

ואז נשלחת מעטפה מסתורית מהבית הלבן:

"נשיא המדינה ג'ו בידן נותן חנינה לבנו סטיבן פישארד [סתם כתבתי שם], נא לשחררו בהקדם!!!" [כן כתוב שם]

לא!!!! זה לא יכול להיות!!!

אתה הרי הבטחת?? מה זה צריך להיות???

האם מר בידן אתה לא עומד בהבטחותיך??

לא! אני כן עומד בהבטחותי!!! אוהו עומד בהבטחותי, הרי הבטחתי לא לתת למדינת ישראל נשק ולא נתתי אפילו קליע אחד!!

נו, אז למה נתת חנינה לבן??????

בן זה משהו אחר!!!

אכן, בן זה משהו אחר!!!

"בְּנֵי אִתָּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם (דברים יד, א)" על מי זה נאמר???

כל הזכויות שמורות למכון 'טעם בפרשה'

להערות, הארות ותגובות וכן להרשמה לקבלת ה'טעם' במייל מידי שבוע פנו למייל: GTB100200@gmail.com

להנצחות ולתרומות ניתן לפנות לטל' 052-719-2760 או במייל ה'נל'

שימו לב! בשלב זה העלון מופץ בחפוצת מייל בלבד + לזיכוי הרבים ברצוננו להדפיס ולהפיץ את ה'טעם' בבתי הכנסיות ובתי המדרשות! לתרומות ניתן ליצור קשר עם המכון וזכות זיכוי הרבים יגן על התורם ועל כל בני משפחתו

ידיעות מחזקות

מאת רבי אליהו לופיאן זצ"ל

(עדות בניו – לקראת ימים נוראים)

לא להכריח את עצמו להתפלל בהתרגשות

אאמו"ר אמר לי שאמר לו רבי הירשל ברוינדא זצ"ל (חתנו של הסבא מקלם זצ"ל) שלא ישתדל להכריח עצמו להתפלל בהתרגשות אלא יתפלל ויבון פרוש המילות ואחרי זמן שמתפללים בכונה באה פתאום התעוררות ומרגישים דבקות. ואני מכיר תודה לרבי הירשל בעד זה, פעמים באה לי התעוררות כמו נפתח מעין בלב באמצע שמונה עשרה ולפעמים בסוף שמונה עשרה.

(הגה"צ ר' אליעזר לופיאן זצ"ל)

עבודת האמהות המטפלות בביתם

רבי אליהו לופיאן זכר צדיק לברכה היה אומר: יש לי בקבלה, שהנשים שנמצאות בבית בימים נוראים ומטפלות בילדים הם אינם זקוקות לכל התפללות וכל האוירה שיש בבית הכנסת בשביל שהתפללות שלהם יעלו למעלה, להם יש צנור ישיר עד למעלה עד לכסא הכבוד, ובכמה מלים שיש להם אפשרות לומר ולהתפלל, הם מתקרבים לכסא הכבוד עם כל הצבור שעומד שעות ארוכות ומכתיר ומבקש ומתחנן מאת המלך הקדוש היושב על פסא רם ונשא.

(הגה"צ ר' לייב לופיאן זצ"ל)

בקובץ צדיק כתמר יפרח, מובא בשם מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטינמן זכר צדיק לברכה: "אמר רבנו שאם המטפלת בילדיה ובקשי מצליחה לפתח את המחזור בימי ראש השנה, אין לה מה לדאג מזה איזה שנה יהיה לה. דאדרבה בזכות המצנה הזאת שצריכה לעשות, שמטפלת בילדיה, תזכה לשנה טובה. והתפץ חיים אמר לאשתו בזמן שהיו הילדים קטנים שפטורה מלהתפלל."

(קובץ צדיק כתמר יפרח)

ובלב שלם כן יורשם בנפשותנו ונקבל רושם האלהות בנפשותנו לעזר ולהועיל להדרתנו בכל השנה לבל נטה אשורנו מכל וכל ח"ו כי יצרו של כל אדם מתגבר עליו תמיד ולולי שהשי"ת הפליא עצה והגדיל תושי' ימים וזמנים קדושי' להתקרבות הנפשות אליו ע"י הארתו המאירה והמבדירה בזמנים ההם בפרט בימים האלו שהם ר"ה ויוה"כ שהוא מוחא ולבא של כל השנה כמש"ל כי הזמן הוא כמו אברי האדם ויש בו ראש לב וידיים ורגלים כו' ור"ה הוא הראש ויוה"כ הוא הלב ובו החתימה והגמור כמו בלב האדם שנגמור כל הדברים על גמורם אחר המחשבה. יושר דברי אמת

בחינת ראש השנה לכל השנה

ראש השנה הענין דנודע סוד עולם שנה נפש שכל אחד הוא קומה שלימה מרמ"ח אברים ושס"ה גידים כמו שיש בנפש האדם כך יש בעולם. וכן יש בשנה ור"ה הוא בחינת ראש מקומות השנה ופסח וסוכות הן תרין דרועין פסח הוא דרועא ימינא וסוכות הוא בחינת דרועא שמאלא ושבוועות הוא בחינת גופא והנוכה פורים הם תרין ירכי קשוט וזהו בחינת גוף של השנ' ויה"כ הוא בחינת נשמה וחיות של כל השנה והנה הגוף והנשמה הם תרי הפכים ואי אפשר להיות בנושא אחד רק על ידי ממוצע דהיינו שיהיה לו שני הבחינות בחינת הגוף ובחינת הנשמה. מאור עינים האינו

השמחה בהמלכת ה' היא עצה לזכות ביום הדין

חדות ה' היא מעוזכם, אמרו חז"ל אמר הקב"ה תמליכוני עליכם כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה... א' בתשרי היא יום גנוסא לכל העולם כולו, אך לעומת זה היא יום חרדת הדין ותחלה לימי התשובה, ואם לא עכשיו אימתי, וראוי לבכות ולהתפלל ולבקש רחמים ותחנונים, אך אומרים עם ה' אנחנו נשליך נפשינו מנגד שלא להתעצב ביום חדות ה' אלוקי ישראל ויום גנוסא שלו ונשמה עמו ויעבור עלינו מה, ואמנם זה היא גופא גורם רחמים יותר מכמה תעניות בראות הקב"ה שהם אינם חסים על בקשת חייהם מפני כבודו ית"ש, והיינו תמליכוני עליכם ביום תחילת מלכות כדי שיעלה זכרוניכם ע"י לפני לטובה, והיינו אל תעצבו כי חדות ה' היא גורם מעוזכם. דרשות חתם סופר שס"ז

כל השנה תלוי בקבלת מלכותו ובקדושתו במ"ח שעות דר"ה

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה - בשופר... יש להבין במה שאמר 'כדי שתמליכוני עליכם', שהרי כבר אמרו בכל ברכה 'מלך העולם', וגם 'המלך הקדוש', ומלך על כל העולם וכבר הומלך עלינו מאז.

ויראה שמורה לנו ענין גדול בעבודת השם, כי השם ברוך הוא ברא תבל ומלאה וכל העולמות - כדי שידע כל פעול כי הוא פעול, ולהכיר מלכותו שהוא מושל בכל, ומלך על כל הארץ, ולהגדיל שמו ולספר הודו. ואותנו לקח להיות לו לעם סגלה ולשמור מצותיו וליחדו בכל יום פעמים באהבה, ולהמליכו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ובארבע רוחות השמים, כרמזו בתיבת אחד. אמנם, לא רבים יחזמו לקבל עול מלכות שמים שלימה ולייחד כל מחשבותם לאמיתת מציאותו ומלכותו, כי שאור שבעיסה מעכב, ועוונותינו מבדילין בינינו לבין אלהינו. גם בעת שאנו אומרים ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו'... והעצה לבוא לידי מדה זו, הוא להכין עצמינו להמליך אלהינו באהבה עזה ובכל לב ונפש בשני ימי ראש השנה, ועל ידי זה יוסיף אומץ לייחד אלהינו בעת אמרו שמע ישראל כל השנה - שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים בקדושה על ידי המשכת הקדושה שהוא מושך עליו בראש השנה. ואשרי מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומחשבותיו ולהכין עצמו לקראת אלהינו בכל המ"ח שעות שבראש השנה - שבזה ימושך קדושה ודביקות השם על כל השנה, שיוכל להיות דבוק בנועם השם כל היום. וכל חלק מחלקי השעות שבראש השנה - יתנו עזר וסעד לכל יום מימי השנה, להמליך הבורא ברוך הוא. מאור ושמש רמזי ראש השנה

יום תרועה מלשון ריעות

אי אפשר לקבל יום הקדוש רק על ידי ריעות כאמור יום תרועה יהיה לכם, כי אי אפשר לקבלו רק על ידי אהדות וריעות. בית אהרן ראש השנה

ע"י שמחה זוכה לאור פני המלך

השמחה הוא מכפר עונות. כי השמחה מעולם העליון. כי התינוק כשהוא קטן הוא בוכה. וכשהוא כמו חצי שנה הוא מתחיל לשחק. כי בא בעולם עליון. ומפני שהשמחה הוא מעולם עליון הוא באור פני מלך חיים. לכן ביום א' בוכין. כי הוא בסוד עיבור. ולכן קורין וה' פקד את שרה. וביום שני וכו'. ומחמת שאנו מאמינים בה' שהוא מכפר עונות הוא אמונה בהקב"ה. אמרי פנחס

כל תנועה בר"ה משפיע לכל השנה

בר"ה הוא הגליפה של כל השנה וכמו שאדם נוהג בר"ה כך יתנהגו עמו כל השנה, ואר"ש לכך אין אוכלין דברים חמוצים בר"ה שלא יצטרך לעקם פיו ונעשה מזה גליפה על כל השנה, ולכן לא רצה לומר כלל לפני התקיעות שמא ח"ו יצא מפיו דבר שאינו הגון והוא מורא גדול ביום כזה שהוא נעשה רושם על כל השנה, ולכן אין לאדם בר"ה כי אם לבנות כל היום בתורה

ובתפלה גם אחר הסעודה, והסביר ענין ר"ה כמו שאדם רוצה לבנות בית אזי מצייר תחלה על הטבלא הבית צורתו עם חדריו וכו' ועד"ו הוא הבנין כך הוא רשימו של ר"ה על כל השנה, ואמר בזה"ל, כמו שלוקחים חתיכה מלח שקורין טאלפין ויבשלו בקדירה לעשות טאלפין חדש בודאי נתבלבל כל המלח, עליונים למטה ותחתונים למעלה, כן בר"ה נהפך ומתערב כל העולם וכו'. וסיפר שפ"א בא הרב לביהמ"ד וקירב אליו סטענדר אחד ואמר שאפילו סטענדר זה דנים אותו בר"ה אם יתקיים או ישר וכו'. אמרי פנחס - שער ד - שבת ומועדים

ולפי"ז אתי שפיר הא דאיתא בספ"ק עפ"י הזהר דבכל מקום שכתוב "היום" הכונה לראש השנה, כיון דכל יום תלוי בראש השנה. המו"ל

לצעוק ולהתחנן בקול בלי דיבור

משל נפלא לפני התקיעות, מלך גדול מלך מפואר ששלח את בניו לצוד ציד, ותעו הבנים מהדרך והיו צועקים אולי ישמע האב, ולא נענו, ואמרו בלבם אולי שכחנו את הלשון של אבינו, לפיכך אינו שומע את צעקתנו, בכך נצעק בקול בלא דיבור, והתיישבו את עצמם שישלחו את האחד לצעוק, והזהירו אותו ראה והבן כי כולנו תלויים בך, כך הנמשל, הקדוש ברוך הוא שלח אותנו להעלות ניצוצות הקדושות, ותענו מאבינו, ואולי מפני ששכחנו הדיבור של אבינו אין אנו יכולים להתפלל בדיבור, נשלח אותך בעל תוקע שתעורר רחמים עלינו, בקול בלא דיבור, וראה והזהר כי כולנו תלויים בך ראה אנשים ונשים תלויים בך.

בעל שם טוב ראש השנה אות לא

להיות בשמחה בר"ה

הלא ראש השנה הוא יום טוב, ובמשנה יום טוב של ראש השנה וכו', והוא יום שמחה, על כן אומרים שהחיינו, ומה שכתב האר"י ז"ל לבכות, הוא משום גלות השכינה וכו', וכדי שידענו ה' יתברך לטובה, והוא שכתוב לנו אכלו משמנים וגו' ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם, והבכיה שבוכין הוא בכיה של שמחה על שהחיינו והגיענו, על כן, כיון שהוא יום שמחה ראוי לזכור ירושלים כמו שכתוב אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, שקבלנו זה בשבועה ובקללה, כמו שכתוב אם אשכח ירושלים וגו'.

בעל שם טוב ראש השנה אות כט

להזהר לומר פסוקי דזמרה בכוונה שמבטל הקטרוגים

ועוד צריך אני לעוררך ולהזהירך אף שכבר ידוע הוא לך אבל להזכיר אני צריך בענין התפלות של ר"ה ויוה"כ שהעולם אומרים אותם באמת בהתעוררות גדול אך עיקר מגמתם שהם מתעוררים הוא בפיוטים ותפלות החדשות הנאמרים במחזור אבל התפלה הסדורה בפסוקי דזמרה וקרבנות וק"ש ותפלה הם אומרים במרוצה כמו בכל השנה ואינם יודעים כי זה העיקר וזה התוספות ולא יקובל התוספות בלתי העיקר... וזוהי מעלים התפלות הפסולות של כל השנה כידוע מכל הספרים ואין להאריך בזה, וכלל הכל כי עיקר מגמתנו בימים האלו ימי התשובה והחזרה לשרשנו להשי"ת ולהדבק בו לעשות נחת רוח לפניו כמש"ל שיש נחת גדול להשי"ת מזה התשובה והחזרה כמו תענוג האב מהבן שנתרחק ממנו ובא אליו, ועיקר הכל לבקש אומץ מזהשי"ת כפי שנדבק בו בימים האלו באמת

עצה לזכות בדין ללמוד זכות על ישראל

דהנה הקדוש ברוך הוא שופט את כנסת ישראל בבוא יום המשפט בגדול רחמיו וחסדיו, אך צריכין אתערותא דלתתא לעורר את המדה של רחמנות למעלה, ועל ידי מה נתעורר אותו המדה של חסד, כשאנו למטה מתנהגים בחסד ומלמדים זכות על כל איש מישראל לדון לכף זכות, ואז על ידי זה גם מלמעלה נתעורר אותו המדה, ומלמדין גם עליו וגם על כל זרע ישראל חסדים, ואם כן האדם מעורר בעובדא שלמטה השער העליון לפתוח שערי חסד להריק ברכה על כל זרע ישראל... וזהו 'שפוט את העם משפט צדק', רצה לומר כל איש ילמד את עצמו להתנהג לשפוט את העם משפט צדק, ללמד צדקה וזכות על כל זרע ישראל, ואז האדם מעורר השער של מעלה, ועל ידי זה יוצא בדין וזכאי במשפט של מעלה, כי במדה שאדם מודד מודדין לו.

ענין אכילת הסימנים, ואמירת כל דעביד רחמנא לטב עביד

מ"ש בש"ס ובשו"ע לאכול דברים טובים ומתוקים אין הכוונה דרך תפילה אלא דאין מקום לתפילה בשעת אכילה רק זה הוי לבטחון ואמונה כי מראה שהוא מאמין ובטוח שכן יהיה... דבר"ה יהיה אדם משמח ואומר כל מה שעשה הוא ית' הוי לטובה ובוה יהיה נהפך באמת לטובה, ולכן מה"ט נראה שיהיה אדם רגיל לומר בר"ה אחרי תפילת שחרית כל מה דעביד רחמנא לטב עביד וגם זו לטובה, ולכן מה"ט תקנו לאכול מאכלים טובים ומתוקים ולומר עליהם כן, כדי שאם ח"ו נגזר להיפוך יהיה נהפך ע"י אמירה זו לטובה אמן כן יה"ר.

האדם קובע לעצמו הכתיבה לחיים לפי הבטחון בהשי"ת

וכבר ידוע דברי אדונינו מו"ר הגאון מהד"ב זצ"ל כי הכתיבה לחיים בספר, פירושו החקוקה במחשבתו של אדם. כי הרשע בזוכרו את עונותיו ונפחד ונרעד ואין לבו ברשותו לשוב אל ה', הרי זה נכתב לאלתר למיתו, סימן לדבר המחשבות המבלבלות אותו ומפגינן את לבו באימת מות. מה שאין כן הצדיקים, הגם שהם זוחלים ורועדים מאימת השי"ת הם בוטחים בישועתו וחסדו ומתחזקים לשוב אל ה' והם נכתבים לאלתר לחיים וחקוקה במחשבתם הכתיבה לטובה, והגם שבאים לו איזה הרחוקים המזכירים לו עונותיו אשר הם רומזים אל הקטרוג למעלה, מכל מקום הם מסיחים דעתם אל גודל התשובה ועזיבת החטא מהיום והלאה ובקבלת עול מלכות שמים ולבטוח בחסדו הגדול, ומכוונים שם ע"ב המורה על חסד הבורא ית"ש עכ"ל.

ע"י תפילת ר"ה ויוה"כ נעשה בריה חדשה

אמר רבי יצחק, כלפי דורות אמרו, שאין להם לא נביא ולא כהן ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא עוד תפלה אחת שנשתייר להם שהם מתפללין בראש השנה ויום הכפורים, ולא תבזה אותו מזה. הוי, ולא בזה את תפלתם.

תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא. וכי עדיין אומה עתידה להבראות שהוא אומר ועם נברא. אמר רבי יוסי ברבי שמעון, זה דורו של מרדכי שנברא בריה חדשה. ורבנן אמרי, אלו הדורות שהן כמתיים במעשיהם, ובאין ומתפללין לפניך בראש השנה ויום הכפורים ואתה בורא אותן בריה חדשה. ומה להם לעשות, ליקח הדס ולולב ולהלל אותך, שנאמר, ועם נברא יהלל יה.

מדרש תהלים מזמור קב

ליכור חבירו בתפילה

להבין הטעם מפני מה נקרא ר"ה יום הזכרון. כי ר"ה הוא ב' ימים. ביום א' דינא קשיא וביום ב' דינא רפא. ומפני כן ביום א' העיקר להתפלל עבור כבוד הבורא על צער גלות השכינה כנ"ל. אך ביום ב' צריך כל אחד מבנ"י ליכור כללות ישראל לעורר רחמים עליהם להשפיע להם כל טוב וחסד. וז"ש אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו כו'. וז"ש ויזכור אלהים את נח ואת כל החי ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה. ר"ל בדברו תיבה היא לשון דיבור ר"ל מחמת שהי' לו רחמנות אף על הבהמות והחיות להתפלל עליהם. ומכ"ש מי שהוא זוכר את חבירו בתפלתו בוודאי זה רצונו של הקדוש ברוך הוא לכן ר"ה נקרא יום הזכרון שמחויב כאו"א להתפלל על חבירו. וז"ש אצל השונמית שאמרה בתוך עמי אנכי יושבת. פי' בתוך אכנתא דלבא כי כל הלבבות דורש ד' כאשר כולם מתיחדים כאחד להתפלל כ"א על חבירו. ולזה הוא יום הזכרון. תפארת שלמה ראש השנה

להחשיב כל רגע של ראש השנה

עתה בראש השנה, אינו רשאי ליתן דומה לנפשו אפילו כמעט רגע, כי רגע קטן מיום השנה מחזיק בתוכה הרבה משנה הבאה, ואם יכאב בראש, יתפשט הכאב לכמה ימים ושבעות, הכלולים בזאת הרגע והשעה, ככאב הראש שנתפשט בפרטי האיברים, ונמצא ברגע קטנה מראש השנה שיושב ודומם, יאבד טובה הרבה.

אור המאיר ראש השנה

אם מתפלל בר"ה בכוונה מעלה כל התפלות

אם מתפלל בראש השנה בכוונה, מעלה כל התפלות של כל השנה, שחרית לשחרית ומנחה למנחה וכו'. ובוה תבין שבאו התקיעות בראש השנה בסדר תשר"ת, שהם אברהם יצחק יעקב כנווד להבאים בסוד ה', כדי לעורר משנתו להעלות ג' תפלות שתקנו אבות, אברהם שחרית וכו', כמסקנת הש"ס ברכות פ"ד...

שופר של ראש השנה של יעל, ור"ל שיעלו כל התפלות של כל השנה, וכל התורה, וכל דבורים. ופיו מצופה זהב, שלא לטנף פיו, כי היא כלי יקר הערך כמו זהב, וק"ל.

להמליך השי"ת ברצון

כי לה' המלוכה ומושל בגוים, כ' הגר"א החילוק בין מושל למושל, דמושל הוא בע"כ ומלך הוא ברצון, וזהו ההבדל בין ישראל לאוה"ע. ולפי"ז י"ל שזה צריך להיות תכלית העבודה בראש השנה להמליך את השי"ת ברצון, כמשי"כ ומלכותו ברצון קבלו עליהם. עו"ל דתיבת "ברצון" בגמטריא "שמח" וכמ"ש חדות ה' היא מעוזכם.

המו"ל

כשמברכים שנה טובה אחד לשני עולה ה' מכסא דין לרחמים

אמר הר"ה ק' מולבלין זי"ע שעי"ר הריעות של ישראל בליל ראש השנה שאחד אומר לחבירו לשנה טובה תכתב וכו' עומד הקב"ה מכסא דין לכסא רחמים, ובוה פירש הכתוב עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר כי תרועה הוא לשון ריעות, היינו שבאותה ריעות שמברכין בני ישראל אחד לחבירו בליל ראש השנה נעלה מדת אלוקים שהוא מדת הדין מעל כסא הדין, וה' לישב על כסא רחמים בבחי' הוי"ה שהוא מדת רחמים הוא בקול שופר.

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

טוב להודות לה'

ע"י שנותן הודאה על העבר זוכה לשנה טובה

כשאדם נותן הודאה לשעבר כי טוב אז מביא חסדים טובים לעולם החדשים לבקרים. וז"ש בנוסח התפלה בר"ה ויו"כ ועשי"ת ועל כולם יתברך ויתרומם כו' וכתוב לחיים טובים. כשנותן הודאה על שנה העברה. אח"כ יוכל להתפלל על השנה הזאת הבאה עלינו לטובה.

ועפי"ז י"ל על הא דאיתא בתיקוני זוהר [דף כב ע"א] אלא כלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים, הב, הב לנא מזונא, וסליחה וכפרה וחיי, כתבנו לחיים, ואינון עזי נפש ככלבים, דאינון אומין דעלמא דצווחי לגביה ולית לון בשת אנפין, וכו'. דהני מילי מי שצווח הב הב ללא הפסק של הודאה ביניהם, אבל מי שצווח הב ומודה לו על מה שנתן, ואח"כ צווח הב שנית, הרי זו דרך טובה, ויכול לבקש מאות פעמים בדרך הזו.

עוד יש לרמוז על ענין ההודאה בתחילת השנה, עפי"ז מה שכ' הרמב"ן סוף פרשת בא בתכלית היצירה הוא ההודאה להשי"ת, א"כ בתחילת השנה ודאי הזמן גרמא הוא לקיים את תכלית הבריאה כראוי דהיינו להודות לו יתברך על רוב רחמיו וחסדיו. ולכן כשאדם מקבל עליו קבלות טובות לקראת השנה החדשה, ודאי מן הראוי שהקבלה הראשונה תהיה להודות לו ית' מידי יום ביומו כי הרי הוא תכלית היצירה. וכשאנו נקיים את תכלית חידוש הבריאה כהוגן, השי"ת יחדש עלינו שנה טובה ומתוקה כהוגן.

הודאה מורה על קבלת מלכותו ית'

יש לומר דענין ההודאה להשי"ת הינו מורה על קבלת מלכותו יתברך, כי הוא מודה ומגלה שהכל מאתו יתברך ואין האדם עושה מעצמו כלום, ומורה ביטול גמור אליו יתברך כעבד לפני המלך. ויש לרמוז בזה מה שאומרים נשמת קודם "המלך", דע"י שהוא מודה לו על כל חסדיו, גילה שהכל מאתו ית' ושפיר יכול לומר בכוונה ראויה את תיבת "המלך".

המו"ל

שומרי משמרת הקודש

גיליון
קכ"ט

תשרי תשפ"ו

גיליון חודשי לחיזוק והתעוררות בענייני 'מורא מקדש' ותפילה - ישיבת טל תורה

מלב אל לב

התבוננות לאור התקופה

חבר יקר!
שלום וברכה

אין ערוך ואין דומה לאווירה המרוממת והנשגבה שאופפת כל אחד מאיתנו בפתח השנה החדשה הבעל"ט. זה הזמן להתרומם, זה הזמן לקבלת החלטות, זה הזמן להגיע לשלבים מתקדמים יותר. לא היית מצפה מילד בן חמש שמצטיין בהכרת אותיות הא' ב' ונקודותיהן, שיישאר במצב זה ולא יתקדם לעבר לימוד חומש. לא מרנין לב לראות ילד שיועד היטב חומש ומשניות, אך אינו מתקדם ללימוד הגמרא. אין אב שישמח על בנו שהצטיין ברמת לימודו בשיבה קטנה, אם יחזיק במעמד זה גם בשיבה גדולה. כך בכל תחום ונושא, על אף שההצטיינות ככל שתהיה משוחרת ויפה לשעתה, על האדם מוטלת החובה להתקדם ולעלות ממדרגה לדרגה. טבע האדם כשהוא שומע כי מוטלת עליו חובה או משימה, הוא נרתע, בעיניו המושג נראה רחוק מעט, מעבר ליכולותיו, וכי יכול הוא לעמוד בזה. לרגע יראה את המושג כעניין מאשים, משהו מיוחד מבין בעצמך שחוסר ההתבוננות, מחשבות הנטיגה והרתיעה מהתקדמות וממשימות נוספות, הם עצת היצר בלבד. כל זאת לפני שמתבונן מעט לעומק מתוך ישוב הדעת. יבט נא לאחר ויראה עד כמה חשב בעבר שלא יצליח לעמוד בכמה משימות, והנה לאחר רצון כנה ואמיתי הוכח שעמד בהם די טוב. על אף שהיו מעידות כאן ושמ, אולם באופן כללי עמד במשימה, אם כן מדוע שלא יצליח להתקדם ולעלות לקומה גבוהה יותר. הנה מבין בעצמך שחוסר ההתבוננות, מחשבות הנטיגה והרתיעה מהתקדמות וממשימות נוספות, הם עצת היצר בלבד.

לאחר הקדמה זו ניגש לעניינינו. קיבלת על עצמך בשנה הקודמת שלא לדבר כלל בעת התפילה, הקבלה נעשתה מתוך ישוב הדעת ומתוך הבנה עמוקה ואמיתית בחשיבות הנושא. בעזרת ה' יתברך, במשך השנה החולפת עמדת במשימה, ייתכן והיו נפילות פה ושם, אך באופן כללי שמרת היטב על תקנה קדושה זו, כפי ששוחחנו בעבר על נקודה זו, שגם לאחר נסיכה לא נשברים ולא מתייאשים, במלחמה לא נכנעים לאחר שהאויב הצליח להפיל חלק, גם לאחר חבלות ופציעות מסתערים לעבר המטרה בשיא הכוח והמרץ. לאחר הצלחה זו בסייעתא דשמיא, כעת הגיע הזמן להתקדם ולעלות לדרגה נוספת. בנושא שמירת הייבוב גם ניתן להתקדם, אומנם לעצמך שמרת היטב שלא לדבר, אך לא מעט פעמים קרה, כשהיו ניגשים לדבר אתך, הגם שלא ענית להם אך בתנועות ידיים וסימונים וכו' הגבת וענית, מעתה שים לב להתגבר גם על מכשול זה, הלא פשוט שאם אסור לדבר והנושא יקר ללבך, איך זה שתסייע לזולת לעבור ולפגוע בשמירה קדושה זו. בכללות, נושא התפילה רחב מאוד ומתפרס למישורים רבים, על כן יש להשים לב היטב. באיזה תחומים יש לשפר ולייעל. הכנה לתפילה, הוא נושא מרכזי וחשוב ביותר, הפליגו במיוחד במעלת ההכנה רבוה"ק גדולי החסידות, הורו רבות לשומעי לקחם שלא להתפלה היישר מהמיטה, בטבילה במקווה ובלמוד קודם התפילה. כמו כן ההגעה לתפילה, בזמן המיועד בתחילת התפילה ולא באיחור. כוונת הלב, הן בפירוש המילות, הן בעבודת הלב בבחינת 'ואני תפילה' המאמר הידוע ממנו הבעש"ט הק' ז"ע עה"פ בא אל התיבה - להיכנס אל תוך תיבות התפילה. נקטת בכמה דוגמאות, אפשר להוסיף עליהם לפי הבנתך ושכלך - תן ללחם ייחוס עז. כאמור, תחילת שנה חדשה, הוא זמן מיוחד להחלטה גם על דברים נועזים הנראים כבדים מעט, בכוח רצון אמיתי יש לך את היכולת לעמוד בהם לאורך ימים, בעת שתזעק 'המלך' תזכה להגיש מנחה חדשה למלך מלכי המלכים, תניף בעוצמה את הדגל המכריז על קידוש שם שמיים לכבוד ה' יתברך, אשריך וטוב לך, זכות גדולה נפלה בחלקך, את התפילה שחל"ל העידו שבני אדם מזלזלי בה, וזהה אתה לרוממה ולנשאה ברומם של עולם. מאחל לך בכל לב הצלחה מרובה וסייעתא דשמיא, כתיבה וחתימה טובה, שנה שיתקבלו תפילותינו לרצון לפני אדון כל.
עלה והצלח

מאחל בכל לב
ידידך ומוקיך

דברים אחדים

מלוך על כל העולם פלו בכבודך

כמו בכל בוקר, לאחר תפילת שחרית יצאו יעקב רפאל וחצקל מבית הכנסת לכוון ביתם, השניים שכנים ותיקים. גרים באותו בניין אחד סמוך לחביר. תוך שיחה ידידותית על דא והא, הלימודים בכולל, מצב הפרנסה, בני המשפחה ועוד, אל מול פניהם התקדם ר' אביגדור. בא ניגש אליו - זירז חצקל את יעקב רפאל, אתה הרי מכיר אותו, מי לנו גדול מר' אביגדור, תלמיד חכם עצום וירא שמים מרבים, כל ימיו עוסק בחסד ובסיוע לזולת, תמיד יודע להגיד מילה טובה ולהרעיף טללי נוחם. להשקט מהשני כל צער ותוהו. לצד כל זאת, אתה יודע היטב מה עובר עליו, סביר להניח כמעט בוודאות שאינך יודע הכל, באיזה מנת סבל ייסורים ומכאובים חי' ר' אביגדור בשנות חייו, האמן לי הייתי מחלק את סאת יסוריו שעובר בחיים לכמה שונאי ישראל, בבריאות גופו המצב אינו תקין בלשון המעטה זה שנים רבות, פרנסת ביתו בקושי רב, רעיותו תחי' גם היא לא במצב טוב, ילדיו אינם גורמים לו הרבה נחת, באיזה תחום שניגע, יודע ר' אביגדור סבל ומכאוב.

שלום עליכם ר' אביגדור, מה פייכם היום - פתח חצקל בשיחה לבבית, מה אומר לכם, דעו כי אינני נותן מרגוע לנפשי לנוכח הצער הרב שאתם עוברים מידי יום ביומו, אינני מסוגל להבין כיצד הנכם יכולים להכיל כאב וצער רב כל כך, ליבי עליכם על מה שאתם עוברים, הן במצב שלום הבית, הן עם הילדים שהיו בריאים, בכל לבי הנני מייחל שיבוא היום ותראו הרווחה, בנפשי אני מצפה הלאווי וכבר יבוא היום והכל יסתדר על הצד הטוב ביותר, מי יתן ונראה אתכם שמחים ומאושרים, שמעכשיו ארץ טוב וחסד שירה באוהליכם, שיהיה בהם לכסות על כל עגמת הנפש ומנת הייסורים הכבדה שעברתם עד כה, יהי רצון שיקוים בכם הפסוק 'שִׁמְכֵנוּ כִּימוֹת עֲנִיָּתֵנוּ', שיבוא קץ לסבל הגדול וכמאמר דוד המלך 'חֲנֻנָּה ה' חֲנֻנָּה כִּי רַב שְׁבָעֵנוּ בּוֹז', כולנו ודאי נשמח בשמחתכם, אמן כן יהי רצון.

לאחר שר' אביגדור התרחק מעט, פנה יעקב רפאל לחצקל - לא ידעתי עד כמה לכן נרגש והומה כלפי ר' אביגדור וסבלו, יפה מאוד מצדך, הלאווי הייתי אפילו בחצי מדרגה זו. חצקל גיחך - אל תיקח אותי רציני כל כך, רציתי לתת הרגשה טובה לר' אביגדור, האמת שרחוק אני מאותם רגשות ששמעת לפני דקות ספורות, אך מה אכפת לך, העיקר שר' אביגדור שמע כמה מילים חמות שייטבו עם לבו הסוער. - או וויל' מה עשית - ספק יעקב רפאל את כפיו באכזבה ובצער.

חצקל נבהל מהתגובה הבלתי צפויה של ידידו - מה קרה, בסך הכל אמרתי כמה מילים, אומנם ייתכן שהיו כמה גזמאות, אך מה בכך?

- אתה פשוט לא מכיר את ר' אביגדור, לא רק שהוא מורם מעם בדרגות גבוהות וברום המעלות, הוא חכם מחוכם ומבין כל דבר עד עומקם, ר' אביגדור הוא לא אחד שניתן להטעות אותו או להערים עליו במילים יפות וכדו', הוא חש היטב אם המילים נאמרו באמת מתוך הלב או מן השפה ולחוץ, לא פעם ולא פעמיים הייתי אני עצמי על דלבר, היו שבאו לנחמנו על מצבו, בעיני היה נראה כי על פניהם השתתפות בצערנו, אולם לאחר שסיימו פלט ר' אביגדור בכאב, מה הם רוצים להוסיף לי צער בדבריהם, וכי הם חושבים לקנות אותי במילים חסרות כל תוכן, נבובות וריקות, זה לא מסייע מאומה להקל מהסבל והמכאוב שאני עובר, אולי רק להיפך.

שמע חצקל הקב"ה חנן אותך בעשירות מופלגת, אם תסייע לו בתמיכה כספית לצאת מהמזוקה, תעשה משהו

חזקו ויאמץ להכבד
האצרכת

רננו צדיקים

עבודת התפילה בצל צדיקי הדורות זי"ע

תפילה לדוד

עובדות והנהגות, שיחות קודש ואמרות טהורות מעוררות בענייני עבודת התפילה, וזהירות בשמירת הדיבור בעת התפילה, מאת

כ"ק אדמו"ר רבי דוד מתתיהו זי"ע

ה'להבת דוד' מביאלא בני ברק

ליומא דהילולא - כ"ה תשרי - תשנ"ח

נלקט מהספרים: להבת דוד, אורחות דוד - ערך תפילה, הרבי הקדוש מביאלא ב"ב, וכתבי חסידים. על הטוב יזכר שמו של הרה"ח ישראל משה טויסיג שליט"א על הגשת הדברים לדפוס בתשנ"ח ובזכ"ח, זכות יומי הרבים וזכותו הגדולה של הרבי זצוק"ל תעמוד לו לכל מילי דמיטב.

כוחו בתפילה בקול ובהתלהבות והתחדשות

היה מתפלל בכל יום ויום בהתלהבות והתחדשות, בברכות התורה ובברכות השחר, חיך בקומו על אף שלפעמים אין האדם בהתעוררות חיך בקומו, אבל אאמ"ר היה בכל יום אומר תיכף בקומו 'אלקי נשמה' בבית בהתלהבות ובקולות, ובכל תפילת שחרית של חול היה מתפלל בקול מילה במילה, וראו בחוש איך מקיים הפסוק 'כל עצמותי תאמרנה'.

אבי הרה"ק זי"ע התרגש מתפילתו

ובפרט בשבת קודש וימים טובים וימים הנוראים אשר קולו שאג כארי, והוא היה הבעל תפילה במוסף מים נוראים אצל אאמ"ר [הרה"ק ר' יחיאל יהושע מביאלא] זצ"ל, ובסעודת יום טוב לאחר מכן, היה אאמ"ר זצ"ל מבקש ממנו לומר תנועות ותפילות שזימר בעת התפילה, ובעת שזימר היה אאמ"ר זצ"ל בוכה בדמעות ונתרגש מאד מכח התפילה של אאמ"ר זצ"ל.

קיבל עליו תורה ומצוות בשמעו את תפילת רבינו

סיפר לי יהודי מרמת גן בשם ר' משה קוק ז"ל שהוא היה עם הקבוצה של ילדי טהרן שעלו לארץ ישראל, שם היה גם אאמ"ר זצ"ל, שאף הגיע שם לגיל מצוות, והיה מניח את התפילין של אחיו דודי זצ"ל מביאלא - רמת אהרן, והמנהיגים שם היו הציונים, ולא הסכימו שם לעשות שום דבר שבקדושה, ונלחמו מאד בדבר זה, ואאמ"ר זצ"ל התפלל שם בקול ובהתלהבות ולא השיג בהם כלל, ואמר לי (א' משה הנ"ל) שהוא היה יתום מאביו ומאמו רח"ל, ולא היה מי שיחנך אותו, וכששמע את אאמ"ר זצ"ל בתפילתו קיבל על עצמו שלא יעזוב את דרך התורה, ובזכותו שמר שבת והניח תפילין כל ימיו בזכות התפילות בהתלהבות של אאמ"ר זצ"ל.

איך אפשר שלא לכוזב

ידוע גם שאאמ"ר זצ"ל כשלמד בפוניב' היה לו מנין של חסידים לתפילה, ופעם אחת נישן להלל בהתלהבות ובנעימה, והרב מפוניב' שמע אותו ובכה בחוץ, והיה שם הרה"ח ר' זלמן ניקליץ ז"ל ושאל אותו למה הוא בוכה, וענה לו שכאשר שומעים תפילה כזו איך אפשר שלא לכוזב, זה היה כח תפילתו, וכן כל מצוה ומצוה היה עושה עם בירען והתלהבות.

בהתחדשות והתלהבות ובמסירות נפש

אך יש נקודה בה היה נראה מהותו של אאמ"ר והוא ענין המסירות נפש של היה כל חייתו אלא לאחרים, בתורה ובתפילה הכל היה למען שמו הגדול ולמען כלל ישראל, וזכורני כי תפילתו בכל יום ויום מיומת החול היה בהתלהבות, ואף בעת אמירת 'לשם יחוד' שקודם הנחת תפילין היה בכל יום בהתחדשות, בכל מקום ובכל מצב ובכל זמן היה הכל בהתחדשות והתלהבות ובמסירות נפש, וכ' לאחר מכן בעת התפילה

מתוך שיחות קודש מבני מ"ב כ"ק אדמו"ר שליט"א בימא דהילולא

מזהיר על שתיקה בתפילה, בהקפדה ובתקיפות

רבינו הקפיד מאד שלא ידברו בעת התפילה, והיה מסתובב באמצע התפילה מספר פעמים לראות אם באמת מקפידים על כך, לעתים אם היה שומע אנשים מדברים היה יכול לגעור בהם מקצה בית המדרש, אחד מבני משפחתו היה מתחנך בפניו שבכך הוא מגרש חסידים רבים שקשה להם עם התקיפות הזו, אך הוא לא התייחס לכך כלל.

עוד בחיי אביו אדמו"ר ט, מינהו אביו להשיג על איסור השיחה בעת התפילה וקריאת התורה בבית מדרשו בבני ברק שם שימש רבינו כרב, והיה מתעניין לעיתים אודות המצב בענין זה, ואכן רבינו עמד כצור חלמיש בענין זה, והקפיד על כך בכל תוקף, על אף שידע שבכך הוא רוכש לעצמו מתנגדים ושונאים, לא שת ליבו לכך, היות והוא היה מסור בכל ליבו למלאות רצון קדשו של אביו.

מעשה שהגיע אדם מכובד להתפלל בבית מדרשו בבני ברק [עוד בחיי אביו], וראה איך רבינו עומד על איסור השיחה בעת התפילה, נגש לרבינו ואמר לו, הנך קונה בכך שונאים, והרי בכדי לקיים רצון אביך הנך יכול להעמיד אנשים אחרים תחתך, אך רבינו תיכף סירב ואמר, מה שאבי צוה עלי, הנני עושה בעצמי, ואיני שולח אחרים תחתך.

גם לאחר שנחתמה לאדמו"ר, לא חס על כבודו, והמשיך לקיים את רצון אביו לשמור על השתיקה בשעת התפילה, והתבטא כמה פעמים שזהו דבר שנצטער בו אותו צדיק [אביו], ולעיתים אף היה מפסיק את הבעל קורא בעת קריאת התורה, עד שישתדרש שקט בבית המדרש.

שמירת על 'מורא מקדש' מעורר רחמים לבניין הימ"ק

הנה נודע דבעת גזירות ת"ח ות"ט עשה רבינו התו"ט ז"ל שאלה חכם בשל מה בא החורבן הזה, והיה הרבה תורה אצל בני ישראל, והשיבו לו מן השמים כי הכל הוא מפני שברו בבית המדרש ובית התפילה, שמחתם זה נתרבו אז הרבה בתי כנסיות כידוע, וכ' קאמ"ר זצלה"ה היה מרבה להזכיר דבר זה, ואם כן מידה טובה מרובה, אשר באם זוכרים ושומרים על קדושת בתי כנסיות וכמו שאמרו 'ואהי' להם למקדש מעט' דאיתא בגמ' 'אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות' (מגילה ט"ו), ומקיימם בהם 'ומקדשם תירא', על ידי זה מתעוררים רחמי של הקב"ה וגדול געגועיו כביכול לבניו, ואומר הקב"ה כי הנה הגיע כבר הזמן שאבנה את בתי המקדש, מאחר שהם שומרים על ה'מקדש מעט' וראויים הם לקבוע מקדש בתוכם, להבדיל דוד פ"ר בלק

הכנה כמה שעות קודם התפילה

השכם בבוקר השכים קום לעבודת הבורא זמן רב קודם התפילה, ולאחר טבילה במקוה עסק בהכנה דרבה לתפילה בלימוד התורה במשך כמה שעות, ובעבודת ההתבוננות, היה אומר ברכות השחר בחדרו בקול עוז לפני שומע ששעה אמן, כשברכת התורה נאמרת על ידו בהתלהבות מיוחדת בכונה רבה ובמתיקות עצומה.

קריאת שמע בלהט אש קודש ודביקות

מהעבודות הגדולות של רבינו היתה מצוות קריאת שמע, קודם קריאת שמע הסיך מעל פניו את הבתי עיניו, וכל פניו לקדושתו הנפשו בבת אחת לאש שלהבת נוראה, עד שגם צווארו מאחוריו היה אדום כולו, והיה נראה כעומד מוכן ומוזמן למסור את נפשו לקונו, והחל לקרוא קריאת שמע בשאגה נוראה פולחת לב, ויכול להבחין איך שכסאו נע אנה ואנה ממקומו מגדול היראה הנוראה שבגופו.

סח אחד מהמשמשים בקודש שפעם הוצרך הרבי להתפלל ביחידות מחמת אונס, ואיני יכול לשיכוח את אמירת 'שמע ישראל' שלו, שנאמרה בקול רם ונישא בלהט אש קודש בהתלהבות ודביקות גדולה הרבה יותר מבית מדרשו, וגם כל התפלה נאמרה במתינות נוראה, שכן בעת שהתפלל עם הציבור היה מתאפק ומצניע קצת את עבודתו, ובעת שהתפלל לבדו היה נותן דרור לרגשותיו.

כל תפילה בעומק כוונת הלב

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר מספר פעמים שאצל אביו ה'להבת דוד' זי"ע לא היה מושג של תפילה מן השפה ולחוץ, וראו עליו מספר פעמים בזמן שהיה לו טרדות רבות, שבאמצע התפילה היה עוצר סוגר את הסיידר, עד שהצליח להתרכז שוב בתפילה, ואז המשיך להתפלל, וזה היה יכול להיות באותם הימים מספר פעמים בעת התפילה.

עוד אמר אד"ש שהיה צריך אצל אביו היה שהתפילה של כל יום ויום היתה בהתלהבות וחיות כמו תפילת נעילה של יום כיפור.

בנעימות ובחיות ערגה וכיסופין בהשתפכות הנפש

תפילתו היתה בנעימות מאד, דרכו בשבת קודש היתה שהיה מתחיל להתפלל בחדרו, ורק בנשמת היה עולה לבית המדרש, לאחר נשמת אל הרשה להיכנס אל בית המדרש, ואם אי מי נדחק ונכנס, לא מרשה לו לבוא אחר התפילה לקידוש בביתו.

רבים שלא מחסידות ביאלא אומרים, שהיה יד להם בשומעם פעם אחת את תפילת אדמו"ר זי"ע בהתלהבות ובחיות, וזה נכנס להם לעצמותם וזוכרים את זה עד היום.

תפלותיו היו מלאות סוגר ויכוספין בהשתפכות הנפש, כבן המתחטא לפני אביו, תיבות התפלה היו יוצאות מפיו בלהב אש והתלהבות גדולה, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה', כשהיה

נאמרת מעומק הלב ובהתרגשות גדולה, במסירות נפש ודביקות נפלאה עד כלות הנפש, וכפי שהתבטא אדמו"ר בעל ה'שיעור משה' מו"ז נ"ץ זצ"ל כמה פעמים, שהוא הכירו עוד מתל אביב, וזכור איך שהיה בוער ומתלהט בתפלתו.

מספר הרה"ח יהושע העשיל זינקובר נכד האדמו"ר מפנינסק קארלין זצ"ל, זכורני בימי נעוריו, נשתלחיות לאקני זצ"ל שהתגורר אז בבני ברק, והלכנו להתפלל בביהמ"ד דחסידי בעלז [שברחוב בעלז ב"ב], והבאנו לי זקני על רבינו שעמד שם והתפלל [היה זה עוד בטרם היה לאדמו"ר], ואמר לי 'קוק ווי אן ערליכער יוד דאוונט' [ראה איך יהודי ירא שמים מתפלל].

מילה במילה בקול צלול וחזק

התפלל את תיבות התפילה מילה במילה מתחילת התפילה ועד סיומה, בקול חזק וצלול שהיה נשמע בכל היכל התפילה ואף מחוץ לבית המדרש, עד שאנשים שחלפו ברחוב הסמוך היו נעצרים ומטים אוזנם להקשיב לתפילתו העריבה, נעימת תפילתו היתה כנעימה המיוחדת בה התפלל אביו הקדוש, ומפעם לפעם היה נאנח 'אוי ווי אוי ווי' בנעימות מיוחדת. ניתן היה לחוש בכל תיבה היאך היא יוצאת ממעמקי ליבו בהשתפכות הנפש, כשכל כולו מונח ומקושר בתיבות התפלה, ועומד בטל ומבוטל ליצרו, והיה שופך דמעות לרוב לישועתם של ישראל בבקשת הגאולה, ועל גלות משיבה.

הכנה לתפילה בלימוד התורה וזהירות מדברים בטלים

עורר רבות בגודל חובת ההכנה לתפילה מתוך לימוד התורה המטהר את המוח והלב מכל מחשבות רעות, וכמו שאמר היהודי הקדוש זי"ע שזה רמז במאמר הכתוב (אסתר ט כה) אָמַר עַם הַסֵּפֶר יִשְׁבּוּ מִקְּשָׁבָתוֹ הָרָעָה, שהלמוד בספר קודם התפילה הוא הגדר פניו כל מחשבות רעות שלא יבואו ובעל התפילה, וכמ"ש חז"ל (ירושלמי ברכות א ד) לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה, וביותר רצון להיזהר שלא לדבר דברים בטלים קודם התפילה, וכמו שהזכיר ע"ז כ"ק אאמ"ר [הרה"ק רבי יחיאל יהושע] זי"ע בספר 'סדר היום' בשם הרה"ק מנחם מנדל מרימנוב זי"ע שזה מדיח את היראה בידים (וכן הנהיג רבינו ביישי"ק בעת שהנהיגה ברמה, שסדר הלימוד קודם התפילה יתחיל בשעה שש בבוקר וההשכמה בשעה חמש וחצי, ועמד ע"ז במשנה תוקף על כל יחיד ויחיד שלא יחסיר כשום אופן סדר קדוש זה מאחר כי בזה תלוי יסוד היום).

סגולה בדוקה לכוונה בתפילה, מתוך הסיידור

סגולה בדוקה ומנוסה של מי שמתפלל כל תפילתו מתוך הסידור מובטח לו שיכוון בתפילתו, ואפי' אנשים טערונו לא ימלט שלא יכוונו כראוי בדברי התפילה מעט במקום זה ומעט במקום אחר, כי כח המחשבה הולך אחר כח הראות, אבל באם באמצע התפילה הוא מתבונן בדברים אחרים אפי' פורחת ממנו הכוונה ומחשבתו תדבק בדברים אחרים ובא לידי הרעור בדברי שוא והבל, וכמו שנתאה בחוש אשר בנ"א שאין מקפידים ע"ז אינם מכוונים בתפילתם כראוי, ומחויבים אהנו ללמוד ממעשיהם של צדיקים שאף שהיו קדושי עליון ועמודי התפלה, שכל התפילה שגורה על לשונם, עכ"ז לא פסקו מלהסתכל תמיד בתיבות התפילה מתוך הסידור, כ"ש אנהנו אוזני הקיר שלולא לא אין מחשבתנו קשורה ודבוקה בתיבות התפילה שזוהר זה היה לנו לתועלת גדולה בידנו לסדר כוונתנו בעבודה שבלב זו תפילה.

כיצד זוכים לגעשמואק בתפילה

עיקר גדול בתורת החסידות וסימן היכר לכל אשר בשם חסיד יכונה הוא עבודת התפילה בהתלהבות וקדושה, ולזה צריך כל יחיד ויחיד לעשות הכנה לתפילתו, לבוא להתחנך לפני קונו מתוך השתפכות הנפש שזיכה לעריבות ומתיקות בתפילתו, 'זאל האבן א געשמאק אין דאוונט'נ' ופ"א כששאל רבינו היאך זוכים לזה, אמר שבעת שמתפללים צריך להגות כל תיבה מתיבות התפילה בכונה ובהתלהבות, ובאם ראשית התפילה תהיה כראוי אזי כל התפילה נמשכת אחריה ותלך כשורה.

השכמת בית המדרש משתיק המקטרג

לא הביט און ב'יעקב ולא רָאָה עֵמָל בְּיִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ עמו, יש לפרש שהפסוק מדבר בבני ישראל שבעת התפילה, אשר אז המקטרגים עומדים לקטרג עליהם, ואף על פי כן הקב"ה השומע תפילתם והוא שמוש דלא אשיר און ב'יעקב', כי אפילו אצל הנמכים שבישראל שהם בבחינת 'עקב', אשר אצלם יכול להיות מצוי ח"ו בחינת 'און', גם כן הקב"ה האינו מבט בזה, כיון ש'ה' אֱלֹקֵינוּ עמו' - כי אף על פי שרע שבכ נראה כישן מן המצוות, מכל מקום תיכף ומיד כשקם ברגע אחד של מסירות נפש, דהיינו כשמשכימים בבוקר לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ושם בבית המדרש משתדלים לכוון על כבוד ה', והקב"ה רואה שזה הפנימיות, והאון והעמל הוא רק בחיצוניות. להבת דוד פ"ר בלק

בקשה על שפלות וענוה קודם התפילה האחריה

תיקנו חכמים לומר קודם התפילה פסוק 'ה' שפתי תפתח ופי יאיר תהילתך' ... מפני שלפני התפילה צריך לחשוב שפלות עצמו מי אני, שאעמוד בתפילה לפני אדון עולמים ואין זה אלא מכח ה', וזהו 'ה' שפתי תפתח' ... דקודם המצוה האדם מרגיש עצמו מרוחק מה', לכן תיקנו לומר זאת שיאמר שבאמת הוא אינו בא להתפלל מכוחו, ולאחר התפילה שאפשר לטעות ולבוא לידי גאות על עבודתו בתפילה, אומרים 'ונפשי כעפר לכל תהיה', ומבקשים על השפלות. שם פ"ר יתרו

וְשִׁבְתִּי בְּבֵית ה' לְאֶרֶץ יָמִים

מבט אל התפילה

זוויות ראייה שונות על ענייני התפילה

אייזיק נדרש לשיבת צומת התורה, הישיבה הוקמה על שיטה מסורתית קפדנית ויציבה לבני כל הגילים, כולל חתנים עד שבוע לפני יום נישואיהם. לאחר בירור ובדיקה מקיפה החליט ר' מאיר מנדל כי זה המקום המתאים והראוי ביותר עבור בנו. צוות רבני הישיבה שהספיקו לשמוע הרבה על אייזיק קיבלו אותו בשמחה והרגישו כי זכו בגורל, הלא ישיבות רבות נלחמו שאיזיק יבוא בשערם, בטוחים כי אייזיק יפאר וירומם את כל האווירה בישיבה לפסגות.

אייזיק עשה חיל בלימודו, התמיד והתעלה מיום ליום. תלמידי הישיבה הביטו לעברו בהערצה ובקנאה, לצד כל מעלותיו אייזיק מעולם לא התנשא על חבריו, להיפך, הוא תמיד חיפש את הבחור החלש בלימודו וניסה לעזור לו ככל יכולתו, שלא יחוש מחוץ לתמונה, שגם הוא ייהיה חלק מכור היתרון הרוחני, תפילותיו הלהוטות של אייזיק הציגו אש קודש בכל הישיבה, המשיגים ברכו כל יום על הזכייה הרבה שנפלה בחלקם, אייזיק הוא נסם ככיר לשיבה ולצמיחתה הרוחנית.

שנה עברה ואיזיק עלה לשיעור ב', כאן החלו סדקים שונים להיראות, זה החל בוויכוחים שונים עם צוות הישיבה בסדרי לימודו, אייזיק חשב כי למען התקדמותו יש לו לשנות בכמה מכללי הישיבה, לא נאלץ את הקורא בתליון הארץ, החיכוכים גברו ואט אט אייזיק חרג רבות ממכללי הישיבה הקפדניים, בתחילה נסלחו לו מעידות כאלה ואחרות בהתחשב במעלותיו הרבות והיותו נדבך חשוב ויסודי לכלל הישיבה, אולם כשהחריגות התעצמו נקרא אייזיק כמה פעמים להנהל הישיבה ונדרש להישמע להוראות, אייזיק הוזהר שגם לויתורים יש סוף והוא לא יכול להמשיך בדרכו, לאחר שהוזהר שוב ושוב, בעיני ההנהלה לא היתה ברירה אחרת ואיזיק הורחק מהישיבה, אייזיק הבטיח שישתנה והושב, אך לא לזמן ארוך, עד שהוחלט על דעת כל הצדדים לחפש עבור אייזיק מסגרת אחרת.

בהרהורים על מצב בנו האשים ר' מאיר מנדל את הישיבה בכללים הנוקשים והקפדניים מדי, הם מנעו מאיזיק שהיה פרוץ מזוהר לצמוח בדרכו, כנראה שעבורו לא התאימה מסגרת תקיפה וקפדנית כל כך, אייזיק עבר לישיבה עם מסגרת סבירה יותר, אך הניסיון לא צלח לזמן רב, חצי שנה לאחר מכן שוב צצו קשיים וחילוקי דעה בין הנהלת הישיבה לבין אייזיק, גם הפעם תלה ר' מאיר מנדל כי הסיבה לכך, הלחץ הרב שהוטל על בנו במסגרת הקודמת שהפיע על אייזיק להשיל ולהסיר מעליו כל משמעת.

המשגיח ר' זושא גולדשטיין הורה לר' מאיר מנדל לשבת - הבה נשמע את דבריו.
- אומר לכם את הנקודה ללא הקדמות מיותרות, אני נמצא בתקופה זו במבוכה גדולה בקשר לבני יקירי נפתלי.

ר' זושא קצף מכסאו בבהלה - מה קרה, נפתלי אולי לא מרגיש טוב, מדוע אתם נבוכים כלפיו.
- ישנו כלל רפואי ונוגע להלכות מילה, אחד ששני בניו מתו מחמת מילה חוששים על הילד השלישי לא מליים אותו מחמת חשש סכנה.
- נו, ומה זה נוגע לענייננו?

- אתם הרי מכירים טוב את שני בני הגדולים, הם למדו כאן ועשו חיל בלימודם, הצליחו מאוד, התעלה וצמחו לשלש ולתפארת, כל חנניה גם אייזיק, אני זוכר בזמננו את הרעפתם שתבחו על כל אחד מהם שהוא פאר הישיבה, כלי המעלות, מצוין שבמציאות, יקר מפז ומפנינים, ורד שושנים, ראש בשמים, שמן זית זך, מרגלית שבכתך, ועוד ועוד, אכן הם הרשימו מאוד לטובה בהיותם בישיבה הקטנה.

ויהי היום, אני ויהי אלא לשון צער, אללי לי, לא הרחיק היום, לאחר תקופה בישיבה גדולה, חנניה כבר לאחר כמה חודשים, אייזיק לאחר כשנה, הפרח קמל, השמן הבאיש, הברק ירד, אתם יודעים היטב מה קרה, אין לי את המילים הכבדות לתאר את הסבל והצער שלי ושל רעייתי, שלא חדלה לבכות ולייבב 'אין נְפִילִים גְּבוּרִים וְיֶאֱבָדוּ כָּלִי מִלְחָמָה', לעתים אנו מלקים את עצמנו שגינו בחינוך הילדים ואין העמדתו אותם במסלול הנכון.

כעת הגיע הבן השלישי נפתלי לגיל ישיבה גדולה, אנו נבוכים לגמרי, איבדנו כל עצה ותבונה, מה עלינו לעשות, פעם היה נראה לי שעדיף מסגרת פתוחה ומשוחזרת והתאכזבתי, שיניתי למסגרת קפדנית ושמרנית ושוב התבדתי, מה אנשה, אני חש חטבון אמיתי, בכל דרך שאבחר עלולים לצאת מכשולים וחתחתים, באתי להתייעץ אתכם היום כאיש חינוך רבות בשנים, אנו! תנו לי עצה חכמה ומועילה, כיצד עלי לנהוג בקשר לנפתלי, אני לא רוצה לאבד גם אותו חילתל.

הוא נעצם מראשו, ר' מאיר מנדל, מכיון שאני מכיר את הסיפור מראש, הרבה חשבתו והרהרתי אודות נפתלי שהוא באמת פאר הישיבה ללא שום גוזמא, האמת שאני מקווה ומאמין בכל לבי כי יבוא היום ושני הבנים הגדולים חנניה ואיזיק עוד ישובו למסלול העלייה ועוד תרוו מהם הרבה נחת שיחפה על לשונות עגמת הנפש שעברתם.

כעת בנוגע לנפתלי, הייתי ממליץ לכם לפנות אל הרב עזריאל חיים גלייכוועג, הוא איש חינוך מקצועי ומתמחה, הועיל לרבים במקום שאחרים התיאשו, ייתכן וידריך אתכם כדת מה לעשות במקרה שלכם, לא לא מהנעני כי יזמין לכמה שיעורי חשיבה אישיות, הוא מטפס לאישיות מומחה ביותר, אני מכיר מקרוב כמה וכמה מקרים קשים שם, עזריאל חיים הואיל להם והוציא אותם מהסבך, אני ממליץ בחום לגשת אליו ולהתייעץ אתו, בוודאי שאם לא יועיל לא יזיק, אך תקוותי הרבה כי תראו ממנו תועלת רבה, אך למותר לומר לכם כי כל זאת לאחר תפילות חמות מעומק הלב שלכם ובני ביתכם הצלחת הילדים לגדלם ולתורה וליראת שמים.

נפתלי חזר מהמפגש הראשון עם הרב גלייכוועג, ר' מאיר מנדל היה קצר רוח והמתין לשמוע את תוצאות הביקור - איך היה, נפתלי, איך היתה השיחה, על מה נסובו הנושאים, נהנית? נו נו, נחמד, די טוב, הוא שוחח אתי על הלימודים בישיבה, איך לימוד העיון ואיך לימוד הבקריאות, את מה אני מחבב יותר, האם אני מרוצה מצוות הישיבה, מה החברים, וכו'.
- אתה נשמע לי לא כל כך מרוצה, פחות נלהב משחשבתו והתרשמתי על פי המלצתו של המשגיח הרב זושא גולדשטיין.

נכון אבא, אומר לך את האמת, אומנם היתה שיחה נעימה וטובה, מלבד ידיעתו הרבה בכל חלקי התורה, ניכר מיד כי הוא איש חכם מאוד, יורד במהירות לעומק הבנת הנושא, היו דברים בקשר להתנהגותי בישיבה, רק התחלתי לדבר עליהם והבחנתי שהוא מניין מיד את העניין לפרטי פרטים, אני שואל את עצמי מהניח הידע הזה, מי גילה לו, האם יש לו רוח הקודש, כי כבר אמרו 'חז' ל' חכם עדיף מנביא'.

אולם בכל זאת בנוגע לענייננו, האמת שהתאכזבתי, הלא המטרה היתה שיחזק אותי לקראת הכניסה לישיבה גדולה, אני מודע היטב לקושי שהיה בעבר עם חנניה ואיזיק, אני יודע עד כמה נבפסם בחלל לבך ואת מה אני מחבב יותר, האם אני מרוצה מצוות הישיבה, מה החברים, וכו'.
- אתה נשמע לי לא כל כך מרוצה, פחות נלהב משחשבתו והתרשמתי על פי המלצתו של המשגיח הרב זושא גולדשטיין.

נכון אבא, אומר לך את האמת, אומנם היתה שיחה נעימה וטובה, מלבד ידיעתו הרבה בכל חלקי התורה, ניכר מיד כי הוא איש חכם מאוד, יורד במהירות לעומק הבנת הנושא, היו דברים בקשר להתנהגותי בישיבה, רק התחלתי לדבר עליהם והבחנתי שהוא מניין מיד את העניין לפרטי פרטים, אני שואל את עצמי מהניח הידע הזה, מי גילה לו, האם יש לו רוח הקודש, כי כבר אמרו 'חז' ל' חכם עדיף מנביא'.

אולם בכל זאת בנוגע לענייננו, האמת שהתאכזבתי, הלא המטרה היתה שיחזק אותי לקראת הכניסה לישיבה גדולה, אני מודע היטב לקושי שהיה בעבר עם חנניה ואיזיק, אני יודע עד כמה נבפסם בחלל לבך ואת מה אני מחבב יותר, האם אני מרוצה מצוות הישיבה, מה החברים, וכו'.
- אתה נשמע לי לא כל כך מרוצה, פחות נלהב משחשבתו והתרשמתי על פי המלצתו של המשגיח הרב זושא גולדשטיין.

שלום עליכם ר' מאיר מנדל שמחה לי לראותכם, מה בפיכם היום?
אומר לך את האמת ר' מאיר מנדל, אסביר לך מעט את התחושה ואת ההבדל כשאני פוגש בך וא בהווים אחרים של תלמידי הישיבה.

אחת המלאכות הקשות בתור משיג ביישיבה, כשפוגשים אב או סב של תלמיד, מוטל עלי לומר כמה מילים טובות ובשבחו של בנו או נכדו, בדרך כלל אני אכן מוצא את הדברים הטובים מה לומר, אך לפעמים נגרמת לי מבוכה, כשאני פוגש בהם בלתי מוכן, זה קורה אם לא הכרתי אותם והם מציגים עצמם, אני אבא של בחור פלוני, אני הסבא של מושי, לעיתים מדובר באתו 'תכשיט' שאך אתמול התנצל ככראו, כעת צריך להתאזר בסבלנות ולהתמקד בקבודות טובות של אותו בחור, לעומת זאת, אה! ר' מאיר מנדל, כשאני פוגש אתכם, המילים זורמות מהפה מעצמם, ברוך ה', להודות ולהלל, נפתלי שלכם, תענוג של ממש לראות אותו לומד בהתמדה ובהתלהבות, איי...! התפילות החמות בהשתפכות הנפש מתוך חסידישער ברען, רק להביט לכיוונו הוא תענוג גן עדן עלי אדמות, לצד זאת, המידות הטובות ועדינות הנפש, העזרה לחברים, כשאני צריך עזרה לתלמיד מתקשה בלימודו, השם הראשון שעולה לי - נפתלי, והוא עושה זאת בשמחה ובנפש חפצה, בלי עין הרע, אשריכם שזכיתם.

- שמח לשמוע, ברוך ה', הכל מאתו יתברך, אכן בדיק בשביל זה באתי לכאן היום.

כבר בתחילת לימודיו של חנניה וונדרליך בישיבה קטנה הבחינו צוות הישיבה מגידי השיעור והמשיגים, כי נכנס בחלקם בחור נדיר, מתמיד עצום ובעל כשרון מיוחד במינו, הוא ניחן בכוח תפיסה והבנה מעולה הרבה מעבר לבני גילו, בנוסף לכוח לימודו המעולה היה חנניה נעים הליכות באצילות ומידות טובות מעוררות השתאות, רצוי ואהוב על כל חבריו, מצוי מאוד היה לראותו משקיע שעות רבות ללימוד ולהסביר לחבר מתקשה בלימודו את סוגית הגמ', נהנה לראות שגם החבר מצליח בלימודו ובהישגיו, חנניה היה דוגמה מופת לכל רואיו.

עוד בהיותו בתחילת שיעור ג', הגיעו להוריו לא מעט פניות ובקשות ממשגיחים וראשי ישיבה בישיבות גדולות, שהביעו את רצונם העז שחנניה ילמד בישיבתם בשנה הבאה, אביו לא מיהר להחליט והשיב כי עליו להתייעץ בדעתו ולוהייעץ בטרם יקבע את גורל בנו, מהו המקום המתאים והרצוי ביותר להמשיך הצלחתו בני קירוי לצמחם ולהתעלות בתורה ויראת שמים.

בבוא העת, במועד ההרשמה לישיבות, בירר ר' מאיר מנדל אצל כמה מיידי או אנשי חינוך מובהקים ולאחר ששאל בעצת רבו הוחלט לרשום את חנניה לישיבת 'שינון התורה', ישיבה לתלמידים מצוינים, שמה צאל לפניו ותלמידי חכמים מופלגים מריצי תורה ומורי הוראה רבים, יצאו משריעה, ר' מאיר מנדל וונדרליך החליט שזה המקום הראוי והנכון ביותר עבור בנו בשקדן והמצוי חנניה.

חנניה אכן הראה את כוחו כמצופה, התמיד והתעלה מיום ליום, מגידי השיעור והמשיגים השתעשעו והתענוגו ללבן את סוגייה עמוקה, חנניה קלט במהירות את שורש הסוגייה ואף הוסיף משל בסבא נכונה והבנה ישרה, כולם שיבחו את מעלותיו הנדירות והועידו אותו לגדלות, צומח לנו כאן גדול הדור הבא, אשרינו שזכינו שחנניה הגיע לישיבתנו, הוא משפיע אור וכוח אדיר לכל תלמידי הישיבה.

לא רק למידה, גם ענייני בעבודת ה' היה חנניה מצוין להפליא, בכל בוקר לאחר טבילה במקווה התייצב שעה ארוכה בבית המדרש קודם התפילה עבור לימוד הכנה לתפילה, התפילות הנלהבות היו דוגמה ומופת לכל חבריו, חנניה היה מבקש גדול, לא הרפה ודרש מעצמו להתקדם ולהתעלות בעבודת ה', הליכותיו והנהגותיו האציליים עוררו השראה על כל החסובים.

בתפילות חודשי החורף בשיעור א' החלו דברים להתחנן, לא ברור כיצד ואיך ארעה התפנית, זה לא קרה ביום אחד, אך אט אט הברק החל לסור, הקרובים אליו הבחינו שזה לא אותו דבר, משהו השתנה, זה לא אותו חנניה שהכרנו, בצוות הישיבה היו שסברו כי זה משרב חולף ובקרוב ממש המצב יחזור לקדמותו, מיידי היו שהבינו שיש כאן משהו רציני יותר הדרוש טיפול, האמת שחנניה לא חרג מסדרי הישיבה וממכלליה שהישיבה הציבה, כך שלא היה מקום לתפוס אותו על חוסר התנהגות נאיית, אך כאב לראות את הידידה שנראית בתחומים שונים.

כשהמשגיחים ניסו לדבר ולשאל את חנניה על סיבת התפנית, אולי קרה משהו, שמא הוא לא חש בטוב, חנניה השיב שאין כאן משהו מגורר, הוא התמקד בתשובה שאני מבין מה רוצים ממנו וכי אסור לו להתנהג או לעשות כך וכך, הלא הוא נוכח בתפילות ובסדרי הישיבה, הוא אינו עובר על שום תקנה שהישיבה דורשת, כשנשטען כלפיו כי בעבר הלא רחוק הנהגה שונה לגמרי, השיב כי זכותו לשנות מעט את ההיכון כל עוד הוא נותר על המסלול, חנניה הוזהר כי אם לא יתפוס את עצמו ילידים היה יכול להיידרד עוד יותר, אולם חנניה ענה כי המצב בשליטה והכל בסדר.

תקופה קצרה לאחר מכן חלה ידידה נוספת, צוות רבני הישיבה ניסו לטכס עצה וניסו בכל כוחם להעמיד את חנניה על מקומו, בדרך טובה וגם בדרך תקיפה יותר, אך מאומה לא עזר, הם עמדו חסרי אונים והצטערו מאוד על הפינה הקרה שממקת להם בין ידידים.

ר' מאיר מנדל לא ידע את נפשו, גם הוא ניסה לדובב את בנו ולהוציא ממנו דבר מה, על מה ולמה הוא שניהל כל כך את הקו ואת הדרך, חנניה לא השיב בדברים ברורים, גם היה לאידי ההצביע על נקודה מסוימת וסיבה מוגדרת.

לאחר מחשבות חוזרות ונשנות אודות מצבו של בנו, עלה בדעתו כי עלה על מקור הסיבה למצב העגום, ר' מאיר מנדל תלה את עיקר הקושי במינון שהכניס את בנו לישיבה שהמסגרת משוחזרת יותר ביחס לישיבות אחרות, הוא חיל את הדרך החליט ר' מאיר מנדל שיעבור חנניה עדיפה מסגרת פחות מלחיצה, חנניה הרג בניו טוב ישר של משמעת עצמית גבוהה, מקום לא יטיע לו להתפתחותו ובגרותו האישית, מסגרת כזו עדיפה על מקום שכל רגע נתון עומד בביקורת קפדנית מצד המשגיחים הרבים הממונים על כל פרט ועל כל צעד ושעל.

אך כעת לאור הנתונים הנוכחיים, החליט ר' מאיר מנדל כי כנראה שגה בתחזית, עם כל מעלותיו של חנניה, בסופו של דבר הוא עדיין נער צעיר, ובגיל זה עדיפה מסגרת עם משמעת אדוקה יותר, כך טבעו של האדם ובמיוחד בשנות נעוריו, להשיל מעליו ולחמוק מהמוטל עליו, מסגרת משמעותית יותר, חיונית ביותר עבורו.

משכן, עבר חנניה לישיבת 'שמירת התורה', במקום מוטלת הנהגת משמעת קפדנית יותר, בתחילה ניכר היה שינוי גדול אצל חנניה, הוא השתדל מאוד לפתוח בדף חדש ועשה ככל יכולתו לעמוד בנהלים החדשים, חנניה חזר לדרכו הקודמת בהתמדה ויגיעת התורה, ר' מנדל מאיר ורעייתו נשמרו לרווחה לראות את בנו יקירי פורח כנראשונה.

אולם מספר חודשים עברו, ולאחר שחנניה כבר הורגל והשתרש במצבו החדש, שוב החלו ניצני חולשה ומיעידה לצוף בסדר יומנו, ההתמדה נחלשה מעט, סדרי הקימה שלו התאחרו במקצת, אותות האזהרה נדלקו מיד, חנניה נקרא לשיחת הבהרה אצל המשגיח הראשי, ושוב חזרו על עצמם הדינים שהיו בעבר, הוריו גם עמדו חסרי אונים ואין בכוחם להושיע.

ר' מאיר מנדל הבין כי כנראה חנניה הורגל בישיבה הקודמת להרגלים לקויים, קשה לו להתנתק מהם, זו הסיבה שהמעבר כעת לא הועיל בהרבה, אולם את הטעות שעשה יתקן אצל בנו השני אייזיק.

אייזיק לא נפל במעלותיו מאחיו הגדול חנניה, מהבחורים הכי מצוינים בישיבה לצעירים 'בית יששכר', יש טוענים שאף עלה על אחיו הבכור, התמדתו ויגיעתו היו לשם דבר ולדוגמה לכל חסובים אחרים, הוא אף התברך ביישורים נדיים, בגיל צעיר מאוד נבחן על ארבעה סדרי משינות בעל פה, לקראת כניסתו לישיבה קטנה סיים כמה מסכתות, לצד לימודו הצטיין במעלות תרומיות ומידות טובות, כל ראויה לא מגורו עליו את ההלל.

בעונת הרישום לישיבה גדולה קיבל ר' מאיר מנדל המלצות חמות על ישיבות שונות טובות ומצוינות, אך הפעם כבר החליט שלא יחזור על הטעות פעם נוספת, את בנו יקירי אייזיק הוא ישלח אך ורק למקום שהמסגרת משמעותית ואדוקה, לצערו הוא כבר שילם מחיר יקר מדי על בחירה במסגרת משוחזרת אצל בנו הבכור חנניה.

שנה טובה ומתוקה

ליל ראש השנה לאחר התפילה, אווירה של איחולים וייחולים לשנה חדשה, טובה יותר, מתוקה יותר, איש את רעהו ואשה את רעותה כולם מברכים זה את זה להיכתב ולהיחתם לאלתר לחיים טובים ושלוש, איש איש פונה אל ביתו לקראת הסעודה הראשונה של תחילת השנה החדשה. סעודת ליל יום טוב ראשון של ראש השנה, ייחודית מאוד במאכליה ובמנהגיה, בסימנים טובים, חז'ל נתנו עצמנו לייחד בתחילת השנה מינים שונים לסימנא מילתא שיועילו לכל ימות השנה. כך נוהגים כל בית ישראל, נהרא נהרא ופשטיה, ולצד כל אכילה מוסיפים תפילה שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, שנהיה לראש ולא לזנב, שירבו זכויותינו, וכו', כל קהילה וקהילה על פי מנהגיה הקדושים המקובלים מאבותינו ומרבותינו מדורי דורות.

לא יעלה על הדעת שיטול האדם תפוח רקוב או פירות חלה מטונפת ויטבילם בדבש, ועל כגון אלה יאמר שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, עבור מאכל לקוי זה לא יועיל כל דבש וכל טעם מתוק, לבטח אינו חפץ בסימן כזה לשנה הבאה.

בנוסף, יש לציין ולזכור גם את דברי המשנה ברורה (סי' תקפ"ג ס"ק ה') שכתב: כל אלו העניינים עושין הכל לסימן טוב ולכן פשיטא שיזהר מאד שלא יכעוס בימים האלו, מלבד גודל האיסור, כדי שיהיה לסימן טוב, רק יהיה שמח לבו ובטוח בלבו עם התשובה ומעשים טובים. כלומר לא די באכילת הסימנים בלבד בשעה שהעיקר חסר מן הסדר....

תפילות הימים הנוראים הקדושים, ייחודיים לשבח מכל תפילות השנה.

גם אלה שעדיין לא זכו לטעם בתפילה, כאשר במשך ימות השנה התפילה במרוצה, בדילוגים ובקטיעה מהכא וממהתם, אצל אחד בתחילתה, אצל השני בסופה, התפילה כעול ומשא כבד בעיניהם. נראה בעיניהם שאין ביכולתם לשתוק בכל מהלך סדר התפילה, במיוחד בזמן שהתפילה מתארכת כתפילות שבת וכדו', המבין יבין שהם רחוקים מאוד מלטעום טעם דבש ועונג בתפילתם, וד'.

לעומת זה, גם אצל אלה, תפילות ראש השנה ויום הכיפורים עומדות בצד השני מן הקצה אל הקצה, על אף שהן הארוכות ביותר בכל ימות השנה, נאמרות במתינות, שעות ארוכות שהיה כולם בבית הכנסת ואין פוצה פה, בימים אלה מתעוררים הלבבות להתפלל בכונת הלב ובנעימות, התפילות נערכות בשגב קדושה מתוך יראה ורוממות, מי זה הכסיל שחשקה נפשו לשוחח שיחה בטילה ח'ו' בשעות רמות ונשגבות אלו, התוצאות המידיות ניכרות היטב על פני המתפללים, הם חשים בלבם רוממות רוחנית גבוהה וטעם מיוחד שאינם חשים בכל תפילות השנה, טעם רוחני מתוק ועילאי שאינם מוכנים לוותר עליו תמורת כל הון דעלמא.

את הטעם המתוק הזה ניקח אלינו לכל ימות השנה, מלבד מעלת וערך התפילות הקדושות והנשגבות בימים נוראים אלו לעצמם, נזכור כי ביום זה אשר קבעו לנו חז'ל ה' וגדולי הדורות לעשות סימנים רבים לטובה למשך כל ימות השנה, ניקח את הטעם המתוק של תפילות אלו כסימנא מילתא לחפילותינו למשך כל ימות השנה, גם כאן, בעת שאנו טועמים את הטעם הרוחני הטוב והמתוק נתפלל אל הש' מעומק הלב, יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה, שנה שחשוש את מתקנות האור בעת נתקרב לפנינו בתפילה שלוש פעמים בכל יום תמיד באהבה.

התפילה מתוך כובד ראש ושמירת כבוד התפילה וכבוד בית ה', ילזו אותנו לכל ימות השנה, לעמוד לפני הקב' בעת התפילה בשמירת כבודו, הם יזכו אותנו ליום הדין בשפע וברכה וטובה מן השמים, ונתברך בכל הברכות הכתובות בתורה ובספרי הנביאים והכתובים, ונעבוד את ה' אלקינו תמיד בשמחה וטוב לבב.

תחל שנה ונרננותיה

פִּתְחֵם שְׁנַת תְּפִלּוֹתֵינוּ שְׁמַע פְּנֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ
אוֹמַר לֹא יִהְיֶה נִרְגָּע
הֵנָּה לְיוֹם הַדִּין אֲנִי
בְּאוֹר יָמִים סְסוּרִים כִּי יִקְרָה
הַיּוֹם בּוֹ הַשְׂכִּינָה בְּנוֹ תִּשְׁרָה
אֶת אֲמִלּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ נִחְדָּשׁ
וְאֵת שְׁמֹו בְּרִיכָה נִקְרָשׁ
נִבְטָחִים אֶת זְרָכֵינוּ לְשָׁפָר
נִבְטָחִים כִּי בְיוֹם הַהֵן יִכְסָּר
בְּשֹׁפָר נִתְקַדֵּשׁ וְנִרְדָּה
אֶת כָּל אֲמִלּוֹתֵינוּ לְהַכְרִיעַ
אֲנִי, יֵשׁ אִזּוֹ אֲנִי שְׁאֵתִיבָנוּ
אוֹמַר אֲמַלְאֵלָה וְכֵן אֲתִבְּנוּ
אֲמַחֵה בְּצַד וְכִסְפִּיבָנוּ אֲצַפֵּה
שִׁיכֵל לְפָתֵחַ בְּזָנוּ אֶת הַפֶּה
בְּרַשַׁע הַקְּרֹאֲטִים לְהַלְךְ
שְׁאֵנוּ הַטֹּב לְהַכְתִּימִן וְלִפְתֹּחַ

אֶת אֲנֻתֵינוּ לְהַשִּׁיעַ בְּצִרּוֹת
כָּל אֲמִלּוֹתֵינוּ לְהַכְרִיעַ בְּעִבְרוֹת
אֲנֵנוּ, יֵשׁ זָכָר אֲנִי וְיִמְיָה
שְׁכַחוּ אוֹתוֹ לְהַכְתִּימִן
אֶת כִּי הָאֲרֵץ לְפָתֵחַ
אֶת דִּינֵינוּ לְמִימֵינוּ לְפָתֵחַ
שְׁעֵי שְׁמֵינוּ לְפָתֵחַ פְּנֵינוּ
לְפָתֵחַ לְפָתֵחַ אֶת דִּינֵינוּ
אֶת אֲנֵנוּ אֶת פִּינוּ נִסְכָּר
כְּכִיּוֹת לְיוֹם הַדִּין בְּכָאֵר
בְּתִפְלָה נִבְטָחֵנוּ לְפָתֵחַ
כִּי, אֶת כּוֹחַ הַשֶּׁפֶס לְשָׁפָר
בְּשִׁתִּיקָה אֶת בֵּית ה' נִבְכָּד
אֶת הָאֲקָרָאִים נִשְׁתִּיק וְנִבְכָּד
נִאֲמִיר אֶת אֲלֵפֵינוּ בְּאֵהָבָה
נִבְכָּד כָּלָנוּ לְשָׁפָר אֲנִי
בְּכִרְכַּת כְּתִיבָה וּמוֹתִיָּה אֲנִי e. פ.

צידיה לדרך

יתן אל לבו בהיותו בבית הכנסת כי בהיכל מלך הקבד הוא עומד לפני מלך דם ונשא אים ונז'א ותפל עליו אימתה ופחד ולא ישמע קולו בבואו אל הקדש כי אם בתורה ותפלה והמדבר שם דברי חל וקרתו רבה ובפרץ בשבת היא עברה נוספת לכן שתיקה יפה ואפלו שלא בבית הכנסת לדבר באמצע תפלה ובתורה היא עברה חמורה נפש מצרה והאיש היה את צור קדושו שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו. פלא יועץ ונאם הדילולא כ תשרין - כלילת יופי אות יח

השך מנט אל התפילה

היסחפות שלילית אחר חברים בישיבה, על יצר הרע המפתה בחור בישיבה ובמיוחד בישיבה גדולה, לחשוב שהוא הכי פיקח ומבין יותר מכל צוות רבני הישיבה והמשגיחים, להתחכם באיטלא של התקדמות ועלייה בעבודת ה' אך ללא מורה דרך, מתוך הבנה מוטעית כי אני מבין היטב מה עלי לעשות, הוא הוסיף והביא לי כמה דוגמאות מעשיות בנושאים אלה.

ישבתי בדרך ארץ והקשבתי לדבריו עד תומם, לא הגבתי מאומה, אך במחילה מכבודו הרם, לא הבנתי מה רוצה ממני, חשבתי להמליץ עליו טוב, שלא הבין ברור במה מדובר, מה לי ולשמוע על קשיים, וכי ניסיתי פעם להתחכם על דבתי, וכי לא ישבתי שעות על גבי שעות בישיבה קטנה ללימוד מתמיד גם בזמנים שלא היו סדרים מלאים, במקום לדבר אתי על 'בשמים ממעל' בחר לדבר אתי על 'הארץ מתחת', בעיני נראה מיותר לקבוע אותו מפגש נוסף.

- אתה צודק נפתלי, באמת תמוה, אך מצד שני לא מתקבל על הדעת שלא ידע במה מדובר, הלא שוחחתי איתו באופן ברור והבהרתי היטב את הנושא במדויק, מהמשגיח שלך שמעתי שהוא מומחה ומקצועי, לדעתי יהיה פזיז מדי לשפוט את הרב גלייכוועג שהוא שגה בהבחנה, מכל מקום, עוד היום אברר את הנושא בעז'ה.

הרב עזריאל חיים קיבל את נפתלי במאור פנים - נפתלי יקירי, שוחחתי עם אבין והוא העביר לי את התהייל וחוסר ההבנה מהשיחה הקודמת.

אל תחשוב לרגע שאני ממעיט חלילה בערכך, אדרבה ואדרבה אתה מוערך בעיני מאוד, זמן רב לא פגשתי מקרוב בחור כמך, מתמיד עצום, ירא שמים, בעל מידות טובות והליכות נעימות, שמעתי מאבין, שמעתי מהנהגת הישיבה, כולם משבחים ומפארים ומעריצים, אינם גומרים לשבח ולהלל, במשך השנים השכלתי להבין מתי דברי שבח והערכה נשמעים מוגזמים ואימתי הם קולעים לאמת, הפעם הבנתי שזו האמת לאמיתה, בלי עין הרע, אשרין ואשרי חלקך.

אלא מה, ביודעתי ומכירי אקאמינא, אתה מכיר את שני אחיך, לי יצא להכיר ולפגוש לא מעטים שבתחילת דרכם בישיבה גדולה היו פרי קודש הלולים במישורים רבים, אך במשך הזמן הוסרה העטרה מראשם, וזאת מדוע, כי לא היו בידיהם הכלים המתאימים להתמודדות בהמשך דרכם. בחור צעיר בישיבה קטנה יש לו הרבה סייע ותמיכה לצמות, אין כאן המקום להאריך, אך לפי גילו הוא זקוק לזה כפי שילד קטן זקוק לצרכיו הגשמיים והוריו מטפלים ומסייעים בידו ככל האפשר, בישיבה גדולה העניינים קצת משתנים, הבהור מתבגר ונדרש ממנו במידה מסוימת לעמוד בעצמו, כעת הוא במבחן האמיתי כיצד הוא פועל בכוחות עצמו, כאן נבחנת ונבדקת מהותו העצמית כשהסייע והעזרה החיצוניים פוחתים והולכים.

כשאתה מתחיל פרק חדש ומשמעותי לך כן בחיים, אין כל חשש או דאגה בתחילת הדרך, במיוחד אצל בחור בעל ערכים כמך, הכל מאיר הכל זורח, האווירה קסומה ונפלאה, אווירה של התחדשות מכל זווית ומכל פינה, כל הדרכים מובילות להתעלות ולהתקדם עוד ועוד, לכבוש את כל העולם, השאלה היא מה קורה כאשר צצים פה ושם קשיים.

קשיים יכולים להיות מבחינה לימודית, כשישנם סוגיות קשות שאינן מצליח להתחבר עליהם בתחילה ואינן חש בהם טעם, לפעמים קשיי התמדה לאור נסיבות מטריות וכדו', קשיים חברתיים, קנאה, תחרות ועוד, ועוד התמודדויות ואתגרים שונים שלא הורגל בהם בשנותיו הצעירות, דרך ההצלחה היחידה לפתור את הקושי, הוא ההכנה המיטבית והידיעה מראש כיצד אני מתמודד ומתגבר על קשיים וכשלים שעלולים לצוף במשך הזמן, ויש ללמוד ולהעמיק בהם בטרם הגיעו, על כל צרה שלא תבוא.

אביא לך דוגמא מעשית מחיי האדם, דוגמא מצויה ומתרחשת אצל רבים וטובים מדי שנה בשנה.

לקראת תחילת שנה, יהודי מתעורר ומחליט לקבל על עצמו קבלה חדשה, הוא מבטיח לעצמו כי הפעם הוא רציני ואמיתי, להתחזק באיזה עניין, להיטיב את מעשיו, המציאות העגומה לצערנו, כי ההתחייבות והקבלה הטובה לא עומדת לאורך זמן, עד מהרה הוא נשבר ויורד לגמרי מכל העסק והמצב שב לקדמותו.

כאן פורצת וזועקת מעומק הלב ומתוך ייסורי נפש, השאלה הכאובה - למה? מדוע? וכי אינני יציב? אין לי חוס שדרה? וכל השאלות מסוג זה.

התשובה לכל אותם מתייסרים - אין כאן לא חוסר יציבות, ולא הבטחות מזויפות, ולא חוס שדרה חלש, ולא העדר רצינות.

אבל יש כאן, מחסור בתוכנית, חוסר מחשבה מעמיקה, סדר לקוי, ואי הבטה נכונה לא העתיד. אדם בתחילת השנה, כשחיי הרוחניים והגשמיים עומדים לנגד עיניו, כששרוי היטב באווירה של רוממות אלוהית נשגבה ואדירה, הוא מוכן לעשות הכל, להתחזק בלימוד, להתחזק בתפילה ובכל מידה נכונה, זו האמת לאמיתה, אין כאן שום שקר וזיוף, אין מה יעשה כשעברו הימים הנשגבים וחוזר לימי החולין הרגילים הברען עזב, ההתלהבות ירדה וכעת עליו להתמודד עם קבלה חדשה שהציב לעצמו, מה קורה בשטח... התוצאות די ברורות.

ומה העצה לכן, כיצד מתמודדים עם קושי זה, הלא ברור שאין שום אפשרות לאחוז ולשמוור את אווירת הימים הנוראים לכל ימות השנה.

הפתרון - אם נלך בדרך זו, ישנם סיכויים גבוהים להצלחה בסייעתא דשמיא, לדוגמא כשאדם מקבל על עצמו שלא לדבר בעת התפילה מתחילתה ועד סופה, לא די שחושב על מעלת הדבר ועל חשיבות ערך הנושא בשעה שעומד בתחושות עילאיות ורוממות התקופה, כעת עליו להתיישב מתוך ישוב הדעת ובתשומת לב עמוקה, לחשוב על כל קושי ומכשול שייתכן ויצוץ במשך הזמן, יצייר לעצמו בצורה ברורה את הזמנים הרגילים, יתבונן לעומק, איזה ניסיונות עלולים לקום בפניו, מה הגורם שיכול להכשיל ולנשל אותו מקבלה טובה וקדושה זו, יתן לעצמו את התשובה, כיצד יפעל ואיך יתמודד להתגבר על הקושי והמכשול. בנוסף לכן, יציב לעצמו עמוד איתן יצוק, כי גם אם קרה ונפל, אין זו סיבה לסגת אחור, את הקבלה האיתנה שלו ימשיך מכאן ואילך, מעידה אינה עילה להישבר, גם אם חלילה ארעה פעמים מספר.

לאחר שהתכוונן היטב ובנה לעצמו תשתית מסודרת, כעת ניתן לקוות הרבה יותר מאי פעם שיצליח לשמוור ולעמוד בכל מה שקיבל על עצמו לאורך זמן, כמובן שאין שלכות שילל כל דבר יש לבקש ולהתפלל על סייעתא דשמיא שהקב' ה' יהיה בעזרו, אך זו ההשתדלות הטובה ביותר. יעזור ה' שנוכל לעמוד בקבלה טובה איננה ויציבה לכל ימות השנה, לעשות רצון הש' ולעבדו באהבה ובאיזה בלב שלם, וזאת תעמוד לנו שיתקבלו תפילותינו לרחמים ולרצון ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים לשנה טובה ומתוקה ברוחניות ובגשמיות.

גיליון זה נתרם לזכות הבחור המופלג בתו"ש בנש"ק

הבה"ח משה בן אדל יוטא הי"ו

יה"ר שזכות זיכוי הרבים תעמוד לו לכתובה וחתומה טובה, שנה טובה ומתוקה, שנת עליה בתורה ויראת שמים ולזיווג הגון בקרבו, סייעתא דשמיא, הצלחה וברכה בכל העניינים

יו"ל ע"י מערכת 'שומרי משמרת הקודש'

לחיזוק והתעוררות בעניין שמירת הדיבור בשעת התפילה

הזכויות הרבות שמורות למעתיקים והמפיצים לזכות את הרבים

מקט: 03-6180410 • דוא"ל: shmh5775@gmail.com

בנועם שיח

להרשמה לקבלת העלון במייל
bs0583201525@gmail.com
0556774358 – תרומות והנצחות

ראש השנה תשפ"ו

עלון מספר: 52

ויהי נועם

בעידן שבו הטכנולוגיה שולטת בחיינו, בפרט בימי בין הזמנים, מגלים כמה בימים של חופש אנשים תלתיים במכשיר הנייד שלהם. ההתמכרות למסכים הפכה לאתגר גלובלי המשפיע על מיליוני אנשים ומשפחות. הוצאתי ב"ה מדריך ייחודי לציבור התורני –

המדריך החדש "המסך והלב" זה אינו עוד מדריך,

הוא כלי מהפכני, שער הכניסה שלכם לחופש אמיתי.

שלכל מי שהצטרף אלינו השנה למסע של גילוי, למי שהגיע לטיפול,

לכל מי שהזמין או השתתף בהרצאות ובסדנאות – תודה לכם על האמון והשותפות. בזכותכם, אנחנו יכולים להמשיך ולייצר כלים שימושיים להתמודדות עם אתגרי החיים. ההורות וההתמכרות לטכנולוגיה.

ידוע שבראש השנה, כל השפע נקבע – כמה פרנסה, נחת מהילדים, שמחה ובריאות יהיו לכם. ראש השנה אינו רק יום אחד, הוא ראש לכל ימות השנה הבאה.

זהו יום של שינוי, המ"ח של השנה. הזמנות ליצור תודעה שתאפשר לכם לחיות ביציבות רגשית ושמחה, ושתוכלו להשפיע על חייכם שפע של ישועות וניסים מעל הטבע.

לכבוד השנה החדשה, אנו מברכים אתכם שתהיה זו שנה של חיבור עמוק, צמיחה והתפתחות. אושר נחת ושמחה. והמלכת השי"ת,

שנזכה כולנו להגיע לשנה החדשה בלב שלם ובנפש רגועה. בברכת שנה טובה ומבורכת מרכז בנועם שיח.

נא להתפלל

לרפואת התינוק

אברהם דב בן בלומא נ"ו

קוביה זו יכולה להיות שלך!

זכויות רבות ייזקפו לזכותך!

אפשרי לזכות: להצלחה /

לע"נ / לרגל שמחה

פנו עוד היום - 0556774358

אנו מודים לך על תרומתך

אמרי נועם

הרב חנניה מנחם שליט"א
יו"ר המרכז "בנועם שיח"

איזה אבן תשאיר במעגל?

השנה, שבים ונדונים מעשיהם. רבי עקיבא עולה מעלה אחר מעלה בזכות המורשת שמאחוריו, ואילו צורר היהודים ועושי רשע דומים לו, יורדים עוד ועוד.

וכמו שהקב"ה שאל את קין לאחר שהרג את אחיו הבל, "איה דמי אחיך?",

כך הוא שואל גם אותנו: מה עשינו? מה ישאיר אחרינו רושם, חותם?

זה שאלה הכי דומיננטית לנו בחיינו!

"מה עשינו? מה יתיר אחרינו רושם, חותם?"

השאלה הזו נוגעת בכל תחום בחיינו. אם נברך ברכות בקול בבית, נשתף את הילדים במעשי חסד קטנים שעשינו – כמו עזרה לאדם במעבר כביש או מתן צדקה,

אם נקדש שם שמיים בבית הכנסת ונימנע מדיבורים אסורים,

כשנענע "אמן יאה שמיה רבה" בקול רם, או אם נתחזק בצניעות,

המעשים האלו לא יישארו רק בגדר "מעשים טובים".

הם הופכים להיות חלק מה"מניית" שלנו. הילדים שלנו יפנימו זאת בתת-מודע, יעבירו זאת הלאה! וכך, מעשה אחד קטן יכול להשפיע על דורות שלמים.

כאשר אנו עומדים בתחילתה של שנה חדשה, הבאה עלינו לטובה,

כמו שכולם מייחלים...

בימים שהשי"ת קרוב אלינו ביותר, ואפשר להתרפק עליו.

נזכור מה הדמות שאנו רוצים שילדינו יזכרו מאיתנו.

נזכור מה הדברים הכי שווים בעולם. ואיך מתקרבים לדבר הכי חשוב בחיינו – עשיית רצונו יתברך!

אם ננהיג, לא רק שנזכה לראות את ה"מניית" שלנו תופחות בעולם הזה,

ובשנה טובה ומתוקה יותר,

אלא גם לאחר 120, נזכה שהן ימשיכו לתפוח בעולמות העליונים,

בשיעור ובכוח שלא ניתן לתאר.

להזמנת הרצאות לחודש תשרי.

תאריכים אחרונים נותרו פנויים!

פנו באישי: 0583201525

"בראש השנה כל באי העולם עוברין לפניו כבני מרון..."

החיים והמתים עוברים לפני ה', ופתוחים לפני ספרי חיים וספרי מותים"

אנו מבינים מדוע החיים עומדים למשפט, אך מה יש למתים לבוא לדין?

אני זוכר שבילדותי, בכיתה ז', לקח אותנו המלמד לחורשה ירושלמית.

הוא ביקש מכל אחד מאיתנו לבנות "מעגל קטן מאבנים"

ושכל אחד יזכור "מה שלו?"! (הציע אף לעשות סימן אישי.)

הוא אמר שבועד עשרים שנה נחזור ונראה מה קרה עם האבן.

אני לא זוכר את המסר שלו, אך החוויה הזו נחקקה בי עמוק.

לימדתי ממנה דבר יסודי על טבע האדם: כולנו רוצים להשאיר רושם, זכר, חותם.

יש כאלו שישאירו אבן שהונחה בחורשה, ויש כאלו שיותירו מורשת שמשפיעה על דורות.

כדי להבין את העניין לעומקו, נתבונן בשתי דמויות היסטוריות מנוגדות.

ראשית, נתבונן בהיטלר, ימ"ש. הוא רצח לפחות שישה מיליון יהודים. בחישוב פשוט, עם לפחות שני ילדים למשפחה, אנו מגיעים למסקנה שבדור השני הוא מנע את קיומם של 12 מיליון יהודים; בדור השלישי – 24 מיליון, וברביעי – 48 מיליון!

כלומר, בדורנו, יכלו להיות עשרות מיליוני יהודים נוספים, ואלה רק הצאצאים הישירים של הנספים.

נתונים אלו מדגישים את ההשפעה הבלתי נתפסת של מעשה שלילה.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, נתבונן בדמותו של רבי עקיבא. הוא התחיל ללמוד תורה רק בגיל 40, וכיום, לא עובר יום ששמו לא מוזכר בהיכלי התורה ברחבי העולם.

בכל פעם שמזכירים אמרה שלו, בכל פעם שלומדים משהו בשמו, נשמחת זוכה לעילוי.

תחשבו כמה זכויות הוא צובר בכל רגע ורגע, בכל דור ודור.

"איה דמי אחיך?" – חותם לדורות

כך אנו מבינים מהי דינן של המתים. בראש

להזמנת הרצאות וייעוץ: 0583201525 | להערות / הארות ושאלות: n3201525@gmail.com

התווית השבועית

עֲדֹנִי אֵל חַי לְהַכְנִיעַ אֶת יָצָר הַמַּפְתָּה הַמְרִיעַ, מִבְּלִתָּךְ אֵין מוֹשִׁיעַ לְהוֹשִׁיעַנִי!

דַּלְתִּי תְּשׁוּבָה חַי פֶּתַח לִי כִּי שִׁבְתִּי מִחֲטָאִי וּמַעֲלִי, אֲנֹכִי צוּרִי שְׁמַע קוֹלִי מִהֵר עֲנֵנִי! (ר' רפאל ענתבי.)

נכתב ע"י הרב ישראל גוטפריד.
מנחה הורים לנוער בסיכון.

האמת, שגם אנחנו לפעמים רוצים להתכרבל בשמימי של אמא, שכל הדודים והדודות יערסלו אותנו בענלה וידינו אותנו למעלה, יצבטו לנו בלחיים ויאמרו: "מי החמודי הזה? איזה תינוקי, איזה מאמני!"

אבל מי אמר שצריך באמת לחזור להיות תינוק בשביל זה? תכלס, מה מפריע לנו לחזור להיות תינוק, ומה הכיף של התינוק הזה?

הכיף של תינוק הוא שהוא נקי - נקי מטראומות, התניות, הרגלים שליליים וגם חיוביים. אין לו כלום משל עצמו; כל חייו נשענים על אבא ואמא שממלאים את הצרכים שלו, קמים בשבילו בלילה, מכינים לו בקבוק, נותנים מוצץ, נשיות וחיבוקים.

ומה שמפריע לנו לחזור להיות כזה זה בדיוק מה שמפריע לנו להיות ככה - הסטראומות שלנו, ההתניות וההרגלים.

אז יש לי בשורה טובה בשבילכם! גם לנו מגיע יום כזה בשנה - אבל לא סתם מאבא, אלא מאבינו שבשמיים. בראש השנה אנחנו נולדים מחדש, יוצאים שוב מבטן אימנו עם כל התחושות והרגשות שטמונים בנו.

אבל הפעם - לצד התחושה הזו - גם המעשים שלנו נקיים, כי אנחנו מתבטלים וממליכים את הקב"ה על חיינו כמלך. בדיוק כמו שהיה כשהינו תינוקות, אלוקים וחמודים.

בואו נצל את היום הזה עד הסוף. נזכור כמה אבא אוהב את התינוק החמוד שלו, וכמה התינוק אוהב להתרפק עליו. נבקש אהבה, נבקש המלכה, פשוט לא נפסיק לקחת ולקחת.

וכמובן, נזכור גם את הילדים שלנו. נוכיח לקב"ה שאנחנו יודעים לאהוב אותם, לתת להם להתרפק, לבכות, להתפרק, ולהרגיש בטוחים. בכך אנו לא רק משחררים את עצמנו, אלא גם מלמדים אותם להתחבר לאהבה, לחום ולביטחון - בדיוק כמו שאנחנו מתחברים אל התינוק הפנימי שלנו ביום הזה. שינוי אמיתי מתחיל בהתבטלות, התבטלות לאלקות שבנו למה שבנו מאיתנו ל"מלך היושב על כיסא רם ונישא"

ליצירת קשר - o0556726048@gmail.com

התשמע קול שופר?

מתקרבים לראש השנה, וקול השופר כבר מהדהד באוויר. זהו צליל שונה מכל צליל אחר:

הוא לא דורש קליטה, הוא לא מוגבל בתווים והוא חותך את הרעש הדיגיטלי הבלתי פוסק. מטרתו היא:

להעיר אותנו!

השנה, קול השופר הוא קריאה ישירה: "התעורר! אתה לא באמת מחובר."

התמכרות לטכנולוגיה יוצרת אשליה של חיבור. אנחנו מחוברים לכל העולם, אבל מנותקים מעצמנו, מהמשפחה וממה שבאמת חשוב.

אנחנו גוללים בלי סוף, מחפשים ריגוש ואישור חיצוני, ובסוף נשארים עם תחושת ריקנות ופספוס.

זהו הרגע שבו השופר פועל. קולו הוא קריאה ל"תשובה" - לא רק חזרה בתשובה, אלא "לחזור אל עצמך". לחזור לייעוד שלך, ליכולת להיות נוכח ברגע הזה, לשיחות האמיתיות ולאנשים שאיתך...

כעת, שאל את עצמך: האם התקיעה שנשמעת היום תשנה אותך בשנה הקרובה? האם תשמע את קול השופר הבא כאדם אחר, מחובר ועוצמתי יותר?

הבחירה בידיים שלך. אל תיתן לקול הזה לחלוף על פניך. תן לו להזכיר לך את מה שבאמת חשוב ולצאת לדרך של חופש.

שתהיה לנו שנה טובה, מבורכת ומחוברת באמת.

מוזמן לקבוע איתי פגישה לקראת שנה טובה יותר.

בברכה, חנניה מנס
ליצירת קשר: 0583201525

שאל את המומחים

שלום וברכה.
אלמנה לקבל תשובה, אני נשואה ואני 4 מתאקם בארץ י. אני מתאקם לבית כנסת אמפילות בימים פנוקאים, מדוע נאני חלקי? בפרט לצורך אלמור אליהם לעזר יבוא ואלפסיק אומא? מל' ב. נאני ד' בית למל

לקראת טקס ההכתרה של המלך, היו הכנות קדחתניות בכל רחבי הממלכה. כל האזרחים מגדול ועד קטן, רצו להשתתף בטקס המיוחד. את הנסיך הקטן, הפקיד הלך בידיה של האומנת המסורה, זו שיודעת לטפל בו - טוב מכולם! עליה הופקד שבמהלך כל יום ההכתרה, לשמור על הנסיך הקטן.

ביום ההכתרה, אחרי שהאירוע החל, תרועות החצוצרה נישאה ברחבי הממלכה, הומלך צועד מעדנות בראש כל הפמליה מלווה בהמון חוגג. לפתע שם לב המלך שהוא רואה את האומנת. הוא קורא לה, והוא ממש לא שמח, לראותה. יותר נכון ממש מאוכזב ואולי קצת כועס! האמנם? את באת לאירוע???

היכן הנסיך? מה עשית אתו? האם הפקדת אותו בידיים אחרות,

מי נתן לך את הרשות, זה התפקיד שלך הבלעדי, את הורסת את האימון!

איך יכולת לצאת מהארמון לטקס? אומנם נכון ניגוני התפילה מעוררים את הלבבות. ובבית יחד עם הילדים בתוך תפוזות של משחקים ומריבות לעיתים - גורם לגעגוע עמוק לקרבת אלוקים. לפיוטים ולשמוע את קול השופר וכן בסוכות - הנענועים ושירי ההלל...

לכן קהל האימהות, צריך לזכור שהגם שהם רוצות להשתתף בהמלכת השם מתוך הבית כנסת, מלאכתם היא מתוך הבית, הבבות והקפלה, לשמור על הנסיכים של ה' זהו תפקיד מיוחד, מלא אימון שמחייב! לנסיכים מגיע יחס חם ומחבק, אכפתי ואוהב! ובוודאי זוהי הדרך לקבל את ברכת המלך לשנה טובה ומתוקה!

כתיבה וחתומה טובה!

שנת אושר ועושר שנת נחת יהודית אמיתית! חנניה מנס

כבר חייכת היום?

מורה: "מישהו מהתלמידים יכול להגיד לי מה בא אחרי ל'?" יוסי: "פקק של 20 מכוניות".

במבחן אמריקאי אתה בטוח שהולך לך טוב במבחן ואז אתה שם לב שסימנת תשובה ב' שלוש פעמים ברצף. ..

לזכות להרחיב את ההדפסה באזור מגורכם להצלחה / לע"נ וכו' פנו עוד היום למזכירות הארגון: 0556774358 או למייל: bs0583201525@gmail.com

מהדורת הדפוס מודפסת בכמות מוגבלת, ברחבי הארץ. ניתן לקבל את הגיליון ללא תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת: bs0583201525@gmail.com כמו"כ העלון נמצא באתרים: דרשו. לדעת.

הדפיסו
וקחו הביתה לשבת קודש

סגולותי

מגזין הבטאון **המשנה**

גליון מס' 27

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת נצבים תשפ"ה

נבהיר כי הסגולות נלקטו ממקורות שונים והדברים מוגשים למעיינים הנכבדים ואין המערכת אחראית על תוכנם ואו אמיתותם כלל (טל"ח)

סגולות חודש אלול

סגולות לראש השנה

נלקט ברובו בקצירת האומר מתוך דברי הרב יוסף חיים אוהב ציון שליט"א שהובאו בעלון משכן שילה

- (1) **אמירת עליית ראשון בפרשת כי תבא בערב ראש השנה** - כתב הגאון רבנו חיים פלאג'י ז"ל בספרו מועד לכל חי (יב, ב) בשבח לימוד התורה בליל ערב ר"ה וכן ביום, ואח"כ העתיק דברי המקובל הרב יוסף מורדוך משאלוניקי ז"ל בספרו נפש יוסף (מועדי רגל ד"ג ע"ב) שהביא דברי המקובל החסיד רבנו דוד שרירי ז"ל שכתב שיזהר האדם לקרוא בערב ראש השנה בחומש מפסוק והיה כי תבוא עד והגר אשר בקרבך [דברים כו, א-א]. וכל הקורא פרשה זו הקב"ה מעביר כרוז ברקיע ואומר גבתי מאדם זה כל החובות, ומוחל על חטאתיו. ע"כ. וכ"כ הרב בית דין (ערב ראש השנה סעיף ח')
- (2) **קניית סכין בערב ראש השנה סגולה לפרנסה** - כתב בספר סגולות ישראל (אות ד') שכתב ששמע מפי אנשים נאמנים ששמעו מפיו הקדוש של הרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע, שאמר שיקנה לו כל אחד בערב ראש השנה סכין חדש וישחיצנו, והוא מסוגל לפרנסה על כל השנה. וכן הובא בספר מעשה יחיאל (פר' בשלח) דיש קבלה מהרה"ק מלובלין להיות ראש השנה בכיסו סכין חד וחלק שאין בו פגימות, והובא כל זה, בספר מנהג ישראל תורה (סימן תקפ"א אות כ').
- (3) **פדיון נפש בערב ראש השנה** - כתב הרב המקובל רבי ששון בן משה פרסיאדו ז"ל בספרו שמן ששון (ח"ג דרוש סכות, דקל"ג ע"ד) "מצאתי כתוב בגליון בספר בית מועד: מורנו הרב חיים ויטאל זלה"ה היה נוהג בכל ערב ראש השנה לעשות פדיון באופן זה, בערב ראש השנה היה מונה הק"ס פרוטות מנן לבד והיה שומרם, ובערב יום הכפורים היה עושה הפדיון ושומרם, ובערב סוכות מחלקם, וזהו שאמר בספר הכוונות שמהר"ח בערב סכות היה מחלק הקופה, והכוונה על קופה זו של פדיון לא שהיה גבאי, והעושה פדיון זה באופן זה בודאי שמשלים שנתו.
- (4) **כוונות הטבילה בערב ראש השנה** - כתב הרב בן איש חי (ש"א נצבים אות ג') וזה לשונו "לכן טבילה ראשונה, יכוין בה בשביל טהרה. ושניה יכוין בה לתיקון הכעס. ושלישית למתק הדין והגבורה בחסדים. ורביעית לפשוט מעליו בגדי החול, ויכוין בזה גם כן תכלה שנה וקללותיה. וחמישית לקבל עליו הארת קדושת יום הזכרון, ויכוין בזה תחל שנה וברכותיה. בערב ראש השנה". ובחמדת ימים אלול (פרק ה') כתב כי עיקר טבילה זו צריכה להיות אחר שעה חמישית שאז מתחיל להתנוצץ קדושת היום ויתוסף הארת קדושה בנפש רוח ונשמה.
- (5) **אכילת מצה ביום ראש השנה** - הגאון רבי חיים פאלאג'י זצ"ל בספר חיים לראש על הגדה של פסח אות י' כתב לאכול בר"ה מהמצה שנאפה לפסח וכתב ודבר זה למדתי ממה שכתב בזוה"ק תצוה (קפ"ג ע"ב ע"ש) שבזכות המצה ניצולים מן הדין ויוצאים זכאין בדימוס בימי ראש השנה ולכן ראוי ונכון לאכול מצת מצוה בתוך הסעודה לזכרון לפני ה' כדי שיהיה למגן וצינה בעדינו להושיע משופטי נפשינו ולהוציא לאור משפטינו ע"ש.
- (6) **סגולת אכילת הריאה בראש השנה** - כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י בספרו מועד לכל חי (סימן י"ב אות כ"ה) וזה לשונו: "הטור כתב דנוהגים לאכול בראש השנה ריאה שהיא קלה, כאשר יעוין שם, ואני נוהג לאכול ריאה אחר כל היהי רצון, ואני אומר ראה נא בעניינו, וריבה ריבנו ומהר לגאלינו גאולה שלימה וקרובה למען שמך, והאר עינינו במאור תורתך, אמן. ולכוין נמי בראשי תיבות ראה נא בעניינו, בשם הקדוש רנ"ב, וכמו שכתב בברכי יוסף סימן קט"ו

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ד

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

בתפילת שמונה עשרה יעוין שם, והכלבו כתב דנוהגים לאכול ריאה משום דמאירה את העינים, והכי איתא בחולין דף מט ע"א, דמאירה את העינים. ובספר משחא דרבנותא דף ריז ע"ג פירש שתהיה שנתו קלה ולא תהיה עליו כמשא כבד מרוב הצרות.

(7) **אמירת פיוט אדון עולם** - כתב בספר מטה משה (עמוד העבודה בית הכנסת, ברכות ופסוקי דזמרה סימן ל"א) וזה לשונו: "ואחר כך מתחיל השליח ציבור אדון עולם, והוא שיר נאה ומעולה. ומצאתי כתוב כל מי שמכוון בעת התחלת אדון עולם, כתב רבי יודא החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון, ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטרג על תפלתו, ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אותו. ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו "עד כאן לשונו.

(8) **כוונה באמירת "איה מקום כבודו" במוסף של ראש השנה** - אמר המעתיק: ישנה סגולה ששמעתי והיא כשמגיע בקדושת כתר במוסף של ראש השנה ויוה"כ למילה "איה מקום כבודו" - לבקש אחת משלושת הבקשות: **לזכות לרוח הקודש, בנים צדיקים או עשירות מופלגת.** וזהו מאוצרות מתנת חיים [אמנם לא להוציא בשפתיו, וראה בספר פרי עץ חיים (שער תפלות ר"ה פ"ז) שכתב "מצאתי כתוב בסידור של מורי ז"ל (האר"י) שישאל אדם בראש השנה ויום הכפורים במוסף "באיה" מקום כבודו, כשיאמר השליח ציבור, לבקש אחד משלשה דברים, או עושר מופלג לעבודתך, או בנים צדיקים וחכמים, או השגת רוח הקודש. וראה מה שכתב בספר שופר בציון (ע"מ שיי"ג ואילך) להגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א שהביא הדברים הנ"ל ועוד, וכתב בסוף דבריו ומכל האמור תראה שאין זה נכון לומר התפלה שם ולעשות הפסק בבקשות שונות, ושמעתי ממור אבי ז"ל (המקובל חכם סלמן מוצפי זצ"ל) **שאין לבקש בפירוש אלא במחשבה** (ועין שם עוד בדבריו הנפלאים).

(9) אמר המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל: הרוצה לקרוע את גזר דינו הרע ואת שטרי חובותיו כלפי מעלה, בערב ראש השנה ובערב יום הכיפורים ילווה לחברו סכום כסף (אפילו כמה פרוטות) בשטר, ולאחר מכן יטול את השטר, יקרענו לשנים עשר קרעים ויאמר כך: "יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותיי כשם שאני מחלתי לחברי את חובו וקרעתי את שטר החוב, כן אתה ברחמיך הרבים תקרע את שטרי חובותיי ואת רוע גזר דינך מעליי ומעל כל עמך בית ישראל, אמן כן יהי רצון". (מתוך העלון משכן שילה).

כדאי לתלות דף זה בבית במקום בולט

מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל (רבנו אהרון יהודה לייב בן ר' נח צבי זצ"ל) נתן עיצה נפלאה כיצד ייתן **לזכות בדין** והוא ע"י שהאדם יקבל על עצמו ללא נדר בימים אלו ולפחות עד מוצאי יום הכיפור כדלהלן:

ב' קבלות שיש בכוחן לזכות ליום הדין!

"הננו לקבל על עצמנו ללא נדר מיום זה עד מוצאי יום הכיפור:

(א) להשתדל להתרחק מכל איסורי לשון הרע, ואם יבוא לפנינו צורך של דיבור או שמיעת דבר שיש בו חשש איסור לשון הרע - לא נכריע לבד להקל עד שנבדוק את הדבר היטב בספר חפץ חיים או נשאל רב פוסק בהלכות לשוה"ר (בית ההוראה: 089155088)

(ב) נשתדל שהנהגותינו ביחס לעמיתינו מבני ישראל תהיה לפנינו משורת הדין מתוך ויתור והעברה על המידות

ועל כך באנו על החתום:

"חתימה על קבלות אלו - זו עיצה נפלאה לזכות ליום הדין- ושכדאי שכולם יחתמו" (מדברי מרן הגר"ח קנייבסקי זיע"א)

יערות דבש

העלון הבא
יצא בעז"ה
לחג סוכות.

זמני השבת
(אופק ת"א - לפי
לוח אור החיים)

כניסת שבת: 18:22
צאת שבת: 19:12
ר"ת: 19:55

העלון מוקדש

לע"נ ר' מאיר
אוחיון בן ימנה,
וכלפו ברוך בן
ג'וליה.

ניצבים וראש השנה

עלון תורני טיבוני • גיליון מס' 242 • כ"ז אלול תשפ"ה

ממתק לשולחן שבת

התפקיד המרכזי שלנו הוא להגיע למצב שכל בני אדם יכירו במלכות ה' ויקיימו את מצוותיו ויהיה לנו קשר אתו. שנרגיש את הקשר אתו. אחד הדברים שהקב"ה נתן לנו הוא יום ראש השנה. זה לא ניתן בשביל הקב"ה. הוא יודע הכל כל הזמן. יום הדין ניתן לנו! ענין המשפט הוא להיטיב לנו. יום המשפט הוא כלל לא על חטאי העבר, עליהם יש את יום כיפור...

בראש השנה לא מזכירים חטאים, מזכירים מלך! ראש השנה הוא לא בסוף השנה, אלא בתחילת השנה החדשה, כי הנושא הוא מה אתם רוצים הלאה, אני הולך עכשיו לתת עוד שנה של עשייה. אתה רוצה חלק במלכות ה'? חלק בעבודה? בוא נדבר! אם אתה אדם רציני, אני מחלק תפקידים, דרושים עובדים למפעל הגדול הזה.

כמו אדם שמגיע לריאיון עבודה בחברת מחשבים. אם הוא אומר: "הצלחתי במחשבים, אני מוצלח בזה, תקבלו אותי לחברה!" מעולה. לוקחים אותו.

אבל אם הוא אומר: "האמת שאני לא טוב במחשבים, הרסתי את כל התוכנות בעבר. אני לא מגיע לעבודה פעמים רבות, אבל אני מאד מאד רוצה להתקבל, תקחו אותי", ודאי שלא יקבלו אותו.

אי אפשר להגיע לר"ה והמחשבה שלי היא: "אני כלום, אפס אפסים, אני דפוק, זה מה שאני". - לא.

אבל אם אדם אומר: "בורא עולם - אני יכול! תודה על שנה שעברה. איזו שנה נפלאה הייתה. ברוך ה', עבדתי, למדתי, התקדמתי. ברור שיש דברים שלא עשיתי מאה אחוז, אבל מאד חשוב לי להתקדם, מאד חשוב לי להצליח. מאד חשוב לי להיות בקשר איתך. חשוב לי מאד! זה בוער בי! ביום שאתה עושה משפט ואתה מדבר על העתיד, אתה מחלק תפקידים, דחוף לי מאד קשר איתך, זה הדבר שהכי חשוב לי בעולם".

רצון לתקן, רצון להגיע למטרות האמיתיות של העולם, זה מה שה' רוצה מאתנו ביום הנשגב והנורא של ראש השנה.

כשמתכילים על ראש השנה מזווית כזו, מגלים שהיום הזה הוא יום מיוחד. יום שבו המלך נמצא פה אתנו. אנחנו חווים אותו. פתאום אנחנו מרגישים עד כמה אנחנו רוצים קשר אתו. עד כמה אנחנו רוצים להיות מושלמים. עד כמה אנחנו רוצים להיות עסוקים בתורתו. כמה אנחנו רוצים להיות טהורים, קדושים, מרוממים וערכיים, כמה זה בוער בנו, ומבקשים ממנו שיתן לנו ביום הזה עוד מעלות ועוד דרגות לשנה החדשה, כדי שנצליח להתקדם בתפקיד שלנו.

(בדרכיו משכיל - הרב דוד ברוך זצ"ל) ראש השנה תשפ"ה

"היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם"

נתחיל. מהו ראש השנה בשבילך? אתה פוחד מראש השנה?

יש בחורים שמרגישים שבאופן טבעי מגיע להם לקבל יסורים אולי אפילו מוות. שהקב"ה חושב שצריך לתת להם פסק דין גרוע. שבראש השנה הולכים לאיים על החיים שלו. ויש צד מאד גדול שהוא לא הולך לצאת חי מהסיפור.

ואני שואל אתכם: האם נראה לכם שבחורי ישיבה הם באמת כאלה גרועים? האם באמת הפשטות היא שמגיע להם למות?

תארו לעצמכם. אני, איש חינוך בצוות של הישיבה. אשב עם ראש הישיבה שליט"א, המשגיח ושאר הרבנים. אנחנו נעשה חשבון נפש: מה מצב הישיבה? היעלה על הדעת שמישהו יאמר: נכשלנו! הישיבה בשנה האחרונה הייתה כשלוש אחד גדול! הישיבה הזו מיותרת! הישיבה רק עושה שם רע לקב"ה! תבטלו את הישיבה הזאת!

זה המצב של הישיבה? - וודאי שלא!

נו... אם הישיבה עוברת במשפט שלנו, לפי אמות מידה הגיוניות, מדוע הקב"ה לא יעביר אותנו במשפט? יש כאן יסוד עצום, וזה כלל לכל צורת החיים:

אדם צריך לחיות! הקב"ה לא מאיים מעולם על הקיום שלנו! זה לא יכול להיות, זה לא מצב שאמורים - בכוחות הנפש - להכיל אותו. הרי אדם באופן טבעי לא מסוגל לעמוד במצב הזה. הוא ינסה כמה שיותר לברוח מהדבר, ולהדחיק אותו. ובפרט כשהוא יודע ומרגיש שאין לו כל כך אפשרות לשנות את עצמו. הרי מה שהיה הוא שיהיה! לא יתכן שהקב"ה שהוא אבא שלנו, ורוצה אותנו, ואוהב אותנו, ויש לו קשר אתנו, ירצה לאיים על הקיום שלנו. לא יעלה על הדעת בכלל כיוון מחשבה כזה! אין נושא כזה בכלל ביהדות!

היהדות מעולם לא שוללת את האדם, להיפך, כל היהדות באה לתת קיום לאדם! היא באה לתת תקווה לאדם! היא באה לתת שלמות לאדם! זוהי מהות היהדות. אנשים חוששים שאולי הם לא יצאו זכאים

בדין. איך יעלה על הדעת? הרי זה נגד משנ"ב מפורש. אומר השולחן ערוך "מגלים ומסתפרים בערב ראש השנה". המשנ"ב מוסיף על כך בלשון הרבה יותר מעניינת - "...להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיצאי לצדק משפטנו". "שאנו בטוחים בחסדו". לא מאיים ולא מפחיד! היסוד הוא כך: אנחנו באנו לעולם למטרה! מה המטרה שלנו? האדם נולד חסר, האדם נולד בעייתי. אחרי חטא אדם הראשון כולנו במצב חסר ואנחנו צריכים לתקן. 43

רגע של מחשבה

חז"ל מבארים את הטעם לזה שאנחנו תוקעים מאה ואחד קולות בראש השנה כיון שאמא של סיסרא, יבבה מאה יבבות. ואנחנו תוקעים אחד יותר ממנה.

שואל ר' שבתאי יודלביץ' (דרשות המגיד): האם בגלל שאמא של סיסרא יבבה מאה יבבות, אנחנו צריכים לתקוע מאה קולות? והוא השיב: סיסרא היה האדם החזק ביותר בעולם - מצביא בלתי מנוצח. לא הייתה מלחמה שהוא יוצא אליה, וזו ארכה יותר משש שעות.

הגיע היום והוא יצא למלחמה נגד ברק בן אבינועם, הוא לקח איתו 900 רכבי ברזל.

שואלת אותו אמו: "מתי אתה חוזר?" והוא משיב: "בשתיים, אמא". בסביבות השעה שתיים וחצי - שלוש, אמו עומדת בחלון. היא מתחילה לנחם את עצמה - אולי הוא מצא כסף, אולי הוא מצא שידוך...

אבל כשהיא לא מצאה נחמה - היא התחילה ליבב - מאה קולות! מהיכן ידעו חז"ל שהיא יבבה מאה קולות?

ברור לכולנו שאם חז"ל יודעים, זאת אומרת שהיה כאן גילוי משמים לגבי מספר היבבות שהיו... כיוון שהקב"ה שולח מלאך, לספור יבבות של כל אדם.

מהן כוחן של דמעות! בדמעות של אגא, נולד המן, הוא בכה, שהוא לא משאיר אחריו צאצאים.

שלוש דמעות בכה עשיו, שתיים זלגו ואחת נשארה תקועה. עד היום אנחנו סובלים מזה, שנאמר (תהלים פ, ו): וַתִּשְׁקֶמָה בְּדִמְעוֹת שְׁלִישׁ אל תקרי שליש אלא שלוש.

רק שתיים וחצי דמעות ירדו לעשיו ובכל זאת עד היום אנחנו סובלים מזה! כיוון שהקב"ה סופר כל דמעה! הקב"ה שמע לקול הנער "באשר הוא שם".

באים חז"ל ואומרים לנו לפני תקיעת שופר - תשמע, יבבה אחת שלך עכשיו, יכולה להציל אותך במהלך השנה, מהרבה יבבות!

אם באם סיסרא ככה, אז על אחת כמה וכמה באם יהודיה! כותב הרב אלישיב (בספר דברי אגדה): שבע פעמים אומרים למִנְצָח לְבָנֵי קָרַח לפני התקיעות. מה זכה קרח שמזכירים את בניו?

מבאר רש"י (בתהלים מזמור מב): בני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחלה בעצת אביהם ובשעת המחלוקת פרשו, וכשנבלעו כל סביבותיה ופתחה הארץ את פיה, נשאר מקומם בתוך פי הארץ כעניין שנאמר: "ובני קרח לא מתו". ושם אמרו שירה ושם יסדו המזמורים הללו ועלו משם ושרתה עליהם רוח הקודש ונתנבאו על הגליות ועל חרבן הבית ועל מלכות בית דוד.

הם התנשבו ברגע האחרון.

כותב הרב אלישיב: אדם שמתעורר לפני תקיעת שופר... תראה מה הרוויחו בני קרח, ברגע האחרון הם התעשתו, וזכו להגיד שירה לפני הקב"ה!

הגאון רבי חיים שמואלביץ היה פעם בהלוויה של אדם מסוים בחודש תמוז, ואמרו לו שהוא נפטר מהצטננות.

ור' חיים שאל: כיצד הוא הצטנן בחודש תמוז?

וענו לו: שהוא הצטנן בטבת וחלה עד שנפטר בתמוז.

אמר להם רבינו: "הוא לא הצטנן בטבת! הוא הצטנן בתפילות ראש השנה ויום כיפור - הוא היה קר, וזה גרם לו שעכשיו הוא נפטר..."

מי שיתעשת לפני תקיעת שופר, הוא יכול לזכות לשנה טובה ומתוקה.

"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול"

תקופה קצרה לאחר חתונתם, חיו הרב ברוך רבינוביץ' ממנוקאטש ואשתו, בוורשה שבפולין. מאוחר יותר, כשחלה חמיו רבי חיים אליעזר שפירא - ה'מנחת אלעזר', הוא התחנך בפניהם שישבו לעירו - מנוקאטש, והם מיהרו לציית לבקשתו. ה"מנחת אלעזר" אהב במיוחד את נכדו, צבי נתן דוד. הוא היה משחק אתו ומפנק אותו, וצבי הקטן נהג לשבת תמיד בחיק סבו. בראש חודש אלול בשנה האחרונה לחייו, לקח ה"מנחת אלעזר" את השופר כדי לבדוק אם הוא במצב טוב. צבי נכח בחדר והתרגש מאוד לראות את השופר ולשמוע את צליליו. הוא ביקש מסבו לתקוע תקיעה נוספת, והסבא הסכים בשמחה. מאז זה הפך לקבוע: בכל יום מימי אלול, לאחר התקיעות המסורתיות אותן תוקעים בחודש זה, היה הסבא תוקע תקיעה נוספת עבור נכדו.

ביום ערב ראש השנה, בו לא תוקעים בשופר, התאכזב צבי כשלא שמע את תקיעות השופר השגרתיות. "היום הוא ערב ראש השנה" הסביר לו סבו. "היום לא תוקעים בשופר; מחר בבוקר נתקע בשופר בבית הכנסת." הילד לא הבין וגם לא רצה לנסות. הוא צעק, רקע ברגליו והתעקש: "עוד תקיעה אחת! עוד תקיעה אחת!" לאחר זמן סבו התרכך לשמע הבכי של נכדו האהוב והוא תקע תקיעה אחת. המנהג במנוקאטש היה, שבראש השנה לפני תקיעת השופר, היה הרבי נושא דברים. לפני שפתח את דבריו, ניגש ה"מנחת אלעזר" אל ארון הקודש, פתח

אותו ואמר: "ריבון העולמים! עלי לבקש מחילה. כתוב בספרי ההלכה שלא לתקוע בשופר בערב ראש השנה, אך אני תקעתי ביום זה."

הוא החל לבכות וקרא: "האם אתה יודע, ריבוננו של עולם, מדוע עברתי על המנהג המקובל? היה זה מפני שנכדי הקטן שכב על הרצפה והתחנך שאתקע בשבילו תקיעה אחת בשופר. לבי נמס בקרבי; לא יכולתי לראות אותו בוכה, ולכן תקעתי פעם נוספת למרות שלא נהוג לעשות כך. טאטע (אבא)! כיצד תוכל לעמוד מנגד ולראות את בניך אהוביך שוכבים על הרצפה וקוראים לך "טאטע, עוד תקיעה אחת! תקע בשופר גדול לחרותנו! תקע בשופר המבשר על ביאת הגאולה השלימה!" הלא אפילו אם לא הגיעה השעה, כיצד תוכל לראות את ילדיך בוכים ולא לעשות דבר?!"

"ובכן הן פחדך על כל מעשיך"

מדוע - שאל רבי חיים מצאנז בעל ה"דברי חיים" - מבקשים אנו על אומות העולם שייראו מה' וכי אנחנו עצמנו כבר מלאים ביראת שמים כפי הצורך?

אלא - השיב הרבי - בגמרא (מסכת בבא קמא דף צב) נאמר: "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה".

לפיכך אנו מתפללים על אחרים ועל ידי כך נזכה אנו ליראת שמים.

"מי יעלה בהר ה'..."

פרק כד' בתהלים (השיר של יום בתחילת השבוע - יום ראשון) נבחר להיות הפרק של יום ראש השנה.

בפרק הזה נאמר: "מי יעלה בהר ה'... אשר לא נשא לשווא נפשו". מלמדים אותנו חז"ל: ה' נתן לנו נשמה קדושה שבעזרתה אדם יכול להגיע למדרגות גבוהות ועליו להשתמש בה כראוי...

ה' נתן לנו פיקדון - נשמה גבוהה. האם נוכל לומר שהשתמשנו בה כראוי? האם ניצלנו את הטובה שהעניק לנו הקב"ה? "מי יעלה בהר ה'" - מיהו הראוי לעלות בהר ה' "אשר לא נשא לשווא נפשו" - אדם שלא נאש את נפשו לשווא אלא השתמש בה כראוי...

מסופר: כשהיה מגיע האדמו"ר מוויז'ניץ למילים: "ולא נשבע למרמה" היה בוכה. לתמיהת חסידיו הסביר: כשאדם נולד משביעים אותו תהי צדיק ואל תהי רשע. מי יכול להעיד שהוא לא נשבע למרמה...

"ושבת ער ה' אלוֹקֵינוּ" (כ"ב)

פעם אמר הצדיק רבי חיים מצאנז זצ"ל: "היודים רבים, עולים בליבם הרהורי תשובה ומתכננים רבות כיצד ליישם את מחשבותיהם ולחזור בתשובה אולם למעשה אינם עושים דבר".

משל לאישה כפרית ענייה שביתה ידע עוני ומחסור. בניה הקטנים שאלו לחם אולם לא היה בידה אף לא פרוסה אחת. יום אחד בלכתה ברחוב העיר ניגש אליה כפרי אחד שריחם עליה מאד ונתן לה ביצה במתנה.

הגיעה האישה לביתה שמחה ומאושרת, הראתה את הביצה לבניה ואמרה: "ילדי היקרים! בזכות ביצה זו שוב לא נדע מחסור!". "מדוע?" התפלאו הילדים.

לרפא את עצמנו דרך חינוך הילדים

חלק ב'

המחנך הרב שניאור רובנברגר שליט"א

זהו מסע של צמיחה משותפת - שלנו ושל ילדינו. כשאנחנו מתמודדים עם אתגר חינוכי, חשוב שנזכור שאיננו לבד במסע הזה. מותר להתלבט, מותר להתייעץ, ויש היום המון מקורות תמיכה וידע שיכולים לעזור לנו בדרך. כל צעד קטן שאנחנו עושים בכיוון הנכון משפיע לדורות.

הדור שלנו הוא דור של גשר - בין החינוך הישן לחדש, בין הנוקשות לגמישות, בין השתיקה לדיבור. אנחנו יכולים לקחת את כל הטוב שקיבלנו, להוסיף עליו את החכמה והכלים החדשים, וליצור משהו שלם ומאוזן יותר.

כשאנחנו מרגישים את הכאב של הילדים שהיינו, חשוב שנזכור: הריפוי הגדול ביותר מגיע דרך היכולת שלנו להעניק לילדינו את החינוך שהיינו רוצים לקבל.

כך אנחנו יוצרים תיקון שנמשך לדורות הבאים, ומוצאים בתוך התהליך גם שלוה ונחמה לעצמנו. הבחירה שלנו להיות הורים אחרים, להקשיב, להכיל, לחבק - היא בחירה אמיצה ומרפאת, וזו, אולי, המתנה הגדולה ביותר שנוכל להעניק - לילדינו ולעצמנו.

כל פעם שאנחנו מקשיבים לילד שלנו במקום שבו לא זכינו להקשבה, כל פעם שאנחנו מכילים רגשות קשים במקום לבטל אותם, כשאנחנו נותנים חיבוק במקום ביקורת ומאפשרים דיאלוג במקום לדרוש ציות עיוור - אנחנו לא רק בונים עתיד טוב יותר לילדינו, אנחנו גם מרפאים את הילד הפנימי שבתוכנו. היום יש לנו הבנה מעמיקה של שלבי ההתפתחות של ילדים, אנחנו יודעים כיצד לפתח אינטליגנציה רגשית ודחיית סיפוקים, ואנחנו גם שולטים בכלים חינוכיים שמאפשרים להציב גבולות מתוך קשר הדוק וחיוני. אנחנו יודעים יותר על התפתחות המוח והשפעתה על ההתנהגות בילדות ובהתבגרות, ויש לנו כלים ליצירת דיאלוג משמעותי עם ילדינו בנושאים ערכיים.

הקריאה שלי כאן, כאיש מהדור הצעיר היא שהיום יש לנו את הזכות והאחריות ליצור שינוי, והשינוי הזה הכרחי כי כמו שהדור שלנו שונה מאוד מהדור הקודם, כך גם ילדינו שונים מאיתנו. הילדים של היום חשופים לאתגרים חדשים ומורכבים, והם זקוקים לכלים אחרים כדי להתמודד איתם.

אנחנו רואים את זה בכל תחום, ובמיוחד בחינוך לתורה ומצוות. במקום להעיר ילד בצעקות לתפילה ולגרום לו לשנוא את בית הכנסת, אנחנו יכולים וצריכים ליצור חוויה חיובית סביב התפילה. במקום להפוך כל שיחה על יהדות למקור של מתח ועצבים, אנחנו יכולים לבנות שיח פתוח ומחבר על אמונה וערכים. אנחנו יכולים להציב גבולות ברורים מתוך חיבור ואהבה, להקשיב באמת לרגשות של הילדים שלנו, ולתת מקום לקושי בלי לוותר על עקרונות. אנחנו יכולים לבנות תקשורת פתוחה ומצמיחה ולהשתמש בכלים חינוכיים מתקדמים שלא היו זמינים להורים שלנו.

זה משתלם - פעמיים, כשאנחנו מחנכים את ילדינו באופן בריא ו"בדרכי נועם", קורה דבר מופלא: אנחנו מרפאים גם את עצמנו.

פנינת חיד

* איך מזהים שאני שקוע בימים הנוראים: השכבתי את הילד ובמקום להתחיל איתו "אל מלך נאמן" התחלתי איתו "אל מלך יושב על כיסא רחמים"..
* ראשי תיבות אלול: אשכנזים למיטה וספרדים לסליחות..
* אחד נסע ב"ג בעומר לאומן ובר"ה למירון. לשאלת חברו מדוע? ענה: בשביל לערבב את השטן..
* גביר אחד היה צמא מאוד למים ביום כיפור עד שהתעלף. באו ושאלו את הרב של המקום והוא התיר לתת לו לשתות, אבל אחרי שעה שוב באו לשאול האם מותר לתת לו עוד מים כי עדיין היה צמא, אמר הרב שמותר לו לשתות כמה שהוא צריך אבל בתנאי שכל רביעית מים שהוא שותה ייתן מאה זהובים לצדקה! כשהודיעו את תשובת הרב לאותו הגביר שקט צמאונו..
* סימנים שכדאי לכם להוסיף לסדר של ראש השנה: פריכיות - שנזכה לשנה של פריחה. לביבות - שנזכה לשנה של לבלוב. לביבות ארטישוק - שנזכה ללב טהור ונקי וקרוב לה'. תירס - שנזכה להתארס. טחינה - שיטחנו אויבינו ויתקבלו תחינותינו. שומר - שה' ישמור אותנו. בננה - שנזכה להתבונן. במבה - שנזכה לברכה מרובה בבית הזה. קולרבי - שנשמע את קולו של הרבי. דלעת - שירבו דולרנו בכיס. חסה - שהשם יחוס וירחם עלינו. פלפל - שנהיה מפופלים בתורה. פיצה - שיתפוצצו אויבנו ומבקשי רעתנו. בשר - שנתבשר בשורות טובות. בקר - שנזכה לבקר בבית מקדשנו ותפארתנו. מלח - שנהיה ממולחים ופקחים. סחוג - שישפרו אויבנו ומבקשי רעתנו. צנון - שיצטננו שונאינו. חרוב - שיחרבו בתי תפילות ועבודה זרה. קציצה - שיקצצו לנו בתשלומי מיסים ובעול המלכות. אפונה - שנתפנה ללימוד תורה וחסד. גומי - שתהיה לנו שנה גמישה ונינוחה. אורז - שנזכה לארוז חבילות צדקה וחסד. קולה - שתמיד יאמרו לנו 'קולה כבוד'..
* מוזר, קניתי כיסא בבית הכנסת והגבאי לא נותן לי לקחת אותו לביתי..
* עברתי בקפלן, אנרכיסט אחד קרא לעברי: אתם הדתיים.. אני מכיר דתי גנב! השבתי לו: ואני מכיר שמאלני ישר!..
* ראש הממשלה נתניהו בראיון פרישה עתידי לקראת סוף הקדנציה שלו בשנת תשצ"ג: אני מתחייב שמשבר הגיוס יעמוד בפני פתרון בקדנציה הבאה..
* שאלתי ערבי מה ההבדל בין מלחמת ששת הימים לשנים עשרה הימים, הוא ענה לי: זה בי שתיים..
* לאור התייקרות מחירי החלב, התירו מרנן ורננן שליט"א לבכות על חלב שנשפך..

מונחת לפניו. סיפרו על החפץ חיים' שהקפיד לקנות נעליים ללא שרוכים, מחמת שבזכותם הרוויח בכל יום לפחות דקה אחת שהיו אורכות לו הפעולות של קשירת והתרת שרוכי הנעליים. הוא עשה חשבון פשוט וקל: דקה בכל יום - הינן שלושים דקות מצטברות בחודש. שלושים דקות כפול שתיים-עשרה חודשים בשנה - הן שלוש מאות ושישים דקות. שש שעות שלימות.

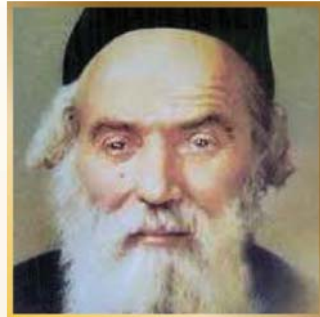
אם נכפיל את מספר השעות הללו במשך שבעים שנות חיים, זה רווח נקי של עשרים וחמש אלף דקות. ארבע מאות ועשרים שעות. לא חבל!..

לא ימחל ממנו מאומה

תלמידיו תיארו איך 'חי' תמיד עם חשבון-הנפש על הנעשה בכל רגע ורגע בחייו. במאמר לזכרו תיאר אחד מתלמידיו ראדן את שראה בליל 'כל נדר' לפנות בוקר בהיכל הישיבה באחת השנים:

בית המדרש עדיין היה ריק מאנשים, ודממת הלילה שררה בו. רק דמות אחת יושבה היתה במקומה ועסקה בחשבונות של עולם. היה זה ראש הישיבה והדמות המרכזית שסביבה סבבה הישיבה כולה, רבינו החפץ חיים'. הוא ישב מכונס בתוך עצמו, וספר ומנה את רגעיו. העביר בראשו את כל אלפי השעות

שהופקדו אצלו במשך השנה, והכין עצמו למסור דין וחשבון על כל אחת ואחת מהן. הוא ישב ודבר עם עצמו - ואותו תלמיד שישב בסוף בית המדרש שמע את שיחו המצמרר: "ביום פלוני, בשעה פלונית הלכתי, עשיתי, בקשתי, הכל לכבוד שמך יתברך" ... עד שפתאום נעצר, פכר את ידיו והגביהן למעלה, ופרץ בבכי סוער: "אוי, ריבונו של עולם,

אינני זוכר מה עשיתי באותן עשר דקות בסוף אותו היום" ... והמשיך להצליף ולייסר את עצמו: "ישראל מאיר, ישראל מאיר, מה יהא בסופך? מעלת בפיקדון שהופקד בידך! היכן נעלמו עשר הדקות הללו?!"

הן כך כותב רבינו בחיי בספרו 'חובות הלבבות', (שער חשבון הנפש הלכה יא): "מי שעניו בראשו רואה את החיים בעולם הזה כאילו המלך נתן לו ממון להוציא בפנים מאופני הוצאותיו, והזהירו שלא יוציא ... והודיע כי יחשב איתו עליו בכלות שנתו, ולא ימחל לו ממנו מאומה".

ידע החפץ חיים' שאם רוצה הוא במחילת המלך, מלכו של עולם, מוכרח הוא לדעת על מה 'הוציא' את עשר הדקות הללו. שעה ארוכה של בדיקה נמשכה, עד שבסייעתא-דשמיא נזכר מה עלה בגורלו של אותן הדקות, ורק אז נחה דעתו. האור שב

להאיר על פניו הבהקות טוהר וזוהר. רבינו החפץ חיים' נמנה על אותם יחיד-הסגולה שהשתבחו במידתו של אברהם אבינו: "בא בימים".

לכל מקום שבא, באו כל רגעיו איתו. הוא חי בחרדה ואחריות על זמנו ולא הניח לרגע שיאבד בתהום הנשייה. כך היו כל חייו קודש לתורה ועבודת השם.

פעם הזדמן לחפץ חיים' לשבת ליד אדם שהכין ופיטם את מקטרתו לעישון, ובמשך הזמן הזה שהלה סידר את מקטרתו הספיק הוא - החפץ חיים' - ללמוד עמוד שלם של גמרא. אמר החפץ חיים' למקורביו: "שוו בנפשכם, כמה יכאב וידקור לו ביום מן הימים כאשר יפקחו עיניו ויווכח לראות כמה דפי גמרא הלכו לאיבוד בגלל עיסוקו במקטרת... הרי לא יהיה מסוגל לסלוח לעצמו על כך שלקח את חייו וזרק אותם לאבדו!"

עוד היה החפץ חיים' מעורר עם דברי הגר"א מוילנא הידועים שהסביר את לשון המשנה באבות (א, ג): "הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה... ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון... לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא". מהו ההבדל בין דין לחשבון? ביאר הגאון: הדין הוא על עצם העבירה, על כך שעשה פעולה בלתי-רצויה. החשבון הוא על כך שבאותה שעה שעשה את המעשה הרע יכול היה לעשות מעשה טוב. על שניהם, הן על הדין - על המעשה עצמו, והן על החשבון - על אי עשיית המעשה הטוב באותה שעה, יתבע האדם על כל אחד מהם בפני-עצמו.

הוסיף על כך החפץ חיים' דבר נורא: השם יתברך היטיב עם ברואיו ונתן להם אפשרות לעשות תשובה. ברם, התשובה כוחה יפה לכפר על פעולת העבירה עצמה, מה שנוגע ל'דין'.

אולם מה שנוגע ל'חשבון', דהיינו, על אי-ניצול הזמן לתכלית שבעבורה ניתנו לבריות החיים, אין גם בכוחה של התשובה לתקן, שכן אין במה שיושלם חוסר הזמן.

החפץ חיים' המשיל זאת למכונת כביסה של בגדים, המסוגלת לנקות בגדים מכל רושם של כתם ולכלוך. אולם פשוט, שלמרות טיבה ואיכותה של המכונה אין ביכולתה בשום פנים ואופן

להאריך בגד יותר מכדי מידתו הקיימת. כך גם תשובה, הגם שמנקה ומלבינה את האדם מחטאיו ופשעיו - אך את הזמן שאיבד בזמן שעשה את העבירה היא לא תוכל להשיב לו.

נעליים בלי שרוכים

וכמו בכל דבר וענין, היה החפץ חיים' נאה דורש וגם נאה מקיים. הוא דקדק עם עצמו וניצל את זמנו באופן מופלא. תלמידו הגדול הרב מפוניבז', רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, היה אומר תמיד - כי החפץ חיים' זכה לאריכות ימים מופלגת, לא רק מפני שקצבו לו בספר החיים למעלה מתשעים שנה, אלא בעיקר מפני שחש על כל רגע בחייו וניצלו עד תום. כך שכל יום מימיו היה ארוך יותר משל שאר בני אדם. וידועה אמרת החכם: "הזריז - ימיו כפולים". מי שמנצל את זמנו, ימיו מרובים.

אחד מתלמידיו החפץ חיים' תיאר שראה את רבו שב לביתו בראדן לאחר מסע ארוך בעיירות פולין, כשהוא מלווה בחתנו רבי צבי הירש לוינסון זצ"ל - שכידוע היה אף הוא גברא רבא, גאון וצדיק מפורסם. התלמיד היה סקרן מה יעשה החפץ חיים' מיד כשישוב לביתו מן הדרך הארוכה והמייגעת, הבחין כי בעוד שרבי צבי לא הספיק עדיין אף לפשוט את מעילו, החפץ חיים' הזקן כבר ישב על מקומו כשגמרא גדולה

תגלית השבוע

"מחטב עציר עד שאב מימיו" (כט, י). חטיבת העצים לא רק סיפקה חומר גלם אלא גם קידמה את החשיבה ההנדסית והחברתית: היא חייבה שיתוף פעולה בין בני אדם, פיתחה מיומנויות טכנולוגיות, והייתה הבסיס לבניית יישובים קבועים. למעשה, חטיבת עצים נחשבת לאחת מאבני הדרך בהתפתחות התרבות האנושית, משום שהיא אפשרה מעבר מצורת חיים נוודית לאורח חיים יישובי ומאורגן.

אמרת השבוע

"אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת [הבורא] אין סוף ברוך הוא, הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחוזק ובהתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית כי אם דמיונות שווא". (בעל התניא)

"פתח שערי שמים לתפילתנו"

הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א

פזל פגיעה

לבסוף התיישב בדעתו ושיתף אותי: "תראה, יש שלוש סיבות עיקריות למזגן שמקצר. אופציה ראשונה היא שהכרטיס האלקטרוני שמפעיל את המזגן פגום ומקצר. במידה והוא מקולקל, יש להחליף כרטיס, וזה עולה הרבה מאוד כסף. הבדיקה שעשיתי מעלה שהכרטיס בסדר גמור.

"האופציה השנייה היא שיש סתימה במערכת הניקוז של המים, וברגע שהמזגן מופעל עולים המים וגורמים לקצר חשמלי, בכזה מקרה צריכים לשטוף את צינור הניקוז עם זרם חזק, ולשחרר את הסתימה. במקרה שלכם, הטכנאי הראשון כבר החליף את הצינור שהיה קרוע כנראה, ולכן אין שום סתימה ואין צורך לשטוף. "האופציה השלישית היא שאחד החוטים נקרע או התקלקל, וזה מה שגורם לקצר... לכן אני צריך עכשיו לעבור על כל מערכת החיווט, עד שנמצא את החוט הקרוע ונוכל לתקן אותו..."

הוא אכן עשה את עבודתו ובתוך זמן קצר תיקן את התקלה והמזגן חזר לפעול כהלכה. זכיתי לקיים מצוות 'ביומו תתן שכרו', והטכנאי הלך לו לדרכו כדי לזכות יהודים נוספים במצווה חשובה זו. אבל אז חשבתי לעצמי, הוא הרי ממש נתן לי שיעור מוסר!

בראש השנה אנחנו צריכים להחליף את הכרטיס... צריכים להפוך לאדם חדש, לשנות את כל הכיוון, אני לא אותו עמרם שהייתי עד ראש השנה, אני אדם חדש עם רמה אחרת של קבלת מרות מהבורא יתברך, רמה אחרת של מחויבות אליו ולרצון שלו.

אחר כך מגיע השלב של עשרת ימי תשובה, זה הזמן לרדת לתוך בדקי הנפש ולחפש את החושים הקטנים, לבדוק איפה יש כשל, מה לא בסדר, כל העניינים שצריכים בדק בית ששנתי לראות מה צריך תיקון.

לבסוף מגיע יום הכיפורים, זה היום שבו מתבצעת השטיפה הגדולה, "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם", זה הזמן שבו הקב"ה שוטף אותנו מכף רגל ועד ראש, ומצחצח את הנפש שלנו לקראת השנה החדשה, כדי שנוכל להפעיל כראוי את הכרטיס האלקטרוני החדש, בלי תקלות, לחיים ולשלום, כרצונו הטוב של הבורא יתברך עמנו.

שנזכה כולנו לכתיבת וחתומה טובה, שונה טובה ומתוקה לכל הקוראים, ולכל בית ישראל.

יהודי יקר, תפתח את העיניים, אתה יושב בתוך מכרה זה! תתפלל, תשפוך דמעות ותפתור לעצמך הרבה מאוד בעיות. זה בדיוק הזמן לעשות את זה ולעצב במו ידיך את הגורל שלך לשנה הבאה, על ידי תפילות ותחנונים, על ידי שיפור המעשים ותשובה על החטאים העוונות והפשעים.

זה נכון לגבי זהב, זה נכון לגבי כסף, וזה נכון לכל צרכיו של האדם, שידוכים, פרנסה, בריאות, נחת מהילדים, הצלחה וסייעתא דשמיא בכל התחומים. אתה מסתכל על השכנים ולא מבין למה להם יש חיים כל כך טובים ושלווים ורק אתה מתמודד עם כאלו עליות ומורדות בפרנסה ובתחומים אחרים? במקום להסתכל עליהם, תרים את העיניים לשמים ותדאג שגם אתה תקבל מלו חפניים טובה וברכה מאוצר מתנת חנם. הקב"ה רוצה לתת לך, הוא רק מחכה שתבקש כבר!

מספרים שפעם הרה"ק בעל ה'דמשק אליעזר' מויזניץ

ראה בחור מהישיבה שנוגס בתפוח ולועס ולועס... היה זה בימי אלול, אמר לו ה'דמשק: זה בדיוק מה שצריכים לעשות בחודש אלול ובימים הנוראים. הפה צריך 'לעבוד' ללא הפוגה, עוד תפילה ועוד תפילה, צריכים 'ללעוס' תפילות, בלי סוף, כמה שמתפללים יותר, כך מקבלים יותר.

לפני תקופה התקלקל המזגן בביתי, הבאנו טכנאי שתיקן מה שתיקן, אבל אולי גם עשה נזק תוך כדי, כך שאחרי שהוא הלך המזגן התחיל לקצר ולא יכולנו להשתמש בו.

התקשרנו לטכנאי שהיה עסוק מדי ודחה אותנו בלך ושוב, עד שכעבור שבוע הבנו שאין ברירה, אלא להזמין טכנאי חדש ולשלם כמה שצריך.

הגיע הטכנאי החדש, פתח את המזגן, והתחיל לחפש את מקור התקלה, אבל כמה שחיפש הוא לא מצא.

היה זה בימים הראשונים של חודש אלול, בתי בת הארבע ניגשה אלי ובפיה שאלה נוקבת שהכנה אותי בהלם של ממש: "טאט", היא פנתה אלי בתמימות, "מתי מתחיל החופש הגדול???"

אמרתי לה בעדינות, שהחופש הגדול כבר היה, למעשה הוא הסתיים ממש בימים האחרונים, ובגלל זה היא התחילה ללכת לגן חדש.

הילדה הסתכלה עלי בחוסר אומון, מה פתאום היה כבר? היא בכלל לא הרגישה שהיה חופש, איך זה יכול להיות שהוא כבר היה???

תשאלו, למה השאלה הזאת כל כך מטלטלת, מה ההלם הכבד? ילדה בת ארבע, זה בהחלט ייתכן שהיא לא תהיה מודעת ללוח השנה ולעבודה שעכשיו יש חופש, הרי בגיל הזה היא לא אמורה ללכת לבית הספר ואין לה שיעורי בית לעשות, כך שזה לא באמת משנה לה מתי יש חופש ומתי הוא מסתיים.

אבל הזעזוע הזה תפס אותי מסיבה אחרת, ואפילו משתי סיבות שונות.

קודם כל עצם העובדה שבנאדם יכול לפעמים להיות עם כזאת הסחת דעת, עד שהוא בכלל לא שם לב למה שקורה איתו. היה פה חופש, היית בקייטנה, נסענו לטיול, האחיות הגדולות היו בבית כל היום ושיחקו אותך, ואת לא יודעת שהיה חופש בכלל. זה נורמלי לילדה בת ארבע, אבל מה לעשות שזה קורה גם לאנשים בני 40???

אבל יש כאן עוד רובד, קצת יותר עמוק. לפעמים אדם כן מודע למה שקורה סביבו, הוא יודע שעכשיו הוא בבית, לא הולך לגן, עכשיו יש קייטנה וכו', אבל הוא לא יודע שכך נראה חופש!!!

כמו אותו פועל שיושב בתוך מכרה זהב, ומנסה לנסות להבין מאיפה מגיע הזהב לעולם. הוא יודע שפה חופרים בקירות ומוציאים חול ועוד חול, אבל יש אנשים ברי מזל, שבמקום חול הם מוציאים זהב. לרגע לא עולה בקצה דעתו שה'אבנים' האלו שיוצאות יחד עם החול שהוא עצמו חופר, הן למעשה זהב גולמי והמחיר שלהן גבוה במיוחד.

יושב לו יהודי בחודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, הימים הנוראים חולפים על פניו, והוא בכלל מונח בדאגות לגבי סכומי הכסף שהוא צריך להשיג כדי לכסות את החוב שבצר בתקופה האחרונה.

תפס שפמנזי

אדם רוכב על סוס ובורח משלושה רוכבים נוספים. הוא מגיע לצומת עם שלוש דרכים. דרך אחת מובילה לגשר טבור. דרך שנייה מובילה למדבר חם וחסר מים. דרך שלישית מובילה ליער עבה וצפוף. איך הוא יכול לברוח מהרוכבים?

פיתרון החידה משובש שעבר:

שני שומרים עומדים מול שתי דלתות. מאחורי אחת מהן נמצא אוצר, ומאחורי השנייה אריה רעב. אחד מהשומרים תמיד דובר אמת, השני תמיד דובר שקר. איך יודע מי מהם הוא מי. מותר לך לשאול רק שאלה אחת, לשומר אחד בלבד, על מנת לדעת איזו דלת מובילה לאוצר. מה עליך לשאול? על מנת למצוא את האוצר, עליך לשאול את אחד השומרים את השאלה הבאה: "אם הייתי שואל את השומר השני איזו דלת מובילה לאוצר, מה הוא היה אומר?" לאחר שהשומר יענה לך, עליך לבחור בדלת ההפוכה מזו שהוא יעביע עליה.

מצא את הבדלים

מצאו 5 הבדלים. בהצלחה!

כיצד מוזנכין

עלון מספר 114

הפלא ופלא, הרהר לעצמו יהודה, הרי תקיעת השופר של חודש אלול נועדה אף היא לאותה המטרה. להאט לרגע את מרוצת החיים, להתנתק מרצף טרדות היום-יום, על מנת לשים לב לאן אנו דוהרים.

וכאן המשיך קולו של המורה: תמרור 'עצור' הוא בעל חשיבות מיוחדת, התמרור הזה לא הוצב בצמתים כדי להקשות על החיים, אלא לטובתך ולהצלתך. אל תתחכם איתו. התמרור הזה תובע עצירה מוחלטת. רק כך תוכל לעיין היטב בצומת שלפניך, להביט ימינה ושמאלה, ולוודא שאף רכב לא מגיח. תוכל גם לוודא שאתה בדרך הנכונה, או שמא תווכח שעליך לפנות לכיוון אחר.

דברים כדורבנות, התפעל יהודה. גם ראש השנה הוא פרק חדש, והכניסה אליו שקולה ככניסה לצומת. אם תתפרץ לצומת בפזיזות, אתה עלול חלילה להיקלע לתאונה. גם אם קרה לך נס ועברת את הצומת ללא פגע, החמצת הזדמנות לבחון מחדש את מסלול החיים שלך. אולי יתברר שמרוב חיפזון פספסת פנייה חשובה, והמשכת לכיוון שגוי. 'שנהיה לראש ולא לזנב' משמעו שלא ניגרר באופן אוטומטי אחרי שגרת ההרגל, אלא ניזום את כיוון התנועה שלנו.

קורס ריענון נהיגה בעיצומו של חודש אלול?! לכאורה זה העיתוי הכי לא מתאים...

עם כל הכבוד לדרישות משרד התחבורה, מוטב היה לדחות את הארוע עד לאחר הימים הנוראים... בחודש הרחמים והסליחות טרוד היהודי בחשבון נפשו ומה לו להתעסק עם חוקי התעבורה, תמרורי דרכים ושאר ענייני חולין?...

אלו המחשבות שרצדו במוחו של יהודה ישראלי, שעה שתפס את מקומו בכיתה המאולתרת בה יתקיים הקורס. אך כאשר פתח המורה בדבריו, הופתע יהודה להווכח שמדובר בשיחת מוסר לכל דבר ועניין...

תלמידים נכבדים, פתח המורה, הנהיגה בשטח עירוני מסוכנת היא. בכל רגע עלול לקפוץ לכביש ילד שובב או הולך רגל שדעתו מוסחת. לשם כך הותקנו בכביש פסי האטה. אל תתעלמו מהם! גם אל תעברו עליהם במהירות, שלא תהרסו את הקפיצים של הרכב ותסכנו את הסובבים. פס ההאטה קטרא לכם להאט, ולהתבונן סביבכם. האם אתם שולטים ברכב, או שהרכב דוהר מעצמו לחוזות שתתחרטו עליהם?...

ואז קטע קולו של המורה את רצף מחשבותיו: כמובן שגם בנסיעה בינעירונית חובת הזהירות מוטלת עלינו. אי שמירת מרחק מהרכב שלפנינו, הינו גורם בדוק לצרות. אם הרכב שלפנינו יבלום בפתאומיות, זמן התגובה הקצר לא יאפשר לנו להימנע מתאונה. 'נהיגה מונעת' משמעה קריאה נבונה של מצב הכביש ונקיטת צעדי התגוננות בטרם תבא הסכנה. 'החכם עיניו בראשו'.

קילורין לעיניים, מתלהב יהודה. עיני הדג לא מותקנות בזנבו, משום ששם אין בהם תועלת. הראש הוא זה שמכוון את התנועה, והעיניים מאפשרות לו לברור את דרכו בתבונה – אם רק יפקח אותן. הדרך לשנות כיוון ולהימנע מהטעויות של השנה שחלפה, היא לזהות מראש את המצבים והתגובות שהביאו אותנו לשם, ולנקוט ברפואה המקדימה את המכה.

הסחות הדעת הן האויב הגדול שלנו, הרעים קולו של המורה. אוי לנו אם נניח לסקרנות להתיק את מבטנו מהכביש אל המסך. בעצם, כל התעסקות שאינה קשורה במישרין לתפעול הרכב, אין לה מקום במהלך הנהיגה. הטוב ביותר הוא להימנע מהפיתוי לחלוטין. להניח את הטלפון במקום בו לא יהיה בהישג יד, ולקבל החלטת ברזל שלא להתעסק בשום מסיח חיצוני.

נכון מאוד, הסכים יהודה. דע לאן אתה הולך, היא משנתנו הבסיסית. לא לאפשר לגירויים צדדיים להסיח את דעתנו מן המטרה העליונה. לשם כך קיבלנו בהר סיני תוכנת ניווט רוחנית, המורה לנו את היעד ועוקפת את פקקי התנועה שבדרך. גם אם התוכנה מורה לנו לרדת מהאוטוסטרדה ההמונית לכביש צדדי, שנראה מפותל יותר, סביר להניח שיש לכך סיבה טובה...

וכאן הגיע המורה לסיום ההרצאה: אסיים בעצה פשוטה אך מועילה, בכל בקר כאשר אתם מתיישבים ברכב, עצמו את עיניכם, והחליטו כי ביום זה אתם מתחייבים לקיים את כל חוקי התנועה ויהי מה!

הרהר יהודה לעצמו: זו מהות המלכת הקב"ה עלינו בראש השנה! אנו מקבלים החלטה נחושה לשמור על כללי החיים שהתורה נותנת לנו, לטובתנו. די בהחלטה זו כדי למתוח קו על מחדלי העבר, ולהעניק לאדם זכות לשנה הבאה.

[מתוך עלון 'ערכים לשבת', ערב ראש השנה תשפ"ה]

כתיבה וחתימה טובה!

לעילוי נשמת בתיה אייזדורפר ע"ה בת רבי יעקב הכהן ז"ל

נלב"ע ז' בתשרי תשס"ג. תנ.צ.ב.ה.

פניני קדש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפואר מוה"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריעדמאן

א ווארט אויף יום טוב

וטעמא בעי, מה ראו על ככה דייקא בעת הזאת להרבות כל-כך בבלבול וערבוש השטן? ונראה בהקדם מה שמצינו בגמרא (ר"ה כו, א), שעבודת תקיעת שופר נחשבת כמו 'עבודת פנים' ביום הכיפורים (כמו שעבודת פנים' לא לשב הכהן 'בגדי זהב' בגלל 'אין קטיוור נעשה סניגור', כך שופר של פרה פסול בגלל סיבה זו גופא).

והנה, בעבודת יום הכיפורים מצינו שנעשה נס לכהן גדול שלא ראה קרי (אבות ה, ה), והקשו ב"תוספות יום טוב" (שם) בשם רבי יוסף יעב"ץ זצ"ל: "למה יארע לו קרי אחר שהיו מוזרין אותו כל שבעת הימים?".

ותירץ: "כי יצר הטוב ויצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים, וכשאחד מהן קרוב להיות מנוצח יתחזק על עמדו בראותו כי כלתה אליו הרעה, והרבה מן האנשים בעת פטירתן יתחזקו וידברו דברים טובים כאילו הם בריאים, ולזה [ביום כיפור שבו היצר הרע כבר צופה את מפלתו, הריהו מגביר את מלחמתו ולכן] היה קרוב מאד להיות כהן טמא". ע"כ עתה, לפי האמור - אודות דמיון התקיעות לעבודת יום הכיפורים - יש לומר, שגם בשעת התקיעות, כאשר היצר הרע רואה את שברון לבם של כלל ישראל, ואת צמאונם ותשוקתם לקונם, הריהו קרוב להיות מנוצח, ולכן הוא נאבק בכל כוחו ומעוזו כדי לצננס בדרכים שונות, ולצורך כך קבעו חז"ל לערבבו ולבלבלו ולהתישו ולהכניעו פעם אחר פעם. אמנם, גם לאחר הפעולות שנעשו כדי לבלבלו, עדיין זקוקים לסייעתא דשמיא ועזר אלוקי כנגדו.

ולצורך כך סלל לנו אברהם אבינו הכנה דרבה מאז נסיון העקידה, וכפי שמצינו במדרש (ויק"ר כט, ט): "עמד אברהם אבינו בתפלה ותחנונים לפני הקב"ה, ואמר לפניו, רבונו של עולם, גלי וידוע לפניך, בשעה שאמרת לי 'קח נא את בנך את יחידך' היה בלבי מה להשיבך, והיה בלבי מה לאמר, אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע' ועכשיו אתה אומר לי 'והעלהו שם לעולה', אלא, כשם שהיה לי מה להשיבך וכבשתי את יצרי ולא השבותיך, כך כשיהיו בניו של יצחק באים לידי עבירות ומעשים רעים תהא מזכיר להם עקידת יצחק אביהם... ותהפוך להם מדת הדין למדת רחמים, אימתי, בחדש השביעי".

לא מיבעיא אנשים שיש זכות בידם, והם ראויים שיכנע השטן בפניהם, כי אז זכות אברהם מצטרפת לזכות עצמם עבור מטרה זו, אלא אפילו אנשים ריקנים מזכויות, שמצד הטעם וההגיון אינם ראויים לכך, אעפ"כ תעמוד להם זכות שתיתן של אברהם אבינו לאחר העקידה.

כי כשם שאברהם החריש בניגוד לדברי טעם והגיון שהיה בידו לומר, כך גם יתערבב השטן אל מול אנשים אלו, בניגוד לטעם והגיון האומר שאינם ראויים לכך.

(ליל א' דר"ה תשלז)

✽

אמירת 'המלך' בפה - לאחר ידיעת המח והבנת הלב

וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך וגו' (תפלת ראש השנה).

הנה ישנם אנשים שצועקים "המלך" מן השפה ולחוץ, ולבם בל עמם. צעקה זו אין לה לא תואר ולא דדר, כי התכלית היא שהאדם ידע ויתבונן במוחו בגדלות המלך הגדול ב"ה וב"ש, וידיעה זו תעבור גם ללב, שגם היא תבין ותתבונן בענין זה (וילבבו יבין, ישע"ה ה, ט).

וכאשר הלב יבין זאת, בוודאי יתרחצ להמנע מלהוליך את האדם אחר תאוותיו, כי הלא התכלית היא שהמלך יבוא לשכון בתוך כל אחד, וכשהלב מלא בתאוות, הריהו מטונף ומלוכלך, ואיך יכנס המלך לתוך מקום מטונף?

אז, לאחר ידיעת המח והבנת הלב ניתן לצעוק 'המלך', כאומר: "הנה אנכי פניתי הבית כדי שתוכל לשכון בקרבי, ואני אהיה לך לעבד, ואתה תהיה לי למלך".

זהו פשר התפלה: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", ידיעת המח והשכל בגדולתו אין חקר, "ויבין כל יצור כי אתה יצרתו", בינת הלב בנקודה האמורה, ועמידתו לימין האדם לרחוק מתאוות החומר הנמשכות הימנה, ואז: "ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך", כי רק לאחר ההקדמה האמורה אז יש ערך וחשיבות לצעקה בפה: "ה-מ-ל-ך...".

(ליל ב' דר"ה תשלז)

תפלה - מתוך שברון לב הנובעת מהתבוננות המח בגדולתו יתברך

אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניי יהלכון (תהלים פט, טז).

בתפלות ראש השנה יש לו לאדם להקדים תחלה ידיעה והתבוננות בגדלות ורוממות קונו יתברך, ומתוך כך ישר לבו לשברי שברים ויהיה נכנע ושפל בתכלית ההכנעה והשפלות, ואז יגש אל הקודש כראוי וכנכון.

הוא האמור: "אשרי העם יודעי", תחלה הם יודעים ומכירים בגדלות קונם ורוב חסדו, וידיעה זו מביאתם לידי "תרועה", גנוחי גניח וילולי ליל על שפלות ערכם ופחיתותם כנגד האב הרחמן המלך הגדול, ואז הם נגשים לעבודת התפלה הרמוזה בתיבות "ה' באור פניי יהלכון", אשר חשבונם עולה תקט"ז, כמנין תפלה עם הכולל.

✽

"נגוף ורפוא" - בראש השנה

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב. עדות ביהוסף

שמו בצאתו על ארץ מצרים (תהלים פא, ד-ו).

מצינו במדרש (ויק"ר כט, א): "הקב"ה יושב ועולה על כסא דין... ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב"ה, עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים".

הנה ידענו שבמדת הדין אין העולם יכול להתקיים (רש"י בראשית א, א), וכפירוש ה"קדושת לוי" (לר"ה) בתפלה: "ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת", כי האמת יש לו קיום, ורק כשישב הקב"ה על כסא חסד ורחמים, אז יהיה 'קיום' לבריא, כי אם ישב על כסא דין יצטרך הצדיק לבטל הדינים, מאחר שלא יוכל העולם להתקיים כך, עכתו"ד.

הנה כי כן, תמוה, מדוע צריך הקב"ה לישוב על כסא דין תחלה? ומדוע לא ישב מעיקרא על כסא רחמים?!

התשובה ברורה, כי בו ביום "ספרי חיים וספרי מתים פתוחים", ורצון הקב"ה לדון את הגויים ל'ספרי מתים', ואת עמו הנבחר ל'ספרי חיים', ולכן הוא יושב בכסא דין, וגם בכסא רחמים, כדי שיהיו שניהם בידו, 'נגוף' - לאומות העולם, 'ורפוא' - לישראל.

לכן תיקנו לתקוע בו קול תקיעה וקול תרועה, כי תקיעה הוא קול ישר, ו'ישר' הוא חסד, ואילו 'תרועה' הוא קול שבור ומקוטע, ומרמז על גבורות, ובראש השנה איתנייהו תרווייהו, "כי אתה שומע קול שופר" (תקיעה) להמשכת רחמים על ישראל, "ומאזין תרועה" להמשכת גבורות על הגויים, והן הן נפלאותיו יתברך, ובזה "אין דומה לך", כי רק הקב"ה יכול להשתמש בכוחות מנוגדים בהדי הדדי, אלה לחיי עולם, ואלה...

וזהו המכוון במאמר דוד המלך: "תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו", יום חגנו מכוסה, ואין אומרים בו שירה, ולמה? "כי חק לישראל הוא", אמנם לישראל מושפעים בו ביום 'חק' - לישנא דמזוני' (בצ"ה טז, א) בשפע רב, אבל מצד שני יש בו ביום 'משפט לאלקי יעקב', כי בו יושב הקב"ה על כסא דין ומשפט על האומות (ר"ה ח, ב), וכשיש דין על בראי-עולם אי-אפשר לומר שירה ולחגוג בגלוי.

ומוסיף הכתוב, ששורש שתי הנהגות מנוגדות אלו הן מימי קדם, מאז אשר "עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים", כי במצרים חק הקב"ה את ההנהגה של 'נגוף ורפוא' בבת אחת, 'נגוף' למצרים, ו'רפוא' לישראל, והנהגה זו חוזרת ומתעוררת מדי שנה בראש השנה - 'ספרי חיים' לישראל, 'ספרי מתים' לאומות העולם.

(יום א' דר"ה שחל בשבת - סעודה ג' תשלז)

✽

ערבוב השטן - כי הוא מרגיש שקיצו קרב והוא נאבק בכל כוחו

למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן (ר"ה טז, ב).

הנה, מצינו דגש מיוחד על ענין ערבוב השטן בראש השנה, אם זה במאמר זה, ואם זה בדברי הפוסקים (לבוש א"ח תקפא) אודות כן שאין מברכין חודש תשרי, ואין מזכירין בראש השנה 'ראש חודש', לא בתפלה ולא בקרבנות, ואין קורין בו 'בראשית' (למרות שבו נברא העולם), וכל זה כדי לערבבו ולבלבלו.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת ברכה בינעל אייזען ע"ה בת הרה"ח ר' דוד מנשה זינגער ז"ל הונצחה על ידי בני המשפחה שיחי

כלל חסידי בעלזא משתדלים ומתאמצים ביתר שאת ועוז בימים קדושים אלו להעתיר בתפילה

למען המשך חיזוק כוחותיו ובריאותו השלימה של אבינו רוענו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הארה נפלאה

מעניא דיומא

מיזוג השמחה והיראה בראש השנה

שוש אשיש בה' תגל נפשי באלקי כי הליבשני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר

וככלה תעדה כליה (ישעי' סא, ז).

מצינו ב'טור' הלכות ראש השנה (או"ח תקפא) בשם הירושלמי: "מנהגו של עולם, אדם שיש לו דין, לובש שחורים ומתעטף שחורים וכו', לפי שאינו יודע איך יצא דינו, אבל ישראל אינו כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים וכו', ואוכלין ושותין ושמחין בראש השנה, לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מאידך גיסא מצינו בגמרא (ר"ה לב, ב): "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים, אמר להם, אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה?".

ברם, באמת אין סתירה בין הני תרי מילי, כי באמת ראש השנה הוא יום הדין, ואינו יודעים לאיזה צד יוכרע משפטנו, ולכן אין מקום לאמירת שירה ביום קדוש זה, אבל מצד שני, בפנימיות הלב כל יהודי מרגיש את אהבת הקב"ה אליו, ומתוך אהבה זו, הוא בוטח ומקווה בו יתברך, שיעשה לו נס, ויתנהג עמו בחסד ובצדקה, ויזכהו בדינו, גם אם אינו ראוי לכך.

וכאן אנו באים לשילוב של 'צדקה' ו'משפט', כי הקב"ה מלך המשפט לא יזכה אותנו בלא משפט, אבל צדקה יעשה עמנו לצרף לנו את זכות העתיד כאילו הם כבר נתונים על כף המאזניים, ולאחר שזכית אלו כבר מצויות אצלנו, בדין הוא שנצא זכאים.

הדברים האמורים פותחים לנו פתח להבין כי ה'חג' בראש השנה אינו דומה לשאר 'חגים' בשנה, כי אז השמחה הוא בגילוי, מצד רוב השפע המושפע בו, ואילו בראש השנה המצב הוא: "בכסה ליום חגנו", החג מכוסה, כי אי-אפשר לשמוח כלפי חוץ מצד הדין והמשפט, אבל בתוך הלב שוררת שמחה של תקוה ובטחון.

והרי זה דומה לחתן וכלה ביום שמחתם וטוב לבם, כי הם לובשים בגדי שיראין מצד הבית ההולך ונבנה בשעה זו, אבל מצד שני, לב מי לא יחרד מאימת העתיד, כי מי יודע מה יעלה בדינם? אלא, שהתקוה והבטחון בהש"ת נותנת להם כח ועוז לשמוח בגילת ורנן, בד בבד עם היראה והחרדה הגדולה בזמנים מיוחדים בשמחה (בחופה, וכדו').

הוא אשר דבר הכתוב: "שוש אשיש בהויה", כשיש מדת הרחמים (בחינת הויה) אז ה'משוש' הוא בכפליים, בפנימיות ובחיצוניות, אבל "תגל נפשי באלקי", בראש השנה יום הדין (בכחינת אלקי) אז שוררת גילה ושמחה רק בתוך הנפש, ולא בחיצוניות.

ואם תאמר, מאי האי? הרי בפירוש שנינו 'לובשים לבנים ומתעטפים לבנים'?! על כך עונה הנביא: "כי הליבשני בגדי ישע", סיבת לבישת לבנים היא בגלל "מעיל צדקה יעטני", שאני סומך על הקב"ה ובוטח בו שיעשה עמדי 'צדקה' ואצא זכאי, אבל לולא ה'צדקה' שבידי (בציור זכיות העתיד), לא הייתי מסוגל ללבוש לבנים.

ממילא מציאות זו גורמת שילוב של 'שמחה' בפנימיות (שהביטוי לכך הוא לבישת לבנים), ו'חרדה' בחיצוניות (שמחתה איננו אומרים הלל ברה').

ובזה אני דומה "כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה", כי גם החתן והכלה לובשים שיראים מצד בטחונם והשלכת ייבם על אלקי עולם, ואעפ"כ שמחתם מהולה ביראה וחרדה גדולה מאימת הדין על ביתם הנבנה באותו זמן.

ועל דרך זה הוא גם שילוב השמחה והחרדה בראש השנה ויום הכיפורים (אולם, התוצאה שונה, כי שם - בעקבות החרדה והשמחה - קבעו חלוקה והפרדה בין זמן שמחה לזמן פחד וחרדה, ואילו כאן קבעו למזג שתיהן בתוך עבודת היום).

(סעודה ב' פר' נצבים תשלח)

סיפורי קודש

על ראש השנה

פעם לפני התקיעות ערך הרה"ק החנוה מלובלין זי"ע חשבון-נפשו, ומצא את עצמו ריק מכל, נעדר זכיות ומצוות, ונשבר לבו בקרבו עד כדי שהרגיש בנפשו שאינו ראוי לגשת לתקיעת שופר.

לאחר מכן עלה בזכרונו, שבאחד הימים שכח ה'משמש' להכין לו 'נעגיל וואסער', וכאשר קם משנתו ראה שאין לו מים ליטול ידיים, ועליו להמתין ל'משמש', וחשב שכאשר יכנס המשמש לחדר יתן לו 'פסק הגון' על שכחתו, ולמעשה, כשנכנס המשמש, התאפק והחריש, ולא אמר לו מאומה.

וכיון שמצא בעצמו 'דבר טוב', הרגיש בנפשו שיש לו איזה זכות בידו, והחל בעבודת ההכנה לתקיעות.

(סעודה ב' פר' דברים תשנח)

מובא בכתבי כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע בשם כ"ק מרן מהר"א זי"ע:

הרה"ק ר' שמואל שמעלקא זצ"ל בנו של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, היה ידוע-חולי מנעוריו, וכאשר גברה מחלתו המליצו לו לנסוע לרחוץ במעיינות המרפא בסלובקיה, בעיריות פישטיאן, טרענטשין, וטעפליץ.

כ"ק מרן זי"ע נסע עם בנו לשם, ונאלץ לשהות בראש השנה בעיר פישטיאן. מכל בני העיר היה רק אחד שידע לתקוע, אבל הלה השתמט, מכח הטענה שהוא 'אדם פשוט', ואינו ראוי לשמש בתפקיד רם זה.

אנשי העיר לא הכירו את כ"ק מרן זי"ע, ומחוסר ברירה שאלוהו אם הוא יודע לתקוע, וכאשר ענה ב'הן' כבדוהו בכיבוד זה, במקום שאין איש.

והפטיר כ"ק מרן מהר"א זי"ע את הסיפור, שכיון שכבר נגש זקנו כ"ק מרן זי"ע לתקוע, "האט ער שוין געבלאזן" (דהיינו, בעבודת קדשו עם כל הענינים וההשגות)...

(סעודה ב' פר' תבא תשלח)

פעם, כאשר עמד כ"ק מרן מהר"י זי"ע על הבימה לפני תקיעת שופר, הבחינו החסידים שכ"ק מרן זי"ע מקרב את ידו הקדושה לפיו, והיה נראה כאילו הוא לוחש דבר-מה לתוך שרוולו, ואחר כך נגש לעבודת התקיעות בסילודין וביראה עילאה.

החסידים לא ידעו פשר דבר, אולם, הרה"ק ר' אלימלך מיאברוב זצ"ל עמד אז ממש סמוך לכ"ק מרן זי"ע, והוא שמע את כ"ק מרן זי"ע לוחש לעצמו באותה עת: "פאר פחד ה' והדר גאווה איז מיר ארויסגעפאלן א צאן" (מרוכ פחד ה' והדר גאווה נפל לי שון), וכ"ק מרן זי"ע זרק את השן לתוך שרוולו.

(שיחת קודש - אלול תשכט)

פעם, באחד מימי חודש אלול, שאל כ"ק מרן מהר"ד זי"ע את המשמש בקודש הרה"ח ר' שמואל בצלאליס ז"ל, אימתי מגיעה אליו התעוררות תשובה לעשיית חשבון הנפש ולתיקון המעשים.

נענה ר' שמואל ואמר בתמימות, כי הוא זוכה לרגשי תשובה בעת אמירת פסוקי "מן המיצר" שנהוג לומר לפני תקיעת שופר.

כשמוע כ"ק מרן זי"ע את תשובתו הפטיר ואמר: "שמואל, ביי מן המיצר' איז שוין אביסל צו שפעט!..." (בעת אמירת מן המיצר' כבר מאוחר מדי).

ופירשו חסידים בכוונת קדשו, שמוטב לו לאדם לשוב בתשובה כשהוא עדיין שרוי בהרווחה, ואילו מי ששב מתשובה רק אחר שמתרגשות עליו מצרים וקשיים חלילה ותשובתו היא 'מן המיצר', אז כבר מאוחר מדי ח"ו.

(מוציא צום גדליה תשלח)

כ"ק מרן מהר"ד זי"ע היה נגיש אל התקיעות כשלבבו נשבר ונדכה עד דכדוכה של נפש. באחת השנים, בטרם פתח את פיו לברך את הברכות, שמעו אותו גונח ואומר לעצמו בלחישת: "רבונוא דעלמא! מיין צובראכן הארץ ווייסט נישט קיינער, נאר די אליין..."

בשנה אחרת פתח כ"ק מרן זי"ע את דרשתו בדיבורים ממיסי-לב אלו: "איתא בגמרא (יומא פו, ב) 'יחיד' שעשה תשובה מוחלין לו ולכל העולם כולו', ווי איז נאך דא איינער וואס דארף אזוי תשובה טוהן אזוי ווי יעך", וגעו כל העם בבכיה.

(כ"ב מרחשון תשל"ב; מוצאי צום גדליה תשל"ב)

מחור זה נדב ע"י ידידי הרה"ח ר' יצחק אייזיק פיינער שליט"א

לעילוי נשמת אבי החסיד המפא"ר הנפא"ר ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי ר' פרייך

תורתנו והוקרתינו נתונה לידידינו שתרמו מהוהם להצלחת הוצאת גליון זה

הרה"ח ר' נועם סגל שליט"א - י-ם
לרגל שמחת הבר מצווה לבנו הבה"ח שמואל משה נ"ו
ובהודאה להש"ת על כל רחמי וחסדיו

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הורביץ שליט"א - י-ם
לרגל שמחת הבר מצווה
לבנו הבה"ח יוסף שלום נ"ו
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביילא בת הרה"ח אהרן זאב ע"ה

הרה"ח ר' עקיבא אלבום שליט"א - ב"ב
לרגל שמחת הבר מצווה
לבנו הבה"ח שמעון נ"ו
הרה"ח ר' ליפא יום טוב שטראוס שליט"א - תל אביב
לרגל שמחת הולדת בנו
במז"ט ובשעט"מ

החפץ בעילום שמו
לרגל שמחת הבר מצווה לבנו
במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת
ולשנה טובה ומבורכת

הרה"ח ר' חיים אלימלך אייזנברג שליט"א - נוף הגליל
לרגל שמחת הולדת בתו
במזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

"הבן יקיר לי" סיפור לראש השנה

הרב יאיר וינשטוק

העיירה רקיטנה שבפלך פודוליה עיירה קטנה הייתה. גרו בה מעט יהודים, ואחד מהם, היה רב אשר זליקמן, חסיד טולנא מובהק עד לשד עצמותיו.

מאז נשא לאשה את רעייתו גולדה בתו של רבי פנחס סגל, חסיד טולנא ותיק, נקשר גם החתן רב אשר ברבי דוד'ל מטולנא שנודע כקדוש עליון בכל הארץ. (רבי דוד מטולנא זיע"א היה אחד משמונת בניו של המגיד הרה"ק רבי מרדכי מטשרנוביל זיע"א).

אצל רבי דוד'ל מטולנא הייתה עבודת הנגינה, גדולה ונשגבה עד אין שיעור. מלחין בעל שיעור קומה אגדי ושרו רבי יוסלה טולנער (מוכר יותר בשמו השגוי "רבי יוסל טולנער") ישב אצלו תמיד והלחין עבור כל חג מנגינות חדשות. (אגב, בימי הקיץ היה ר' יוסל המלחין נוסע לחצר הקודש קרלין ומלחין שם באופן מיוחד מנגינות לתפילות ימים נוראים לחסידות קרלין, לאחר פטירתו של רבי דוד'ל מטולנא, עבר המלחין ר' יוסל אל אחיו של הרבי, ה"ה הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטרביקא זיע"א).

חמש מאות מנגינות לכל הפחות הלחין רבי יוסלה טולנער, רבות מהן הפכו לנכסי צאן ברזל של העולם החסידי כולו במאה השנים האחרונות. (ועד היום הן מוכרות ברבות מחצרות החסידים כמו קרלין, סלונים, ואפילו בשירים מסוימים של חב"ד ניכרת טביעת אצבעותיו). לרבי יוסלה הייתה מקהלה גדולה "קאפעלע" של אברכים ובחורים בחצר הקודש טולנא, וכיון שהאדמו"ר עצמו רבי דוד'ל מטולנא, ייחס משקל רב למנגינות ושירי הקודש בעת התפילה בימים נוראים, ובימי החגים והשבתות, לא יפלא כי כל אחד שניחן בקול יפה, או שחשב שיש לו קול כזה, השתוקק להימנות על חברי המקהלה שזכתה לאותות קירוב בלתי רגילים מצד הרבי.

עשר שנים עברו מאז נשא אשר זליקמן את גולדה, ועדיין לא נפקדו בזרע-של-קיימא.

עשר שנים קשות ומרות, שבהם לא חדלו בני הזוג להתפלל ולקוות כי יום יבוא, והם יושעו. רב אשר שנסע פעמים רבות לטולנא, הזכיר עצמו כסדר לפני הרבי ודמעתו על לחיו, "רבי, אני רוצה בן זכר. 'קדישל', שיאמר קדיש אחרי בכלות ימי ושנותיי".

רבי דוד'ל היה מעיף בו מבט מצועף שרב בו הנסתר על הגלוי, ואינך יודע כמה עולמות משמשים בו בעת ובעונה אחת. חסד ורחמים, ידיעת העתידות, ורצון עז להיעתר לאומלל בבקשתו הנמרצת. אלא שאחרי אותו מבט שדוק ערפילי מכסה אותו, הייתה באה התשובה הקבועה: ה' יעזור.

את המילים האלו, "ה' יעזור" שמע רב אשר זליקמן עשרות פעמים ועדיין לא נושע.

עד שפעם אחת ביקר הרבי מטולנא בעיירה שלו רקיטנה והתארח בביתו של אשר זליקמן.

באותם ימים מאושרים ניצלו בעל הבית וזוגתו את הזדמנות הפז שנקרתה על דרכם, והפילו תחינתם בליווי דמעות רותחות לפני הרבי. מדוע יגרע גורלנו מכל אדם, שאלו שוב ושוב.

הרבי הביט נכחו כמי שקורא את העתידות ומלמל שוב את הברכה הקבועה ה' יעזור, אבל בני הזוג ששבעו ברכות לחצו על הרבי בבכי ותחנונים עד שהבטיחם הבטחה נאמנה, לפקודת השנה אתם חובקים בן זכר שתקראו לו מאיר.

בירך בלבביות וחום, ומיד נפלטה אנחה חרישית ממעמקי לבו הטהור, אלא שאשר וזוגתו רצו החוצה שטופי דמעות שמחה, ולא שמעו את האנחה, וטוב שלא שמעו...

*

מדבריו של הרבי לא נפל צרור ארצה. בתוך עשרה חודשים, נולד לבני הזוג בן, ויקרא שמו בישראל: מאיר.

התינוק היה רק בן חודשיים, ואמו שמה לבה כי כל אימת שהיא מנגנת לו שיר ערש, מטה הילד את אוזנו. אם בכה, חדל לאלתר מבכיו. חשבה שמא היא מדמה זאת ולא סיפרה אפילו לבעלה. עברו עוד כמה שבועות. התופעה הלכה ונעשתה סימן היכר בולט של מאיר. התינוק הקטנטן הזה אהב מוסיקה באופן בלתי רגיל. גולדה ידעה כי את מאיר'קה הקטן אפשר לקנות בשיר ערש חמוד. אפילו בעיצומה של התקפת כאב בטן תינוקית אופיינית, שחילצה ממנו צווחות בכי נוקבות, יכלה גולדה לעצור הכל ברגע בו התחילה לשיר לו שיר ערש כלשהו. עם ניגון מתוק הצליחה אמו להאכיל את הפעוט בכל פעם שעיקם את אפו למראה הדייסה. בסיוע מנגינות מלבבות עברו ימי גידולו של מאיר בקלות יחסית. שכן לא היה דבר אהוב על הקטנטן יותר משירה וזמרה.

בטרם למד מאיר'קה את צורתה של האות אל"ף, ידע לשיר בדייקנות את כל שירי הערש ששרה לו אמא, ואפילו את זמירות השבת ששמע מאבא ליד שולחן השבת.

וכשהיה הקטנטן פחות מבן שלוש כבר היה שר בבית ובחצר, שירה מתוקה מדבש וצלולה כיון, והשכנות היו מתאספות ומאזינות לשירתו כשהן מתמוגגות. "הבן שלך יהיה זמר גדול" היו טופחות לגולדה על השכם, "חיכית לו הרבה זמן לבן יקיר הזה, היה כדאי לחכות. 'לאנג געווראט און נישט גינארט'." (ביטוי אידישאי עממי. מילולית: הרבה לחכות ולא להתאנות. ובתרגום חופשי: ההמתנה משתלמת).

גולדה קרנה מנחת ואילו אשר זליקמן החליט כי יגדל הילד עוד קצת והוא יקח אותו אל הרבי הקדוש כדי שיקבל את ברכתו. הרבי יברך אותו – היה חולם בהקיץ - שיהיה למאיר'קה קול חזק ונעים, צלול ומתוק והעיקר: שהקול הנפלא שלו יהיה כלי שרת לעבודת ה', מוקדש כולו לכבוד את ה' מגרוננו. חלום היה לו, כאשר יגדל מאיר'קה, יהיה אחד מחברי המקהלה של ר' יוסל טולנער. ישיר לכבוד הרבי הקדוש.

אבל אנחה זו של הרבי שנאנח בעת שמירר רב אשר בבכי וביקש ילדים, לא לשווא הייתה. כשהיה מאיר'קה בן ארבע, עוד בטרם הספיק אביו לקחתו אל הרבי, התייתם. יום אחד השיב רב אשר זליקמן את נשמתו לבוראה במיתת פתע, ללא כל הכנות מוקדמות. גווע ויאסף אל אבותיו והותיר אחריו לאנחות את אלמנתו ובנו יחידו...

*

מתוך קשיים רבים ויסורי נפש עצומים גידלה האלמנה את מאיר'קה. מחשבתו הכמוסה של בעלה המנוח, שלא הספיק לגלות לה, לא נודעה לה מדרך הטבע, והילד לא זכה להתברך מפי הרבי.

כשהיה מאיר'קה ילד בן שמונה כבר ידעו גם הגויים בכל האיזור, כי בביתה של גולדה האלמנה גדל ילד-פלא שקולו כקול הזמיר בשיא יופיו. כשהיה מאיר'קה נותן קולו בליל שבת בזמירות השבת של אביו, הייתה העיירה כולה מתקהלת ובאה ליד ביתה של גולדה. אנשים עמדו והקשיבו בהנאה עצומה לשירתו המתוקה של הילד. שירה שלא מעלמא הדין.

בן עשר היה מאיר'קה כאשר אמו לא יכלה לעמוד עוד בפני הפצרות שכנותיה ומכרותיה הרבות. "בנך נועד לגדולות" טענו באוזניה ללא הרף, "את חייבת לתת לו לפרוח ולא לכלוא אותו בבית".

בניגוד לעצתן של אי-אלו מכרות שזרמו עם רוח הזמן ויעצו לה למסור את מאיר למכללה למוסיקה, קונסרבטוריון, נסעה גולדה לעיירה ביאלה-צרקוב ומסרה את בנה יחידה לידי האמונות של החזן הנודע רב מאיר פולישוק, ראש החזנים של הקלויז הטולנאי בעיירה 'ביאלה-צרקוב'.

מאיר פולישוק היה אחד החזנים המפורסמים בשנים ההן ברחבי אוקראינה ורוסיה, והייתה לו מקהלה גדולה של ילדים ומבוגרים שהנעימה את תפילות השבת בקלויז של טולנא בביאלה-צרקוב ובמקומות נוספים.

כאשר תהה פולישוק על קנקנו של הילד מאיר'קה ושמע את שירתו בת-השמים, יצא מכליו מרוב התפעלות. "ילד כזה עוד לא היה לי" קרא בהתרגשות והחליט להכשיר אותו להיות הסולן של המקהלה.

לא עברו אלא שבועות מעטים, והקלויז הטולנאי בעיירה נעשה מוקד עליה לרגל. שירת המקהלה של פולישוק הפכה לחוויה אדירה עבור כל שומעיה בזכות ילד הפלא, הסולן מאיר'קה זליקמן. הקהל העריץ אותו ואפילו חבריו למקהלה שהיו צריכים לקנאות בו, בגלל שהאפיל עליהם, אפילו הם, סלחו לו בלב שלם את הצלחתו המטאורית ולא עמדו בדרכו.

וכך צמח לו מאיר'קה כילד פלא מלא גאווה. חסר חינוך היה עקב מותו של אביו, והרחקתו מאמו. במהרה נעשה מושחת במידותיו. התהלך נפוח כטווס והכל חייבים היו לכרוע לו ברך ולקלסו בכל לשון של שבח. עד שגברה חוצפתו של ילד הפלא והחל מדבר ומתנהג בזלזול גם כלפי החזן הנערץ, מורו ורבו מאיר פולישוק שלימדו את כל תורת החזנות והנגינה.

מאיר פולישוק היה אכול מבפנים נוכח שחיתות המידות של ילד הפלא שלו וחוצפתו הגוברת. ברם, כנגד כל מעשה של עזות פנים, היה מפצה אותו הילד בשירתו השמיימית. ההופעות המרהיבות ותשואות הקהל, סכרו את פיו של החזן שהרגיש לא פעם כיצד לבו פוקע מבפנים למראה שחיתותו המתגברת של מאיר'קה ולמשמע דיבוריו מלאי ההתרסה והפגנת הזלזול כלפיו. על כל פשעיו של ילד הפלא מאיר'קה כיסתה אהבתו של החזן מאיר.

הגיעו ימי הסליחות. מקהלת הילדים והמבוגרים של מאיר פולישוק תפסה את מקומה הקבוע. הקלויז הטולנאי היה מלא וגדוש מפה אל פה. מאות רבות של אנשים הגיעו לקראת שעת חצות של מוצאי שבת. השמועה אמרה כי הלילה ינעים ילד הפלא מאיר'קה זליקמן במנגינה חדשה בקטע הסליחות של "במוצאי מנוחה", והקהל המתין במתח וציפייה.

ואמנם, היה שווה לחכות. המנגינה החדשה הושרה ברגש, בהטעמה רבה, ומעל הכל התעלה והתגבר קולו המתוק של ילד הפלא כאילו נפתחו שערי גן עדן...

כעת הגיע הקהל לאמירת "שמע קולנו". דלתות ארון הקודש נפתחו והחזן מאיר פולישוק נעץ עיניו בספר הסליחות שלו. גרונו דרוך היה להתחיל בקול בריטון ולטפס משם לטנור. אך הנה כמו עכביש ארסי עוקץ את גרונו והוא אינו יכול להוציא הגה.

עיניו לטושות היו נכחן, מביטות ה'סליחות' והוא אינו מאמין.

מישהו קשקש בתוך הסליחות שלו, מעל הקטע 'שמע קולנו':

"מאיר פולישוק חזן ביום ושיכור בלילה".

זה היה כמו חץ בלב. סכין דקרה בו מתוך האפלה.

למאיר פולישוק הייתה חולשה לטיפה המרה. מדי פעם, כשאיש לא ראה, נעלם היה במסבאה כלשהי ומרווה את צמאונו היוקד בכמה כוסות של בירה מתוך החבית או יי"ש עשוי כהלכה. עד הבוקר נמוגה השפעת האלכוהול והוא היה קם כרגיל. פרט ללילות בהם הפריז בשתיה ונותר סרוח על משכבו גם בהגיע השעה.

איש לא ידע על מעשיו. מאיר פולישוק היה די חכם להצניע את חולשתו זאת.

רק ילד הפלא היה קרוב אליו מספיק כדי להתוודע לתאוות השתייה שלו.

די! עד כאן!

במאמץ עילאי הצליח להתאושש מתחושת האגרוף המכה בבטנו, וחילץ מגורנו את פסוקי שמע קולנו, הגם שכל שומע בעל חוש מוסיקלי בינוני יכול היה להיווכח שהוא אינו במיטבו.

עוד באותו לילה, מיד לאחר שחזרו מן הסליחות נזרק מאיר'קה מן המקהלה. מאיר פולישוק הרגיש כי באו מים עד נפש. הוא השליך אותו הרחובה בשאט נפש, ומה שחרה לו יותר מכל, היה מבטו השחצני של פרי הבאושים בעת שהושלך החוצה. מבט מתריס וחצוף כזה טרם ראה בחייו. "לא רוצה לראות אותך בחיים" צעק החזן בחרון, סגר את החלון והגיף את הוילון. "לא אכפת לי גם אם אשמע שאתה הזמר הטוב בעולם. אני לא רוצה להכיר אותך יותר, כפוי טובה שכמוך".

*

ילד-פלא מבוקש כמו מאיר'קה לא נותר זמן רב לבדו.

הוא נסע לקישינוב. שם הייתה מקהלה גדולה עוד יותר וחזן מפורסם לא פחות. ניסן החזן, יליד העיירה בעלז שאיש לא הכיר את שמו ניסן, והכל קראו לו ניסי בעלזער. (למרות שמו, הוא לא היה חסיד בעלז, אלא יליד העיירה בעלז).

לניסי הייתה מקהלת ענק בקישינוב, וכאשר הגיע פתאום ילד הפלא מאיר'קה. זה היה הדבר הטוב ביותר שיכול היה לקרות לניסי בערב ראש השנה. כמו מתנת שמים, זכייה בפס שגפלה עליו מבלי שביקש.

בראש השנה ההוא, התפללה המקהלה של ניסי בבית הכנסת הגדול בקישינוב והקהל נמס מרוב תענוג למשמע שירתו הנפלאה של מאיר'קה.

אך במישור האישי, הילד המושחת לא היטיב דרכיו. הוא נשאר חצוף ומתגרה, בעל גאווה המביט על כולם מלמעלה. גם ניסי, כמו מאיר קודמו, הרגיש פעמים רבות שהוא מתפוצץ מכעס נוכח מרדנותו של מאיר'קה. אלא שאותו משכך כאבים ששמו הוא "קולו האגדי של מאיר'קה" פעל גם עליו את פעולת הקסמים שלו. כל אימת שביקש להרחיק את הילד החצוף ממנו, נכבש כליל נוכח הופעה מוצלחת שלו ועוצמת מתיקותו שלא היה לה אח ורע.

ואותו חלום שחלם אשר זליקמן המנוח, הגשים ניסי החזן. בשבת פרשת כי תבוא, הגיעה מקהלת החזנים והילדים של קישינוב לטולנא והופיעה במהלך תפילת השבת בבית הכנסת, בהשתתפותו של האדמו"ר רבי דוד'ל מטולנא עצמו שהיה בן בית בהיכל הנגינה.

לכבוד הימים הנוראים המתקרבים הלחין ניסי מנגינה חדשה על הקטע "כבקרת", אותה שינן עשרות פעמים עם מאיר'קה. הוא התכוון לבצע את הקטע לראשונה במהלך תפילת ראש-השנה, אך לכבודו של הרבי הקדוש, החליט להוציא את המנגינה לאור עולם במהלך עריכת השולחן של הרבי.

הגיעה שעת השירה... המקהלה תפסה את מקומה מול שולחן הרבי. בית המדרש היה מלא וגדוש עד בלי יכולת להכניס ראש סיכה. הכל השתקו פלאים כאשר ילד הפלא פצה את פיו.

"מה הוא הולך לשיר לנו" שאל הרבי.

"מנגינה חדשה שלי ל'כבקרת'. ענה ניסי בענווה-גאווה.

"פתח פין ויאירו דבריך". ציווה הרבי על הילד.

מאיר'קה פתח את פיו ושר. הקהל העצום נשבה בקסמיו ונוכחים רבים הזילו דמעות התרגשות. הילד שר כה נפלא!

רק אדם אחד הרגיש איך בני מעיו מתהפכים. הדם מציף את פניו ומאיים להטביע את מוחו השוצף.

זה היה ניסי החזן. הוא חש חמת רצח שטרם ידע כמותה.

הילד החצוף הזה, מאיר'קה, הלחין מנגינה, יותר יפה משלו, על המילים "הבן יקיר לי אפרים", וכעת, במקום לשיר את "כבקרת" הוא שר את הלחן שלו ואת הקטע "הבן יקיר לי אפרים"...

הקהל כלל לא שם לב לשינוי. גם הרבי התעלם מכך. הוא הקשיב לילד המשורר בעיניים עצומות, ועל פניו נסוכה הבעת הנאה כאילו עלה לגן העדן בחייו.

השירה הסתיימה. הצלילים הענוגים נמוגו אט אט. הקהל עמד כמכוּשף ולא זז ממקומו.

הרבי פקח את עיניו וציווה בידו. "הדרן, עוד הפעם".

ומאיר'קה שר מחדש את המנגינה "הבן יקיר לי אפרים" כאשר הקהל נוסק שוב פעם לגבהי התרוממות רוח שלא ידע כמותה מעולם. ואם ההדיטות כך, הרי שהרבי, פניו זהרו כאילו עלה חי לרקיע כאליהו הנביא בשעתו. הוא לא היה כלל בעלמא הדין. שירתו העילאית של הילד העלתה אותו למרומי הרקיע השביעי.

כאשר הסתיים השיר קרא הרבי לילד. "מאיר שמך ואתה אכן מאיר" אמר ברגש ובקול רך. "צויתי בשעתו על אביך המנוח לקרוא לך מאיר. אני מברך אותך שזכות שירתך הקדושה בשיר "הבן יקיר לי אפרים", תעמוד לך בכל המעברים הקשים שתעבור בימי חיך".

עיניו של הנער זלגו דמעות. הוא חש שדברי הרבי חודרים עמוק לתוככי נפשו. הכל התהלכו סביבו כמשוגעים מרוב הערצה והתפעלות. איש לא נשאר אדיש או קריר. רק אדם אחד לא מחל לו. זה היה ניסי החזן.

עוד באותו לילה גירש ניסי את מאיר'קה מן המקהלה שלו, כמו מאיר פולישוק לפניו. היה בו במאיר'קה גודש חוצפה שהוציא את הממונים עליו מדעתם. הוא נעלם מן האופק וכמה שנים לא שמעו ממנו כלום.

רק לאחר תקופה ארוכה נודע כי מאיר'קה, שהתבגר בינתיים וכבר היה איש צעיר, הגיע לקייב, שם הצטרף כזמר לאופרה הגדולה של קייב. השמועה אמרה כי הוא התפקר לגמרי וניתק כל קשר עם יהדותו. כוכבו דרך בקרב הגויים. העיתונות הגויית הריעה לו וקשרה לראשו כתרים. הוא נעשה הזמר הראשי של האופרה הגדולה של קייב, החליף את שמו בשם גוי מובהק, איליץ' נובוגרדוב, והתנהג בהתאם. כל מי שראה את הופעותיו בפני קהל המונים לא היה יכול לשער כי הזמר שנראה כמו גוי גמור, בין לפני ההופעה, בין בשעת ההופעה ובין לאחריה, נולד כיהודי בן למשפחה חסידית, לאחר ברכתו של רבי גדול. נראה היה כי מאיר'קה שכח לגמרי את עברו.

אבל הרבי הקדוש, רבי דוד'ל מטולנא לא שכח את הנשמה השבויה בין הקליפות. הנשמה שירדה לעולם על פי ברכתו נקלעה לכף הקלע וירדה לשפל המדרגה. אי אפשר לתת לה לרקוד עם מלאכי חבלה בכל שני וחמישי במרתפי המסבאות של קייב. להתהולל כאילו אין מחר, ואחרי כלות ימיו ושנותיו להיזרק לשאול תחתיה לנצח נצחים. בת מלך שבויה, יש לפדותה מן השבי.

קרא הרבי לאחר מחסידיו הנאמנים, אדם בעל חוסן נפשי יהודי מושרש, שלא יקרה לו מאום, אם יקפוץ לשעה קלה לביב של שופכין, כדי לחלץ משם מרגלית יקרה שנתלכלכה בכל מיני טינוף.

*

החסיד רב עזריאל דיינובסקי נסע לקייב כדי שיקופץ למצולות הים העמוק בפקודת רבו. את קייב לא הכיר. מעודו לא דרכה בה כף רגלו. כשהגיע לעיר ברכבת חיפש שעה ארוכה אחר אכסניה יהודית כשרה בה יוכל לאכול פת ותבשיל ללא חשש כשרות, והחל תר אחר מאיר'קה זליקמן. אלא שהשם היהודי גווע ומת ומתוך קברו עלה וטיפס גוי גמור ושמו איליץ' נובוגרדוב. התהלך עזריאל ברחובות ועקב אחר לוחות המודעות, עד שגילה מודעה מטעם האופרה הראשית של קייב, עם הבטחה לערב בלתי נשכח בליווי זמר הטנור הנודע איליץ' נובוגרדוב.

לבו של עזריאל אמר לו, שיש קשר בין הזמר איליץ' נובוגרדוב לבין מאיר'קה זליקמן. הוא הגיע לאופרה בערב ההופעה. קנה כרטיס והתיישב בפינה צדדית, משם יוכל לעקוב בשקט אחר הנעשה.

בהגיע השעה, עלה המסך הענקי. על רקע תפאורה ססגונית החלה כעין הצגת תיאטרון, כאשר קבוצת זמרים מספרת לקהל באמצעות שיר את סיפור ההצגה.

כל זאת היה רק הקדמה לתפקידו הראשי של זמר האופרה בעל קול הטנור האדיר איליץ' נובוגרדוב. כל העיניים נישאו אל הזמר הצעיר הלבוש חליפת ערב מלכותית ועניבת פרפר לבנה לצווארו, בשעה שהרים את קולו בשירה רמה בשפה זרה, והמנגינה מתגלגלת מפיו בצורה אמנותית מלוטשת ומקצועית.

רב עזריאל ישב בפינה האפלה ושפשף עיניים בתדהמה. תחילה חשב שטעה. הוא לא ראה שום קשר בין דמותו הנערית-ילדותית של מאיר'קה זליקמן בעת ההופעה שלו בליל שבת בטולנא, לבין הזמר הצעיר ששירתו האדירה כמעט מפילה את קירות הבנין.

אך ככל שעקב מן המארב אחר תנועותיו ופניו של הזמר הגוי, השתכנע יותר ויותר כי הרגשת הלב שלו, לא הכזיבה. הוא מאיר'קה הוא איליץ'. אלא שהילד בגר והיה לאיש צעיר. היה ברור לו למעלה מכל ספק כי אלו אותם פנים בגרסה מבוגרת.

הוא חיכה לו עד שהסתיימה ההצגה, יצא החוצה בזריזות וארב לו מסמטה קרובה עד שיצא החוצה, שעה ארוכה לאחר תום ההופעה.

נראה היה כי הזמר איליץ' שבוי במעמקי הקליפות הטמאות. מוקף היה מכל עבר בקבוצת צעירים מעריצים שהקיפה אותו כגדוד שומרי ראש. רב עזריאל כמעט התייאש מיצירת מגע עם הזמר. עד שלבסוף, קרוב לביתו של הזמר, חוילה מפוארת ומנקרת עיניים, נפרדו מאיליץ' כל מעריציו והוא נותר לבדו ועמד להיכנס לביתו.

זאת הייתה ההזדמנות של רב עזריאל.

הוא התקרב אל הצעיר בצעדים זריזים, עבר לידו וברך אותו בנועם "א גיטע נאכט". (לילה טוב).

הזמר הנערץ התחלחל כאילו הכישו נחש. "מי אתה?" שאל בזעם.

רב עזריאל הושיט לו יד, "קוראים לי עזריאל דיינובסקי. ראיתי אותך בטולנא כאשר שרת באותה שבת נפלאה את הקטע "הבן יקיר לי אפרים" והרבי ביקש ממך הדרך. הוי, כמה התמוגגנו למשמע שירתך הנפלאה. היה זה כאילו מלאך ירד מן השמים ושר הישר מגן העדן".

הוא נקט בשיטת הטיפול בהלם, והלם בצעיר באגרוף ברזל עטוף בכפפת משי.

כל בשרו של איליץ' נעשה חידודין חידודין. לרגע נדמה היה כאילו עמד לפצוח בשאגת כעס איומה, אולם פתאום התבהרו פניו החשוכות ומתוך האופל הציץ קלסתר פנים יהודי.

"שולעם עלייכם" אמר בהגייה חסידית והושיט יד לשלום. "תיכנס אתי לבית?"

רב עזריאל פקפק מעט, מה גם שלא ראה צורת מזוזה בפתח. אך האם לא במיוחד עבור רגע זה נשלח הנה? הוא נכנס לביתו של הזמר. תענוג שלא רבים מצעירי קייב זכו לו.

הם ישבו באותו לילה ושוחחו עד עלות השחר. פניו של הזמר איליץ' קרנו מנחת כאשר עזריאל ניסה לשחזר ללא הצלחה את התנועות הנשכחות של "הבן יקיר לי אפרים".

"אתה לא יודע כלום" פרץ בצחוק מתגלגל, "הנה, כך זה נשמע".

הוא עצם את עיניו לרגע. התרכז במאמץ מחשבתי לדלות את הניגון הנשכח מן הזכרון. השעין את ראשו אחורה ופצח בניגון בקול שקט שהלך והתגבר. "אם ילד שעשועים, מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד..."

"נפלא, ממש נפלא" התמוגג רב עזריאל. "זהו בדיוק השיר. אלא שאז שר אותו ילד פלא והיום שר אותו..."

"גוי גמור" שיסע אותו איליץ' בחיוך.

"לא אמרתי זאת" התגונן רב עזריאל.

"נכון, לא אמרתי" הסכים אותו הזמר בחיוך דקיק. "ואל תגידי לי שאתה לא חושב כך".

רב עזריאל שתק לרגע. "יש לך דרישת שלום מהרבי" אמר בהיסוס.

אישונו של איליץ' התלקחו באש יוקדת. "אתה רציני? הרבי שולח לי דרישת שלום? מה שלומו של הרבי, אני מתגעגע אליו".

"הרבי מרגיש טוב, תודה לקל, גם הוא מתגעגע אליך. הוא שואל מתי נראה אותך בטולנא?"

איליץ' נדהם. "הרבי רוצה שאבוא לטולנא? בשמחה". מיד התענונו פניו. "אבל זה לא בר ביצוע. אני קשור עם האופרה בחוזה ארוך טווח שאינו מאפשר לי להתרחק מקייב למעלה מכמה ימים. נראה, בהזדמנות".

"הרבי ישמח לקבל אותך בכל עת, הדלת פתוחה בפניך".

הם לחצו ידיים ונפרדו. אור כחלחל של בוקר עולה הקביל את פניו של רב עזריאל כשיצא הרחובה. הוא מיהר אל האכסניה שלו. מצדו יכול הוא לשוב לטולנא תיכף ומיד. הזרעים ששתל כאן הלילה עוד ינבטו. בעוד שנה, בעוד שנתיים, בעוד עשור.

*

הם נבטו כעבור ארבעה ימים.

מאותו רגע בו קיבל איליץ' את דרישת השלום מן הרבי. החל מתחולל סער בנפשו. הוא לא ידע רגע של מנוחה וביתו הגדול והמפואר הפך פתאום לכלוב מחניק.

כמה ימים ולילות טרופים עברו עליו מאז ביקר אצלו החסיד. מיום ליום חש זרות בכל העולם המקיף אותו. מה אני עושה פה בין הגויים? שאל את עצמו ללא הרף. "עלי לשוב לכור מחצבתי". הוא שקע במרה שחורה. מלנכוליה בלע"ז, וחיוך לא עלה על פניו.

לאחר ארבעה ימים שוב עמדה לעלות ההצגה על במת האופרה. הכרטיסים נמכרו עד האחרון והמונים נהרו לשמוע את שירתו הנדירה של זמר הטנור איליץ' נובוגרדוב.

האולם והיציע מלאים היו עד אפס מקום. אורחים מכובדים גדשו את הכיסאות המרופדים. ביניהם היו גם כמה משרי ממשלה שהתפנו לבוא, לאור ההמלצות הנלהבות, ולשמוע את הטנור בעל הקול הנדיר.

המסך עלה. שחקני המשנה שרו והובילו את ההצגה אל המערכה השניה, אל הופעת הסולו של הזמר.

הוא תפס את מקומו. התזמורת על חמישים נגניה החלה במנגינת הרקע. המנצח עמד מולו עם השרביט וקטע ה'ארייה' (שיר מורכב עם ליווי) עמד לפצוח מגרונו. המנצח נופף בשרביט והורה לו להתחיל לשיר.

אך מה זה מתחולל פה? את מקומו של המנצח תפס פתאום מישהו אחר, איש קדוש ונורא. הרי זה הרבי הקדוש בכבודו ובעצמו. רבי דוד'ל מטולנא.

"תשיר 'הבן יקיר לי אפרים' כמו אז באותה שבת" אמר לו הרבי בנעימות.

"בודאי שאשיר" לחש אל הרבי ודוק של דמעות על עיניו.

ובמקום לשיר את הקטע בעל הלשון הלועזית - פתח זמר האופרה הראשי את פיו בקול מתוק והחל לשיר את "הבן יקיר לי אפרים".

המנצח השתולל וסימן לו לחזור לתלם. התזמורת התבלבלה והשתתקה. קולו של מאיר'קה זליקמן התגבר כארי ונישא לגבהים בלתי מוכרים במילים "מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד". מסביבו התחוללה מהומת אלוקים. כל זמרי האופרה, על פי פקודה מגבוה, שרו במקומו את ה'ארייה' כדי להשתיקו, אך מאום לא עזר. קולו האדיר של מאיר'קה

עבר בעוצמתו את כולם. איש לא שמע את הזמרים האחרים. רק את מאיר'קה שר את "הבן יקיר לי אפרים" בהתלהבות עצומה ודבקות עילאית.

המסך הורד בזריזות. זמר הטנור הורד מן הבמה אחר כבוד. ההנהלה ניסתה ליישר את ההדורים, אך לאחר שיחה קצרה החליט מנהל האופרה כי בורג התרופף במוחו של הזמר. הוא השתגע.

החוזה ארוך הטווח נפרם כלא היה. מאיר'קה הודח ממשרתו כלאחר יד. דירת השרד הופקעה ממנו באותו יום, הוא נזרק אל הרחוב ככלב שוטה וברחובות קייב סחו הכל במזלו הרע של הזמר האגדי שאיבד בן לילה את שפיות דעתו ואת עולמו.

*

מאיר'קה לא איבד את שפיותו. נהפוך הוא. אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ומאיר'קה נחלץ זה עתה מזרועותיו של שיגעון בן שנים שליפף אותו בזרועות תמנון. כעת היה משוחרר וחופשי לנפשו באמת. הוא שב ליהדותו בריש גלי. השיל מעליו את העטיפה הנכרית עד אחרון סממניה. אלא שנותר עני ואביון, ללא פרוטה בכיס. הצטרף איפוא לחבורת ארחי פרחי, קבצנים יהודים נוודים והשתרך אתם מעיר לעיר ומעיירה לעיירה. כעת לא היה כלום בעולמו. יצא קרח מכאן ומכאן.

עד שהגיעה חבורת הקבצנים לטולנא...

נוהג היה רבי דוד'ל מטולנא, לשבת מדי שבת בשעת סעודה שלישית עם כל הקבצנים והאביונים. לשמח את לבם העגום מתלאות חייהם המרירים. מדי פעם כיבד אחד מהם לשיר משהו.

מאחד הספסלים התרומם קבצן לבוש קרעים. זקנו ושערותיו מגודלים פרא. "רבי, אני רוצה לשיר" קרא בקול ניחר. בהתרגשות עצורה. בצעדים כבדים החל מתקרב לעבר כסאו של הרבי.

הגבאים חשבו אותו לשוטה חסר דעה, ובלמו אותו באמצע הדרך. בקשו להשליכו אל מתחת לשולחן.

הרבי סימן להם לשחרר אותו. הוא היה נסער מאד. "יהודים, אל תגעו בו" צעק עליהם, "פנו דרך. האם אינכם מכירים אותו? הרי זה מאיר'קה שלנו. בנו של אשר זליקמן, הוא חוזר בתשובה. מאיר'קה רוצה תיקון. בואו נעזור לו לחזור אל עצמו. תנו לו לשיר". בקול רך ועדין פנה אל מאיר'קה הנרגש. "מה תרצה לשיר?"

הקבצן כחכח בגרונו בחשיבות. "הבן יקיר לי אפרים".

"בשמחה רבה" אמר הרבי, "כולי אוזן".

הקבצן היטה את ראשו אחורה והחל לשיר.

הכל עמדו כמכושפים. הקבצן המרוד שבגדייו מזוהמים ומטולאים שר כאחד מגדולי הזמרים והחזנים. בקול אדיר וחזק. והמנגינה המתוקה הזכירה לרבים מן החסידים את שירתו האלמותית של הילד מאיר'קה זליקמן בעת ששר כאן לפני שנים אחדות את מנגינת הימים הנוראים.

וכמו אז, בעת שהילד מאיר'קה שר את "הבן יקיר לי אפרים" בפעם הראשונה, והרבי לא גרע ממנו עין, גם עתה. מאיר'קה הקבצן שר ממעמקי לבו השבור והרבי לא הוריד ממנו את מבטו הבווער. כאשר סיים, ביקש הרבי "הדרך. תשיר עוד פעם" כמו אז... והוא שר שוב את המנגינה. אנשים עמדו והתייפחו בבכי חסר מעצורים. כמה עמוק ונורא היה הניגוד בין השירה הראשונה לשניה. אז היה זה ילד יהודי חניני. ילד-פלא שכל עתידו לפניו, וכעת נותרה גרוטאה עלובה. קבצן מרוד, חסר דעה, שעתידי מאחוריו.

במוצאי שבת אמר הרבי למקורביו דברים מפעמים. "נשמתו של מאיר זכתה להגיע אל תיקונה. אבל לגוף כבר לא תהיה תקומה".

חודשים אחדים התגורר מאיר'קה בבנין ההקדש של טולנא, יחד עם כל הקבצנים והאורחים. לילה אחד עצם את עיניו ונפטר במיתת נשיקה, כמו אביו בשעתו.

רבי דוד'ל מטולנא ליווה אותו למנוחתו האחרונה, ואמר עליו קדיש שנה תמימה.

ועוד שנים רבות סיפרו בחצר הקודש טולנא ובכל רחבי המדינה את סיפורו של ילד הפלא, שנסק עד לגבהי מרומים ומשם צנח והתרסק אלי תהום, וכיצד חילץ הרבי משאול תחתיות את נשמתו של "הבן יקיר לי אפרים". מנגינת הפלאים שהלחין כילד רך מתוך עומק לבו, מתוך תהום כאב יתמותו, כאשר כמה ונכסף לאהבת אב שאיננו, היא שעמדה לו ברבות הימים. "כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד"...

זרע שמשון

רבי שמשון חיים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתלי זיתים סביב
לשולחנכם, חמנים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טובי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זצ"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לטוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יהיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטובה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להשית, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכיי.

מלליצי יושר

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הורבמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מוקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

תקעו בחדש שופר בכנס ליום חגיגו. דרשו חז"ל (ר"ה ח:): שהכוונה לר"ה שזהו חג שבתחילת החודש שהלבנה מכוסה. ויש להקשות על פשט דברי הגמרא שר"ה הוא בעת שהלבנה מכוסה, הרי אדרבה בזמן שביהמ"ק היה קיים וקידשו את החדשים על פי הראיה, רק מתי ששני עדים ראו את הלבנה קבעו שיהיה ר"ה, וא"כ בודאי שאין ראוי לתת סימן ולומר שר"ה הוא חג שהלבנה מכוסה בו. ועוד קשה, דלמה כתוב 'בכנס ליום חגנו', דהיה צריך לומר 'בכנס ליום חגנו'. ויש לבאר על פי מה שמובא בזוהר (פ' בשלח מד.) עה"פ במעשה של השונמית (מלכים ב' ד:א): 'ויהי היום' שהכוונה ליום ר"ה. וגם הפסוק (איוב א:ו): 'ויהי היום' שנכתב לגבי איוב, מובא בזוהר (פרשת בא לב:), שג"כ היה בר"ה. וצריך להבין למה הפסוק קורא לר"ה בלשון 'ויהי היום' סתם. ויש לבאר על פי מה שמובא במדרש (ב"ר יא:ב) שבימים השישי של בריאת העולם לא היה לילה אחרי, אלא היום נמשך עד הבוקר של שבת, ולכן לא כתוב 'ויהי ערב ויהי בוקר יום השביעי', לפי שאכן לא נעשה ערב. וידוע (זוהר אמור ק:): שאותו יום השישי יום בריאת אדם הראשון, היה זה יום ר"ה, ומכיוון שבעת בריאת העולם היה ר"ה יום ארוך שלא נעשה לילה, לכן כל מקום שכתוב 'ויהי היום' הכוונה ליום של ר"ה, שהיה יום ארוך בעת בריאת העולם. ובודאי שבאותו לילה הלבנה כסתה את עצמה, שהרי אם יש את אור החמה, אין צורך לאור הלבנה. וידוע שהיום מרמז למדת החסד, והלילה מרמז למדת הדין. ואכן לכך האריך הקב"ה בר"ה את היום, להראות לנו שרוצה לבטל את מדת הדין וללדן את העולם במדת הרחמים. ולכן גם כן צוה עלינו לתקוע בשופר ביום ר"ה כדי לעורר את הרחמים ולבטל את הדין. ומעתה כך מתבאר הפסוק, 'תקעו בחודש שופר' - שנגטינו לתקוע בשופר בכדי לעורר את מדת הרחמים, וכדי שלא נאמר מה תועיל לנו התקיעה בשופר, שהרי בשנים שאחרי בריאת העולם הלבנה אינה מתכסית בר"ה, אלא יש בה לילה ויש למדת הדין שליטה. על כך אומר לנו הקב"ה שלא נמנע מלעורר את מדת הרחמים בשופר, שהרי 'בכנס ליום

כדי שלא יבטל בעצמו מן העולם, הרי 'שקטה', שיודעת שהקב"ה עושה כן כדי לגלגל זכות על ישראל, כאשר אפילו הקטיגור נעשה סניגור. והוא שנאמר 'ב'קום למשפט אלהים', מה שהקב"ה קם למשפט, הרי זה כדי 'להושיע כל ענוי ארץ סלה', וכאמור שעצם מה שהקב"ה בא לדין את עמו במידת הדין, נעשה בסיבה עמוקה לגלגל עליהם רחמים.

וכן יש לבאר הפסוקים 'חילו מפניו כל הארץ, אמרו בגוים ה' מלך, אף תכון תבל כל תמוט, דין עמים במישרים', דקאי על יום הדין, שזהו זמן ש'חילו מפניו כל הארץ' שמא לא יצאו זכאים בדין, אך חסדי ה' הוא שבעת ש'אמרו בגוים ה' מלך' - ביום שבו מתנשאת מלכותו ויושב על כסאו לדין עמים, הרי הוא נוהג במידת 'אף', והיא מידת הדין, וכיון שרואה כן השטן, מיד מתבלבל והופך מידתו, ותחת ללמד קטגוריה מלמד זכות, כדי שלא יתבטל העולם, ונמצא שמידת 'אף' בה נוהג הקב"ה, היא עצה מחוכמת כדי ש'תכון תבל כל תמוט', וכדי ש'דין עמו במישרים', שיוכל לנהוג עמהם לפנים משורת הדין. (קומץ המנחה דרוש לערב ר"ה).

לע"נ הג"ר שמעון גיטעלעס ב"ר זלקא זצ"ל יא"צ ד' תשרי

כל לנאותו אינו חוצץ גבי שופר, וגדר הידור בלולב. (המשך מגילתיו הקודם). הנה מצינו ב' סוגי מצוות המתקיימות ע"י כלים המשמשים למצוה: (א) מצוה שעיקרה הוא ליחד חפץ למצוה, ולקיים בו אותה. (ב) מצוה שעיקרה הוא מעשה מסוים ולא החפץ עמו היא מתקיימת, אלא שצריך חפץ מסוים כדי לקיימה. ובפשוטות הידור מצוה שייך רק במצוה שעיקרה ליחד חפץ לצרכה, שהיות וכל החפץ צריך לחול שם של מצוה, לכן איכא מצוה להדר החפץ. אבל במקום שאין צריך ליחד חפץ למצוה, ורק המעשה הוא המצוה, כגון מצוות כיסוי דם דאין העפר חפץ של מצוה (ע' עמק ברכה עניני לולב סימן ז'), אינו מעלה ומוריד אם מהדר החפץ שבו מתקיימת המצוה, שהרי עיקר המצוה היא המעשה ולא החפץ.

אבל האבנ"ז מחדש דשייך הידור מצוה גם בלי חפצא של מצוה, דיש שני סוגי הידור מצוה: (א) הידור בחפצא של המצוה, כגון לולב נאה וטלית נאה וכדומה. (ב) הידור במעשה המצוה, ולא בחפצא של המצוה. וז"ל: כמו שאמרו (פסחים צט: ע"ש ברשב"ם) דמצוה לאכול מצה לתיאבון משום הידור מצוה, כיון דאכילה הוא רק כשנהנה [הנאת גרונו להלכה, והנאת מעיו לריש לקיש ע' חולין קג:], לכן חשיב הידור מצוה כשנהנה יותר, עכ"ל. פ"י, דזה הידור במעשה אכילת מצה.

ולפ"ז כתב האבנ"ז, דזה החילוק בין שופר ולולב, דבשופר אין שום הידור במעשה ובקיום המצוה כשמצפהו זהב, דההידור הוא רק הנוי החיצוני של השופר, וזה

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

ארייברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכן דורות ישרים:

- א ת"ח וירש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טארן פאר אייער יעושה פרייוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לעבעדיגע צייט, אלעס ווערט געטון מיט גרויס איבערגעבענקייט, מיט כוונה, במחיות, אויף האט עס די ריכטיגע כח.
- מ'שרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אויף ווי אלע שטיות, די שטיין בלייבט אין דעם אויפונג פאר 2 וואכן.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט איין וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקטן, שהוא עת רצון להחלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און תחלה, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מ'רשמת משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג און אויף ווערט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפגעבען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מ'זאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויך דעם מקבלידען אופן פון מכן דורות ישרים ווערט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק אויפן ארץ: יצחק הלל (-אבנידען אין הארץ צו אירשקייט), שיהיבן לבן לשמים לטובת (-ס'רשט די גאנצע מענטש, וזאגן מלכים -וועט עת וואונדער), מ'קען עס געבען פון מעשה.

פאר פרטים רופט-עקסט מכן דורות ישרים

917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

חדש מבית מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - על ענייני מילה

ליתר פרטים, וכן לקבלת גיליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

חגנו', והיינו שביום ר"ה בעת בריאת העולם כיסיתי את הלבנה, שיום החג התארך גם בלילה שאחריו שנשאר יום, ולכן דקדק לומר 'ליום חגנו' לרמוז על ענין זה שנתכסה אותו הלילה ונעשה יום, ומאריכות היום בבריאת העולם אנחנו למדים שהקב"ה רוצה לדון את העולם במידת הרחמים, וא"כ גם בזמנינו היום אף שיש לילה בר"ה, אפשר לעורר את מדת הרחמים ע"י תקיעת שופר. (זרע שמשון וילך אות ח').

לע"נ הג"ר נחום ב"ר יוסף הסופר מטאחוב זצ"ל יא"צ א' אייר

משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה (תהלים ע"ו). מעשה במלך המושל על מדינות רבות, וצויה על כל מדינה ומדינה להעלות לו מכס ומס מכל אשר ימכרו ויטחרו בה, כדי לפקח שהמדינות הללו אכן עומדות בחובן, מיהה המלך ממונה מיוחד שתפקידו לדווח לו על כל העלמות מס, ושכרו נקבע לו לקבל חלק מכל העלמות מס שיתפוס, כיון שכן הרי דבר יום ביומו היה הממונה תר ומחפש אחר העלמות מסים, כדי לדווח עליהן למלך, ולקבל את חלקו. באחד הימים רבו העלמות המס באחת המדינות באופן רב ועצום, עד שהמלך ציוה לערוך משפט מיוחד למדינה זו לראות מה לעשות עמה ועם יושביה הנוהגים כן, כאשר היתה סברה להכריע את משפטה ולקבוע כי היא תחרב, וכל יושביה יגורשו, וכל רכושם יוחרם, אלא שמשעה ששמע הממונה על המכס באותה מדינה את פסק הדין העתידי, החל חושש לעורר, כי הבין כי אם כך אכן יגזרו עליה, הרי שאף הוא יינזק ביותר, שהרי אם תחרב המדינה, תאבד משרתו, שכן שוב לא יהא לו על מי לדווח שמעלימי מס המה. וכך נמצא כי דוקא הוא שאמור היה להיות הקטיגור הראשי במשפט, הוא שיצא ללמד סניגוריה על בני אותה מדינה שיושביה מעלימים כה הרבה מיסים. והנמשל: הקב"ה ברא את עולמו וצויה על יושביו לעובדו ולקיים מצוותיו חוקיו ותורותיו, כן מינה את השטן שתפקידו לקטרג ולגלות כל עבירה שהיא, והוא עצמו כידוע מקבל חיות וכח מהעבירות. והנה בא יום הדין ר"ה והקב"ה מתיישב על כסא דין, אך כשבא השטן לקטרג, נאחז לפתע חיל ורעדה, כי אם יגזר דינים של עם ה' לרעה ויחליט הקב"ה להחרוב את עולמו, הלא אז תיפסק אף חיותו שלו, שכן אם לא יהיה עולם, לא יהיו מי שיעברו בו עבירות, מהן מקבל חיותו, וכך נמצא שהשטן עצמו תחת לקטרג, מלמד סניגוריה, ומשעה שהקטיגור עצמו נעשה סניגור, הרי הקב"ה עובר מכסא דין לכסא רחמים, ומזכה עמו בדין.

והוא שאמר הפסוק כאשר 'משמים השמעת דין', אזי בתחילה 'ארץ יראה', שלא יוכל העולם להתקיים, אך אח"כ כאשר מעלה על דעתה, כי א"כ הרי השטן עצמו הוא שיבוא ללמד זכות על ישראל

הגליון בארץ ישראל נתנדב ע"י הרב חיים מאיר בן עלקא שליט"א זכות הצדיקים מליצי יושר יעמוד לו ולמשפחתו ולכל יו"ח להתברך בכל מילי דמיטב

הגדרות חזון יחזקאל

על התורה ומועדים עם ביאורים הארות והערות

לע"נ הרה"ק ר' שמואל אברהם ב"ר אליעזר חיים רבינוביץ זצ"ל אדמו"ר ממעוזבזא"צ ד' תשרי ר"ה יום הדין. ביאורי הטעם שאמרו (פ"ב עדיות מ"י) משפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, כי ניצחון היצר הוא ב"ב חודש, כי היצר הוא הטבע שבו נולד, כמו שנאמר 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', וכפי התחלפות העתים בעולם קור וחום קיץ וחורף, כך הוא התחלפות הטבע באדם, כידוע לחכמי הטבע, כי כל שינוי אור בעולם, מוליד שינוי טבע באדם, הניזון מן האור החום, יוליד חמימות, אשר היא תולדות הרבה מידות רעות בטבע כידוע. והקור קרירות, וכן כל שינוי אור. ובשנה תמימה, אז עובר עליו כל מיני השינויים שהם במציאות, וכאשר המה לא שינויה ממצבו, אז הוא הניצחון. וכמו שאמרו הקדמונים בטעם טריפה אינה חיה י"ב חודש, לפי שבי"ב חודש יעבור כל מיני עניינים שונים באוריהם וטבעיהם, ואם בכל זה תתקיים, הוא לאות כי בריאה היא, ולא הוליד החסרון שיש בה המשכת חסרון בכל גופה וכן חיותה. וכן הנפש מתבררת כאשר חיה י"ב חודש, אז הוא סימן על בריאותה שכבר ניצח כח חיותו את כח המחסיר החיות, שאין לו מקום להתפשט להעדיף החיים. ולכן בכל ר"ה הוא יום הדין לבאי עולם, כי כל שנה הוא היקף שלם מזמן הראוי לניצחון היצר, וכל באי עולם עוברים כבני מרון לראות אם השלימו חוקם בהיקף הזה. (שיחת מלאכי השרת פ"א).

מלוטט מתוך גליונות

"מליצי יושר"

שיוצא לאור עולם מדי שבוע בשבוע

הג"ר שלום אייזן זצ"ל
בעת הספדו בשעת הלילה
של מרן בעל החזון
יחזקאל, הכריז:
"נצטוו מות רבינו
לפרסם שהבטיח שימליץ
טוב למי שילמד בספריו,
וכן למי שיפיץ את חידושי
תורתו"

(רבות אפרים אר"ח ח"ב עמ'
רמ"ח)

אפשר להשיג הספר בחנויות
הספרים המובחרות
הפצה ראשית: גרינפלד
718.633.5103

ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com 732.510.0560

שייך רק כאשר נראה את הנוי הזה, ובשעה שהשופר בפיו שאינו נראה ואין כאן נוי כלל וחוצץ. אבל הנוי באגד אינו האגד גופא, וגם לא מה שנראית המינים מחוברים יחדיו, אלא הנוי הוא מעשה הלקיחה - לאגוד את המינים ולחברם יחד ולעשותם כדבר אחד, וזה שפיר נעשה גם כשהאגד מכוסה תוך ידו, דכיון דאין הנוי משום המראה, לכן ליכא חילוק אם נראית או לא. וז"ל: אך באמת ענין ואנוהו דלולב אינו משום נוי במראה כלל וכו', אך הענין דבירושלמי (סוכה פ"ג ה"ז): אילו נאמר "וכפת", [עם ו'] היה צריך לאחוז האתרוג והלולב ביד אחד, ע"ש. ממילא לולב ומינוי כיון דכתיב ויין ביניהם, צריך לאחוז הג' מינים לכתחילה ביד אחד שיהיה לאגדן שיהיה לקיחה אחת לגמרי חובה לאגדן שיהיה לקיחה אחת לגמרי וכו', דכיון דמצוה לכתחילה לקיחה אחת ביד אחד, הוי הידור מצוה אם הם אחד יותר, עכ"ל. והוסיף, דבזה מובן מה שכתב רש"י דיש חיוב לאגד המינים בקשר גמור משום ואנוהו, דהיינו מטעם הנ"ל דרך בקשר גמור חשיב אחד לגמרי, דבקשר שאינו גמור חשיב דנטול ג' מינים ביד אחת, אבל בקשר גמור חשיב ג' מינים כמין אחת. וז"ל: תדע דענין ואנוהו דלולב אינו משום נוי במראה כלל, דהא רש"י כתב דחובה לאגדו בקשר גמור משום ואנוהו, ומה נוי יש בקשר יותר מבעניבה או כאגודה של ירק וכו'. אך הענין דכיון דמצוה לכתחילה לקיחה אחת ביד אחד, הוי הידור מצוה אם הם אחד יותר, ועל כן סבירא ליה לרש"י וסייעתו דלא הוי אחד לגמרי רק ע"י קשר גמור, והכין בריא דהא מילתא, עכ"ל. וכן כתב האבני נזר בסימן תצ"ב, וז"ל: מוזין ילפינן שיקחם ביד אחד והאתרוג ביד אחרת, מדלא כתיב וא"ו בין אתרוג ללולב, ש"מ האתרוג לקיחה בפני עצמו ביד זה, והלולב לקיחה בפני עצמו ביד זה. וכיון שהג' מינים שבלולב צריכין לקיחה אחת ביד אחד, שוב משום 'ואנוהו' בעינן אגד שיהא אחד לגמרי. וזה (שאמרו דף לד): יכול יהא אתרוג עמהם באגודה לכתחילה משום ואנוהו, אמר לו והלא לא נאמר אלא 'כפות', משמע אפי' ביד אחרת, ושוב לא שייך 'ואנוהו'. ועל כן בעינן אגד מעליא אף שאין נאה יותר בשני קשרים זה על גבי זה, אלא דזה נוי מצוות לקיחה אחת שיהא אחד לגמרי, וכמו נטילת ציצין שאין מעכבין את המילה דחשוב הידור מצוה, עכ"ל. (המשך בשבוע הבא).

מכון מליצי יושר

הגדרות אבני נזר - מהדורת לאנדא

על פרשיות התורה ומועדים
עם ביאורים הארות והערות

אפשר להשיג הספר בחנויות הספרים המובחרות
ליתר פרטים, וכן לקבלת גליון "מליצי יושר" בכל שבוע:
gilyonmy@gmail.com

הופיע ויצא לאור

"הגיד אדמו"ר
זצוקלה"ה קודם
פטירתו שאם ילמדו
בספרים שלו, יהיה
למנו ולעור גם אחר
פטירתו ממש כמו
בחיים"
(ארץ צבי עה"ת עמ' רמ"ב)

מלוטט מתוך גליונות
"מליצי יושר"
שיוצא לאור עולם
מדי שבוע בשבוע

ואין להקשות דאם ליכא הידור בגוף האגד, דלמה היו אנשי ירושלים אוגדין הלולב בגימנויות של זהב, הרי זה לא שייך למעשה הלקיחה אלא לפיו המצוה. ד"ל דהא"נ דואי שמלבד ההידור לאגוד משום לקיחה, יש עוד מצוה להדר המצוה מבחוץ משום חיוב מצוה, וכמו 'עייטור בכורים' (נ"ע בכורים פ"ג מ"ג ו"ח מ"ח) שהיו נותנים על הסל של ביכורים פירות נאים אחרים שאינם בכורים להידור מצוה. וכן העשירים היו מביאים את הביכורים בקלות של כסף ושל זהב משום כבוד בית אלהינו ומשרתיו, והשור של שלמים שהיה הולך עם הביכורים, היו קרניו מצופות זהב. דכל זה אינו הידור בגוף המצוה. (סוכה לג:). וכן דעת הראב"ד בתמים דעים, ורא"ב בספר יראים (סימן תכ"ב, דף רמג).

א והנה תנן (סוכה לו:): דר' מאיר אומר דאפשר לאגוד הלולב אפי' בחוט ובמישחה. והעיר הכפות תמרים שם, דכיון שעיקר חידושו של ר' מאיר הוא שאין צריך לאגוד דוקא במינו כשיטת ר' יהודה, היה לו לומר בלשון 'אפי' שלא במינו'. ותיקן, וז"ל: דאגב אורחיה אתא לאשמעינן ר"מ דאע"ג דמצוה לאגוד משום 'זה אלי ואנוהו', לא נימא דכיון דהאגד הוא משום נוי, יהא אסור לאגדו במשיחה שאינו חשוב, קמ"ל, עכ"ל. וטעמא דמילתא דאין צריך חוט חשוב, מובן לפי האבני נזר דההידור שבאגד אינו בלולב גופא, אלא הידור הוא במעשה הלקיחה שיהיו המינים באיחוד יותר, ולצורך זה אין חילוק ואינו משנה באיזה אגד הוא אוגד אותם.

אפשר למסור נדבות להוצאות הגליון בקנה"ה להרה"ג ר' יאיר כהן שליט"א 438-875-5478
אימיעל 2792034@gmail.com

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז":ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחיד סגולה מקיימים אותה, וקל מאוד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצוות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לחנת דקדושה מכל י"ח

תולדות בעל החזון יחזקאל זי"ע

לאורך כל שנות עבודתו הרבנות, הריץ מאות תשובות על שאלות שהופנו אליו מכל רחבי תבל. מקום מרכזי בהנהגתו הרבנות תפסו שיעוריו עם בעלי הבתים, היה אומר כי הקב"ה הוא המלמד תורה לעמו ישראל בבחינת 'מלמד', מרן זצ"ל לא התנער מחובתו זו, ומלא אותה במסיו"נ ובהקדמה. בבואו ללונדון דאז שהיתה מדבר שממה במובן של לימוד התורה, דאג בראש ובראשונה להרחיב את חוג לומדי התורה, גם אתור מקום לקיום שיעורים לא היה דבר של מה בכך, וכששמע על בית כנסת שמתפללים כבר הדירו רגליהם ממנו, ביקש מן הגבאי למסור לו את מפתחות בית הכנסת ולדאוג שהמקום יהיה מואר בשעות שבהן התעתד לומר את שיעורו, הגבאי נסה להניאו מן הרעיון וטען 'מי בכלל יבוא', על כך השיבו מרן: 'לזאת כבר לא בקשתי ממך לדאוג'.

השיעור באותו בית כנסת התקיים בתחילתו עם שני בעלי בתים, אך מרן זצ"ל לא אמר נואש, לא ראה במיעוט שומעיו משום פחיתות כבוד, והמשיך במתן שיעוריו בדביקות, ציבור הלומדים הלך וגדל וסופו בהגיע למאות תלמידים שהתקבצו ובאו מקרוב ומרחוק כדי להתבשר מתורתו של רבם.

לא קלה היתה משימתו, לא די היה לו בהסברתו הבהירה וביכולתו הנדירה לומר דברים השונים לכל נפש, לא אחת חזר וטען כי שיעור לבע"ב מצריך יותר מאמץ ויותר הכנה מאשר שיעור לבני תורה, ואם על שיעור בישיבה יש צורך לחזור שמונה פעמים, הרי שעל שיעור לבע"ב יש צורך לחזור יותר פעמים.

מה עוד שבמיוחד באנגליה היו רבים משומעי לקחו אנשים שאינם בני תורה, וכל מלה בלתי שקולה היתה הרת משמעות לגבם. לא פעם עמד בתפילה וביקש מן החונן לאדם דעת לסייע לו למצוא את דרך ההסברה שתכנס בלבם של משתתפי שיעוריו, מרן זצ"ל לא נמנע מללמד גם משניות וחומש.

וסיפר שבשיעור חומש שלמד לבעלי בתים הגיע פעם לסדר 'כי תצא', והתקשה למצוא דרך נאותה להסביר את פרשת יפת תואר באופן שלא יעורר תמיהות ובקורת מסולפת, שעות ספורות לפני השיעור לא נחה עדיין דעתו ונפשו לא ידעה מרגוע, בצד לו שפך שיחו לפני בוראו, וביקש מאתו לחון אותו בעצה טובה ולהנחותו הדרך להסברת הפרשה, אז עלה רעיון בליבו ובבואו לשיעור תפתח אמר: לפנינו פרשה המחייבת אותנו בכל התורה כולה, פרשה זו מלמדת שבמקום שהתורה ירדה לסוף דעתו של אדם ואמרה שאין בכוחו לעמוד בנסיון, היא התירה לו את האיסור, ואולם מכאן אנו למדים שבמקום שהתורה לא התירה את האיסור, אות הוא שיש בכח אנוש לעמוד בנסיון בלי ספק.

מליץ יושר מול מגיד פשע

אם לא עכשיו אימת?

עכשיו הזמן לגמור המקח עם צדיקים מליצי

יושר

'מקח בלייבט מקח'

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, צדקת הצדיק - לובלין, ילקוט סופר - פאקש, לב העברי - הר הזיתים, ר' יוסף ענגיל - ויען, בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

השי"ת קבע בתורתו להיות מקבל שבבים, ולכן הוצרכו שני קולות לפניה ולאחריה בתקיעה של שמחה, לעורר שמחת השי"ת לקראת בניו במדת חסדו ומדת רחמיו לשמוע בקול תורת חסד שלהם, ובקול תפילה דרחמי ניגונו, שעיד"ז הם קרויים 'בניו', וזה בטבע הבריאה להיות האב מרחם על בנו ומקבלו בתשובה.

ולהיות עיקר התשובה היא עזיבת החטא אלהבא, כמו שכתב הרמב"ם (תשובה פ"ב ה"ב) שיעיד עליו הבוחן לבות שלא ישוב לכסלו. ובעונותינו הכתוב צווח (הושע ו':ד) 'מה אעשה לך וגו' וחסדנו כענן בוקר', וכל פושעי ישראל מלאים חרטה, אבל הוא רק לשעה. וכן קול שופר דר"ה מעורר לשעה, ואינו דומה לשופר גדול דלעתיד לבוא שעל ידו יתעקר היצה"ר לגמרי עד שיבואו האובדים וגו', כי יהיה התעוררות כל כך קבוע וקיימת ולא חרטת שעה וכו'. משא"כ בכל ר"ה הוא התעוררות לפי שעה בתשובה שלימה מעין שופר גדול דלעתיד, אבל אינו עדיין כיתד התקועה במקום נאמן. (רס"סי לילה אות ל"ו).

לע"נ הג"ר אברהם אריה ריוון ב"ר נחמן צבי זצ"ל אבד"ק פאלטיצ'אן יא"צ ב' תשרי דרוש לתקיעת שופר. הנה תכלית מצות שופר הוא לעורר לתשובה, והכי איתא במדרש תנחומא (פ' וירא): אמר אברהם אבינו להקב"ה: כשם שהיה בלבי מה

להשיבך ולומר לך אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, עכשיו אתה אומר לי העלהו שם לעולה, וכבשתי את יצרי ולא השבתני, כך כשהיו בניו של יצחק חוטאים ונכנסין לצרה תהא נזכר להן עקדתו של יצחק, ותחשב כאילו אפרו צבור על גבי המזבח ותסלח להן ותפדם מצרתן. אמר לו הקב"ה: אתה אמרת

את שלך, ואומר אני את שלי, עתידין בניו של יצחק לחטוא לפני ואני דן אותם בר"ה, אלא אם מבקשין שאחפש להן זכות ואזכור להן עקידת יצחק, יהיו תוקעין לפני בשופר של זה. אמר לו ומה הוא השופר, אמר לו הקב"ה חזור לאחורייך, מיד וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו, ע"כ. ויש בזה רמז מוסר לכל אדם, שאתמול עמד בתקפו ובגבורתו ובעשירות, והיום אבד

הכל, כמו האיל שיש לו גבורה ועם קרניו מנגח ימה וצפונה, אבל אם נאחז בסבך בקרניו, אז לא יוכל להיפרד ממש, ובקל אפשר לתפוסו, וזהו 'חזור לאחורייך', שיתבונן בחלישת וחסרון האדם המורכב שהוא כמו איל שנאחז בסבך בקרניו.

ואאמו"ר הגה"ק ז"ל פירש, כי עיקר נסיון העקידה לא היה מה שנוגע אהבת אב לבו, כי זה היה דבר נקל לאברהם למסור נפשו ונפש בנו, אבל הנסיון היה שהוא היה הראשון שהכיר בוראינו ית"ש ופירסם אמונתו, וידע שלא לעולם יחיה, רק בנו יצחק יפרסם אחדות ה', ויגמור הדבר אשר הוא מסר נפשו עליו, ועל כן כאשר נצטוו שישחוט בן צדיק שלו, ולא ישמעאל שאינו הולך בדרכו, היה יכול לשאול אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, ולא בישמעאל, א"כ אם אשחוט את יצחק, מי יעמוד תחתי בעבודתי לפרסם את שם ה', ועל כן אחר 'ויטע אשל', ד'אשל' ר"ת א'כילה ש'תיה 'לינה, שעיד"ז היה יכול לפרסם שם ה', אחר זאת שהשתדל בכל כחו לפרסם אחדות ה', ניסה ה' את אברהם ואמר לו 'קח נא את בנך את יחידך את יצחק', שאין לך בן אחר, וזאת היה נסיון גדול, ועל כן הוי זכות גדול תמיד להזכיר את מעשה העקידה.

ואם בכל שנה אנו מורידין דמעות בשעה זו שהיא קודש, ומבקשים ש'ה' יתפך את הדין לרחמים ויומתקו הדינים, מכל שכן בשנה זו שיש לשופר תכלית אחר ג"כ, דכתיב בפרשת בהעלותך 'וכי תבואו מלחמה בארצכם והרעותם בחוצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם וגו', וביום שמחתכם וגו' ותקעתם בחוצרות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם', הכוונה, דבשעת השקט ושלוש שמחה בעולם, די לתקוע סתם לעורר רחמים. אבל כי תבואו מלחמה בארצכם, לא די בתקיעה, אלא 'והרעותם בחוצרות' לעשות תרועה המורה שבירה לשבר לב ישראל, כמו שכתוב 'תרועם בשבט ברזל'.

לזכות והצלחה ש.ב.ש.ה.

ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם. איתא (סנהדרין פ"ט): אמר הקב"ה לאברהם, בבקשה ממך עמוד לי בנסיון זה, שלא יאמרו הראשונים אין בהם ממש. וצ"ב, אם אשר אין עומד בנסיון עקדה, סלק"ד

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב זי"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון). נתפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

בעצמו ושומע מפי אחרים. וכיון שהרמב"ם הצריך כוונת השומע, הרי משמע לכאורה שדעתו שכל המצות צריכות כוונה, עכ"ל.

ותירץ החזון יחזקאל, דה"ג דמצות אין צריכות כוונה, אבל בתקיעת שופר בעינן כוונת שומע ומשמיע, כי תקיעת שופר כלול משני חלקים: (א) קיום המצוה, וזה שמיעת קול שופר. (ב) מעשה המצוה, וזה התקיעה. ואי אפשר שיהיה לו הקיום מצוה של שמיעת קול שופר, בלי המעשה מצוה של תקיעה, ולהכי בעינן כוונת התקוע להוציא השומע, כיון שהשומע אינו יוצא בלי מעשה תקיעה של התקוע. וז"ל: אבל באמת יש לחלק ולומר, דכי דייקנן שם בסוגיא דאי בעינן כוונת השומע לצאת, הרי כל המצות צריכות כוונה אפילו בעושה בעצמו, היינו דוקא לפי דעת האי תנא דברייטא שסובר שלא בעינן כוונת המשמיע להוציא את השומע. אבל הרמב"ם שסובר שבעינן גם כוונת המשמיע להוציא את השומע, ובלא הכי לא יצא, אז דוקא בכי האי גוונא בעינן כוונת השומע לצאת, אבל היכא שהוא עושה בעצמו, אז מצות אינן צריכות כוונה.

דבר"ה (דף כט.) מסקינן דנחלקו תנאי אי בעינן כוונת המשמיע להוציא את השומע, או לא בעינן כוונת המשמיע להוציא את השומע, ומסתברא לומר שבהכי פליגי, מי שלא בעי כוונת משמיע להוציא את השומע, היינו האי תנא דברייטא דמותבין מיניה לרבא, לדידיה עיקר מעשה המצוה בשופר היא 'שמיעת' קול השופר, והשומע שומע לעצמו, והוא עושה כל מעשה המצוה בעצמו, ולכן לא בעי כוונת השמיעה להוציא. וכיון שכל מעשה המצוה היינו דשמיעה הוא עושה בעצמו, אז אי בעינן כוונת השומע לצאת, משמע שבעלמא נמי מצות צריכות כוונה, שאין חלוק בין מעשה המצוה היינו השמיעה שהוא עושה או מעשה אחר. ולכן נאמר שם בסוגיא 'בשלמא נתכון משמיע ולא נתכון שומע כסבור חמור בעלמא הוא', דאי נימא שלא נתכון שומע לצאת, אז היה מוכח שמצות צריכות כוונה. אבל מאן דאמר עד שיתכון המשמיע להוציא את השומע לא יצא, סובר שזולת מעשה השמיעה שהשומע עושה בעצמו, בעינן שתהיה לו גם שייכות בעצם 'מעשה התקיעה', וכל זמן שאין המשמיע מכוון להוציא בתקיעתו, אין להשומע שום שייכות בעצם מעשה התקיעה שחברו עושה ולא הוא, וממילא מעכבת נמי גם כוונת השומע לצאת. שאפילו מי שסובר מצות אינן צריכות כוונה, היינו דוקא במעשה המצוה שהוא עושה בעצמו, אבל היכא שבעינן שתהיה לו שייכות במעשה מצוה שאחר עושה להוציא, אין ליחס אליו המעשה שאחר עושה ולא הוא כל זמן שהוא בעצמו אינו מכוון לצאת בהכי. וכיון שהרמב"ם נקיט לדינא שבעינן כוונת המשמיע להוציא את השומע, בעי נמי כוונת השומע לצאת, אף כי בעלמא היכא שהוא בעצמו עושה כל מעשה המצוה, מצות אינן צריכות כוונה וכמו שנתבאר.

לזכות מ.ב.ה. להצלחה בכל מעשי ידיו, ושמירה עליונה

כחה של תשובה. הנה הצדיקים זוכים לעלות למדרגות גדולות מאד ברוח הקודש להסתכל מתחילת העולם ועד סופו, וזהו אם האדם מתגבר על יצרו ומכניעו, וכיון שעבר רוב שנותיו בלי עבירה, אז הקב"ה עוזרו שלא יכשל ח"ו. אמנם אם האדם כן נכשל ח"ו בעבירות, ועבר על מצות התורה, אז הוא ג"כ לא אבוד, כיון שהקב"ה פותח שערי תשובה, וכל אחד ואחד יכול ליכנס בשער התשובה אפילו אם כבר בשאול תחתית מלא בעבירות ותאוות עוה"ז, יש בכוחו לחזור בתשובה והקב"ה יקבלו, אם יחזור בתשובה שלמה, ובמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, וא"כ תשובה היא גדולה מאד.

אבל אם האדם הוא כבר בדמות בהמה ממש, ואין לו בינה ושכל ודעת להרהר ולחזור בתשובה, אז יהיה צריך לסבול הרבה יסורים וכל מיני גלגולים אפילו למעלה מאלף שנים, ואחרי זה אם יזכה, אז הוא יכנס לגיהנם. ודע שבשער הגלגולים מהאר"י הק' אשר גילה לו אליהו הנביא זכור לטוב מבאר בהקדמה דברים העומדים ברומ של עולם מה שנעשה מהאדם אחרי פטירתו, ומבואר שם, כי הנה אחר פטירת האדם נפרעים ממנו על חטאתיו קודם שיכניסוהו בגיהנם בהרבה מציאות של עונש, וכולם נקראים 'גלגולים', רוצה לומר כי יתגלגל אדם בדומם, או במדבר וכו' לקבל עונשו, והטעם הוא כי אינו יכול לקבל עונשו עד שיהיה מוגשם בגוף ונפש, ואז בהתגלגלו שם, סובל ומרגיש הצער ההוא, וע"י כך מתכפרים עונותיו. ודע כי הגלגולים האלו אין זמן קצוב, כי לפעמים ילכו בגלגולים ההם עשרים שנה או מאה או אלף, והכל תלוי כפי ערך העוונות שעשה בתחילה בעוה"ז.

ונביא קצת סדר גלגולים, דע כי המדבר לשה"ר וכיוצא בו מתגלגל באבן דומם. המאכיל ובלות לישראל מתגלגל בעלה האילן והוא הצומח, ואז ענשו הוא שהרוע

גוכן ביאר הגר"ח (אגרות הגר"ד עמוד ל"ג). וראה הגדרות אבני נזר (ר"ה, בד"ה 'מצות שופר השמיעה או התקיעה').

מכה בעלה ההיא ומחזירתו מכאן ולכאן ואין לו מנוחה, וכשנשלם זמן הקצוב לו, נעקרת העלה ההיא מן האילן ונובלת ונופלת לארץ, וזהו בדוגמת מיתה ממש אצלו שנכרת ונעקר מן מעולם. מי ששופר דמים בעוה"ז מתגלגל במים, וסימניך 'על הארץ תשפכנו דמים', ונאמר 'שופר דם האדם באדם ישפך', ועונשו הוא שעומד בקלוח מים, ושם המים מקנחים עליו תמיד, והוא רוצה לקום ולעמוד, והמים מפילים אותו בכל רגע ואין לו מנוחה כלל, ותמיד הוא מתגלגל סביב במקום קלוח המים ההם, ונרמז זה בפסוק (שמואל ב' י"ד) 'כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה'. וגם כל מי שמיתתו בחנק ולא נענש בב"ד של מטה, מתגלגל במים ושם נחנק בכל רגע. והנה הבא על אשת איש אשר מיתתו בחנק, מתגלגל בריחים שנותנים בהם החטים וטוחנים ע"י המים המגלגלים הריחים, ושם נידונים האיש והאשה בסוד 'תטחן לאחר אשתו' (איוב לא:). גם המזלזל בנטיילת ידים מתגלגל במים. ומבואר שם הרבה דברים איך שסובלים אם לא חוזרים בתשובה, ורק הבאנו קצת מן הקצת. והנה כל זה אם לא עשו תשובה, אבל אם עשו תשובה, אין לך דבר העומד בפני התשובה.

והנה תשובה תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה, תשובה זהו עם צום, תפילה זהו קול, וצדקה זהו ממון, אם חוזרים בתשובה צריכים חוץ מחרטה מה שעבר וקבלה לעתיד, אבל כיון שחטא הוא פגם מאד, א"כ צריך לנקות ולטהר ולתקן הפגם, וא"כ בחרטה לבד בזה לא טיהר הפגם, ולכן כדי לטהר הפגם צריך צום קול ממון, ובזה הוא מתקן הכל, ויהי"כ לבד לא מכפר על מיתות ב"ד, רק על מצות עשה ולא תעשה, וכמו שמבואר בשער רוח הקודש ממרן האר"י הק' איך שיש עבירות שצריכים לצום על עבירה פ"ב תעניות, רג"ל תעניות, ויש שצריכים מ"ב, ויש שכ"ה, וא"כ מוכרח שיהי"כ לבד אינו מכפר איפוא שיש עונש מיתה, ולכן צריכים לצום הרבה צומות.

אמנם היום בזמנינו שאין בנו כח לצום, ואם יחייבו לצום כל כך הרבה, אז יתייאו מן התשובה, ולכן המקובלים תיקנו תשובה עם צום של מעת לעת לילה ויום כיוה"כ, אבל כיון שצריכים הרבה לצום, ולכן צמים כנ"ל, ופודים באותו יום שצמים כל התעניות בכסף, כגון על ז"ל מ"ב או פ"ד תעניות, דלוקח פ"ד פרוטות כסף לשם פדיון, ובפגם בכיבוד אב ואם מ"ה תעניות, ואז לוקח מ"ה פרוטות, וזהו עשיר כפי עשרו, אם יש בידו אז הפ"ד יהיו לירות, ואם אין בידו לירות, אז יקח פ"ד פרוטות.

וזהו הכל בתשובה אמיתית שרוצה באמת לחזור בתשובה ולעזוב החטאים ועונות והפשעים, ולא לחזור עוד לחטוא, אבל אחטא ואשוב אין מספיקים בידו לעשות תשובה, דהוה לו כהיתר, והוא ימות פתאום בלי תשובה, או שיצרו תמיד יתגבר עליו, כיון שחושב שיש לו תמיד זמן לחזור בתשובה, ואז הוא יוסף עוד חטאים ועוד פשעים, וא"כ לא יחזור אף פעם בתשובה, ובסוף הוא ימות בלי תשובה ויתגלגל עד אלף שנים באבן ובחיות וכו', ואח"כ אם יזכה יכנס לגיהנם, ולכן אחטא ואשוב זהו רע מאד מאד, ולכן התשובה צריכה להיות תשובה אמיתית בלי שום מחשבה לחזור עוד ולעבור עבירות.

ואם באמת האדם חזר בתשובה אמיתית בצום לילה ויום כיוה"כ, ובפדיון כל התעניות, אז אם ח"ו נכשל עוד פעם, גם אסור לו להתייאר, ובאותו יום יקבל עליו שמחר יצום, ויבקש הרבה רחמים מהקב"ה שירחם על נשמתו, ויתחזק בעבודת ה' ובלימוד התורה, ובסוף שהקב"ה רואה שבאמת חזר בתשובה ואוהב הקב"ה אהבת הרוממות, שהקב"ה ברא העולמות וכל דבר ודבר, שהקב"ה מלא הארץ כבודו מלך גדול ונורא שאין לנו שום השגה בגדולתו, ולכן אני אוהב אותו וחוזר בתשובה כדי לעבדו ולשמור התורה והמצוות, ואז מן השמים יתנו לאדם הזה כל האמצעים שבזה לא יחטא עוד, ובסוף הוא יהיה בעל תשובה ולא יכשל עוד וישאר צדיק, ולכן אסור אף פעם להתייאר ולחזור בתשובה שלימה באמת ובתום לב, והקב"ה ירחם עליו ויזכה ליכנס לגן עדן.

ומה שצריכים כל התעניות האלו ופדיון התעניות, דכיון שאם עבר במזיד על אחד ממיתות ב"ד, מבואר ביומא (דף פו.) דתשובה ויהי"כ תולין ויסורין ממרקין, וא"כ הצומות זהו תחליף היסורים, ואם לא יהיה לאדם יסורים, אז אפ"ל אם חוזר בתשובה, אין מה שממרק עונותיו, ויצטרך לחזור בגלגול ובגיהנם, ויהיה לו בסוף ג'ע, ולכן צריכים לצום, וכשאין כח פודים, וזהו תחליף היסורים. אבל בטח שהיהרר תשובה גם גדול מאד, ומבואר בזוהר הקדוש שבהרהור תשובה אם מת בו, אפילו אם יפול לגיהנם השביעי, בסוף יוצא משם. א"כ כל תשובה ובאיזה אופן שעושה זה יעזור לו לבסוף, ולא יאבד לעולם, אבל יצטרך ליפול אפילו עד הגיהנם השביעי, ולכן מוכרחים לעשות כמו דרך התשובה שהבאנו, ואם יש בכח האדם לצום, אין תשובה גדולה מזה, ובטוח הוא שלא יצטרך עוד פעם להתגלגל. (זבול תפארתך).

הרה"ג ר' יוסף נחמן לוי שליט"א מחבר סדרת הספרים 'מטעמים' על התורה ומרבני הארגון **ריבוי הגוונים הגדול בעולם**

כפי הנראה, את השורות הללו יקראו הקוראים
בשהותם באומן.

כאשר כל אחד מאתנו כבר עבר מה
שעבר - - -

שילם כמה ששילם - - -

נסע מה שנסע - - -

התכונן כמה שהתכונן - - -

התפלל מה שהתפלל - - -

וזוהו, ב"ה הגענו ואנחנו כבר

כאן בסמוך לציון הקדוש.

מעבר לעצם חשיבות ההגעה

לאומן לימי ראש השנה,

ומעבר לתיקונים הנעשים על

ידי המצאותינו בקיבוץ הקדוש

הזה, ישנה "עבודה" מיוחדת אותה

מציין רבינו (בליקו"מ תנינא תורה מ')

וז"ל: "בעת הקיבוץ... וביותר בראש השנה

שאו הוא הקיבוץ הגדול... מחמת שמתקבצים

הרבה בני אדם החפצים להתקרב אליו יתברך

אזי נתגדל ונתפאר יופי הצדיק... ומי שמסתכל

באמת בזה הצדיק האמיתי אזי הוא ג"כ מקבל

מן ההתפארות הזאת".

בכדי להיכנס בסוד התפארות זו, צריכים אנו

תחילה להבין מהי בכלל התפארות, כיצד היא

נוצרת ולכן היא מובילה.

מובא בספרי המקובלים שספירת 'תפארת'

היא השילוב בין מידת החסד למידת הדין,

וזו היתה בעצם מידתו של יעקב אבינו אשר

ממנו יצאו בני ישראל ועליהם נאמר ישראל

אשר בך אתפאר - "כי מקום הגוונים אינו

אלא אצל איש הישראלי" אומר רבינו (ליקו"מ

תורה כה).

מתברר שמידת התפארת שייכת בעיקר

אצל היהודי וביותר עם גוונים המרובים. ניתן

להוסיף שמשום כך החיה הנקראת בתורה

"תחש" מתורגמת בתרגום אונקלוס למילה

"ססגווא", וכמו שמפרש רש"י: על שם שש

ומתפאר בגווניו שלו. כי התפארות שייכת

בעיקר מריבוי הגוונים.

מי שהיה פעם באומן בזמן קיבוץ הגדול,
יכול להבין 'ריבוי הגוונים', מהו.

כמדומה שאין עוד מקום בכדור הארץ שמכיל
כמות של אנשים כה שונים ומגוונים

ברדיוס כל כך קטן כמו בזמן הקיבוץ.

בינו נא זאת, כיצד הצליח צדיק אחד,

אשר בחיי חיותו לא עבר את גיל

הארבעים - לאחד, לקבץ ולהביא

אליו קהל כל כך מגוון. הרי כבר

מזמן לא מדובר בקומץ חסידי

אותנטי. מי שפוקח מעט את

העיניים נדהם לראות שמגיעים

לכאן ממש מכל גווי הקשת של

העולם היהודי.

ילדים בני ארבע וחמש לצד ישישים

מופלגים ספונים בכיסאות גלגלים,

נוער שמור ונוער מתמודד, חרדים מבית

ובעלי תשובה, חובשי ביהמ"ד ובעלי עסקים,

בעלי בתים ובני תורה, קנאים ופשרנים, שועי

עולם ועניים מרודים, בני הישוב הישן ובני

הישוב החדש, בריאים וחולים, חולי נפש, חולי

רוח וחולי נשמה, צדיקים וכאלה שעדיין לא,

בעלי שכל ותמימים, תוססים ורגועים, מכל

חצר חסידית ומכל זרם ישיבתי, ספרדים

ואשכנזים, תימנים וגרוזינים, אמריקאים

ואירופאים, וגם כאלו שכבר איבדו בדרך את

המוצא שלהם, כולם נקבצו ובאו לרועה אחד.

האין זאת "טעימה" ממה שיתרחש בחצר

בית המקדש השלישי?

ובכן, אנחנו כבר עמוק בתוך הטעימה הזאת.

"ומי שיש לו עיניים לראות, הוא מתפלא מאד

בכל שנה ושנה בעת הקיבוץ. כי מי פועל

ועוסק זאת לקבץ קיבוץ גדול כזה... וכמעט

שהחיות וההתחזקות של כל אחד בעבודת

ה' - כל השנה כולה, הוא ע"י החיות דקדושה

וההארה הגדולה שמקבלין אז בזמן הקיבוץ...

ומי שמסתכל על כל זה בעין האמת בודאי

הוא גם כן בבחי' 'מלך ביופיו תחזינה עיניו'

(הרב מטשערין).

**מי שפוקח מעט
את העיניים
נדהם לראות
שמגיעים לכאן
ממש מכל גווי הקשת
של העולם היהודי.**

בתמונה:
ריבוי הגוונים ברחוב מושקיא - אומן

אמור מעתה, הגוונים הם אלו שיוצרים את
ההתפארות, ומשום כך מדת התפארת נקראת
כך על שם שיש בה את השילוב בין מידת
החסד למידת הדין.

שנה טובה ומבורכת

ועמך בית ישראל ומתגעגעים מא

אל משותקים אד להשם יתברך

/ איתמר חממי /

לאחר פעילות ענפה של חבורות האברכים והבחורים מטעם ארגון אגדלך במשך השנה החולפת, כינסנו סביב שולחן אחד - את האברכים היקרים הר"ר **מיכאל רהמים** שליט"א, הר"ר **משה נתן לוי** שליט"א והר"ר **אחיקם שבו** שליט"א. שלושתם מנהלים מזה תקופה - חבורות מיוחדות בירושלים עיה"ק # ביקשנו מהם שיספרו מנקודת מבטם האישית את סיפורה של ה'חבורה', ההקמה וההחזקה השוטפת, האתגרים השונים, ובעיקר להבין מה מביא אברכים ובחורי ישיבות כה רבים, לעצור לשעה ארוכה את שגרת החיים, ולדבר על דרכים ועצות בעבודת ה' **"ויעשו כולם אגודה אחת"**

לפני שנצלול לתוככי הפרטים הקטנים, נבקש תחילה מהרבנים הי"ו: ספרו לנו על החבורה שלכם, היכן היא מתקיימת ומה האופי שלה?

ר' משה נתן לוי: החבורה שלנו מתקיימת אחת לשבועיים, במוצאי שבת, והיא מיועדת לאברכים מקורבים המתגוררים באזור מגורי, באחת השכונות הוותיקות והגדולות בירושלים. בנוסף אני מוזמן לעיתים קרובות למסור שיחות בחבורות הבחורים של אגדלך המתקיימות בירושלים.

ר' מיכאל רחמים: אצלנו החבורה מתקיימת אחת לשבוע, בליל שישי, והיא מיועדת לעשרות בחורי ישיבות הלומדים ברובם ברמת שלמה - ירושלים.

ר' אחיקם שבו: גם אני ממונה על חבורה שבועית לבחורי ישיבות מקורבים בעיר הסמוכה לירושלים. משתתפי החבורה כולם בני ישיבה אחת הם, בחורים למדנים ורציניים שירתם קודמת לחוכמתם.

האמת, שאם כבר מתכנסים ומדברים, אולי כדאי שנשתף את הקוראים, על ההתקרבות הפרטית שלכם לאורו של רבי נחמן מברסלב

ר' משה נתן: מחובתי לציין שלמעשה נולדתי וגדלתי בבית שמדברים בו ברסלב. אבי שליט"א כבר התקרב בתור בחור בישיבת גרודנא - לפני למעלה מחמישים שנה. אולם כל אחד יודע שההתקרבות לרבינו אינה רק עניין משפחתי או קהילתי. לכל אחד יש את הרגע בו הוא מתקרב מהמקום הפנימי שלו. אני זוכר שכבר בתור בחור בישיבת ראשית חכמה בירושלים, למדתי מספרי רבינו בשעות מחוץ לסדרי הישיבה. נכנסתי לעניין ביתר עמקות, וגם נסעתי אז לאומן מספר פעמים לקיבוץ בר"ה. אולם לאחר החתונה, מתוך אילוצים שונים, חשתי מעט ריחוק. בשנים האחרונות אני מרגיש כאילו רבינו קורא לי באופן הכי אישי שיש, מין התחדשות עצומה וצימאון שלא הכרתי על עצמי, לשאוב עוד ועוד ממימי הדעת של רבינו.

ר' מיכאל: יד ההשגחה גלגלה שאבי שליט"א נסע מספר פעמים לאומן. נסע אך לא לקח אותי איתו, הנסיעה של אבי הייתה כמו עניין של עבודת ה' פרטית, כלומר, אבא נוסע לאומן כי הוא מתחזק מזה, אך אין לכך שום השלכה לשאר בני המשפחה. לאחר החתונה אני מגלה שגם חמי נוסע מידי שנה לאומן. מדובר ביהודים תורניים שכלל אינם נראים עם זיקה כלשהיא לעולם החסידות,

ובכל זאת, לראש השנה הם נוסעים פעם אחר פעם לאומן. לאחר שחלפו כמעט שנתיים מנישואי, אמרתי לעצמי: "אני חייב לפחות פעם אחת לראות את 'אומן' הזאת מקרוב. אם גם אבא שלי וגם חמי מרגישים שם איזה אור מסוים, מן הראוי לחקור קצת את האירוע הזה". באותה תקופה, שימשתי בתפקיד תורני באחת הישיבות של ברסלב, ושם הייתי עד להתלהבות הגדולה סביב הנסיעה לאומן לימי ראש השנה. כל הדברים הללו עוררו בי סקרנות לראות, לחוות ולהשתתף ולו פעם אחת בקיבוץ.

נסעתי, ונתפסתי בחכה, ברוך ה', זכיתי שם להארה מאוד לא שגרתית. כשחזרתי לארץ, אמרתי לעצמי: אם הציון של רבי נחמן, מכיל בתוכו אור גדול כל כך, אז מה מחכה לי בספרים שלו...? בטח אור גדול פי

הרב משה נתן לוי:

האווירה המיוחדת שהייתה במתחם אגדלך בשנה שעברה, נתנה לי את החשק והמרץ לעשות מעשה ולהוציא מהכוח אל הפועל את הכיסופים שלי לפתיחת חבורה

כמה. התחלתי ללמוד ובאמת גיליתי מולי עולם חדש ומרגש של עבודת ה' מתוך עומק וחיבור שלא הכרתי קודם.

ר' אחיקם: ובכן, בשונה משני חבריי לפאנל, אני גדלתי בבית בו לא היה שום אזכור לענייניו של רבינו. לא שמענו על ברסלב, לא הכרנו ברסלב. לא בשכונה ולא במשפחה המורחבת. גדלנו כספרדים רגילים, עם חינוך טוב, איכותי ומושקע. ההיכרות שלי עם רבינו הגיעה ממקום מפתיע במיוחד. אחד מבני משפחתי, עבר ירידה מסוימת, התרחק מהמשפחה, וכבר לא היה נראה חרדי. הוא עבר תהליך מאוד מייגע ולפתע בדרך מעניינת ביותר, גילה את רבינו ונעשה בעל תשובה גמור! חזר בחזרה והפעם עם אור וחיבור יוצאים מן הכלל.

המשפחה כמובן מאוד שמחה שאותו בן משפחה חזר לשמירת התורה והמצוות, אולם לא ייחסו חשיבות ל"מגנט" ששאב אותו פנימה אל תוך גבולות הקדושה. באותם ימים ניהלתי איתו שיחות רבות, והוא מצידו השמיע וחשף באוזניי כל מיני שיחות ועצות מרבי נחמן. שמעתי וספגתי, אך עדיין הכל היה בריחוק מסוים. בהמשך יצא לי מספר פעמים להתפלל איתו באותו מניין, ראיתי לידי יהודי שפשוט מתפלל בהתלהבות ושמחה שלא הכרתי מעודי. שאר בשרי שהכרתי אותו היטב - זוכה לומר את המילים של התפילה ככזו חיות. זה זעזע אותי. שאלתי את עצמי: אחיקם, איפה אתה בכל הסיפור הזה, הנה, תראה את קרוב המשפחה שלך, עבר מה שעבר, אבל בתפילה שלו הוא יכול להיות הרב שלך...

הבנתי מיד שאת הדלק לתפילה הנלבבת הזו - הוא מקבל ישירות מרבי נחמן. לא

הרב מיכאל רחמים:

המשתתפים קיבלו בשנות הבחירות הסתכלות קצת שלילית על ברסלב, כאילו מדובר בקבוצה של אנשים בעלי סיסמאות ודיבורים קלילים כאלו, ופתאום הם נחשפים לגילויי אלוקות, שכל כל כך קדוש

כזה שהבחורים ירצו לשוב אליו גם בשבוע הבא. כמו כן, ההשקעה על הכיבוד, וכאן המקום לשבח את ארגון אגדלך שנותנים בחפץ לב ובנדיבות את הבסיס לכיבוד, שזה בעצם מסייע לנשמה לסחוב איתה את הגוף לחבורה.

ר' משה נתן: בנוסף לכיבוד וההשקעה הגשמית סביב החבורה, כדאי גם לנסות ולהרגיש כל הזמן את החיבור של המשתתפים למעמד. זאת אומרת להיות ערניים לביקוש של הבחורים או האברכים. אם החבורה מתנהלת בצורה של שיעור, כדאי מדי פעם לבדוק אולי המשתתפים מבקשים לגוון לצורה של שיחת חברים.

האברכים סביבנו התחילו לשאול מה אנחנו לומדים ולמה. ההתעניינות הזו ילדה בתוכי את הרעיון לפתח את החבורות הזו לקבוצה מורחבת של לימוד. רציתי אבל עדיין לא פעלתי אף פעולה מעשית.

חודשים שלאחר מכן, התחלתי להתעניין בארגון אגדלך, קראתי את העלונים, וכאשר פרסמו על המתחם באומן - מיד נרשמתי. עברה עלי ועל בני - חוויה מיוחדת במינה. שם בעצם הבנתי עד כמה הציבור שלנו צמא לדיבורים של רבינו, רק שצריך את הכלים המתאימים. האווירה במתחם נתנה לי את החשק ואת האורות לעשות מעשה ולהוציא מהכוח אל הפועל את הכיסופים שלי.

מתוך בירור של הצרכים והאפשרויות של חברי האברכים - הבנתי שהזמן הנוח ביותר לקיים בו את החבורה זה במוצאי שבת. יצאנו לדרך, סעודת מלווה מלכה בבית, חבר מביא חבר, וכך הגיעו עוד ועוד אברכים שכל כך נהנו לשמוע דיבורים פשוטים ומחזקים. מדברים עבודת ה' מתוך חיבור, בספונטניות בלי מחסומים ובלי תחפושת. לפני כל חבורה אני משתדל להכין את עצמי. לתפוס כמה דקות של דיבורים לפני ה', מבקש ממנו שייתן לי דיבורים בפה, מה לומר ואיך, רק אז אני מתחיל את החבורה, אחרי שהתפללתי לה' שהכל ילך כרצונו.

איך מצליחים ליצור קביעות אצל המשתתפים?

ר' אחיקם: כמובן שזה תלוי בהרבה פרטים, אך הייתי רוצה להדגיש פרט אחד שכדאי לתת עליו את הדעת, והוא ההשקעה על הפן הגשמי, לא להזניח את העניין הזה. להקפיד על מיקום נוח שקט וטוב,

היה לי ספק בכך. מאז פעפע בתוכי רצון עז להכיר את הרבי הזה. מי הוא הצדיק המופלא הזה שנפטר לפני יותר ממאתיים שנה ועדיין מצליח לגעת בלב של המתקורבים אליו, באופן כל כך חזק ומוחשי.

אט אט התחלתי ללמוד את הספרים הקדושים של רבינו, ומשם הדרך הייתה קצרה לנסיעה ראשונה לאומן. זאת הייתה נסיעה באמצע השנה, לא בר"ה. ושם כמו שהרבה כבר מכירים מהחוויה האישית שלהם - זכיתי להתעוררות שלא ניתן לתאר אותה במילים. מצאתי את עצמי בוכה - כפי שלא בכיתי מעולם. ברגעים הקדושים הללו, הבנתי שבעצם אני רוצה להישאר ליד הרבי הזה לכל החיים.

נחזור לחבורות, איך בעצם התהוותה וקמה החבורה שלכם?

ר' מיכאל: החבורה שלנו קמה באופן מאוד מאוד ספונטני. לפני תקופה ארוכה, התחלתי ללמוד את התורה הזמנית יחד עם חברותא. נפגשנו פעם - פעמיים בשבוע ומאוד התחברנו לעניין של הלימוד בעיון. לגשת לדברים לאט לאט, להיכנס לעומק של כל שורה. יום אחד חשבנו ודיברנו בינינו: מדוע שהטוב הזה ישאר רק לשנינו? בוא נרחיב את המעגל. חשבנו על ליל שישי. הכנו סיר טשולנט מושקע, והצענו לכמה חברים לבוא ולהצטרף. תלינו מודעה קטנה ויצאנו לדרך. התחלנו עם קבוצה קטנה מאוד, היינו בהתחלה שני אברכים ושני בחורים. די מהר, הביקוש עלה והיום הקבוצה שלנו מונה בערך ארבעים בחורים שמגיעים בכל שבוע לשמוע את דבר ה'. בתקופה האחרונה, אנחנו מתחילים עם התורה הזמנית (עכשיו לומדים תורה ס"א) בספר הק' ליקוטי מוהר"ן, ולאחר מכן מתקיים שיעור נפלא ע"פ עצותיו של רבינו הק'.

ר' אחיקם: החבורה שלי התחילה, כאשר אחראי החבורות של אגדלך פנה לידידי הר"ר מיכאל רחמים, ושאל אם הוא מכיר אברך שיוכל למסור שיעור לקבוצה של בחורים מאחת הישיבות הספרדיות המוכרות. הוא הפנה אותו אליי ומאז הכל היסטוריה.

ר' משה נתן: אני קודם כל רוצה לומר שלא חלמתי מעולם על סיטואציה כזו, לשבת ולדבר עם אחרים מדיבוריו של רבינו. אך מעשה שהיה כך היה: לפני בערך שנה וחצי, התחלתי חבורות עם חבר בספר ליקוטי הלכות. הוא אברך ספרדי משלנו, ואני שידעתי על התקרבותו לרבינו, הצעתי לו ללמוד ביחד. במשך תקופה קצרה למדנו ביחד מתוך שמחה וסיפוק גדול, ואט אט

משפט שמאוד תפס אותי: לא משנה מה לומדים, העיקר שיצא מהלב. איזה דיבורים שיש לך בלב, תוציא אותם החוצה. פשוט תזרום. אתה קורא, לומד את השיחה, ופתאום עולה לך איזה התנוצצות, תאמר אותה. לפעמים זה סיפור מהחיים, משל או מאמר חז"ל, פשוט תגיד. אם אתה נזכר באיזו שיחה מרבניו שקשורה לעניין, והבחורים מבקשים לדעת ולשמוע, תספר.

ולמעשה כך אני נוהג בחבורה אצלנו, אמנם לומדים שיחות הר"ן מתוך הכתוב, אבל כמעט תמיד הנושא מתרחב ומתגלגל עד שמגיעים לנקודה שמעוררת עניין אצל כולם.

ר' משה נתן: אצלנו בחבורה אני משתדל להכין כמה דיבורים חזקים מרבניו ורבי נתן. אני תופס נושא מסוים ומנסה להקיף אותו עד כמה שניתן - נקודה טובה, התחדשות, התבודדות, תפילה וכו'. אבל עיקר העניין זה להכניס את הדיבורים לתוך החיים. אני משתף את החברים במה שעבר עליי השבוע, בהתלבטויות האישיות שהיו לי, זה מדבר אליהם. הם שומעים ומתעניינים, ומלבנים יחד את הבעיות של החיים. הרוח מהסגנון הזה הוא עצום - פתאום מבינים שכולם עוברים כל מיני מעברים, יש מקום לדבר עליהם, ומחזקים אחד את השני. וב"ה לכל אחד יש דיבורי התחזקות לחברים, ממש דברי אלוקים חיים.

ר' מיכאל: אצלנו הסגנון הוא קצת שונה. היה לי רצון גדול להטעים את הלמדנים של הישיבות מהעומק של רבינו.

בחבורה אצלנו לומדים את התורה הזמנית. במשך כל הקיץ למדנו את תורה ס"א. הבחורים הגיעו לעומקים שלא האמנתי. פתאום הכל מחושב ומובן בצורה פלאית שאי אפשר להאריך בדבר הזה במסגרת המקום והזמן. המשתתפים קיבלו בשנות הבחורות הסתכלות קצת שלילית על ברסלב, כאילו מדובר בקבוצה של אנשים בעלי

ר' אחיקם: בהתחלה הכל קורה בקטן, במצומצם. לא צריך להתייחס מזה. הדברים הגדולים והטובים לפעמים מתחילים ממש בנר קטן, ובסוף זה פורץ. בתקופה הראשונה היו פעמים שהגיעו שלושה או ארבעה בחורים, זה יכול להוריד את כל מצב הרוח. אבל היום אני יודע שלא צריך להסתכל על המספר והכמות של המשתתפים, צריך להסתכל על הנשמות. כל נשמה ששומעת דיבורים של חיזוק, זה עולם ומלואו. הבחורים ממש צמאים, אין להם את הדברים האלה בשיבה. ולכן כל אחד שמגיע, זו זכות לדורות.

וכשמעקשים ולא נבהלים - רואים ס"ד גדולה. היום החבורה כבר גדלה והולכת. אבל צריך לזכור שהכל מתחיל בקטן. כך הדרך.

ר' משה נתן: אני מכניס לעצמי לראש הרבה פעמים: הדיבורים שאברכים ובחורים שומעים בחבורה, הם לא ישמעו אותם בשום מקום אחר בעולם. לא בגלל שאני מיוחד, אלא בגלל שרבינו מביא לעולם בשורה שלא נשמעת במקומות אחרים. ההבנה הזו נותנת לי דלק וכוח. כן, שווה להתאמץ, שווה להתעייף, שווה ללכת, שווה לחזור מאוחר. כי תמיד יש לזה אפקט. כמעט ולא היה פעם שדיברתי מרבניו ולא קיבלתי פידבקים לאחר מכן. זה מחייה אותם, פשוטו כמשמעו.

מה לומדים אצלכם במהלך החבורה?

ר' אחיקם: כשהתחלנו, רציתי שנלמד את הספר שיחות הר"ן. היה נראה לי יותר שיין ללמוד קודם כל את השיחות של רבינו. לפעמים לבחור מקורב קשה לצלול מיד ללימוד בליקוטי מוהר"ן.

בדיוק באותו שבוע, יצא מהדפוס שיחות הר"ן עם פירוש 'עוטה אור' של הרה"ג ר' אליהו עטיה שליט"א. נסעתי לביתו של הרב כדי לקנות כמות גדולה. ואז הוא אמר לי

ולפעמים להפך, מרוב שיחות חברים, יש מין פיזור מסוים ואז כדאי שוב לבדוק את האפשרות של שיעור רשמי. העיקר להיות עם היד על הדופק לראות מה הצורך האמיתי של המשתתפים.

ר' מיכאל: לי באופן אישי חשוב שהבחורים ירגישו בבית. למרות שמדובר על חבורה גדולה אולי אפילו הגדולה ביותר מטעם הארגון. יש אצלנו עשרות בחורים, אבל היחס הוא אישי מאוד, הבחורים מחכים כל השבוע לשעה הזאת. לומדים ביחד ובעיקר מדברים בגובה העיניים, בפשטות, ככה כולם נהנים ומרגישים מחוברים. לפעמים תוך כדי הלימוד, פתאום אחד הבחורים מספר משהו על עצמו, מתוך החיים בשיבה, זה מיד פותח את הלב של כולם וההשתתפות מגיעה לשיאים מיוחדים.

הרב אחיקם שבו:

שנה לאחר כנס הפתיחה, אני פתאום קולט שיש כאן תאוצה שלא יכולתי לחלום עליה

מהם האתגרים שיש סביב קיומה של חבורה?

ר' מיכאל: אני חושב שהאתגר שלנו זה השמירה על הרצף. כלומר שהחבורה תתקיים בכל שבוע חוק ולא יעבור. היות שהקבוצה שלי מונה בחורים מהרבה ישיבות, קורה שלפעמים חלק ניכר יוצאים בליל שישי לשבת בבית ההורים, ופתאום הכמות נחתכת לחצי. ובכל אופן אני מאוד מתעקש בס"ד לקיים את החבורה בכל שבוע בכל מצב.

ר' משה נתן: אני מצטרף לדברים, ומציין שאצל אברכים האתגר של הקביעות גדול בהרבה. הם אינם תלויים רק בעצמם אלא בבני הבית. ולכן צריך ממש להחזיק בשיניים את הרצף של החבורה. ויש עוד אתגר, להציע לאברכים נוספים להגיע, לפעמים אני מציע למישהו והוא בכלל לא בעניין, ולפעמים הפוך, אני מציע והאברך כל כך שמח ושואל למה לא קראנו לו עד עכשיו...

לפעמים שואלים אותי, לאן אני שייך בתוך ברסלב. היום כבר אני יכול לענות בקול בטוח: לחבורות של אגדלך.

אני חושב שאברך שקשור ל'אגדלך', אי אפשר לומר עליו שום דבר בקהילה אליה הוא שייך. מה אתם רוצים? הוא שינה משהו? גדלו לו קרניים? אדרבה הוא רק נהיה יותר מתמיד, עם חיך על הפנים וחיבור בל ינותק לה' בכל מה שרק עושה.

אני רוצה להודות למנהלים ולכל הפעילים, אתם הרמתם את הכפפה. בהתחלה אולי לא כולם הבינו בשביל מה ולמה הארגון קם. אני חושב שהיום כבר כולם מבינים.

ר' מיכאל: אני רוצה להגיד לבחורים היקרים: לא צריך להתבייש. בואו תטעמו, תצטרפו לאחת החבורות ותראו כיצד אתם עוברים חוויה מיוחדת. שייכות לחבורה של 'אגדלך' מעלה את הרמה הרוחנית של המשתתפים, מקבלים איכות אחרת ממש בכל ההתקרבות לה'.

לאחרונה חשבתי לעצמי: מאז שנפתח הארגון אני מרגיש שיש לי בית. פתאום יש לנו גוף שמתכלל את כל הדבר העצום והגדול הזה. עכשיו בדיוק למדנו בתורה הזמנית (ס"א) על כך שהנפשות הם בחינת נר, כל נפש ונפש היא נר וברגע שמתקרבים לצדיק, זה כבר הופך להיות אור גדול ועצום. זה מה שאני מרגיש, ברגע שאנחנו מתחברים ביחד, אנו הופכים להיות שלהבת בוערת להשם.

ר' אחיקם: אני חושב שהבחורים בדור שלנו מלאים בלב, בפרט הספרדים, יש להם הרבה לב וחמימות. ולא תמיד יש מקום

לאחר שחלפו כמעט שנתיים מנישואיי, אמרתי לעצמי: "אני חייב לפחות פעם אחת לראות את 'אומן' הזאת מקרוב"

מסר שהייתם רוצים להביע מעל במה זו:

ר' משה נתן: בבחורות, לפני למעלה מעשרים שנה, כמעט ולא היו חבורות המתאימות לבחורי ישיבות מקורבים. אמנם היו חבורות לחסידי ברסלב שורשיים, ועם כל הרצון הטוב והארת הפנים עדיין הרגשתי קצת כמו עוף מוזר. לא כאן ולא כאן. אבל היום ב"ה אפשר דרא. מאז שקם ארגון אגדלך - דברים השתנו. אגדלך הביא לעולם בשורה חדשה ומרגשת. אתה נראה אברך ספרדי רגיל, ובמקביל מקורב לרבי נחמן מברסלב. לא רק מקורב בעלמא אלא ממש תלמיד נאמן לכל עצותיו ודרכיו.

סיסמאות ודיבורים קלילים כאלו, ופתאום הם נחשפים לגילויי אלוקות, שכל כל כך קדוש, והגילוי הזה משנה להם את כל החיים.

האם יש לכם סיפור של השגחה פרטית או ישועה אותה קיבלתם בזמן ובזכות העיסוק עם החבורה?

ר' משה נתן: הישועה הגדולה שלי עם החבורה זה אני בעצמי. אני הראשון שנהנה מהשתתפות בחבורה. אני מקבל מידי שבוע חיות מיוחדת, להתחיל את השבוע עם חיך ואור על הפנים.

אזכיר כאן עניין אישי. באופן רשמי אנחנו שנים לא קראנו לעצמינו בית של ברסלב. ב'עולם' אנחנו לא מוגדרים כ'ברסלבים'. אשתי מגיעה מבית ספרדי רגיל. הילדים לומדים וחיים בהווי ספרדי רגיל וטוב. אבל ברגע שהתחלתי עם החבורות, הם קיבלו מזה כל כך חיות, ורוצים לשמוע מה אמרתי שם, ומאזינים להקלטה בקו אגדלך. הם שמחים ומתחזקים מזה. פתאום הם כבר שואלים מתי תהיה החבורה הבאה. זה עושה להם טוב, זה נותן להם חיות. ומאז הם כבר לא מסתירים את הקשר שלנו לברסלב. מוכנים בשמחה שהחבורה תהיה אצלנו בבית. בקיצור, החבורה הזו שינתה לטובה את כל הבית. מבחינתי, זאת הישועה הכי גדולה שלי.

ר' אחיקם: אני נזכר כעת באירוע מעניין שהתרחש עם פתיחת החבורה אצלי. הגיעה דרישה חוזרת ונשנית לפתוח חבורה של קבוצת בחורים מאחת הישיבות, אבל לא היה מי שייקח את האחריות סביב העניין. אחרי הרבה דיבורים ותכנונים, התקשר אליי אחד הבחורים ואמר שיש לו תורם שמוכן לשלם סעודה בשרית עשירה כיד המלך לכבוד אחד הצדיקים זיע"א, וההילולא הייתה לנו כהתחלה טובה. הגיעו הרבה בחורים, פינקו אותם בבשרים על האש, ומאז ב"ה החבורה מתקיימת ברצף. לאחר מעשה, הרגשתי שהייתה כאן השגחה פרטית גדולה, להתחיל את החבורה עם אירוע מושקע שהגיע בכלל ע"י תורם חיצוני.

ר' מיכאל: אין לי הבנה במופתיים, אבל כן יכול לספר, שלאחר החתונה שלנו נולדו לנו שתי בנות ב"ה ומאוד רצינו גם בן. התפללתי לה' הרבה על העניין הזה אבל עדיין לא זכינו. עבר זמן, פתחנו את החבורה, ולאחר עשרה חודשים בדיוק נולד בני הראשון. הרגשתי שיש קשר ברור בין הדברים. אני בבירור יכול לתלות את הישועה בזה.

טעמו וראו כי טוב ה'

סדרת הספרים "מטעמים" על מועדי השנה

בו נלקטו מאמרים
ערוכים ומסודרים
ממשנתו הבהירה

של רביה"ק
**רבי נחמן
מברסלב
ותלמידו
רבי נתן
זיע"א**

**הזדמנות פז לכל מבקשי השם לטעום משמעות
פנימית בדרכי עבודת ה' מידי חג ומועד**

ניתן להשיג את הספרים בחנויות הספרים המובחרות
ובכל מוקדי מכירת ספרי ברסלב

**הפצה ראשית: 054-8483148
058-3248737**

**ברסלב חסיד!
אתה חייב את זה לעצמך!**

לבטא את זה. כאשר מתקרבים לדעת של רבינו, יודעים איך
לנתב את הלבביות הזו שכבר קיימת אצלנו, לעבודת ה'. וזה
נעשה דווקא על ידי שמתקבצים בחבורה, ביחד.

בוודאי שגם בחור שהחליט להתקרב לרבינו הק', והוא לומד
לבד את הספרים - זוכה לעניין גדול, אבל לעולם אי אפשר
להשוות אותו לאדם אחר שעובד את ה' יחד עם חבורה.

אצל רשב"י ראו תמיד את המעלה של חבורה, "אנן בחיבותא
תליא מילתא". אנחנו תלויים בחיבות, ב'ביחד'. יחיד אף פעם
לא יכול לקבל את מה שמקבלים בחבורה.

וכאן, אני רוצה לומר משהו אישי: לפני שנה התקיים כנס
יסוד לחבורות של אגדלך בירושלים. הגעתי ביחד עם מספר
מצומצם של אברכים. היה נחמד, וכשיצאתי אמרתי לעצמי,
נו... יש כאן הרבה רצונות, אבל לא נראה שזה יכול להתרומם.
הלוואי שמשוהו יתפוס... אולם למרבה הפלא, שנה לאחר כנס
הפתיחה, אני פתאום קולט שיש כאן תאוצה שלא יכולתי לחלום
עליה. ב"ה השתתפתי בכינוס לבחורים שנערך לפני חודשיים
בירושלים. מה אומר ומה אדבר. לא האמנתי עד שראיתי.

אם יורשה לי לומר, אני מרגיש שהכל נעשה באופן נקי
לגמרי, לשם שמיים, בלי כל מיני דברים מהצד וכל מיני מטרות
למיניהם, לכן הדברים פשוט צוברים תאוצה. אנשים מתחברים
במהירות מסחררת. אני לא רגיל להתלהב, אבל כאן באמת להם
ישר כח גדול, במיוחד לשני האברכים היקרים: הר"ר **יוסף חיים
אבאי** - ראש מערך החבורות לבחורים, ועימו הר"ר **יצחק
אנקווה** - ראש מערך החבורות לאברכים. המסירות שלהם
מפעימה אותי, חזקו ואמצו, יש שכל לפעולתכם.

בחיבותא

30

דבר האירה

התחדשות

תארו לעצמכם: אתם פותחים את הדלת לדירה חדשה. הריח של צבע חדש מתערבב באוויר, הרצפה מבריקה, החללים ריקים ומלאי פוטנציאל. פתאום - נשמעתם מתרוממת. זה לא רק בית - זה התחלה חדשה, זו תקווה מתגשמת. מה הקסם הזה? למה תחושה כל כך עמוקה עוטפת אותנו כשאנחנו נתקלים במשהו חדש?

"ההתחדשות הינו צורך של האדם" - זו לא רק אמרה יפה, זו אמת עמוקה על הטבע האנושי. אנחנו חיים מההתחדשות: הבגד החדש שמעניק לנו ביטחון, המכונית החדשה שמסמלת התקדמות, הריהוט החדש שמשנה את האווירה בבית. כל דבר חדש מזריק לתוך חיינו תקווה חדשה, רענון של הנשמה. אבל ההתחדשות אינה המצאה אנושית. היא חקוקה בעצם מהות הבריאה. כל בוקר, כשהשמש זורחת, נעשה נס: **"המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"**. הקדוש ברוך הוא לא רק ברא את העולם פעם אחת - הוא מחדש אותו מחדש כל רגע ורגע!

זה אומר שההתחדשות היא לא רק צורך שלנו - היא הכוח המניע של כל הקיום. אנחנו לא רק רוצים להתחדש, אנחנו צריכים להתחדש כי זה הדרך שבה הבורא מנהל את עולמו.

ולכן, בתחילת השנה, אנחנו זוכים להתחדשות הכי נפלאה שיש - **התחדשות של ראש השנה**.

ההזדמנות הפתוחה לפנינו

בספר "מי השלוח" חושף לנו סוד מרתק:

"ובאחד בתשרי נתן השי' חדשות לכן צריך האדם להכין עצמו לקבל כי מי ידע מה יחדש הקב"ה, אך צריך האדם להכין עצמו לקבל ישועות היינו אף בדבר שהוא נפלא משכלו וצריך להאמין כי השי' מצמיח ישועות כמ"ש מצמיח ישועות"

האם אתם מבינים את העוצמה של המילים הללו? ראש השנה הינו תחנת דלק רוחנית! זה הזמן שבו השמים פתוחים לחידושים, ליצירות חדשות, להפתעות שאפילו לא חלמנו עליהן.

אבל יש תנאי: אנחנו חייבים להכין את עצמנו לקבל. זה כמו לפתוח מיכל לקבלת השפע.

עכשיו מגיע החלק הכי מרתק: **איך אנחנו יוצרים התחדשות אמיתית?**

התפארת שלמה מורה לנו:

"בר"ה אנו אומרים חדש עלינו שנה טובה... לכן בר"ה צריך בכל שנה התחדשות להוריד השפעות וחסדים טובים חדשות ביתר שאת ויתר עוז לחדש עלינו שנה טובה וברכה."

זה לא עוד שנה עם אותן ברכות מהשנה שעברה - זו התחדשות מהפכנית! זה זמן להוריד השפעות וחסדים **חדשים לגמרי**, בעוצמה שעוד לא הכרנו.

אך כיצד נוכל לקחת את ההתחדשות למציאות חיינו? כיצד נוכל להגשים את החלומות ואת רצונות החדשים לקראת השנה החדשה? אי לכך מבאר לנו השפת אמת את הנוסחה:

"איתא כל מעשה בראשית לדעתן נבראו כו'. לכן כפי הכנת האדם ובחירת רצונו בימים אלו כך ניתן לו התחדשות החיות שבכל ר"ה מתחדש מעשה בראשית."

עלינו להכין את עצמנו לרוח ההתחדשות הלז, לפתוח את לבנו ואת תחושתנו להרגיש את ההתחדשות המגיעה בראש השנה לעולם.

אדם הוא בר דעת ולכן אמרו בשביל ישראל שנקראו ראשית. שלכן נברא העולם בשביל ישראל הואיל ונקראו ראשית היינו שמתקשרים בשורש האחדות והראשית. זהו העיקר השכל וידוע אותי. ומזה עצמו נעשה ממילא המשפט **שבאי עולם עוברין לפנינו כבני מרון כדי לתת לכל אחד חיות כפי ידעו ומצבו"**

זה מדהים! ההתחדשות שאנחנו מקבלים תלויה ישירות ברמת ההכנה שלנו, ברמת הרצון שלנו, ברמת הדעת שאנחנו מפתחים. אנחנו עומדים עכשיו בנקודת זמן מיוחדת - זמן שבו אנחנו יכולים לבחור את סוג ההתחדשות שאנחנו רוצים. בכל תחום בחיים. בכל פינה של הקיום שלנו.

שנזכה להתחדשות טובה בכל התחומים בהם יבחר האדם, למען הרבות כבוד שמים והמלכת מלכנו.

שלמה אברהם מאורכת
פרה אלתרמן ר"טא

הנפש והחיון

ע"פ התורה

כרחם אב על בנים

חרדים מיום הדין וכן האדם כל אבר ואבר חרד מיום המשפט אך אם האדם מיישב עצמו אין לו פחד, כי הבורא ברוך הוא אב ואב בדאי שופט בנו לרב טוב לכל הטובות...."

הקדוש ברוך הוא נוהג את עולמו במדת הרחמים, וביותר הקדוש ברוך הוא נקרא "רב חסד", וגומל חסד לבניו באהבתו אותם:

"והנה הבורא ברוך הוא נקרא רחום וחנון אך אפים ורב חסד. והנה מדת רב חסד שגומל חסדו לבנו באהבתו, אך אף על פי כן ברב חסד לבד אין בה דבר המכריח להשפיע חסדו יכול להיות לפעמים יחסר לאדם איה דבר, כי לבוש רב חסד הוא לבוש שהקדוש ברוך הוא משפיע."

וביותר הקדוש ברוך הוא אוהב את בניו והוא משפיע להם טובות באופן של הכרח, כמו שהאדם שמרחם על חבירו ונותן לו שפע באופן שלא יכול לסבול שלא טוב לו, כפי שמבאר:

"אך דבר ההכרח שיהיה זה הדבר שהבורא ישפיע טובות ליכא במדת רב חסד, רק מדות רחום הוא דבר המכריח להשפיע טובות כי מדות רחום גורם באדם גופא בפנימיות שבו דבר שאין יכול לסבול לראות חס ושלום ברעת חבירו, רק רוצה להיטב לחבירו מחמת רחמיו על חבירו."

הקדוש ברוך הוא אוהב כל כך את בניו שאינו יכול לסבול לראות חס ושלום רע, ולכן משפיע רק טובות והשפע הולך לברואיו מחמת רחמיו:

"ומדת רחום, הוא דבר המכריח לכך שאינו יכול לסבול לראות ברעת חבירו חס ושלום ונמצא מדת רחום הוא המחבר ומקשר הבורא ברוך הוא בבניו שישפיע להם טובות, כי מדת רחום הוא הלבוש פנימי בבורא ברוך הוא שפועל בו כביכול שאינו יכול לסבול לראות ברעות כלל, רק מחמת רחמיו שיש לו על בניו רוצה להשפיע להם טובות והשפע הולך מבורא ברוך הוא לברואיו שמחבר עצמו עם בראויו עם מדריגות תחתונים להטיב להם מחמת רחמיו."

מכאן אנו למדים שמידת הרחמים יוצרת קשר פנימי בלתי נפרד בין הקדוש ברוך הוא לבניו. בעת שכל יחיד עובר לפניו כבני מרון, הקדוש ברוך הוא רואה את ייחודיותו הייחודית של האדם. הוא יודע את טיבו, מטרת בריאתו ותפקידו עלי אדמות. הוא מתייחס אליו כאב רחום אל בנו היקר, ולכן מרחם עליו **"כרחם אב על בנים"**.

האהבה הייחודית של האב

עם ישראל נקראים בנים לה' אלוהינו, כמו שאנו מבקשים בנוסח "היום הרת עולם": **"אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים"**. עלינו לעזור את האהבה של האב על הבן. כאשר אנו מתנהגים ונקראים בנים, כל ההתייחסות אלינו שונה לחלוטין.

נכנסים לבד ביחידות

איהה פחד ואיהה מורא נכנס בלב כל אדם כאשר הוא צריך לעמוד לבד מול המלך!

כשכולם ביחד נכנסים, דנים לפי הרוב ואחד מסתמך על השני. אבל כאשר אדם נכנס כיחיד לבד לפני ולפנים ועומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - אשר לפניו נגלו כל מחשבות האדם - לב מי לא יירא וירטט? הרי נצטרך לתת דין וחשבון על כל המעשים, על כל פרט ופרט.

כל אחד נכנס כבני מרון ביחידות, אחד אחד ולא בערבו. כמו שכתב בספר החינוך וזה לשונו:

"ואמרו על דרך המליצה לבאר שהשגחתו ברוך הוא על מעשה כל אחד ואחד ולא על כל המין דרך כלל, שעוברים כל בני אדם לפניו כבני מרון, כלומר אחד אחד ולא בערבו"

הייחודיות של כל נשמה

לכאורה יש פחד נורא להיכנס לבד, אולם טובה גדולה טמונה כאשר נכנסים לבד. כאשר האדם עומד לבדו מול המלך, מול אבינו שבשמים, אין לאבינו רק אחד - רק **"בן יחיד"**.

כי ידוע שהאדם נברא יחידי והוא יחיד בעולם. ידוע מה שאמרו חכמים בגמרא: **"הקדוש ברוך הוא טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"** (סנהדרין לז)

שחייב אדם לומר "בשבילי נברא העולם" - זו חובה ולא זכות.

מידת הרחמים המכריחה

אומרים בתפילה בראש השנה "ומלאכים יחפזו, וחיל ורעדה יאחזו, ויאמרו הנה יום הדין לפקוד על צבא מרום בדין, וכל אחד רועד מחרדת יום הדין, אולם מחדש לנו הקדושת לוי חידוש נפלא, שכאשר האדם מיישב את עצמו אין לו פחד כלל:

"הכלל, כל המלאכים וכל חיות הקודש כולם

דין או אהבה?

הויכוח שהכריע את עולם החינוך

זה היה אחד מימי העיון הסוערים ביותר עם המחנכים. האוויר היה מלא מתח, הקולות התרוממו, והדין התלהט: האם צריכים ללכת במידת הדין או במידת הרחמים? מה הדרך הנכונה ללכת עם הנוער הצעיר - על ידי קנסות, סנקציות, עונשים וגערות, או על ידי אהבה, שיח, הסכמות והבנות?

כל צד התבצר בעמדתו. הדין נראה אינסופי.

ואז, באמצע חודש אלול, אחד המחנכים הזכיר את השאלה הידועה: **"זה בדיק הדין על מהותה של ראש השנה! האם ראש השנה הוא יום הדין, או שמא זה יום ההמלכה והאהבה המתגלה בינינו לבין אבינו שבשמים?"**

פתאום השתיקה ירדה על החדר. כולם הבינו שהגענו לליבת הבעיה.

הסתירה שמערערת את כל היסודות

בהלכות ראש השנה יש סתירה גלויה שמטרידה דורות של חכמים. מצד אחד, יש חובת פחד ואימת יום הדין, כפי שכתוב במסכת ראש השנה (לב):

"אמר רבי אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אומרים שירה"

המלאכים תמהים: איך אפשר לשיר כשהמלך יושב על כסא הדין? אבל מצד שני, ההלכה קובעת בשולחן ערוך (סי' תקצ"ז): **"אוכלים ושמים ברה"**.

איך זה מסתדר? איך אפשר לשמוח ביום שבו נשפטים על החיים ועל המוות?

המשל המדהים שפותר הכל

הקדושת לוי מביא משל מרתק שחושף את הסוד:

"בני המלך האהובים למלך מאוד והם תמיד אצל המלך ויודעים ומשיגים היטב גדולת המלך ותמיד הם משבחים ומפארים את אביהם המלך כי רואים תמיד גדולת המלך. ולימים נתרחקו ממנו בדרך רחוקה ונתעו בדרך וידלו מאוד והלכו חשוכים וקדרנית כי בלו הלבושים היקרים מהם וכל טוב המלך שהיה להם נחסר להם והם מלוכלכים בטיט חוצות עד אשר כמעט שכחו כל הטוב וגדולת המלך."

תארו לעצמכם את הבנים האלה - היו פעם קרובים לאביהם המלך, הכירו את גדולתו, נהנו מהטוב שלו. אבל אחר כך התרחקו, נהיו מלוכלכים, שכחו מי הם באמת.

"ויהיה כאשר צר להם מאוד שבו לבית המלך וכאשר באו לשער המלך ויראו את גדולת המלך והדר גאונו ויבשו ויכלמו מאוד על רוע מעלליהם אשר הרחיקו מהמלך ולא היה להם דעת להשיג גדולת המלך ולפאר ולשבח אותו כמאז ומקדם, כי נכלמים מאד לפניו, כי מעשיהם הרעים ולבושיהם המלוכלכים נגד פניהם."

זה בדיק מה שקורה לנו בראש השנה! אנחנו חוזרים הביתה אחרי שנה שלמה של התרחקות, מלוכלכים בחטאים, נבוכים ומפוחדים מגדולתו של המלך.

אבל הנה המפתח:

"עדי אשר בקשו והתחננו על נפשם למחול על עונם ולהסיר מעליהם מלבושיהם המלוכלכים... ויכמרו רחמי המלך על בניו הנעמים ויעש כן אז היה ביכולתם לראות פני המלך להשיג גדולתו ולשבח ולפאר אותו."

הפתרון המהפכני

הקדושת לוי מסביר לנו את הנמשל:

"והנה בראש השנה אנחנו שבים ומתעלים לפני הבורא ברוך הוא ודווה לבנו מאוד על חטאתינו ופשעינו נגד פנינו ובושים ונכלמים אנחנו על אשר מלוכלכים אנחנו"

בעונותינו ואימה ויראה ופחד נופל עלינו מפני רוממות גדולתו והדר גאונו... ומבקשים ומתחננים אנחנו להבורא ברוך הוא שימחול לנו על כל עונותינו ופשעינו ולהסיר המלבושים המלוכלכים והבורא ברוך הוא ברוב רחמיו וחסדיו הוא מוחל לנו כי הוא חנון ומרבה לסלוח ורוח חדש מחדש בקרבינו בלב טהור לעבודתו אז ביכולתנו לעבוד עבודתו להשיג גדולתו ולומר לפניו שירות ותשבחות."

איה גילוי מדהים! ראש השנה הוא לא רק יום דין - זה יום של התחדשות מוחלטת. זה היום שבו האבא שלנו לוקח אותנו, מנקה את הלכלוך, מלביש אותנו בגדים חדשים, ונותן לנו להתחיל מחדש!

הסוד של השופר - שפה מעבר למילים

ויש עוד סוד עמוק. הקדושת לוי מסביר למה אנחנו תוקעים בשופר:

"עבדי המלך האהובים למלך כאשר באים לפני המלך לבקש חפצם אז יראים אולי לא יוכלו לדבר כראוי ויהיה פתחון פה להמקטרג להסטיק עליהם, רק מבקשים רצונם וחפצם ברזז בעלמא והמלך ממלא שאלתם."

בראש השנה אנחנו כל כך נרגשים, כל כך מתוחרים, שאנחנו פוחדים לדבר. אולי נגיד משהו לא נכון? אולי המקטרג יתפוס אותנו על מילה?

אז אנחנו עושים משהו גאוני: **"צועקים אנחנו בקול בלא דיבור, היינו בקול שופר שהוא קול פשוט צעקה רבה מעומק הלב והבורא ברוך הוא בוחן לבות ויודע נסתרות ממלא משאלותינו לטובה."**

השופר זה השפה הכי טהורה שיש - זה הקול של הלב שלנו, בלי מילים שיכולות להטעות, בלי פרשנויות שיכולות להיות מובנות לא נכון.

הפיתרון - למה שמחים ביום הדין?

ועכשיו אנחנו מבינים למה יש שמחה בראש השנה! יש בת קול יוצאת בראש השנה ואומרת: **"לך אכול בשמחה את לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה אלוקים את מעשיך"** (קהלת ט"ז).

הגה"מ רבי יהושע לייב אייגר מסביר בספרו "תורת אמת":

"העיקר בימים אלו הוא הבטחון בו יתברך - שבדואי הוא צופה ומביט לטובתנו. וכמה שיש בנפש בטחון זה, כן יוכל להתענג בטוב לב. וזהו ענין הבת קול השופעת בלב ההוא, ולזה אין שייך שיהיה עליה מאמור מפורש על השמחה והעונג, כי הוא דבר הבא לפי בטחון הלב של כל אחד ואחד."

כאשר אדם עורך את ראש השנה שלו כדבעי - אזי הוא זוכה לשמוע את הבת קול הפרטי שלו: **"לך אכול בשמחה את לחמך כי כבר רצה אלוקים את מעשיך."**

ויש עוד הסבר נפלא ב"דעת משה":

"והגם שהוא יום הדין, מכל מקום נמשך ממנו קדושה וטהרה על כל השנה, באשר שהוא ראשית וכללות השנה. והגם שהוא יום הדין, מכל מקום יום קדוש וטהור הוא, ובודאי יש בו שמחה גם כן."

ומעיד על רבו: **"זכרוננו שאמו"ר צללה"ה בראש השנה היה שמח מאוד, ולכאורה ביום ההוא 'ולשמחה מה זו עושה?' אמנם הוא הדברים אשר דברנו - מחמת שהוא ראשית השנה יורד בו קדושה וטהרה וכל טוב לכל ימי השנה."**

התשובה לויכוח המחנכים

אז מה התשובה לויכוח הגדול שהתחיל את המאמר הזה? **דין או אהבה?**

התשובה היא: גם וגם!

ראש השנה מלמד אותנו שהדין והאהבה הם לא שני דברים נפרדים - הם שני צדדים של אותו מטבע. הדין הוא הדרך שבה האהבה מתבטאת. כשהמלך דן את בניו, זה לא בגלל שהוא כועס עליהם - זה בגלל שהוא אוהב אותם ורוצה שיהיו הכי טובים שהם יכולים להיות.

החינוך האמיתי, כמו ראש השנה, הוא שילוב מושלם של דין ואהבה - גבולות ברורים שצומחים מתוך אהבה אמיתית, ואהבה אמיתית שמתבטאת דרך גבולות ברורים.

זו הדרך של ראש השנה - ואולי גם זו הדרך של החינוך הטוב ביותר.

נוסח התפילה בימים נוראים מעובד ע"פ הקדושת לוי ז"ע

רבש"ע, מה שאני מתפלל יהיה רק כפי חסדך וכפי רחמך וכפי דעתך ורצונך, כך תתן לנו, יהיו לרצון אמרי פי כמו שאתה רוצה ה' כך יהיו לרצון, כפי דעת ורחמי השם יתברך כן תתן לי ה' יתברך כפי חסדך וטובך.

ברכת שנה טובה ומבורכת שנת הצלחה וברכה, שנה של אור וחסד

לכל קוראי גליון משמעות
לכל המחנכים ע"פ גישת האירה
לכל הבחורים שזכו למשפיעים מלב הבחור
לכל עם ישראל

יד למנהל - היד הימין לכל צרכי המנהל | ייעוץ ארגוני חינוכי | מערך קידום אישי | לפרטים 053-3101081 058-3274859 | המערכת, בניית תוכניות חינוכיות, וכו' | 20 שנות נסיון בשבילך. מייל m025667066@gmail.com

י"ל ע"י 'מפעל האירה' בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן - לקבלת העלון, תגובות, הארות נא לשלוח מייל: m025667066@gmail.com

טלפון: 058-3274859

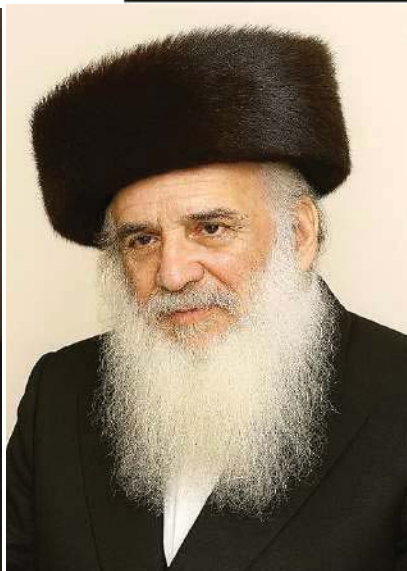
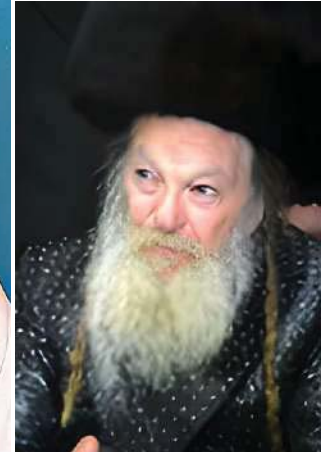
אתר: ahira.org

טלפון: 02-566-7066 דוא"ל: info@ahira.org

האירה
להאיר לכל אחד

פניני הצדיקים

לעדכוניס, ברכות מזל טוב והודעות - שלחו ל: 054-8410475 | HB0548410475@gmail.com

מיטב השידורים
מגדולי הרבנים

ללא פרסומות
ללא חדשות
ללא פוליטיקה

www.radio2000.co.il | באפליקציה | 03-3782000

האזינו לשידור החי

במיל: 054-8410475, דוא"ל: HB0548410475@gmail.com

הרב אריה לייב משפולי הידוע כ"הסבא משפולי" זצ"ל- נולד בנר ראשון של חנוכה ה'תפ"ה (1724) בעיירה שפולה הסמוכה לאומן. אביו שנים רבות היה חשוך בנים, ומסופר שהבעש"ט עוד בימים, שלא הכירוהו עבד למחיתו בכריית טיט וחימר ומכירתו בכפרים. לאחר שהסוס נחלש, הגיע הבעש"ט לביתו ור' ברוך נתן לו סוס אחר, כדי שיוכל להתפרנס. בחצות הלילה ראה ר' ברוך אור וחשש שמדובר בשריפה. בהגיעו למקום ראה את הבעש"ט בחברת אדם גבוה, זוהר והוא התעלף. לאחר שעוררו, בירך אותו הבעש"ט שיזכה לבן ואף גילה את אוזנו, כי האיש הנוסף היה ר' יהודה ליווא, המהר"ל מפראג, ונשמתו תגיע בתינוק שיוולד להם. בעת הברית הגיע הבעש"ט ובירך את הרך הנולד, שיזכה להיות כאברהם אבינו ונתן לו את הכינוי 'סבא'.

כבר מילדותו שקד ימים ולילות על לימוד התורה. בהיותו כבן שמונה היו שגורים בפיו חמישה חומשי תורה, נביאים וכתובים וכן שישה סדרי משנה. כשאביו היה כבן שישים נפטרה אישתו, והוא נפל מכל עושרו הגדול והפך לעני מרוד, והוא שלח אותו לר' פנחס שפירא מקוריץ. לאחר נישואיו ישב כשמונה שנים בבית חותנו במידודובקה. כאשר הגיע לבעש"ט הקדוש יחד עם רבו (ר' פנחס שפירא מקוריץ) הלה הורה, כי על מנת להשיג שלימות לתיקונו עליו לערוך גלות במשך שבע שנים! לאחר שהתיישב בשפולה, אלפי חסידים נהרו אליו ורבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. גאון בנגלה ובנסתר. ראה את אליהו הנביא. סיפורי הצלה רבים נקשרו לשמו. נפטר ב-ו' בתשרי ה'תקע"ב (1811). חי כ-87 שנים.

אביו: ר' ברוך גרונדי. **אימו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת פסיה מירל (בת השו"ב ממדידובקה). **מרביתיו:** ר' דב בער (המגיד ממזריטש. רבינו היה מתלמידיו המובהקים), ר' פנחס שפירא מקוריץ. **מספריו:** יתפארת מהרא"ל- מכיל תולדות חיינו וסיפורים אודותיו.

לפני שרבינו התפרסם כמנהיג וצדיק ובעל מופת, הוא ערך גלות, ונדד במשך שנים רבות על פני ערי רוסיה וכפריה. כשהיה מגיע למקום מסוים, הוא היה נכנס למקום ההקדש שיועד להכנסת האורחים המקומית. במקום זה מצאו הנודדים קורת גג מעל לראשם, ואנשי הקהילה דאגו למזונותיהם. לקראת שבת היו בעלי הבתים מחלקים את האורחים ביניהם, והזמינו אותם לסעוד על שולחנם בשבת קודש.

פעם אחת כאשר הגיע רבינו לזלוטופולי, לא הרחק מקייב שבאוקרינה, מצא שם קהילה של יהודים יראי שמיים, אבל מלבד להתפלל ולומר תהילים, הם לא ידעו כלום, ומשום כך היה האדם החשוב ביותר בעיירה, דווקא השמש של בית הכנסת, כיוון שהוא שימש כבעל קורא בתורה, וגם התוקע בראש השנה וכו'. לאחר שהגבאים התנו תנאי, למי שהציע את עצמו לתפקיד שמש שיידע לקרוא בתורה ולתקוע בשופר, אלה היו שני דברים, שיהודי העיירה פחדו ורעדו מפניהם ביותר, פרשת התוכחה, שבה קוראים בתורה פעמיים בשנה, והתקיעות בשופר בראש השנה ואחרי נעילה של יום כיפור, ואיש מהם לא היה מוכן לקחת את התפקידים הללו על עצמו. לכן היו מעמידים תנאי, כאשר שכרו שמש, שיהיה הוא שיקרא בתורה וגם יעלה לתורה לפרשת התוכחה, וגם יתקע בשופר, מתי שצריך.

באותו הזמן השמש הזקן הלך לעולמו, והם חיפשו שמש. הגבאים שאלו את ר' אריה לייב, אם הוא יודע לקרוא בתורה ולתקוע בשופר, ואם יהיה מוכן לקבל על עצמו את תפקיד השמש והוא השיב בחיוב במספר תנאים. אחד מתנאיו היה, שיחממו את המקווה פעמיים בשבוע בנוסף לערב שבת. בשבועות הראשונים קיבל הבלן את התנאי ומילא אחר ההוראות שקיבל, אולם במשך הזמן התברר לו, כי במשך השבוע איש אינו מבקר במקווה זולת השמש, שנוהג היה לטבול כל יום אחרי חצות הלילה, התמלא הבלן כעס, הייתכן, מי שמע דבר כזה לחמם את המקווה רק בשביל השמש? מה פתאום הוא צריך ללכת למקווה כל יום ולא מסתפק רק ביום שישי לכבוד שבת?

הבלן עשה דין לעצמו, לא זו בלבד שהפסיק לחמם את מימי המקווה במשך השבוע, אלא אפילו נעל את הדלת. הוא לא ידע כי אצל חסידים נהוג לטבול במקווה בכל יום. רבינו דיבר עימו וממש התחנן לו, שיתן לו לפחות את המפתח, הוא אפילו הציע לו כסף, אולם הלה התעקש ובשום אופן לא היה מוכן לסגת מעמדו.

בראות רבינו כך, פנה אליו ואמר, שאם ייתן לו תקיעת כף שלא תספר לאף אחד, הוא יגלה לו סוד גדול. בתנאי שיפתח לו את המקווה. ורבינו אמר, שיש בכוחו להענישו על היחס שלו, אלא במקום זאת יעשה לו טובה גדולה מאוד. בת הבלן התעוורה בזמן מחלתה לפני שנים אחדות ורבינו אמר, שאם יקבל את המפתח, יתפלל עבורה וה' יפקח את עיניה.

למחרת בבוקר פרצה מהומה רבתי בביתו של הבלן, הבת הבכורה התעוררה בהתרגשות גדולה, ובקולי קולות היא קראה לאביה ואימה וצעקה בשמחה: "אני רואה!". מיד באו כל השכנים לחזות בפלא הגדול, והבלן שמר את מוצא פיו ולא סיפר בזכות מי. רק כעבור שנה, כאשר הבלן חלה במחלה קשה, וחש כי ימיו ספורים, הוא שלח לקרוא לגבאים, ובנשימתו האחרונה גילה להם את הסוד של בתו, הוא ביקש מהם לספר בעיירה, כי השמש הוא איש קדוש וצדיק נסתר, שכולם יידעו איך להתנהג אליו בדרך ארץ.

השמועה על אודות רבינו בעל המופת פשטה בכל הסביבה הקרובה והרחוקה, מכל המקומות החלו אנשים לבוא לעיירה כדי לשטוח את צרותיהם ובעיותיהם, ולבקשו שיתפלל עבורם, לבריאות, פרנסה, ילדים וכו'. אולם רבינו עדיין לא היה מוכן לקבל על עצמו להתגלות ולהיות רבי מכיוון שעדיין לא השלים את מכסת הגלות שהשית על עצמו, והוא הודיע איפוא לגבאים, כי עליו לעזוב את העיירה ולחדש את נדודיו, הוא אכן יצא לדרך והמשיך לנוע ולנדוד במשך שמונה שנים רצופות, לאחר מכן הוא קיבל על עצמו את הרבנות של העיר שפולי.

אם ראשונים כמלאכים- הצדיק הרב יעקב ענתבי זצ"ל

הצדיק הרב יעקב ענתבי זצ"ל- המשפחה במקור היא מספרד. בזמן גירוש ספרד ראש המשפחה רבי רחמים החליט לעבור לחאלב, כך רבינו נולד בשנת ה'תקמ"ז (1787) בחאלב. כבר בגיל צעיר פקע שמו של רבינו כחריף ובקי. לאחר נישואיו עבר לדמשק. כשהיה כבן עשרים ושנים התמנה לרבה של דמשק שבסוריה. כיהן בתפקיד זה במשך שלושים שנה. בימיו, התחוללה שערורייה גדולה סביב פרשת ירושת וחלוקת כספי השר רבי חיים פרחי, הפרשה הסעירה את בתי הדין בסוריה, בטורקיה ובארץ ישראל, ולוותה בחירופים וגידופים, וגם הלשנות לשלטונות נגד רבינו. רבינו קיים בעצמו "לא תגורו מפני איש", דן דין אמת לאמיתו, ואף פרסם 'כתב סירוב' נגד אחיו של השר שסירב לקבל את הכרעת הדין.

ביום שישי ה' אדר ה'ת"ר (1840) נעלם כומר בשם 'באדרי תומא' ומשרתו. שונאי ישראל העלילו על היהודים שהם רצחו אותם כדי לקחת את דמם לאפיית מצות. השלטונות אסרו בבית הסוהר כמה מראשי הקהל ובראשם רבינו. הם עינו אותם בעינויים קשים ומרים במשך כחצי שנה, כדי שיודו שהם רצחו את הכומר ומשרתו. לאחר מאמצים רבים על ידי השר משה מונטיפיורי רבינו שוחרר מיד לאחר מכן החליט לעזוב את דמשק ולעלות לירושלים. ביום ב' אדר ה'ת"ר"א יצא מדמשק. כשהגיע לארץ הראשון לציון הציע לו לשמש במקומו אבל רבינו סירב. בירושלים, פעל להסכם בעניין החובות של עדת האשכנזים לעדת הספרדים, והביא לשלום וקירוב לבבות ביניהם.

נפטר ב-ז' תשרי ה'ת"ר"ז (1846). חי כ-59 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. על מצבתו נכתב: 'הרב הגדול המפורסם בקדושתו וחסידותו שמסר עצמו גופו ונפשו וקידש שם שמים ברבים, וסבל זמן רב כמה עינויים ויסורים קשים ומרים בלי שיעור, על העלילה הרעה הידועה אשר בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו ונתקדש שם שמיים ברבים בשנת ה'ת"ר בהיותו רב ומו"ץ בעוב"י דמשק יע"א'. קברו התפרסם כמקום המסוגל לישועות. בספר 'עוד יוסף חי' הובא בשם מגיד ירושלים, שכל המתפלל בזמנים מסוימים, בשלושה קברות צדיקים הטמונים בהר הזיתים והם 'אור החיים' הקדוש, הרש"ש, ורבי יעקב ענתבי, בעז"ה יפקד בזרע קודש של קיימא'.

סבא (מצד אביו): ר' יצחק (כיהן כרבה של חאלב. מח"ס 'בית אב'). **אביו:** ר' דוד. **בניו:** רבי משה חיים (מרבני ירושלים), רבי יוסף (מרבני קהיר שבמצרים). **בנותיו:** מרת מרחבא (נישאה לנכדו של ר' חיים פרחי), מרת אסתר (נישאה לחכם רפאל יצחק ישראל אב בית הדין הספרדי בירושלים). **מספריו:** **אביר יעקב-שו"ת** (מופיע בסוף הספר 'באור החיים' של הרב חיים כפואי). חיבר פזמונים רבים שיהודי דמשק שרו בימי חג ומועד **זכור לאברהם- ישוב רבינו על קושיית ה'מגן אברהם' בהלכות פסח.**

פרק מרכזי בחיי רבינו היתה 'עלילת הדם בדמשק'. ביום שישי ה' אדר ה'ת"ר נעלם כומר בשם 'באדרי תומא' ומשרתו. שונאי ישראל העלילו על היהודים שהם רצחו אותם כדי לקחת את דמם לאפיית מצות. השלטונות אסרו בבית הסוהר כמה מראשי הקהל ובראשם רבינו. הם עינו אותם בעינויים קשים ומרים במשך כחצי שנה, כדי שיודו שהם רצחו את הכומר ומשרתו. הסבל הנורא שעבר רבינו אינו ניתן לתיאור ומה הם עברו בין כותלי הכלא. לא פעם הם העדיפו את המוות מחיים. השלטונות גם אסרו להודיע על דבר המאסר למישהו מחוץ למדינה, עד שאחד מיהודי העיר, רבי אליהו די פיג'וטו, התחפש לגוי וכתב מכתבים רבים שהרעישו את העולם היהודי. המהלך שלו הביא להתערבותם של משפחת 'רוטשילד' ושל השר משה מונטיפיורי. הם פעלו ללא לאות עד שהוציאו את רבינו וחבריו מאפילה לאורה. היה זה ביום ח' אלול ת"ר, יום זה נקבע ליום שמחה בקרב יהודי דמשק, ונהגו שלא לומר בו תחנון.

לימים, השר מונטיפיורי את רבינו פגש. הוא אמר לו שאי אפשר להאמין שעברו עליו יסורים קשים כאלו, יותר מיסוריהם של עשרה הרוגי מלכות. בוודאי שיש סוד בדבר. הוא ביקש מרבינו שיגלה לו את הסוד. רבינו השתמט מלענות, אבל לאחר הפצרות רבות, **רבינו ענה שהוא ניצוץ משיח בן יוסף, והצורר שייסרו הוא ניצוץ ארמילוס הרשע, ואותה עת היתה ראויה לגאולה, אלא שקטרגה מידת הדין, ונדחה זמן הגאולה והתגלגלה העלילה.**

לאחר ששחררו אותו מבית-הכלא בדמשק רבינו החליט לעזוב את דמשק ולעלות לירושלים. ביום ב' אדר ה'ת"ר"א יצא מדמשק. על בואו של רבינו לירושלים, רבי דוד לניאדו מספר: "שמעתי מחכם זקן ממשפחת ענתבי, קודם שהגיע רבי יעקב ענתבי לירושלים הרב הראש"ל הגאון רבי יהודה נבון (בדעה אחרת הרב חיים אברהם גאגין) ראה בחלום שאמרו לו: 'יעקב אבינו בא לירושלים ואתה שוכב על מיטתך?'. הוא לא הבין מה פשר החלום ומה פתרונו. השכם בבוקר הלך לבית המדרש לישיבה ואמר לחכמים, בלילה הזה הראוני בחלומי שיעקב אבינו בא לירושלים ולא ידעתי מה החלום ומה פתרונו. ענה לו חכם אחד מחכמי הישיבה: "זה פתרונו, שמעתי שהרב החסיד הקדוש רבי יעקב ענתבי שהתייסר ביסורים קשים ומרים בא כעת לירושלים". הראש"ל והרבנים התאספו כולם ויצאו לקראתו. כאשר רבינו הגיע, והראש"ל פשט את המצנפת שלו ורצה לשים על רבינו. רבי יעקב לא רצה בשום אופן ללבושה את המצטנפת ואמר לו: "ח"ו, די לי, עמי היתה ושלחתי, ברוך ה' יצאתי ידי חובתי עם הרבנות והציבור שתהילות לה' יתברך נכנסתי בשלום ויצאתי בשלום. באתי לעבוד את ה' בישוב הדעת ובשיבוש טוב בירושלים בהשקט ובטח. ומי שאמר לעולמו די הוא יאמר לצרותינו די. עכשיו אני פטור מעול הציבור בשמים ובארץ, אכלתי לקיתי ושילמתי, גבר עלי חסדו שזכיתי לבוא לירושל"ל לחיים טובים ולשלום. אכ"ר".

הנהגותיו של רבינו, היו בפרישות וחסידות. לאחר פטירתו, בני ביתו סיפרו, כי בתקופת ימי השובבי"ם היה צם במשך שישה ימים רצופים. בשבת היה אוכל את שלושת הסעודות, ולאחר ההבדלה היה טועם כזית בלבד ל"מלוה מלכה".

שנה אחת לאחר שבירך ברכת האילנות, התייבשו כל העצים, מאחר שבברכתו בירר את כל ניצוצות הקדושה שהיו בהם.

הרב יצחק זאב הלוי סולביצ'יק זצ"ל הידוע בשם הגרי"ז והרב מבריסק זצ"ל: נולד בוולוז'ין בשנת ה'תרמ"ז (1886). כבר בגיל צעיר נודע כעילוי. בגיל שש-עשרה כבר ידע בעל-פה ש"ס עם רש"י. גאון אדיר. בעל סברה ישרה. מונה לרבה של בריסק לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרע"ח (1918). הצליח להימלט מאירופה ובשנת ה'תש"א (1941) עלה לירושלים וייסד בה את ישיבת בריסק החדשה. אשתו ושלושה מילדיו נרצחו בשואה, לאחר שלא הצליחו להימלט מגטו בריסק. מנהיג הציבור החרדי-ליטאי. החמיר בשמירת המצוות. בשנותיו האחרונות סבל ממחלת ריאות קשה ושהה לשם כך פעמים רבות בשווייץ, עקב האוויר הצח שיש שם. נפטר ב-ט' תשרי ה'תש"כ (1959). חי כ-73 שנים. ציונו בירושלים.

אביו: ר' חיים (ראש ישיבת וולוז'ין). **מרביתיו:** אביו, ר' חיים מבריסק. **מתלמידיו:** ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' משה שמואל שפירא (ראש ישיבת 'באר יעקב'), ר' משה שטרנבוך (ראב"ד העדה החרדית), ר' אברהם לנדא (האדמו"ר מסטריקוב), ר' מרדכי אפל, ר' חיים יעקב גולדוויכט, ר' אליקים שלזינגר (ראש ישיבה הרמה דלונדון), ר' שמואל רוזובסקי. **בניו:** ר' יוסף דב, ר' רפאל, ר' מאיר, ר' חיים, ר' יושע בער, ר' משולם דוד. **חתניו:** הגאונים ר' יחיאל מיכל פיינשטיין ור' יעקב שיף. **מספריו:** יחידושי הגרי"ז-ז, על הרמב"ם, על מסכתות שבסדר קודשים, על התורה, על יומא, סוכה וקידוש החודש.

○ **יפר הגה"צ רבי זאב איידלמן זצ"ל:** בתקופת ההפגזות הקשות על היישוב היהודי בירושלים, בשנת ה'תש"ח, בעת שהושגה הפוגה בין הצדדים הלוחמים, יצא הגרי"ז מביתו לטייל מעט ולשאוף אויר צח. הא פגש באחיו של רבי זאב ושאל אותו על המצב. השיב הלה, כי יום האתמול היה יום קשה במיוחד שכן ההפגזות היו תכופות מתמיד. השיב לו הגרי"ז: "אכן, אתמול באמת היה מצב נורא, אבל בגלל זה ידעו והבינו כולם, שצריכים להעביר בתפילה ובתחנונים להשי"ת. אבל היום, כאשר ישנה רגיעה בהפגזות, כבר מסיחים דעת ועוברים לסדר היום השגורתי. והאמת היא שעקב כך זקוקים דווקא היום לרחמים מרובים".

הוסיף הרב להבהיר את דבריו: "אנשים רגילים שכאשר ישנה מעט הרווחה לאחר צרות קשות, ששים ושמחים. ואולם, אי אפשר לשמוח עד שהישועה שלמה. וראיה לכך ממדכי היהודי, שאף שכבר ראה מעט

הרווחה בכך שאסתר נלקחה להיות מלכה, והוא היה גם זה, שגילה על שומרי המלך שרצו לשלוח יד במלך אחשוורוש, וכבר הרכיב המן בפקודת המלך את מרדכי על הסוס. עם כל זה לא היה שש ושמח ולא שקט על שמרו, אלא, כפי שכתוב במגילת אסתר: 'וישב מרדכי אל שער המלך' ופירש רש"י 'לשקו ולתעניתו'. זאת למרות שכבר התחילה להתנוצץ הישועה. משום שכל זמן שעדיין אין הישועה בשלימותה, צריכים לעורר רחמים מרובים כמו לפני כן. ואכן, ישב הגרי"ז כל זמן ההפוגה ואמר תהילים, ועורר את מקורביו שעתה הוא הזמן לומר תהילים ולעורר רחמי שמים. **באומרו שלעתידי לבוא, כאשר יראו מה יכלו לפעול באמירת תהילים, ימרוט כל אחד את שערות ראשו: למה לא אמר יותר תהילים! (שאל אביך ויגדך)**

○ **יפר הגאון ר' ישראל גרוסמן זצ"ל:** "פעם ביקש ממני ר' הלל שלזינגר זצ"ל (מראשי 'העדה החרדית' בירושלים) שאגש לגרי"ז ואבקש ממנו סיוע כספי עבור ת"ח בירושלים אשר מדוכא הוא בייסורים קשים ומרים, הוא אינו מבוטח בביטוח כל שהוא וממילא כל ההוצאות הגדולות של התרופות והרופאים מוטלים עליו. ומלבד כל זאת הריהו מטופל בביתו עם הרבה ילדים, בלע"ר. והמצב בבית קשה ממש. והשבתי לרבי הלל: 'הכי צדא אפשר ללכת ולבקש כסף מהגרי"ז, והרי ידוע, שהוא עצמו מצבו דחוק מאוד בביתו, וא"כ איך אפשר לבקש ממנו כסף עבור אחרים?' ואולם רבי הלל לא הרפה ממני, והפציר בי מאד לגשת להגרי"ז בעניין זה, עד שלא יכולתי לעמוד בהפצרותיו והלכתי לביתו של הגרי"ז כבקשתו. תינית את צרתו של אותו תלמיד חכם בפני הגרי"ז ופרטתי בתיאור נרחב את מצבו הקשה, אך הגרי"ז אמר לי, כי אין באפשרותו להיות לעזר בעניין זה שכן מצבו הכספי קשה מאד וכו'. **מובן, שהרגשתי הייתה מאוד לא נעימה, והתנצלתי בפני הגרי"ז, שגם אני ידעתי, שאין זה נאה והוגן לבקשו עבור העניין, אך לא יכולתי לסרב להפצרותיו של רבי הלל שלזינגר.**

"והנה למחרת באשמורת הבוקר, הנני שומע דפיקות על דלת ביתי, ולתדהמתי עומד בפתח בנו של הגרי"ז ובידו מעטפה. וכך אמר לי: 'אבא לא היה יכול לישון כל הלילה בעקבות דבריכם אתמול על צרתו של תלמיד חכם. גם הזכרתם בתוך דבריכם, שמצבו של אותו תלמיד חכם הוא 'ספק פיקוח נפש'. ומרוב צער לא נח ולא שקט, ולפנות בוקר ביקש ממני, שאלך לנגיד רבי אברהם יצחק רוטשטיין ואבקש ממנו הלוואה, סכום הגון של כסף, ומיד אלך להביא לכם, הנה המעטפה עם הכסף...' (עובדות והנהגות לבית בריסק)

במלחמת השחרור שהה ר' יצחק זאב סולביצ'יק בירושלים שהיתה אז במצור ונתונה תחת הפגזות מרובות. למרות זאת המשיך הרב ללמוד בחדרו בקומה העליונה שבבניין ולא רצה לרדת למקלט. כשגברו ההפצצות, עלה בנו, כדי לשכנעו שירד למקלט. והרב אכן נענה לבקשת בנו. כשחלה הפוגה בהפצצות, עלו בני הבית לביתם ומצאו שבקיר חדרו של הרב פגע פגע ונחת ממש סמוך למיטתו. אדם 'פשוט' בוודאי היה אומר: "ראו איזה נס! אלמלא היה הרב יורד למקלט בוודאי היה נפגע". אלא שהרב מבריסק שהיה בעל אמונה ובטחון חזקים בבוראו, פנה בגערה לבנו ואמר: **"אתה מזיק! אילו הייתי נשאר כאן לא היה הקיר מתקלקל!"** ולמה? מכיוון שאם היה נגזר עליו להיפגע, בוודאי שהפגז היה "משיג" אותו גם במקלט ואם היה נותר בחדרו, הרי שהקיר לא היה מתקלקל. .... (מפי ר' שלום שברדון צוק"ל).

בישיבת באר יעקב עבדה תקופה ארוכה מבשלת שהייתה אשה אלמנה, כאשר הזדקנה, עבודתה כבר לא הייתה משכבר הימים והדבר גרם צער לבני הישיבה עד אשר נאלצו לפטרה. ואולם ר"י הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל היה ירא לפטרה שהרי אלמנה היא וידוע ומפורסם עד כמה החמירה התורה על צער אלמנה. שאל ר' משה לדעתו של הגרי"ז כדת מה לעשות. והשיב לו הרב, שאומנם אם מוכרחים לפטרה, אין ברירה וצריכים לפטרה אלא שיחתמו על מכתב הפיטורין גם שאר חברי הנהלת הישיבה, כדי שכולם יישאו בשותפות הדין הקשה שעלול ליפול עליהם רח"ל, ולא שרק אחד ישא בכולו. עוד הוסיף ויעץ: "כדאי לתת לה כסף ככל שתדרוש, כי כסף הוא הדבר הכי זול שאפשר על ידו להיפטר מגרימת צער".

הרב נפתלי הירצקא הלוי זילברמן מראצפרט זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"פ (1819). בימי ילדותו היה עוד חסיד ופרוש ועני ומדוכא כי העולם לא הבינו את גודל צדקותו. נתקבל לאבד"ק יאנושי, בהשתדלות רבו הגה"ק בעל 'מנוחת אשר'. רבינו נסע לימים הקדושים לרה"ק ר' יהושע רוקח מבעלזא (האדמו"ר השני בשושלת בעלזא). כשהציעו לפני רבינו את כתר הרבנות בעיר ראצפערט, התייעץ בזה עם מהר"י מבעלזא ובשנת ה'תרמ"א (1880) עבר לראצפרט וכיהן שם עד לפטירתו. **רבים פנו אליו ונושעו, שכן רבינו פעל ישועות בקרב הארץ וכמה פעמים נתקדש שם שמים על ידו גם בין האומות. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלאה.**

חילק את כל כספו לעניים עד קשיטה אחרונה ולעצמו היה חי בצניעות ובפשטות חיי עוני ולמרות שהיו זמנים שהיה לו הכנסה מכובדת של כארבעים עד חמשים אלף כסף לשנה, לא השתמש בזה לצרכו, ולא רצה להנות מכסף הפדיונות וחילק הכל צדקה לעניים. טעם נוסף שלא רצה להנות מפדיונות, כי היה פלא בעיניו שפועלים אצלו ישועות, והיה מחזיק את הכל למעשי ניסים. ידע את מועד פטירתו, וכן אמר יום לפני הסתלקותו לאשה אשר דמעתה הייתה על לחיה, שאליו לא תבוא עוד, וכך היה, כי ביום המחרת הסתלק לבית-עולמו וכן בשבת תשובה האחרונה לחייו עלי אדמות, דרש ברבים **והודיע כי זו היא דרשה האחרונה**, ובערב יוה"כ קודם שחיתת הכפרות הלך למקווה טהרה בטוב לב, ועשה את סדר הכפרות ואח"כ אמר סליחות ולא התפלל רק קרא קריאת שמע, באמרו **שבאותו יום פטורים מתפילה**. כשחזר לביתו הסתגר בחדרו, והנה כבר קידש היום והמתינו בביהמ"ד לבואו לכל נדרי, וכשראו שהזמן חלף ועבר, נכנסו לחדרו ומצאו כי התבקש לעולם שכולו טוב.

הסתלקותו הייתה אבידה קשה לכל יהודי אונגארין ששיחרו לפתחו והתברכו מפיו, וכל קש"י יום ודלים ואביונים אשר מצאו אצלו אוזן קשבת וכאב רחום הרעיף עליהם טללי חיזוק ונדבות הגונות, נשארו בפתע מבלי משען ומשענה, ובמיוחד התאבלו עליו כל חסידיו צאנז ושינאווא. נפטר ב-ט' תשרי והלווייתו התקיימה במוצאי הכיפורים בשנת ה'תרנ"ח (1897), בהשתתפות אלפי אנשים ובראשם עשרות רבנים. חי כ-78 שנים. מנוחת כבודו בעיר ראצפרט ששם חלקת מחוקק ספון. זקן אחד העיד שזכר את הפטירה של רבינו, **וביום הכיפורים הוא ירד גשם עם סערה חזקה כל כך כמוהו לא נראה מעולם, עד שחשבו כל הקהל אז שהעולם נחרב.**

אביו: ר' יעקב פרץ (ש"ב דכפר פויטש בן אחר בן מהט"ז). **מרבותיו:** הגאונים ר' צבי הירש מליסקא (מח"ס 'אך פרי תבואה'), ר' משולם פייש מטאש, ר' שמעלקא מסליש (מח"ס 'צורר החיים'), ר' אשר אנשיל אשכנזי מטשגנר (מח"ס 'מנוחת אשר'), ר' חיים הלברשטאם מצאנז (מח"ס 'הדברי חיים').

יפר הרה"ק רבי צבי הירש מרודניק זי"ע על רבינו זע"א, **שהיה צם משבת לשבת**, ולא אכל כלום מעת סעודה שלישית בשבת עד לשבת הבאה, ובשבת כשהיה מפסיק מתעניתו לא היה אוכל חלה מיד, כי אם לקח שני תפוחי אדמה קרים, ונראה, שחשש, שאם יאכלם כמות שהם יאכלם בתאבון גדול מדי, **הלך והטביל את התפוחי האדמה בתוך קופסת הטבק שלו, וכך אכלם.**

רבינו היה מתנהג בענוה יתירה וברח כמטחוי קשת מן הרבנות והשררה. פעם שבת בסיגט אצל הרה"ק חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים זי"ע (בעל 'קדושת יו"ט'), ובשב"ק בבוקר אמר הקדושת יו"ט לגבאי ר' אשר שיכבד את רבינו בפסוקי דזמרה לפני התיבה, והיו שם הרבה רבנים באותה שבת ור' אשר פנה לכותל המזרח וחיפש אותו כדי לכבדו בפסוקי דזמרה, וכשהבחין בזה הקדושת יו"ט, אמר לו כשבת שחוק עלתה על שפתיו: **"אין לך מה לחפש את ר' הירצקא בכותל המזרח, לך לחפש אותו בצד מערב"**.

כשבאו להציע לו את הרבנות כעיר ראצפרט לא רצה לשמוע, עד שטיכסו עצה בנפשם, כשאירע שלא היה בביתו באו באמצע הלילה **ולקחו את כל הספרים וכלי הבית והעמיסום על עגלה והובילוהו לראצפרט, וכך מחוסר ברירה היה מוכרח ללכת ולהשתקע שם.**

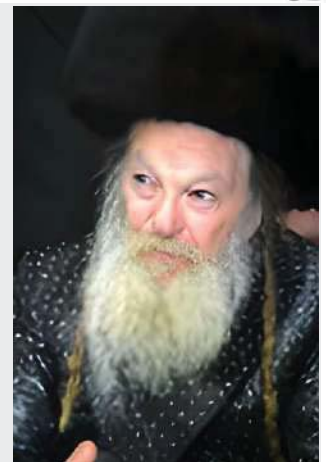
בימי נעוריו של החסיד ר' אשר ביקין בנו כשהיה ילד קטן חלה ברגליו ולא יכל אפילו לעמוד עליהם. אביו דרש ברופאים ולא הועילו כלום. לבסוף בא לפני רבינו. אמר לו הצדיק, שייקח אבטיח וייקח את הפנימיות שלו ויתן על רגל הילד ותהיה לו רפואה שלימה. עשה האב כאשר ציווה רבינו, והילד התרפא. כאשר ראה הרופא את הילד שהולך על רגליו כאחד האדם, שאל את האבא: "אצל איזה רופא מומחה היית, ומה נתן לך לרפואה?". כשסיפר לו דברים כהווייתם, שהיה אצל רבינו בראצפרט, אשר היה מפורסם גם אצלם, והוא ציווה לו כך וכך ומזה התרפא, תמה הרופא מאוד ואמר: **"עתה ידעתי כי יש אלוקים בשמיים ששומע לתפילת צדיקים, כי דבר זה הוא למעלה מן הטבע"**.

יפר הרה"ח ר' בעריש טייכמאן זצ"ל ממונקאטש, אשר בימי עלומו היה דר בחצר יחד עם ערל זקן, שהיה איש רע מעללים מאוד, והערל היה בעל הבית והיצר לו מאוד עד שלא היה יכול לסבול, אבל הדירה בעצמה הייתה טובה לו. פעם הגיע רבינו בסביבות מקום מגוריו, ותפציר בו אשתו: "הנה הרבי הוא בסביבותינו לך וספר לו מה שאנו עוברים, אולי יהיה לנו ישועה", והוא שמע לקול אשתו, ויסע אל רבינו ויספר אודות אותו ערל זקן ורשע, ורבינו אמר לו: **"יעבור מכאן הגוי, כל טוב"**, ויסע לביתו ויספר לאשתו, את כל אשר אמר רבינו, ופתאום בא הערל לביתו בצעקות: **"אמה על נפשי מה עשיתי, אנכי אטמא את עצמי לדור בין יהודים, אני מניח את כל רכושי והולך מכאן"**, וכן קיים, שהלך משם ולא נודע מקומו, והתקיים אצלו ויעבור והנה איננו.

האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע בידרמן (השני) מלעלוב זצ"ל- נולד בשנת ה'תרצ"א (1930). בילדותו למד תורה בת"ת "חיי עולם" ולאחר מכן התעלה במדרגות התורה והיראה בישיבת 'שפת אמת'. גאון בתורה. חסיד. כל ימיו שקד בתורה הקדושה. סגפן עצום. בין השנים ה'תשל"ג ל-ה'תשמ"ז (1972-1986) טס לקראון-הייטס שבארה"ב, שם למד תורה מתוך הדחק. עם הסתלקות אביו בשנת ה'תשמ"ז (1987) קיבלו עליהם חסידי לעלוב את מרותו. הנהיג את עדת מרעיתו והחדיר בהם תורה ואהבת השם יתברך. אלפים נהרו לפתחו לקבל את עצתו וברכתו. כל ימיו זעק על המכשלה של הדיבור בעת התפילה. הרב אף הבטיח שמי שיקבל על עצמו להיזהר בעניין זה- יוושע. ועד היום רבים המקבלים על עצמם עניין זה רואים ישועות ונפלאות בכל העניינים.

אין ספק כי הרב מסר את נפשו למען עם-ישראל וידע את מועד פטירתו. בסעודה שלישית של שבת שובה הרב חזר חמש פעמים! על המשפט שלוקח על עצמו את חטאי עם ישראל ומוסר את נפשו עליהם. לאחר מכן התעניין הרב איזה יארצייט יש ביום-הכיפורים, ואיש לא עמד על סודו. כאשר הרב עלה על יצועו- לראשונה לא הכין מים לנטילה כדרכו בקודש, קרא קריאת שמע וביקש מהמשב"ק רבי שמחה קרקובסקי שיסדר לו את הכיפה, ובאופן חריג מגדר הרגיל ביקש ממנו ליישר את רגליו על המיטה, דבר שמעולם לא ביקש. **כידוע ליודעי ח"ן, יש עניין מיוחד לסדר את הגוף לקראת יציאת הנשמה.** הרב סימן בתנועת יד נחרצת למשב"ק לצאת מהחדר. ואז הצדיק התבקש לבית-עולמו. נפטר ביום הכיפורים, י' תשרי ה'תש"ע (2009). חי כ-79 שנים. ציונו בהר הזיתים.

סבא: אדמו"ר רבי שמעון נתן נטע. **אביו:** אדמו"ר רבי משה מרדכי. **בניו:** ר' אהרן, ר' אליהו ור' יעקב. **אחיו:** אדמו"ר רבי אברהם שלמה, אדמו"ר רבי אלטר אלעזר מנחם, אדמו"ר רבי דב ואדמו"ר רבי פינחס יצחק. **מספריו:** יהר בשן- על הרמב"ם.

כל חברי שנישאו בפרק הזמן בו אני נישאתי כבר היו הורים לילדים והובילו עגלות ילדים ברחובה של עיר. רק אנו נשארנו מאחור. שנים אחדות חלפו מאז נישואנו ועדיין לא נפקדנו. השקענו אלפים רבים של דולרים בטיפולים רפואיים, אך הם לא הצליחו. מדי פעם היינו מתבשרים 'בשורה' שפצעה את ליבנו כי הטיפול שוב לא הצליח. אבל האמנו כי יום יבוא וניוושע. לאמונה החזקה שלנו היה אחראי האדמו"ר מלעלוב, שכל הזמן עודד ויעץ לנו להמשיך בטיפולים המאוד יקרים. מאחר ולאברך כולל כמוני אין אלפי דולרים, נכנסנו לחובות, אך מה לא עושים למען ילדים.

מדי פעם קיבלנו תשובה שלילית נוספת, אבל קיבלנו הכול באהבה. האמנו, כי בסופו של דבר נזכה בפיצוי הולם על כל הצער והסבל. לא אשכח את היום בו ביקרנו אצל פרופ' דור בתל אביב, מגדולי המומחים בארץ בתחום, אם לא הגדול מכולם, והלה הטיח את האמת בפרצופנו: **"חבל על כל הכספים העצומים, שאתם משקיעים בטיפולים היקרים האלו! לא תוכלו ללדת ילדים. חבל על כל המאמץ שלכם"**. היינו המומים וכמעט התעלפנו מול המילים הכואבות, פוצעות הלב. אך הרופא, חשב לנכון לומר את דעתו הרפואית המקצועית, כדי שנחדל לשגות באשליות. "תשמעו", יעץ לנו, "התור לאימוץ ארוך וממושך ויכול לארוך שנים. הירשמו כבר עתה כדי שתוכלו לאמץ ילד".

מתל אביב נסענו הישר לבני ברק אל שיכון ה'. נכנסנו לחדרו של הרבי הקדוש מלעלוב זיע"א, כמי שנכנס לחדר טיפול נמרץ, ואך עמדנו מול מבטו הרחום והחנן פרצנו בבכי מר. בכי שניקז לתוכו סבל, ציפיות שהתנפצו, אכזבות קשות ומפח נפש של שנים. את כל הצער והמרירות שפכנו באותו בכי, שבכינו בחדרו של הרבי מול עיניו הטהורות. באהבה רחמימית אין קץ, כמו אב אוהב פנה אלינו הרבי זצ"ל ואמר לנו במילים פסקניות. **"אל תעשו יותר מאומה, ואל תדברו עם אף אחד חוץ ממני בעניין זה. עם שום אדם, ותכנסו אליי מיד אחרי החגים"**.

למחרת שמחת-תורה נכנסנו לחדרו, ואז אמר הרבי: "כל זמן שהרופא' והרופאים נתנו תקווה, אמרתי לכם, שתלכו לטפל בעניין. אך לאחר שהרופסור בעצמו אומר, שאין שום תקווה- זה לא תפקידו". ופתאום, לנגד עינינו הנדהמות קם הרבי מכסאו בסערת נפש בלתי אופיינית וצעק לעברנו: **"בקרב תבשרו לי בשורות טובות!"**. לאחר שבועיים! התברר, כמה קצרה ידם של הרופאים, ואז התגלה, כמה ארוכה ידו של הקב"ה. נושענו באופן על טבעי, וביום י"ז בתמוז אותה שנה נולד בנו הבכור ישראל. בהכוונתו של האדמו"ר שיעץ לי לקרוא לו ע"ש הבעש"ט הקדוש זיע"א. היינו המאושרים באדם, לאחר שזכינו לפרי בטן. אך יש לסיפור זה עוד המשך מפתיע.

עברה שנה ועוד שנה, והנה בליל יום כיפור לפני כשנתיים, עלה הרבי הקדוש בסערה השמימה. אם כולם הרגישו כיתומים, אנו חשנו עצמנו כיתומים כפולים ומכופלים. הרבי היה המשענת שלנו בתקווה לילד נוסף. בערב חג השבועות ה'תש"ע, עלינו לציונו הקדוש בהר הזיתים.. לקחנו עמנו את בנו שכל הזמן היה שאל, **במה שונה הוא מכל חבריו, שלהם יש אחים קטנים, ורק הוא בן יחיד**.

עמדנו על ציונו הקדוש בהר הזיתים, כשאנו נושאים תפילה משתפכת ממעמקי הלב, אבל הגדיל לעשות בנו הקטן שרוליק שבכח מרה מקרב לב: "מדוע שונה אני מיתר חבריי, להם יש אחים קטנים, ורק לי אין עם מי לשחק? אני רוצה אח קטן". באותו רגע ידענו שנושענו. במה שעוסק האדם בעולם הזה, עוסק הוא גם בעולם הבא. מן המפורסמות היה צערו וכאבו של הרבי זיע"א בחייו לצערו של ינוקא, וכמה התכרכמו פניו לשמע קול בכייתו של ילד קטן. ידענו, כי כמו בחייו, גם עתה לא תוכל נשמתו הטהורה של הצדיק לשמוע את קול בכיו של הילד הפעוט בלא להיעתר לו. ואומנם זמן קצר אחרי כן נושענו בשנית.

אך הנה החלו מתגלות בעיות קשות וחרדה נכנסה בלבנו, שמא כל עמלנו ירד לטמיון. או אז החלטתי לעלות על ציונו של הרבי ולקבל על עצמי את הדבר שהיה נקודת ליבו: **לא לדבר כלל בשעת התפילה וקריאת התורה!** ידעתי כי דבר זה היה חשוב בעיניו עד מאד וכל השנים עשה הכול עד שהצליח להטביע את חומר האיסור בדמה של עדתנו הקדושה, וכיון שכך, אם אקבל על עצמי קבלה כזו, בוודאי איוושע. עליתי על ציונו הק' ושם עשיתי כפי שאמרתי וקיבלתי על עצמי את הקבלה האמורה ומאז ב"ה שומר אני עליה בכל כוחי. ואכן ביום כ' אדר א' ה'תשע"א, הכנסתי בבריתו של אברהם אבינו ע"ה את בני השני, שמעון נתן נטע, לאורך ימים טובים.

מפורסמת העובדה שסיפר משב"ק בית לעלוב הרה"ח שמחה קרקובסקי שליט"א בשם כ"ק מרן האדמו"ר מלעלוב שליט"א בכנס שנערך במלאת י"א חודש להסתלקותו, מעשה בשני אחים מארה"ב שאחד מהם היה חשוך ילדים כמה וכמה שנים לאחר נישואיו, ורצו להיכנס לקודש פנימה אל האדמו"ר מלעלוב להזכיר עצמם לפניו לאחר חג הסוכות ה'תש"ע, וקנו כרטיסי טיסה ארצה לקראת סוכות.

בצער נדהמו לשמוע על הסתלקותו הפתאומית בליל יום הכיפורים, שנחתה על כלל ישראל כרעם ביום בהיר. לאחר החג החליטו לעלות על ציונו הקדוש, ושם נענה האח אל אחיו הזקוק לישועה ואמר לו: **"הרי הרבי זצ"ל כל ימיו בער כולו על עניין הדיבור בתפילה, וזה היה אצלו כאישון בת עין, הבה תקבל על עצמך שלא תדבר עוד בשעת התפילה ובטוחני שתיושע"**. ואומנם, הלה קיבל על עצמו באותו מעמד, ולא רק קיבל, אלא גם קיים את הבטחתו ומאותו יום והלאה חדל כליל לדבר בשעת התפילה, ואכן תיכף נושע בדבר ישועה ורחמים ולפקודת השנה זכה בזש"ק.

להלן סיפור אותו סיפר מגיד-השיעור של הנער החולה: "הנער אוריאל הוא תלמיד שלי בישיבה, נער כבן 13 לערך. לפני תקופה קצרה חלה במחלה האיומה ומצבו הלך והידרדר בהדרגה עד שלפני כשבועיים הוא שכב במחלקת טיפול נמרץ בבית החולים, ומצבו הוגדר על ידי הרופאים 'קריטי'." ביקרתי אצל הנער-תלמידי היקר באותן שעות קשות. ליבי נקרע לגזרים לראותו שוכב כמעט חסר הכרה וסביבו תכונה עצובה. הרקע קשה מאד, הנער בא מבית הרוס, ואני ממלא את מקומו של האב שאינו בתמונה כלל ודואג לכל צרכיו. דימיתי לשמוע במסדרונות בית החולים את משק כנפיו של מלאך המוות.

ישבתי לידו, כשגרונני נחנק מדמעות ואמרתי לו: "אוריאל, אתה יודע, שמעתי, שהרבה אנשים שהיו זקוקים לישועה ורפואה עלו על ציונו של הרבי הקדוש מלעלוב וקיבלו שם על עצמם לא לדבר כלל בעת התפילה ובקריאת התורה, ובזכות זה הם נושעו. מה דעתך אוריאל, אתה יכול לעמוד בזה?" הנער שמע אותי, הוא פקח את עיניו ומלמל בקושי ובלחישת רפה:

"אני מקבל על עצמי לא לדבר כל החיים שלי בשעת התפילה ובקריאת התורה". מיד הודעתי את הדבר לאחד האברכים המסורים, והלה הגיע לירושלים באופן מיידי ועלה תיכף על הציון של האדמו"ר מלעלוב זיע"א, שם הזכיר את שם הנער ושם אמו, והתחייב בשמו, כי הנער מקבל על עצמו לא לדבר כל החיים בעת התפילה ובקריאת התורה".

"מה שקרה אחר כך עובר את כל גבולות הדמיון האנושי. מיד החל לחול שיפור במצבו האיום של הנער. אם עד עכשיו היה מעין ייאוש, ודיברו על בידוד ועוד טיפולים קשים, שהלואי ויעזרו. הנה כעת פתאום לאחר יומיים הוצא הנער ממחלקת טיפול נמרץ ועבר למחלקה רגילה. מצבו הולך ומשתפר מיום ליום. הרופאים מגדירים במילה 'נס' את מצבו הרפואי.

לאחר ימים קשים, בהם הוא לא דיבר ולא העלה בת שחוק על שפתיו, כעת הוא כבר מדבר ומחייך, יורד מהמיטה ומסתובב במחלקה, ומה שחשוב יותר מהכל: הוא משתחרר היום לביתו לכבוד חג ראש השנה! "עם זאת", מבקש המג"ש להדגיש, "אוריאל עדיין צריך לעבור טיפולים קשים, וזקוק לרחמי שמים מרובים, שהכל יצליח ובעז"ה תהיה לו רפואה שלמה". מאז חלפה כשנה וב"ה הנער הבריא לחלוטין והוא כאחד האדם!

אברך מסוים, שאינו נמנה כלל על חסידי לעלוב, והוא נשוי כבר תשע שנים ולא זכה לזש"ק. ביום י"ג מידות ה'תשע"א בעת העליה על הציון, עלה גם הוא בתוך הקהל הקדוש, עמד ליד הציון, ושם החליט לקבל על עצמו לא לדבר בשעת התפילה. זמן קצר לאחר מכן נפקד בדבר ישועה ורחמים. ביום שני של ראש השנה ה'תשע"ב נולדה לו בת בכורה למזל טוב.

האדמו"ר הרב משה יצחק גוירצמן המכונה רבי איציק'ל זצ"ל - נולד ב-י"ב טבת ה'תרמ"ב (1882) בגורליץ שבגליציה. בשנת ה'תרמ"ו (1886) כשהיה כבן ארבע שנים עברה משפחתו על פי ציווי דודו הרב יחזקאל שרגא משינאווא לגור בעיר שינאווא. בבגרותו למד בישיבת העיר טארנע. לאחר נישואיו עבר לגור בעיר פשעווארסק שבפולין, שם ייסד את חסידות פשעווארסק ושימש כאדמו"ר הראשון. בשנת ה'תש"ט (1948), לאחר השואה, עבר להתגורר עם אשתו בפריז שבצרפת. בשנת ה'תשט"ז (1955) חזר לאנטוורפן שבבלגיה ושם כיהן כנשיא כולל גליציה-חבת ירושלים. **ענוותן. מלומד בניסים. פיזר את ממונו לנזקקים.** נפטר באנטוורפן (בלגיה) ב-י' תשרי ה'תשל"ז (1976) יום כיפור שחל להיות בשבת וזאת לאחר 43 שנות אדמו"רות. חי כ-94 שנים. ציונו בפיט (הולנד). חתנו, ר' יעקב מילא את מקומו כאדמו"ר השני מפשעווארסק.

סבא (מצד האב): ר' אברהם (אביה של הרבנית שיינדל, אשתו החמישית של הרב יחזקאל שרגא הלבפשטאם האדמו"ר משינאווא). **אביו:** ר' נפתלי אלימלך (נינו של ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק-בעל ה'נועם אלימלך'). **אימו:** מרת חנה רנדל. **מרבותיו:** ר' משה אפטר, ר' יחזקאל שרגא הלבפשטאם האדמו"ר משינאווא (דודו). **אשתו:** מרת צירל טילא הי"ד (בת ר' יששכר דב גלאנץ, נכד ר' אריה לייב ליפשיץ-בעל אריה דבי עילאי משינאווא). **ילדיו:** לרב נולדו חמישה ילדים אולם אשתו וארבעה מילדיהם נספו בשואה ורק בתם, מרת אלטע בינא ניצלה (נישאה לר' יעקב לייזר ששימש אחריו כאדמו"ר). **מספריו:** **ישיח יצחק**- דברי תורתו, סיפורים והנהגות **ירועה אבן ישראל**- תולדותיו.

○ **יפר המשפיע** הרה"צ ר' אלימלך בידרמן: סיפר לי יהודי חשוב מתושבי אנגליה, שלפני כחמישים שנה נולדה לו בת בימי הקיץ, ולדאבון לב הבת נולדה בלי קיבה רח"ל, ואמרו לו הרופאים שהתינוקת לא תחיה אלא יום או יומיים. כששמע האב, כי נולדה הבת בלי בני מעיים העלה בדעתו למהר ב'קריאת השם' עוד בימות החול כל עוד שהיא בחי חיותה, וסיפר לרבינו על רצונו לקרוא מיד שם, אך הרה"ק אמר לו, שימתין עד שבת. אבי הבת ניסה להסביר כי מי יודע אם תאריך ימים עד שבת, אולם רבינו עמד על שלו שיתן שם בשבת. ואכן כך עשה.

הרופאים נתנו לה לאכול אך היא מיד פלטה את המאכל אולם למרבית הפלא נשארה בחיים, כשהרופאים אומרים שניסי ניסים מתרחשים עימה בכל רגע - מעל לדרך הטבע. כך נמשך הדבר עד יום ראשון של חנוכה. באותו היום גילה הרופא להורי הבת שאין בידו כל הסבר בדרכי הטבע, אבל לנגד עיניו נראה בצילומים דבר הפלא ופלא, כי נברא 'יש מאין' **ובמקום הקיבה החל לגדול קצת עור ואולי יש תקווה**, וביום שמעלים את האור עלה העור... עד שבתוך שבועיים נבראה בקרבה קיבה חדשה, ויהי לפלא ולמופת.

בר"ח ניסן נכנס האבא עם בני ביתו לרבי, והגיש קוויטל ובו רשום בקשה לרפואה של בתו. נענה הרבי ואמר: "מיד כשנולדה לך הבת, הבנתי מדברך, שאין כל מציאות שתחיה, על כן החלטתי להמתין לשעת הכושר - נר ראשון של חנוכה, ואז התפללתי עד שהרגשתי שפעלתי עבורה ישועה". מששמעה האם דברים מפורשים אלו יוצאים מפי הרב, התעלפה, שהרי באותו היום החל העור לצמוח, והם לא סיפרו לרבי, באיזה יום אירע הנס, כי לא ידעו מתחילה שהישועה הייתה תלויה ביום זה.

○ **יפר הגאון** רבי יצחק טוביה וייס (גאב"ד העדה החרדית) על רבינו: באיסרו חג שבועות של שנת ה'תשכ"ב נסעתי בספינה מלונדון לאנטוורפן כדי לשהות כמה ימים במחיצת קודשו של רבינו. לפני שחזרתי לביתי הזכרתי אצלו חולה, ונתן לי יין מ'כוס של ברכה' של סעודת מלווה מלכה, וגם השאיל לי את הגביע שבו זימן, כדי שישתה החולה את שיורי היין באותו גביע, וסיפר לי אז על מופת אחד מני רבות שעשה עם 'כוס של ברכה' של מלווה מלכה - שהיה יהודי באנטוורפן, שאישתו הפכה לשוטה רח"ל, ושלח רבינו שיתנו לה לשותת מ'כוס של ברכה' של סעודת מלווה מלכה, ובדרך נס חזרה פתאום לדעתה. בעלה היה באותה שעה באסיפה ציבורית, **ומרוב התפעלות מגודל הנס קראו לו באמצע האסיפה לבשר לו, שזוגתו התרפאה.**

○ **יפר ר' ישראל שטרן:** "פעם אחת כשהייתי עם אבי ומורי בבאדגסטין, לקחתי מרבינו את ברכת הדרך, כי נחפזתי לנסוע לברית מילה שהתקיימה בארץ אחרת, ובדרך היו עיכובים גדולים וחששתי מאוד שנאחר את הנסיעה, והתקשרתי לרבינו וביקשתי את ברכתו, שלא אאחר את הנסיעה. ענה רבינו: "כשנסעים להכניס ילד לבריתו של אברהם אבינו, הם ממתינים". ואכן כדבריו כן היה, שהכרכה המתינה לי, עד שהגעתי, ורק אחר כך יצאה לדרך, **אף שכבר איחרתי יותר משעה, ואף שבדרך כלל אין ממתינים לנוסעים המאחרים.**" (ישיח ישראל)

עוד סיפר ר' יצחק טוביה וייס: מעשה באחד ממתפללי בית מדרשנו בלונדון בשם רבי מאיר רפאל שפרינגר ז"ל שהיה חולה מאוד בלב רח"ל, והחליטו הרופאים שצריכים לעשות ניתוח בליבו, ושאלתי עבורו את רבינו, האם לעשות הניתוח. והשיב לי שמעשה כזה בא לפני הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זצ"ל בנוגע למחלת הלב של התינוק, והשיב בלשון שאלה: "האם הם מבינים בלב יהודי?". וכמובן, אחרי תשובה כזאת מרבינו לא עשו את הניתוח, **וב"ה חי אותו יהודי עוד כחצי יובל שנים.**

האדמו"ר הרב אברהם יהושע השיל טברסקי ממכנובקה זצ"ל- נולד ב-כ"ד אדר ה'תרנ"ה (1895). משחר ילדותו ניכר כי לגדולות נועד. במיוחד בלטה התמדתו בתורה. מקורביו יכלו להעיד כי ראו אותו יושב ולומד שמונה-עשרה שעות ברציפות! נודע כ'עילוי' ממכנובקה. כשהיה כבן עשרים ושתיים שנים אביו נפטר (כ"ט אב ה'תרע"ז). רבינו סירב להתמנות במקומו לאדמו"ר עד שדודו, ר' דוד מסקווירא, לחץ עליו להסכים לקבל את המינוי והוא התחיל לשמש כאדמו"ר השני בשושלת מכנובקה.

גם כאשר הבולשביקים השתלטו על רוסיה והוציאו את היהדות מחוץ לחוק, רבינו המשיך להנהיג את הציבור ולהפיח בהם אמונה וביטחון. בשנת ה'תרצ"ב עבר למוסקבה כדי לחזק ולהעמיד את הדת על תילה. השלטונות התנגדו לפעולותיו. הם האשימו אותו במרד וחתירה כנגד השלטון והם איימו לא פעם על חייו. בהמשך נעצר ועבר עינויים אכזריים וקשים כאשר במשך היום הוחזק בצינוק כמעט ללא יכולת לנוע. באמצע הלילה, כשחשבו שרבינו מתמוטט מעייפות, הוציאו אותו לחקירות. שם הוכה מכות נמרצות אבל לא הרגו אותו בפחדם פן הדבר יעורר רעש ברחבי העולם. לבסוף לנוכח עקשנותו היגלו אותו לסיביר למשך עשר שנים עם עבודת פרך! רק לאחר השתדלות של רבי יעקב יוסף מסקווירא שוחרר משם. לאחר שחרורו מסיביר ניתנה לו האפשרות לעזוב את ברית המועצות, אבל הוא סירב לכך **בנימוקו כי עליו לדאוג למצבם הרוחני של יהודי המדינה.**

בשנת ה'תשכ"ה (1964) עלה לישראל ופתח מחדש את חצרו בבני ברק. שימש כאחד מראשי מועצת גדולי התורה בארה"ק. היה מפורסם בקדושתו ובצדקותו. התמדתו ושקידתו בתורה היתה מופלאה. מעולם לא ראו את רבינו מתבטל אף לא רגע אחד. ענוותן מופלא. סיים במשך שנות חייו עשרות פעמים את הש"ס. גאון בנגלה ובנסתר. היה חשוך בנים. עוד בחייו אימץ כבן את בן-אחינו, רבי יהושע רוקח (נינו של רבי ישכר דב מבעלז). נפטר ב-י' בתשרי ה'תשמ"ח (1987). חי כ-92 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים באוהל צדיקי בית צ'רנוביל. אחיינו, ר' יהושע רוקח, מילא את מקומו.

אביו: האדמו"ר ר' יוסף מאיר ממכנובקה (הראשון בשושלת. בנו הבכור של האדמו"ר רבי אברהם יהושע השיל מסקווירא).
אימו: מרת בתיה רבקה (בת ר' מנחם נחום מליוב). **אשתו:** בתו של ר' דוד אהרון מז'וריק. **מתלמידיו:** הגאון ר' יהושע רוקח. **מספריו:** **ילעבדך באמת**- ביוגרפיה, סיפורים והנהגות על רבינו.

לאחר שהוגלה לסיביר, כעונש, השלטונות טרטרו אותו שיבוא כל יום לחתום את שמו בבניין המשטרה. הרבי ציית והגיע למשרד המשטרה בכל יום, כולל בשבת, אבל ביום זה לא הסכים לחתום ואמר: "היום שבת קודש ואסור לי לחתום. אני מוכן לבוא לחתום בלילה". הקצין, שהופתע לשמוע את הדברים, שאל את הרבי בזעם: "ידוע לך שהינך נמצא כעת בסיביר?!". בסיכומו של עניין הקצין החליט להביא אותו למפקד הראשי שהיה אחראי על המחנה כולו. הוא כבר ידע לטפל בו...

בחדר של המפקד רבצו שני כלבים ענקיים, שרק הימצאותם בחדר, היה בו כדי לעורר פחד ובעתה. הרבי לא נבהל וגם בפניו חזר והודיע: "אצלנו היהודים היום שבת קודש, ואסור לי לחתום!". המפקד התמלא זעם והרעים על הרבי בקול מאיים: "דע לך שפה בסיביר לא ניתן להתחכם. מי שמתחכם הורגים אותו!". הרבי לא נרתע מהאיומים. הוא מוכן ומזומן למסור את נפשו למען שמו יתברך באהבה, ולא לחלל את השבת. מול האיומים, פתח את מעילו ואמר בקול תקיף ונחרץ: "הנה אתם יכולים לירות בי, עשו בי כטוב בעיניכם. אני את השבת לא אחלל בכל מחיר".

חמתו של המפקד בערה בו עד להשחית. בחמת זעם שלף נמרצות את אקדחו, והתחיל ללחוץ בידו על ההדק. אחת... שתיים... שלוש... הכדורים שנפלטו בזעם ובקול רעש גדול לא פגעו ברבי. הם רק שרקו וחלפו לידו. **הרבי לא זע ולא נע. נותר על עמדו, זקוף ויציב, כשליבו חשוף, מוכן ומזומן להחזיר את נשמתו הק' לבוראו, ולא לחלל חלילה את השבת.** המפקד היה המום. לפתע, הניח את האקדח ותחיל לומר כשהוא נרגש: "נזכרתי שגם אני יהודי".

הדבר השפיע עליו עד כדי כך שמיד הודיע לרבי כי מכאן ואילך הוא פטור ומשוחרר בשבתות וחגים מכל דבר שיש בו חילול שבת. לא זאת בלבד, אלא הוסיף לשאול בהכנעה אם הרבי מעוניין בדברים נוספים. הרבי ניצל את ההזדמנות, ואמר למפקד שראש השנה מתקרב ובא והוא זקוק לשופר. לא ברור כיצד המפקד הצליח להשיג שופר במעמקי סיביר, אבל לפני ר"ה המפקד הגיע עם שופר בידו והעביר אותו בחשאי ליד הרבי.

לפעם שיצא לדרך לקח איתו את הגמרא, בה הגה כל שעת הנסיעה. בערוב ימיו היו פעמים שלקח איתו משניות כאשר בדרכו שיין פרקים שלמים מהמשניות. מרן הגאון ר' ניסים קרליץ סיפר פעם בהתפעלות מהתמדתו המופלאה של הרבי ואמר, כי בעת שהתקיימו ישיבות 'מועצת גדולי התורה' בירושלים, הזדמן הדבר שנשעו בצוותא חדא כמה מחברי מועצת גדולי התורה, שהתגוררו באיזור המרכז. בשעת הנסיעה שוחחו בעניינים שעמדו על הפרק כמו גם בשאר שיחות חולין של ת"ח. שונה מכולם היה הרבי. כאשר הוא נכנס אל המכונית, מיד פתח את הגמרא שלקח איתו ושקע בתלמודו עד גמר הנסיעה מבלי להרים את עיניו ולו פעם אחת מהגמרא, ולא התערב בשיחה כלל.

אחד המקורבים אף סיפר כי בעת מחלתו של רבינו כאשר התייסר ביסורים קשים ביותר, עד כי ראהו מתגולל על הארץ ביסורים. כאשר רבינו ראה שאינו יכול להירדם, הוא נטל את הגמרא וניגש למקום בו דלקה נורת חשמל, מכיוון שלא רצה להדליק אור בחדר מחשש להעיר את המשמש. כך הרבי למד במשך כמה שעות ברציפות.

הצדיק הרב נפתלי חיים הורביץ מדז'יקוב זצ"ל- נולד בשנת ה'ת"ר (1839). כבר בנעוריו התפרסם בעירו ובכל הגלילות. שקדן בתורה, למדן, חריף, חכם גדול וספרא רבא. ה' בירך אותו גם בקול נעים. בעל מידות ומעלות טובות. לאחר נישואיו עבר לצאנז ואכל על שולחן זקינו הקדוש מצאנז. למד בשקידה רבה. היה סגור בחדרו ויצא החוצה רק למקווה ותפילה. לא ביטל רגע אחד משקידה בתורה ולא היה מעורב בין הבריות. שוחח רק עם יחיד סגולה בדברי תורה וחסידות. מקומות רבים ביקשו ממנו שישמש כמורה הוראה ורב אצלם אבל הוא סירב. רבינו גילה לתלמידו הרה"ק מבארניב, כי הוא רוצה להעלים ולהסתיר את עצמו מעיני כל חי. ברח מהכבוד כמטחווי קשת. מאחר ולחצו עליו מאוד לקבל עול רבנות עוד כשהיה בצאנז הוא התחיל לעשות תחבולות כדי שיחשבו אותו לאיש שאינו מתנהג בדרך העולם. רבינו לפעמים היה מוסיף לעצמו את הכינוי 'המשוגע' כשהוא חותם את שמו 'נפתלי חיים משוגגר'. התחבולות לא עזרו לו והוא נאלץ לעזוב לארץ ישראל.

בהתחלה גר בצפת. מכיוון שהיו שם אנשים מצאנז וידעו עליו הוא נאלץ לברוח לירושלים העתיקה, שם גר במרתף עמוק מאוד. כדי להגיע אליו היו צריכים לרדת מדריגות רבות. לאחר זמן התחילו להרגיש בו מעט והוא קירב רק מועטים. זקינו הרה"ק מהר"א מדז'יקוב זיע"א אמר עליו שלא חטא מימיו. **בעל רוח-הקודש**. נשגב היה בהנהגות מופלאות עד מאוד. מדי לילה שכב לנוח על מיטת ברזל ללא מזרון. מתחת המיטה היה מניח את הפתקאות שנתנו לו ומבעירם באש, כך שכב במיטתו.

בצאנז השאיר את אשתו וארבע ילדיו הקטנים. משפחתו שלחה לו מכתבים רבים וביקשו ממנו שיחזור אבל הוא שמע להם. פעם אחת כתב לו האדמו"ר מצאנז בעצמו מכתב והוא השיב: "לא אוכל עוד לחזור לצאנז כי יש לי פה שתי נשים, אחת שמה 'ציון' ואחת שמה 'ירושלים', ופה אשב כי איתים". גם כשעלתה השאלה לגבי תרנגולים של קיבירי ורבינו הגיע לצאנז עם התרנגולים גם אז כיסה את פניו וברח מפני הכבוד. כל ימיו נהג לסיים את שיחותיו עם אנשים במלה 'והכהנים' בניגון סדר 'העבודה' ביום הכיפורים. כאשר נפטר ב-י' תשרי ה'תרנ"ה (1894) בתפילת מוסף כאשר הש"ץ אמר 'והכהנים' בסדר העבודה הבינו את כוונתו. חי כ-55 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' אליעזר מדז'יקוב. **אביו:** האדמו"ר ר' מאיר (ה'אמרי נועם). **אמו:** מרת דבורה (בת ר' קלמן פיצליס). **אשתו:** בת הגה"ק ר' משה אונגאר, חתן האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנז. **ילדיו:** הגאונים הצדיקים רבי אליהו מזילין (בימיו האחרונים ישב ברישא), רבי בצלאל (אב"ד פילזיגא), רבי אליעזר ניסן זצ"ל. מרת פרימיט (נישאה לרה"צ רבי אהרן זצ"ל, האדמו"ר מבייטש). **מספריו:** **ימנחה חדשה**- על מסכתות הש"ס.

מרן ה'דברי חיים' נפטר בשנת ה'תר"ל. רבינו ה'אמרי נועם' (אביו של רבינו) שנה לאחר מכן אמר: "כעת מתכוונים אלי". כשחלה, הרופאים ציוו שיסע למקום המרפא קארלסבאד, אבל הוא סירב. בניו הפצירו בו שיסע אבל הוא אמר להם שאם יניחו לו הוא עוד יאמר איתם מלכיות, זכרונות ושופרות. הם דאגו לו ולכן רצו לשמוע בקול הרופא ואמרו שהוא חייב לנסוע. בלית ברירה נסע. על אם הדרך ראו שתי וערב. ה'אמרי נועם' אמר שרצונו לחזור לביתו, כי מקובל מהרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב זיע"א שאם רואים שתי וערב על אם הדרך- צריכים לחזור. הבנים לא הניחו לו והוא הגיע לקארלסבאד, שם נפטר ביום ח' תמוז. לפי החוק שם היו חייבים לקבור את המתים במקום פטירתם והיה אסור להעבירם לקבורה בעיר אחרת אלא לאחר זמן מסוים וגם זאת ברישיון מיוחד. בנו ה'עטרת ישועה' התלבט מה לעשות אודות קבורת אביו הק'. למרבה הפלא הגיע אליו מכתב מאחיו (רבינו) ששלח לו מעיה"ק ירושלים מספר שבועות לפני כן ובו כתב: "היות ובי-ח' תמוז יסתלק אביו ויסתפקו היכן לקברו, אזי אומר לך מה לעשות. ילבישו אותו בבגדיו כאדם חי. שני אנשים ישאו אותו בזרועותיהם לרכבת. גם ברכבת יחזיקו בו עד לתחנה האחרונה בקראקא. מקראקא ועד דז'יקוב יכינו בכל כמה פרסאות מרכבת סוסים כדי שיספיקו להגיע קודם כניסת השבת. אני יחד עם ה'חברה קדישא' נעביר אותו לירושלים עוד לפני שבת". כמובן ששמעו להוראתו, וה'אמרי נועם' נטמן בדז'יקוב סמוך לכניסת השבת. הם לא הבינו מה כוונתו שהוא יעביר את אביו עם ה'חברה קדישא' לירושלים.

באותו זמן ערב שבת רבינו עלה על גג בית הכנסת 'תפארת ישראל' כשעיניו צופיות לעבר מקום המקדש והתחיל קורא בקול: "שריפה!". הקהל שרצה לדעת פשר הדבר עלה לראות את סיבת הזעקה אולם הם לא ראו אש או עשן. היות והיתה להם דרך ארץ כלפיו לא אמרו דבר. הם התפלאו לשמוע את בקשתו שיאמרו מזמורי תהילים. כשיסיימו פתח ואמר קדיש יתום. לתמיהתם אמר: "כעת מלאכים מובילים את גופו הטהור של אבי ה'אמרי נועם' לקבורה בהר הזיתים וזה השריפה ומזה הזעזעתי". פליאתם גברה שבעתיים. כעבור מספר שבועות, כשנודע בירושלים על פטירתו של ה'אמרי נועם' בקארלסבאד וכי הובא למנוחות בערב שבת בדז'יקוב נוכחו לראות כי איש אלוקים הוא שחזה בדיוק באותה שעה את קבורת אביו הקדוש.

הרה"ק רבי נפתלי חיים מדז'יקוב זיע"א בזמן שהיה גר בירושלים כתב מכתבים למכיריו בחוץ לארץ. למרבה הפלא רבינו כיוון במכתביו לכל אחד ואחד, מה שטוב לו לידע לספיקותיו בעיני מסחרו, ומה שנצרך לו לעשות כעת, וטוב יהיה לו, וכן היה. פעם אחת כתב מכתב לאחד וגזר עליו שלא יפתח את המכתב רק לאחר מספר חודשים (רבינו ציין את התאריך). כשהגיע המועד פתח את המכתב, להפתעתו המרובה רבינו יעץ לו שם מה שיאמר לפני השופט במשפטו שנקבע לו באותו היום! הלה עשה כפי שרבינו כתב, כך טען וזכה במשפט. (הסיפורים מעובדים מתוך 'זכרונם לברכה' מאת הרב אהרן פרלוב)

הגאון הרב אברהם אביש (אבוש) מליסא ומפרנקפורט זצ"ל - נולד בשנת ה'ת"נ (1689) לערך במזריטש (ליטא). בצעירותו לא נודע כבעל כשרון יוצא דופן, אולם הרבה בתחנות ותפילה, ונפתחו לו שערי תורה ומאז לא פסק מלשפוע דברי תורה. התפרסם כאיש מופת וקדוש עליון. כיהן כרב והרביץ תורה בקהילות שונות: וואין, ווישניץ, לוקאבי, יאנוב דליטא, מעזריטש, רוצוועל, קארוב. לאחר פטירת אחיו, ר' מרדכי, נקרא לכהן ברבנות בעיר ליסא שבפולין ושם שימש אב"ד בליסא. בשנת ה'תק"ט (1758) לאחר פטירת הגאון ר' יעקב יהושע פלק (בעל ה'פני יהושע') התבקש לבוא לפרנקפורט ושימש כראש בית הדין שם עד פטירתו.

גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלא. עשה צדקה וגמל חסד עם כל הבאים אליו, בחסידות ובענווה לא הניח כמותו, ורפא בס"ד נפשות רבות חנים אין כסף. עשה צדקות רבות בישראל ופיזרן תמידין כסדרן לעניים ואביונים, לרחוקים וקרובים. ביתו היה פתוח לרווחה. הפריש חומש ממעותיו לצדקה, ופדה כל יום קודם סעודתו, את שווי הסעודה והיה נותן את המעות לעניים, אכל בצמצום רק לצורך קיום הגוף. **נגלה אליו אליהו זכור לטוב.** בעל רוח-הקודש. העביר על מידותיו מפנים משורת הדין.

גדולי עולם שיבחו את רבינו, ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון מברז'אן כתב: "הרב

המחבר היה אחד מגאוני הדור זה ערך ק"נ שנים, ושמך גדול בישראל". והגרש"ז מלובלין כתב: "הגאון הגדול המפורסם בתורתו וקדושתו וחסידותו, נזר דורו, מאור הגולה". והוסיף הגאון ר' חיים ברלין: "קודש הקדשים, שר התורה ואמון מוצנע". הגאון ר' ישראל יהושע טרונק מקוטנא, בעל "ישועות מלכו", כתב אודותיו: "הגאון החסיד האמיתי, איש אלקים קדוש יאמר לו...". נפטר ב-י"א תשרי ה'תקכ"ט (1768) ונקבר למחרת ביום שישי בפרנקפורט. חי כ-79 שנים. על כסאו ישב הגאון ר' פנחס הורביץ (בעל 'ההפלאה').

אביו: ר' צבי הירש (שימש כאב בית דין אלטשטאדט ומזריטש). סבא (מצד האב): ר' אלעזר. **אשתו:** נכדת רבו ה'בית שמואל'. **מרבתי:** הגאון ר' שמואל פייביש (אב"ד שידלוב ופירדא ובעל 'בית שמואל' לשו"ע אבן העזר), הגאון המקובל ר' נפתלי כ"ץ (בעל 'סמיכת חכמים' ורבה של פוזנא). **מספריו:** **ברכת אברהם** - על מסכת ברכות, עירובין, פסחים ומסכת ביצה, מגילת קהלת **ימחה אברהם** - על הגדה של פסח **עמק המלך** - על הרמב"ם.

בכפר סמוך לעיר קאריב, התגורר יהודי בשם ר' אביש שעסק למחייתו בהפקת שמן מעצים. איש לא ידע כי מאחורי חזותו של יהודי פשוט מסתתר גאון ומקובל שיעק מים על ידי הגאון בעל ה'סמיכת חכמים'. פעם נקלע הרב מקאריב לכפר עם בני לווייתו וכששמע, שגר שם יהודי, נכנס לביתו. שאל את בעלת הבית: "היכן בעלך?". והיא השיבה: "מאכיל את הבהמות". אותו הלילה היה קר מאוד, והרב לא הבין, מי מאכיל את בהמותיו זמן רב בכפור כזה. בסוף יצא החוצה ושמע מבית סמוך קול שני אנשים מתנצחים בלימוד. **קרב לחלון וראה את רבי אביש לבדו! הבין שאלוהי הנביא מצוי אצלו...** רבינו הצטער, שהתגלה, אך הרב הבטיח שלא יגלה דבר.

לאחר שנים נפטר רבה של קארוב וטרם פטירתו ציווה לקחת לרב את רבי אביש מהכפר. באו לרבינו ושאלו אותו אם ירצה להיות רב. שאל אותם: "מה זה רב?". השיבו: "מורה בשאלות תערובת בשר וחלב, טריפות, טומאה". פנה לאשתו ואמר: "**שמעת? הם אומרים, שאסור לערב בשר וחלב**". האנשים נחרדו ושוב לעירם בפחי נפש. רבני העיר הסיקו, כי בוודאי רבינו מן הנסתרים וביקשו לקבלו לרב למרות הכל, אולם הצדיק סירב. יום אחד כשהגיע למכור שמן בשוק, ארבו לו והושיבוהו בכוח על כס הרבנות. בחלוף הזמן נוכחו, כי הרב מחבב מאוד מצוות כמו ברית מילה וסנדקאות ואף הבחינו בגילויי רוח הקודש המתרחשים במחיצתו. אז גזרו עליו להסיר את המסווה מעל פניו וגאונותו נודעה ברבים. רבינו התפרסם כאיש קדוש ונורא ואמר עליו הבעש"ט הקדוש, **שהינו בעל רוח הקודש ובקי במתיבתא דרקינא!** אחר רבנותו בקאריב, כיהן בראש קהילות רבות שהאחרונה בהן פראנקפורט דמיין, על שמה נחרט: 'רבי אביש'ל פרנקפורט'.

במהדורה ישנה של ספרו מביא פשט בדברי תוספות מוקשה "מפי הרוג אחד"... מאחורי הפירוש מסתתר הסיפור הבא: איש נבער מתושבי פראנקפורט דמיין היה נהג להתייעץ עם רבינו על כל דבר. בדרכו פעם להציע את שאלותיו, **חלף בסבך יער ונרצח על קידוש ה' בידי שודדים.** עם פטירתו נעשה רעש בשמיים, ומלאכי מעלה ביקשו להכניסו לגן עדן. כנגדם התייצבו מלאכים רעים, שהזכירו את חייו הריקים. בסוף פסקו: "כיוון שהיה בא לשאול כל דבר את רבינו, ילך גם עכשיו לשאול, מה דינו". בחצי הלילה רבינו למד תורה. היהודי נכנס פנימה בלי לנקוש בדלת ואמר: "רבי, נפטרתי מהעולם, ובב"ד של מעלה מבקשים לשמוע את דעת רבינו להיכן יולכנו". הקפיד רבינו על שמפריעו בדברי הבל באמצע הלימוד ושילחו. אך האיש בכה: "רבי, נפטרתי מהעולם!". אמר ר' אביש: "כרגע אני מתקשה בפשט דברי התוס'. אם כנים דבריך, הבא לי פירוש מעולם האמת". אחר שעה חזר האיש עם פשט! אז ידע רבי אביש, כי האיש מדבר אמת כי בחייו לא מהי ידע צורת אותו...

רבינו שמע פעם קול בכיו של יהודי, שאיבד אמתחת מעות, והיה הפסדו גדול מאד ולכן בכה מאין הפוגות. פנה אליו רבי אביש ושאל אותו על סימנים ברורים בצורת האמתחת ומספר המעות שהיו בה בדיוק רב. לאחר מכן פנה אל השוק ורכש אמתחת לפי סימניו של האיש ומילא בה כמספר המעות, שנקב המאבד, ובא אליו באמר: "הא לך את כספך הנה מצאתים", ואורו עיני היהודי. לאחר מכן משסידר הלה את חפציו **מצא את אמתחתו והבין את העניין לאשורו, שאין כאן 'השבת אבידה', כי אם 'גמילות חסדים'**. תיכף פנה אל רבי אביש להשיב לו כספו ולשאלו מדוע עשה מעשה נאצל זה, ענהו הצדיק: "דע לך שבשעה שאין האדם ביישוב הדעת ומוחו כואב עליו הרי הוא כעיוור ואינו יכול לראות אף את המונח לנוכח עיניו. כך אתה ברוב יגונך וערפול המוחין על איבוד המעות, לא יתכן מציאות שבעולם שתמצא את שלך, לכן רכשתי עבורך מה שרכשתי ומילאתי במעות, לומר - הנה שלך לפניך, וכך שקטה רוחך ותמצא את שלך".

הרב אשר (אושר) פריינד זצ"ל - נולד בשנת ה'תע"ר (1910). משפחתו השתייכה ליישוב הישן בארץ ישראל, ובניה התפרנסו ממסחר במטבעות וזהב. מגיל צעיר סייע לעניים ולנדכאים. אנשים פנו אליו כדי לבקש את עצתו וברכתו. מבקשי פניו המתינו בחצרו שעות ארוכות במשך רוב שעות היממה. רבינו הושפע ממספר זרמי מחשבה, ביניהם הספר 'פרי הארץ' (לר' מנחם מנדל מוויטבסק), ומן הספר 'ישמח ישראל' (לאדמו"ר ר' ירחמיאל דנציגר מאלכסנדר). בנוסף הושפע חברו ר' גדליה קניג (מחסידות ברסלב).

תכלית האדם בעולם על פי השקפת הצדיק היא עבודת הבורא. לשם כך דרש מחסידיו לראות כל אירוע בחייהם, טוב או רע כעניין בעל טעם ומשמעות, וכמסר ישיר מאת הבורא כדי לכוון אותו אל "דבקות בורא". נהג לצאת עם חסידיו ל"התבודדות" ביום ובעיקר בלילה. חזק, עודד ושמח אנשים שבורים ורצוצים וכו' באמונה בבורא העולם. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. השלים והשכין שלום בין זוגות שביקשו להתגרש. רבים פנו אליו וברכותיו עשו פרי.

בשנות השישים ייסד את מוסדות "יד עזרה" המסייעת למשפחות במצוקה בכל הארץ. מוסדות אלה כללו בית דפוס, כריכה ומטבח **אשר העסיקו פגועי נפש לשם שילובם בחיי הקהילה**. כמו כן, הוקמו בשליחותו מרפאות שיניים מוזלות, גני ילדים (בשיתוף עם מוסדות איתרי), **חברת רכבי הסעות, מפעל לחלוקת סלי מזון לנזקקים** (חלקם "עודפים" שנועדו להשמדה). הקים מספר בנייני מגורים בירושלים ואשדוד ומכר את הדירות במחיר זול. בנה אכסניה במירון ושיבה בשכונת 'מין משה' בירושלים. הקים מספר בתי כנסת. **בשליחותו הוקם לראשונה אולם שמחות שערך אירועים במחירי עלות בעיר בני ברק**.

כאשר בנו של אחד ממכריו נטה מדרך הישר, **תיקן לומר מייד אחר תפילת שחרית את הפרקים צ'ק"א בתהילים** והוסיף, כי ראוי שאנשים, נשים וטף יאמרו בקביעות מזמורי תהילים אלה המצילים מהרחוב ומועילים לילדים טובים וכשרים. נפטר במוצאי יום הכיפורים, י"א תשרי ה'תשס"ד (2003). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-המנוחות.

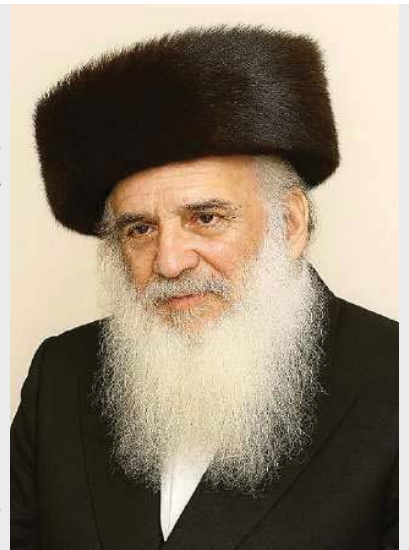
אביו: ר' אריה מרדכי (דור חמישי ל"יהודי הקדוש"). **אמו:** מרת לחיה רבקה דבורה (מצאצאות האדמו"ר רבי אהרון הגדול מקרלין). **אשתו:** מרת צביה (בתו של ר' אברהם שטרנברג מרבני צפת אשר מוצאם מקרלין וקוזניץ). **אחיו:** ר' דוד. **מצאצאיו:** ר' אברהם פריינד (בעלה של בלה פרוינד, אשר נפטר בחיי אביו), מרת לאה קלירס (נישאה לר' שמואל קלירס), מרת חיה וסרמן (נישאה לדיין ר' אלימלך וסרמן), ומרת פנינה הרשטיק (נישאה לר' משה הרשטיק). **מתלמידיו:** ר' יצחק גינזבורג, ר' גדליה סגל, ר' יהודה פרוש, ר' שלמה מן, ר' ישראל חיים ווייס (האדמו"ר מספינקא-דונולו), ר' עקיבא רבינוביץ (האדמו"ר מפריסוב) ור' אברהם יורוביץ (מנהיג קהילת "אוהל מנחם - וויטבסק"). **מכתביו:** **יאמרי אשר - מכתבים יכתב העת חברותא - לקט**.

על העובדה, כי על רבנו שרתה רוח-הקודש יעיד הסיפור המופלא הבא: מעשה בזוג שהתגוררו בבריטניה. מדי פעם בפעם פרץ סכסוך ביניהם והבעל היה מרים את קולו על אשתו. מאחר ומעשה זה נשנה פעמים רבות החליטה האישה, שאין היא רוצה להמשיך ולחיות עם בעלה וביקשה להיפרד. כמוצא אחרון לפני הגט וכדי לנסות להציל את חיי המשפחה, סוכם בין הבעל והאשה לטוס לישראל ולספר לרבנו את המצב אליו נקלעו. הצדיק היה רגיש מאוד בכל מה שקשור לפירוק משפחות והוא איפשר לזוג לשטוח טענותיו ללא הגבלה של זמן.

בסופה של שיחת ארוכה בין השניים, אמר ר' אושר לבעל, **שהוא אוסר עליו באיסור חמור מכאן ולהבא להרים קול על האשה, יהיה מה שיהיה**. הבעל התחייב, שאכן כך ינהג והזוג חזר לביתו בלונדון, כשהשלום שוכן ביניהם.

עברו מספר חודשים ובעיצומו של ויכוח הבעל שכח את התחייבותו לר' אושר והחל צועק על אשתו בקול כבימים ימימה. **בעוד הוא צועק מצלצל הטלפון. הבעל הרים את השפופרת בחמת זעם, ומה מאוד נדהם לשמוע מעברו השני של הקו את קולו של ר' אושר האומר לו: "הרי בשיחה בינינו הבטחת לי, שלא תצעק על אשתך"**. האיש ההמום התנצל ונשבע, כי מכאן ולהבא ישמור על הבטחתו בהקפדה רבה.

רוק אחד היה מתייצב חדשים לבקרים בפני ר' אושר ומבקש ברכה למציאת זיווג מתאים. הצדיק היה מברך אותו, והלה היה ממשיך בדרכו. ויהי היום ולרווק נמאס מהברכות והחליט לעשות מעשה. בעודו עומד ומבקש מהרב ברכה, והצדיק מברך, לכד האיש את צווארו של ר' אושר בשתי ידי ו החל חונק אותו. "האם אתה מבטיח לי שאתחתן?!", שאל, ועל אף מעשהו השיב ר' אושר בחיוב. "תגיד לי, אבל מתי?" - "השנה" השיב הצדיק. **כך גם היה, האיש נישא באותה השנה.**

הגאון הרב יוסף זכריה שטרן זצ"ל- נולד בשנת ה'תקצ"א (1831) בנישטוט-שאקי שבפלך סובאלק (פולין). כבר בילדותו ניכר בכח שקידה עצום והוא הצטיין בחידושי המופלאים. בהיותו כבן שלוש-עשרה הוא התייתם מאביו. לפני שמלאו לו 18 שנים התחתן. חותנו הגאון הכתיר אותו: "גאון ישורון אשר חכמתו בחוץ תרונן. עוקר הרי הרים וטוחנן בפלפוליו לשברים סיני בקודש נודע בשערים" וזאת כשהיה רק בן 18. בגיל 20 התמנה לרב ביאשינבוקה. לאחר כעשר שנים התמנה לרב בשאוולי. בתפקיד זה החזיק במשך 43 שנה עד יומו האחרון. כל ימיו היה חולני וכמעט שלא ירד ממיטת חוליו. מפאת מחלתו יצא רק לעיתים נדירות מפתח-ביתו. לתפילת מנחה היה מגיע לביה"כ בקושי רב ועשה כן מכיוון שביתו היה קרוב מאוד לביה"כ. בשבת מניין אנשים היו מתפללים בביתו.

איש אמת. ענוותן מופלא. כשראה את התארים שהיו כותבים לו היה צועק וקובל על כך. התפרסם מאוד בשל זכרוננו הפנומנלי. כונה 'הרב הזוכר' ו'הגאון מווילנא השאוולי'. הצטיין בבקאות עצומה ומעמיקה בכל ספרות התלמוד וההלכה, הראשונים והאחרונים. זכה להערכה רבה מגדולי דורו. מכל החוגים הפנו אליו שאלות, ביניהם: הגאונים הרב חיים חזקיהו מדיני, הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים ועוד. הרב יצחק יעקב רבינוביץ' מפוניביז' שהגיע ללוויה, הספיד אותו ואמר: **"בקר זה גנוזים עכשיו ש"ס בבלי ירושלמי, ספרא ספרי תוספתא מכילתא, ראשונים ואחרונים"**. נפטר בי"א תשרי ה'תרס"ד (1904). חי כ-73 שנים. ציונו בשאוולי שבליטא.

אביו: הגאון ר' נתן (כונה 'רבי נתן ראש הברזל'. שימש כרבה של בנישטוט-שאקי, בולדיסלבוב וקהילות נוספות במשך כארבעים שנה). **אשתו:** מרת רבקה (בת הגאון ר' מרדכי גימפל יפה). **מרביתיו:** אביו, הגאון ר' נתן. **בנו:** ר' שמואל. **בנותיו:** מרת חיה קיילא (נישאה לר' יעקב דב רפפורט רב בזיימל וכפר סבא), מרת יוכבד (נישאה לר' אשר ניסן לויטן, רב וראש ישיבה בשאוולי. בהמשך שימש כאב"ד בברונקס, מראשי 'אגודת הרבנים' בארה"ב), מרת רחל (נישאה לר' מרדכי זק"ש). **מספריו:** **זכר יהוסף-** על ברכות וסדר מועד ונשים, שו"ת על אורח-חיים בשו"ע, ביאור על חמש מגילות, ביאור על הגדה של פסח. השאיר כתבי יד רבים, ביניהם: הגהות על תלמוד בבלי, ירושלמי, משניות, הגהות וחיידושים על ה'יד החזקה' ו'ספר המצוות' לרמב"ם, חיבור על סוגיות וכללי הש"ס, חיבור על התנ"ך, ביאור על מורה נבוכים, הגהות על 'ספר חסידים', ביאורים והגהות על פיוטים ועוד. הספרים וכתבי היד כוללים כארבעים ספרים מלבד שו"ת עצום ואלפי גליונות של חידושי תורה שנשרפו בשוואלי ב-ט' באב ה'תר"ל.

יום אחד הגיע לרבינו אחד משכניו בריצה. הוא סיפר כי אשתו חלתה ל"ע במחלה אנושה והרופאים לאחר בדיקה אמרו כי קיצה קרב ואין לרופאים אין שום יכולת להושיעה. רבינו נענה מיד ואמר: "מה? הם מייאשים? וכי הם נהיו בעלי-הבית החדשים על החיים?! תדע לך כי הם טועים! אשתך תחיה! ולא זו בלבד אלא היא תחיה עוד חמישים שנה!!!".

הגאון הרב שלום שבדרון ה'מגיד הירושלמי' העיד שהרב מרדכי גימפל וולק סיפר לו, כי שהיה באמריקה הוא פגש באדם שנולד בליטא. הלה סיפר לו כי האישה שבירך אותה רבינו היא אימו. אימו פעם אחת חלתה מאוד. רצו בניה להזמין רופא לבית. אולם היא אמרה בביטחון, בשמחה ובידיעה כי עדיין יש לה עוד שנתיים לחיות ואין כל צורך בהזמין רופא! לאחר שנתיים פגש שוב את האישה שאמר לו, כי ברכתו של הרב התקיימה במלואה. בדיוק כשנגמרו חמישים שנה, האישה כבר הייתה זקנה. היא כינסה את כל ילדיה וצאצאיה וסיפרה להם שוב את כל הסיפור ואמרה להם: **"היום מלאו לי חמישים שנה בדיוק מאותו היום בו רבינו הבטיח לי שאחיה עוד חמישים שנה!"**. היא ציוותה את צוואתה האחרונה, בירכה את כולם ונפרדה מהם. לאחר מכן היא נכנסה למיטתה ומיד השיבה את נשמתה ליצורה!

בימים ההם היה נהוג שמוכרי ספרים היו סובבים בעירות. הם היו נכנסים לביהמ"ד, פותחים שם את חבילות הספרים, מסדרים אותם על השולחן ליד כניסת בית-המדרש ומוצאים שם את לקוחותיהם. רבינו פעם כשנכנס להתפלל מנחה בביהמ"ד הוא ניגש לשולחן מוכר הספרים וראה ספר שעניין אותו. רבינו עמד על מקומו הציץ בו כמה רגעים. לאחר מכן שאל את המוכר למחיר הספר והחזיר לו את הספר וגם עשר קופיקות שדרש המוכר בעדו. מוכר הספרים תמה על מעשה הרב ושאל: "מפני מה רבינו החזיר את הספר וגם שילם עבורו?". רבינו ענה לו: **"עברתי על הספר ואני יודע את כל מה שכתוב בו. מעכשו אין לי יותר צורך בו, לכן אני חייב לשלם לך עבורו"**.

רבינו נכנס באחת הפעמים להתפלל מנחה בבית-המדרש ולקח ממוכר הספרים ספר מסוים. לאחר מספר דקות החזיר אותו. דבר זה הפנה את תשומת ליבם של המתפללים. נמצאו ביניהם סקרנים שהחליטו לבחון את רבינו ולהיווכח אם באמת הוא יודע את תוכנו של הספר. הם ניגשו למוכר הספרים, קנו את הספר ולמדו אותו במשך זמן רב עד שידעו את תוכנו בעל-פה. לאחר מכן הם נכנסו לרבינו ושוחחו עימו בעניין הנידון. תמיהתם הייתה גדולה עד מאוד כשנוכחו לראות שהרב יודע את תוכנו של הספר בעל-פה.

זקני הדור בשאוולי סיפרו: כשהיה רבי יוסף זכריה מועמד לרבנות בשאוולי הוא דרש בשבת בבית-המדרש הגדול. כשעלה על הבימה לדרוש, רבינו פנה לשמש וביקש ממנו שיביא לו גמרא- "לא משנה איזה מסכת". אחד מגדולי התורה שבעיר בשם ר' שמואל הלמן עמד באותו הזמן על יד הבימה. כשהשמש הוציא מארון הספרים את מסכת פסחים להגישה לרבינו, לקח ר' שמואל הלמן את הגמרא מידו, דפדף ועשה קמט בדף כ"ט. הוא רצה שרבינו יגיד את חלוקה דרבנן בעניין כל איסורין שבתורה בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם. השמש הגיש את הגמרא לרבינו וזה פתח בהלכה באותו עמוד, אבל בעניין אחר לגמרי. רבינו עמד על דברי התוספות 'אין פורץ את הקדשים' ודרש בהלכה במשך שלוש שעות רצופות. כל שומעיו היו מרותקים לדבריו ולגאונותו.

הגאון רבי מאיר רובינזון מרדושקביץ סיפר שפעם אחת הגיע לשאוולי ונכנס להקביל את פני רבינו. כשראה אותו הצדיק, החזיר לו שלום תפשו בדש בגדו ופתח את פיו בדבר תורה שארך כשלוש שעות רצופות!

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע, בדרך שאלות ותשובות
גליון מס' 205 לראש השנה תשפ"ו

כניסת חג צאת החג

19:10	18:07	חיפה
19:11	18:15	תל אביב
19:09	17:59	ירושלים
19:10	18:19	באר שבע

תקעו לפני בשופר של איל כדי
שאזכור לכם עקידת יצחק

(ראש השנה טז ע"א)

חז"ל מבארים מדוע תוקעים בשופר של
איל דוקא, ולא של בעל חיים אחר, כדי
להזכיר את עקידת יצחק.

**לטעם הזה, מדוע אין משתמשים
בסכין שיותר מזכיר את העקידה
ואת הציווי 'והעלהו לעולה, מקרן
של איל?'**

בהזכרה זו אין אנו מתכוונים להזכיר רק
את הסכמת אברהם להקריב את בנו ואת
הסכמת יצחק להישחט. כוונתנו להדגיש
גם שהקב"ה אינו רוצה בקרבנות אדם,
ועל כן החליף את יצחק בקרבן של איל.
כשאנו עומדים בר"ה במשפט, אנו
מרמזים על השופר של איל, ומבקשים
מהקב"ה, שגם בנו ינהג ברחמים, כפי
שנהג ביצחק אבינו שלקח תמורתו איל,
יחוס עלינו, ולא יחפוץ במות המת.

שנהיה לראש ולא לזנב

**מדוע כופלים את הלשון ואומרים
גם 'שנהיה לראש' וגם 'שלא נהיה
לזנב', הרי אם נהיה לראש, ממילא
לא נהיה לזנב?**

רבי יהונתן אייבשיץ: יש כאן שתי ברכות
שאנו מאחלים לעצמנו, בכוונה כפולה: א.
שנהיה לראש, ב. שלא נהיה לזנב, אפילו
לא זנב לאריות.

אנו מאחלים איש לרעהו בר"ה, שנהיה
ראש לאריות, זו שאיפתנו, ללא פשרות.

**מדוע תוקעים בשופר
בראש השנה?**

אמנם הרמב"ם אומר שתקיעת שופר היא
"גזירת הכתוב", כלומר מצווה ללא סיבה,
אך בכל זאת ניתנו למצווה זו מספר
טעמים (בעיקר ע"י רס"ג, רב סעדיה גאון).

1. בתחילת כהונתם של מלכים כשהמליכו

מלכים, תקעו בשופר. וכיוון שתחילת

"מלכותו" של ה' בעולם התחילה בחודש
תשרי, אנו תוקעים בשופר בתשרי לסמל
קבלת מלכות ה' עלינו גם היום.

2. להזכיר מעמד הר סיני בו נאמר "וקול

שופר חזק מאוד", ובכך נקבל על עצמנו
עול תורה ונגיע זכאים ליום הדין.

3. להזכיר את עקידת יצחק, שמסר את

נפשו וברגע האחרון אברהם העלה

במקומו איל ש"נאחז בסבך בקרניו". ע"י
הזכרת מעשה זה של מסירות נפש לקיים
ולשמור בכל מצב אפשרי.

4. האדם מושפע מהסובב אותו. קול

השופר הוא קול "מפחיד" (אם ייתקע שופר

בעיר ועם לא יחרדו). למעשה השופר היה

ה"אזעקה" של פעם. ולכן קול השופר

מעורר באדם פחד המביא אותו להרהורי

תשובה ולתיקון מידותיו ומעשיו.

רוצה להיערך עם רעיונות ודברי תורה

לסעודות ראש השנה? לחצו כאן

ביאורים על הקריאה בראש השנה - פרשת העקידה

וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו...
הֲנִי הָאִישׁ וְהָעֵצִים וְאִיָּה הִשָּׁה
לְעֵלָה (כב, ז)

**מדוע העקידה נחשבת לניסיון
רק של אברהם, ולא של יצחק,
בפרט שיצחק היה אז בן 37?**

יש מהמפרשים שדנו בשאלה, עבור מי היה
הניסיון גדול יותר, עבור אברהם שהצטווה
מפי הקב"ה, שעקד את בנו יחידו אהובו, או
עבור יצחק שהיה בן 37 (למרבות הדעות),
שיכל לסרב, שלא הצטווה מפי הקב"ה,
אלא רק מאביו. **הרוב מצדדים שהניסיון
הגדול יותר היה עבור אברהם.**

רבינו בחיי: ככלל, הניסיון הגדול יותר היה
עבור אברהם, שכן נצטווה על ידי הקב"ה
לשחוט את בנו, בעוד יצחק לא נצטווה
כלל. אמנם יש שסוברים (כדעת אבן
עזרא) שניסיונו של יצחק היה גדול יותר,
שכן הוא לא הצטווה מפי הקב"ה, אלא מפי
אביו, ולכן גדול יותר כח אמונתו.

אברבנאל: עבור יצחק היה זה ניסיון,
לאחר שידע בבירור שהוא "השה לעולה",
משהבין מאביו שבו בחר ה', שלא נמנע
ללכת לדרכו ולא ברח, ואף לא ניסה
להתעכב, אלא 'וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו', וכדברי
חז"ל במדרש אגדה (סימן ח): "ואף כי
גילה אברהם ליצחק כי לשחטו היה
מוליכו, קיבל דבריו של הקב"ה בשמחה,
לכך נאמר 'וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו'". עם זאת,
התורה מייחסת את ניסיון לאברהם, ולא
ליצחק, משום שצערו של אברהם
מהמעשה, בפרט שהוא זה שיבצע אותו,
ילוה אותו לאורך כל ימיו, בעוד צערו של
יצחק, עם כל הקושי הכרוך בכך, מסתכם
במשך הזמן שעד העקידה ומסתיים בשעת
המעשה. מאותו רגע לא ירגיש מאומה.

לאלפי מנויי העלון וכל קוראיו

**שלוחה ברכת שנה טובה
כתיבה וחתימה טובה**

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּה
נָסָה אֶת אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הֲנִי (כב, א)

מה היתה מטרת ניסיון העקידה?

רמב"ן: ככלל, הקב"ה אינו צריך את
הניסיון, שהרי יודע בדיוק מה מצבו של כל
אחד וכיצד יגיב. מטרת כל ניסיון לתת
למנוסה שכר באמצעות הוצאת יכולותיו
מהכח אל הפועל.

חזקוני: הקב"ה הביא אותו לידי ניסיון,
לפני מידת הדין שקטרגה עליו, לפרסם
בקרב הבריות שלרצונו לעבוד את הקב"ה
אין גבולות ועקבות, שלא יקטרגו עליו.

וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר
וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר [כא, א]

מדוע התורה כפלה לשונה

**וכתבה 'כַּאֲשֶׁר אָמַר, וַיַּעַשׂ...
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר'?**

תולדות יצחק: בלידת יצחק היו כמה
ניסים. בכפל הלשון מלמדת התורה את
הניסים ובעיקר עוצמתם. לא מצוי שאשה
זקנה תתעבר ועוד מאדם זקן, זהו נס
בתוך נס. המילים 'וְה' פָּקַד' מלמדת
התורה שהקב"ה פקד אותה בהריון. גם
השלב הבא נעשה בנס, שילדה בגיל
מבוגר ילד בריא ושלם, ועל כך כתבה
התורה 'כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר', היה זה נס גדול.

ספורנו: 'וְה' פָּקַד' – שתלד באופן שונה
משאר הנשים, 'כַּאֲשֶׁר אָמַר' – 'וַיִּבְרַכְתִּי
אֹתָהּ, הַסִּיר מִמֶּנָּה אֶת קִלְלַת חוּה' הַרְבֵּה
אַרְבֶּה עֲצָבוֹנָהּ וְהַרְבֵּה בְּעָצָב תֵּלְדִי בָנִים'.
'כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר' – באמרו 'וְגַם נָתַתִּי מִמֶּנָּה
לִּי בֵן, שְׂנוּלָד לוֹ בֵּן, בַּהֲתָאֵם לְדַבְרִי ה'.

לקבלת העלון שלחו את המילה

'מעוניין' או לחצו כאן

office@shaalti.co.il

052-9453811

קול תודה

עלון ההתחזקות החודשי בענייני השבח וההודאה לבורא עולם

גיליון מס' 135 | תשרי התשפ"ו

לא רחוק ממני, יש בית יהודי ובחצרו סוכה כשרה. אמרתי בלבי, שכאשר כל השוטרים יסתלקו וישאירוני לבדי, אדלג בזריזות מעל הגדר, אגש אל סוכת היהודי, אקדש שם על היין ואוכל כזית חלה, ומיד אשוב. חיכיתי וחיכיתי עד שהשוטרים הסתלקו, רק כרבע שעה לפני חצות, ואז קפצתי ממקומי ודילגתי מעל הגדר. רצתי, אכלתי כזית חלה, ושבתי אל משמרתי כשאני מלא שמחה והודיה."

כשסיים לספר את סיפורו, אמר לו הצדיק: "אם משום זה - לא היו פניך מאירים. אמור לי מה עוד היה איתך!". אמר לו החייל: הנה מרוב שמחה שזכיתי לקיים מצות סוכה, רקדתי כל הלילה בשמחתה של מצוה זו!"

נענה אחריו היסוד העבודה ואמר: "עכשיו מבין אני מה מקורו של אור זה!"

צדיקים מודים לה'

בעל 'יסוד העבודה' זיע"א

מסופר על הצדיק בעל 'יסוד העבודה' שפעם ביום הראשון של סוכות, נכנס לבית מדרשו יהודי פשוט ששירת בצבא רוסיה

אמר לו היסוד העבודה: "אני רואה עליך אור גדול. אמור לי מה מקורו."

החייל לא ידע מה לומר, אך לאחר שהצדיק הפציר בו הרבה, הודה ואמר: "אמש בליל החג, עמדת על משמרתי, וצער גדול הצטערתי על שאיני יכול לאכול כזית בסוכה. ידעתי שאסור לי לעזוב את משמרתי אפילו לרגע אחד, ודאב לבי."

"והנה", המשיך החייל "אני רואה שמעבר לגדר,

השמחה המרוממת של האסיף

אחרי ההתעלות הרוחנית של ראש השנה ויום הכיפורים, מגיעים ימי השמחה פורצת הגבולות של חג הסוכות, חג בו אנחנו שמחים על קרבת ה' המחדשת שזכינו לה במשך הימים הנוראים, ורוממות ה"צלא דמהימנותא" של חג הסוכות. אולם התורה קוראת לחג זה "חג האסיף", שבו אנחנו שמחים ומודים להקב"ה על תנובת השדה שגדלה ואספנו במשך האביב והקיץ. האם זוהי אכן מהותה של שמחת חג הסוכות?

מקביעה זו רואים, שבשמים רוצים שנפתח את עינינו וליבנו ונתרגש מחסדי השי"ת הרבים הקיימים בתוך העולם שסביבנו. בשביל זה הקב"ה יצר את ההסתר של העולם, כדי לתת לנו הזדמנות להגיע על אף ההסתר להכרות עם טובו הגדול על ידי כל הדברים שיצר ושם בעולמנו המגלים טוב נפלא זה. זוהי תוכנית הבריאה ומטרתה. הקב"ה היה יכול לסדר שנחזיק מעמד כל החיים בלי לאכול ובלי שום צורך ביבול הארץ, אולם במכוון הוא עשה שכולנו צריכים לאכול, כדי שיוכל להמציא בשבילנו מאכלים מהנים וטעימים, ובכך נכיר בטובו הנפלא "הזן את העולם כולו בטובו, בחן בחסד וברחמים..."

משימתנו היא ליצר בלבנו אוסף של הכרות אישית בטוב השי"ת, ולהגדיל מאגר זה ולהוסיף לו בכל הזדמנות אפשרית. כל פעם שאדם מודה לה' הרי הוא מגדיל הכרות מוחשית זו. הצלחת חיינו תלויה בכמה חסדים אנחנו מכניסים לאוסף זה. הוא הקובע את הידיעה ה"ש" שלנו שעל ידה זוכים לעולם הנצחי, כמו שכתב הרמב"ם (סוף הל' מזוזה): "אין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם".

השמחה הגדולה עם טוב ה' המתגלה בשפע יכול השנה, אינה פחותה ברוממותה משמחת מחילת העונות של יום הכיפורים והצילא דמהימנותא של הסוכה. אדרבא היא מטרתם ומטרת חיינו, לשים לב ולהתרגש מטובו ית' הקיים אף בתוך הסתר השגרה של העולם, ולשמוח שמחה מרוגשת ונלהבת עם טוב מרהיב זה.

שואלים הודיה

הישועות על כל מה שיש, וגם על הקשיים, גם על העיכובים, גם על הנסיונות, שהרי הם מקריבים אותנו להשי"ת, בשביל זה באנו לעולם על מנת להיות מחוברים לך.

אומנם יש להוסיף, שאכן יש אנשים צדיקים אמתיים, אנשי מעלה, שהם כ"כ מאמינים בד' ובטוחים בו שהכל לטובה, ומרוב אמונה הם לא מרגישים שום צער בנסיון. כפי שידוע על ר' זושא שהיה עני מרוד ביותר ולא הרגיש שום יסורים אלא אמונה ושמחה כל היום. צדיקים אלו הם במדרגה כזו שאינם מבקשים ומתפללים אלא רק מודים, כי יודעים הם שכל מה שד' עושה הכל לטובה. אנחנו לא במדרגות נשגבות כאלו, אנחנו כן מרגישים צער ויסורים, ולכן אנחנו כן נתפלל ונרבה בתחנונים לפני המקום, ועם זאת גם נודה לך על הכל, וכשהישועה מגיעה, אחרי רוב תפילות והודיות, היא כל כך מרגשת ומחברת אותנו חיבור נפלא לבורא העולם.

והתבואה נושאים בחובם זיכרון מדהים - הם "זוכרים" בדיוק איזה עונה חוו האילנות שיצרו אותם.

מחקרים מתקדמים גילו שזרעים שנוצרו בשנה יבשה נושאים "זיכרון

המשך העמ' הבא <

מה רבו מעשיך

הזיכרון הנסתר של הזרעים

בעולם הצמחים מתרחש פלא נסתר. זרעי הקמח

מיכאל

בן רבקה
לזוג הגון בקרובלעילוי נשמת
כמוס בן רג'ינה
ת.נ.צ.ב.ה.רות
בת רבקה
לזוג הגון בקרובלבחור היקר
לחזרה בתשובה שלמה ועליה
בתורה ויראת שמיםמאיר
בן עדנה
לרפואה שלמה וישועה
בקריבלעילוי נשמת
לאה רחל בת
רבי יוסף
ת.נ.צ.ב.ה.

שכני שלני. ילדה צעירה
אולפלה בבי"ח קמא
קשה הקדשן לזכרתי וזון
זכיה האב השתפר וספון
זשכז והיא שחורה
י.ה.

ה' אור לי

חשמל, עד שגילינו שפשוט נתקו לנו את החשמל, בשל אי תשלום. איך הגבנו? באופן הכי טבעי שבעולם, פשוט התחלנו להודות ולרקוד, וכך הודינו לה' יתברך "תודה על החשמל שזורם בביתנו יום יום, תודה על האור שמאיר כל יום את ביתנו ותודה על המזגן הנעים. שום דבר לא מובן מאליו וכי...". כך רקדנו ושמחנו. והנה הטלפון מצלצל, ומכרנו מעבר לקו מספר שהצליחו בפרויקט מאוד גדול וישמחו לתת את המעשרות. ברוך ה' החוב שולם, החשמל חזר, ובביתנו הייתה אורה ושמחה, חשמל ומזגן.

הייתה לנו שמחה גדולה במשפחה. הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו. שמחה גדולה זו גם הוצאה גדולה, אך ההודיה לה' נתנה לנו הרבה רוגע ושמחה. לא נוכל לספר את כל הטוב, כמה טוב, כמה חסד, מי ימלא גבורות ה'. מזמורי התודה וההודיות מילאו את ביתנו. מספר ימים לאחר השמחה שבנו לביתנו. לתדהמתנו אנו מגלים שאין חשמל. בתחילה חשבנו שתכף זה יסתדר. אולי זה קצר או הפסקת

בואו שיערינו בתודה

שעת לילה, הכבישים ריקים, הרחובות מתרוקנים אט אט מאדם ואני עומד מתחת לביתי ממתין. למי, למה? ובעצם מה עושה בן אדם שנמצא מרחק נגיעה מהבית, אבל, הוא לא יכול להכנס אליו, כי בינו לבין ביתו מפריד חפץ קטנטן ושמו: מ-פ-ת-ח.

וכך חולפות הדקות בין לבין אני מנסה לנקוש בחוזקה, אך אפס, בני הבית נמים את שנתם בשלווה ולא מעלים על קצה דעתם שהמפתח שלי נשכח בבית... אני מנסה לשוחח עם שכן הגר דירה מעלי אולי יש אופציה לעבור מדירה לדירה, אך אין, זו סכנה מוחשית ואנו אמונים על שמירת החיים.

או אז מבזיקה בי מחשבה, המצב שאני נתון כעת-זהו

ייסורים, ואם כך אקבל אותם באהבה! בתודה! וכך התחלתי להודות על זה שיש שכנים אכפתיים שרוצים לעזור, על זה שיש מדרגה לשבת עליה, ועוד, ואז, בהחלטה של רגע אני מחליט לקבל ע"ע לאמר 10 מזמור לתודה בל"נ בשביל שתפתח לי הדלת. נזכר תוך כדי בסיפורים המופלאים שקראתי בעלוני קול תודה, אותם קוראים בביתנו בשקיקה כל חודש, והתחזקתי. קיבלתי באהבה את המצב, ישבתי על יד ביתי והקשבתי לשיעורי תורה ברוגע.

כמה דקות אחר כך שכני המסור מנסה עוד כיוון, הוא נוקש על חלונות ביתי עם מקל ארוך, או אז נפתחת דלת ביתי לרווחה ואני נכנס הביתה עם חיוך רגוע, כמה שווה לחיות בהודיה, באמונה, פשוט מתנה!

אנא צרו לנו להשיך להפיל את

אור ההודיה

ניתן להקדיש להצלחה, בריאות, זיווג הגון או להבדיל לע"נ יקירכם בשל: 055.6789.852

תזכו לחצות!

ניתן לתרום ב-3 דרכים:

1. באשראי דרך קהילות בטלפון 0732757000 קוד 8856
2. בהעברה בנקאית. בנק הדואר סניף 001 מס ח-ן 24450984
3. במענה אנושי בטלפון 055.6789.852

ללדותיו הוראות הישרדות מדויקות לעתיד שעדיין לא הגיע. כל זרע תבואה הוא כמו ספר זיכרונות חי שמכיל את חוויות הדורות. בתשרי, כשאנו מתפללים על "זיכרון לטובה", הטבע מלמד אותנו: גם הקטן שבזרעים זוכר ומעביר הלאה את ברכות העבר לדורות הבאים. מה רבו מעשיך השם.

בצורת - הם מכונים את הנבט העתידי להתמודד עם מחסור במים. זרעים מעונה גשומה "מתכוונים" מראש לשפע. המידע הזה נרשם במולקולות אפיגנטיות מיוחדות בזרע עצמו. הפלא הגדול: הזרע לא רק "זוכר" את עבר הצמח - הוא מעביר

מה רבו מעשיך
-המשך-

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

"סגולות יקרות לראש השנה"

על חטא חווה ועל החטאים שלך (החלה של ראש השנה סגולה שתהיה עגולה ולא קלועה לרמוז שתהיה שנה חלקה).

14. להיכנס לראש השנה מפויסים עם החברים ובני המשפחה, לכתוב אגרות ברכה לאלה שרבתם איתם, ככל שזה ניתן. לא לבוא לראש השנה מפולגים ומסוכסכים עם בני המשפחה.

15. לדון את מי שרבתו איתו לכף זכות וכך ידונו אותו בשמים לכף זכות.

16. לא לכעוס בראש השנה בשום פנים ואופן, אדרבא להיות בשמחה, סגולה אדירה שתעלה לנו שנה מבורכת ביותר.

17. כמובן, לקיים את מצוות "הסימנים" סגולה לשנה מבורכת.

18. חשוב לתת צדקה בערב ראש השנה ולתמוך בעניים באזור מגורכם בכדי שגם להם יהיה חג שמח. מי שדואג לשמח את העניים, גם ה' יתברך ידאג לשמח אותו ואת בני ביתו.

19. על פי המקובלים מומלץ שיהיה על השולחן 2 תפוחים אדומים ולכוין פסוק "פותח את ידיך", ולומר תפוח, פתוח, כך יתפח ממונינו ויפתח מזלינו, אמן.

20. סגולה לזוג – מובא בשם מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל: החתן מוגדר כתפוח: "כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים". דבש בגימטריא אישה. טובלים את התפוח בדבש ומכוונים למציאת הזוג.

21. וכן סגולה לזרע של קיימא: האישה לוקחת תפוח אחד, חוצה אותו לשניים, חצי לה וחצי לבעלה ומכוונת על ילדים וזה הסוד: "תפוח" – גימטריא "פרו ורבו", "אשה" בגימטריא "דבש". האישה טובלת את "הפרו ורבו" (תפוח) בדבש ומזל טוב, ויהי רצון שתיפקדנה כל העקרונות, אמן.

22. בשם החת"ס סופר, שמי שיכול לקנות את עליית המפטיר של ראש השנה תשרה עליו השכינה כל השנה.

1. בעל "הצמח צדק" אומר שקבלה טובה שאדם מקבל על עצמו בימים קדושים אלו זוכה לסגור עצום ליום הדין.

2. בשם האר"י מובא בשער הכוונות שמי שבא לו בראש השנה מחשבה מדאיגה ידמיין שתי אותיות ע, ב, שכתוב: "ומחיתי קעב פשעיד וקענן חטאותיד" וכשם שהענן חולף כך יסתלקו ממנו המחשבות הדאגות.

3. קריאת הפטרת חנה בראש השנה סגולה אדירה לפקידת עקרות (ידוע כי חנה ושרה נפקדו בראש השנה).

4. סגולה לפרנסה טובה לקנות סכין חדה ולחדד אותו בערב ראש השנה (סגולות ישראל) ולכוין חת"ך (מדובר על סכין חדה בלי שיניים ולקנות במחיר הראשון שאומרים לך – מהאר"י).

5. ברכת המזון הראשונה של השנה החדשה לומר בכוונה ובשמחה ותמשוך שפע לכל השנה.

6. לא לישון עד חצות יום שכתוב: שמי שישן בראש השנה (הכוונה לחצי יום הראשון) ישן מזל חס ושלום.

7. לערוך שולחן מוקדם ולומר "תערוך לפני שולחן נגד צוררי". וה' ישמרנו מצרינו וירחיב גבולנו בשפע.

8. סגולה נפלאה בשם רבי חיים פלאגי – דבר גדול למחילת עוונות, לקרוא בערב ראש השנה בפרשת "כי תבוא" מתחילת הפרשה עד פסוק י"ב (עליית שני) בלי פסוק י"ב (11 פסוקים).

9. ביום השני של ראש השנה לקרוא פרשת "העקידה" פעמיים לעורר עלינו זכות אבות.

10. לטבול במקווה בערב ראש השנה.

11. לקרוא ספר תהילים פעמיים בגימטריא "כפר" (ניתן לחלק לכמה אנשים את הקריאה).

12. סגולה מהרב מוצפי – לקנות פמוטים מכסף טהור ולהדליק בהם את נרות החג.

13. לעשות הפרשת חלה בבוקר מוקדם, מפני שחנה אימנו קילקלה עסתו של עולם (הכוונה לאדם הראשון שהיה חלתו של עולם) ובזה את מכפרת

סגולה גדולה מבעל ה'בן איש חי' לצאת זכאים בדין:

ביום שמונה בתשרי, תעשה סגולה זו ותחילה תכתוב דברים אלו על נייר בזה הנוסח:

"ימחקו, ימחקו, ימחקו כל שטרי חובותינו: ימחו, ימחו, ימחו חטאינו ועונותינו ופשעינו: יתבטלו, יתבטלו, יתבטלו כל המשפטיים והמקטרגים שנגעו מחטאינו ועונותינו ופשעינו: יהיו כלם בטלים ומבטלים. בטלים ומבטלים בטלים ומבטלים: יבושו ויבטלו כל הנחריים בנו, יהיו כאין ויאבדו אנשי ריבנו: יהיו כאין וכאפס אנשי מלחמותנו: יהיו שפיתין ושביקין לא שרירין ולא קימין: יסתלקו ויאבדו כל אויבינו ושוואינו: תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועה ידמו כאבן: כאבן ידמו זרועה בגדל ופחד אימתה עליהם תפל".

אחר שתכתוב כל הדברים האלה בידך על הנייר, תלך אצל הים או אצל נהר גדול וכיוצא בהם, ותקרא שם את כל הדברים האלה הכתובים על הנייר הנזכר ותקראם בלחש. והיה ככלותך לקרוא הדברים האלה, אז תקשור על הנייר הזה אבן, ותשליכו אל תוך הים או אל תוך הנהר, ותזהר להשליכו במקום עמוק, ואחר שתשליכו תכף תאמר דברים אלו:

פכה ישלכו וישתקעו במצולות ים כל המקטרגים והמשפטיים פלו ולא יקומו. פלו ולא יקומו. יפלו ולא יקומו. תפל עליהם אימתה ופחד (יכון לשם תעא"ו). בגדל זרועה ידמו כאבן. כאבן ידמו זרועה בגדל ופחד אימתה עליהם תפל.

סגולה גדולה ותיקון גדול ובפרט לר"ה, יוה"כ ו"הושענה רבה" לומר "עלינו לשבח" ז' פעמים ישר והפוך ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל את כל העיר מכל גזירות רעות

סגולה מיוחדת לאומרו ביום הו"ר, ועשרה שאומרים אותו יכולין להציל כל העיר, כ"כ בספר הקדוש יסוד יוסף, (פרק ע"ח) וכן בסידור תפילה ישרה (לפני עליית לשבח) לאומרו בכל יום ובפרט בר"ה ויום כיפור, וכן נהגו לאומרו ביום הושענה רבא. הרה"ק מאפסא בעל האוהב ישראל (כ"ה בס' ליקוט אוהב ישראל עמוד קס"ז אות ט"ז) צדיקי בית טשערנאביל (כ"ה בס' ליקוט צ"ח) הגה"ק מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל גאב"ד ירושלים ת"ו.

אופן אמירתו: בספה"ק יסוד יוסף איתא לאומרו, ד' פעמים ישר וג' פעמים הפוך. ובסידור תפלה ישרה איתא לאומרו ז"פ ישר, וז' פעמים הפוך. ובס' ליקוטי צבי כ"ל: שכן נהגו הצדיקים.

כן אמרו יהושע בעת כיבוש יריחו (סדר היום). והוא סגולה לאומרו בכל יום, ובפרט בר"ח בג' התפילות, כמ"ש מהר"ח וויטאל בשם רבינו האר"י הק' זי"ע בפרי עץ חיים (שער ר"ח פרק ז') וז"ל: מצאתי כתוב במכתבי קודש של הרב במצרים, סגולה נפלאה מכל צרה וצוקה בפרט בזמן המגיפה שמידת הדין מתוחה לומר בכל ג' תפילות של ר"ח "עלינו" עד "אין עוד" ישר והפוך ז' פעמים, ובפ"א יאמר אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן. ובפ"ב יאמר נג"ד יכ"ש, ובפ"ג יאמר בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע. ובפ"ד יאמר יג"ל פז"ק שקו"צ ית"ת... אח"כ יאמר על כן נקוה עד גמיר. ויכוין בסופו תיבות מהר"ה בתפארת עוזיך ס"ת תכ"ה. ואח"כ יאמר מזמור ז' שגיון לדוד. וסיים הרב וידוע אני שהוא מקובל, ונגע לא יקרב באהל, עכ"ל הפרע"ח.

(הפוך: ראוי להפסיק אחר כל תיבה ותיבה) עוד.
אין. מתחת. הארץ. ועל. ממעל. בשמים.
האלקים. הוא. ד'. כי. לבבך. אל. והשבת.
היום. וידעת. בתורתו. פכתוב. זולתו.
אפס. מלכנו. אמת. עוד. אין | אלקינו.
הוא. מרומים. בגבהי. עזו. ושכינת.
ממעל. בשמים. יקרו. ומושב. ארץ. ויסד.
שמים. נוטה. שהוא. הוא. ברוך. הקדוש.
המלכים. מלכי. מלך. לפני. ומוזדים.
ומשתחיים. בורעים. ואנחנו. (יושיע.
לא. אל. אל. ומתפללים. וריק. להבל.
משתחיים. שהם). המונם. בכל. וגורלנו
| בהם. חלקנו. שם. שלא. האדמה.
במשפחות. שמנו. ולא. הארצות. בגויי.
עשנו. שלא. בראשית. ליוצר. גדלה.
לית. הכל. לאדון. לשבח. עלינו.

(ישר) עלינו לשבח לאדון הכל. לתת
גדלה ליוצר בראשית. שלא עשנו
בגויי הארצות. ולא שמנו במשפחות
האדמה. שלא שם חלקנו בהם וגורלנו
בכל המונם: (שהם משתחיים להבל וריק
ומתפללים אל אל לא יושיע): ואנחנו
בורעים ומשתחיים ומוזדים לפני
מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך
הוא: שהוא נוטה שמים ויסד ארץ.
ומושב יקרו בשמים ממעל. ושכינת
עזו בגבהי מרומים: הוא אלקינו אין
עוד. אמת מלכנו. אפס זולתו. פכתוב
בתורתו. וידעת היום והשבת אל
לבבך. כי ד' הוא האלקים בשמים
ממעל ועל הארץ מתחת. אין עוד:

ועל כן נקוה-לך ד' אלקינו. לראות מהרה בתפארת עזך, להעביר גזולים מן הארץ, והאלילים ברות יברתון, לתקן
עולם במלכות שכי, וכל-בני בשר יקראו בשמך, להפנות אלה כל רשעי ארץ. יכירו וידעו כל יושבי תבל, כי-לך
תכרע כל-ברך, תשבע כל לשון. לפניך ד' אלקינו יכרעו ויפלו, ולכבוד שמך יקר יתנו, ויקבלו כלם את על מלכותך,
ותמלך עליהם מהרה לעולם ועד. כי המלכות שלך היא, ולעולמי עד תמלך בכבוד, פכתוב בתורתך: ד' ימלך לעולם
ועד: ונאמר: והיה ד' למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד:

אנא, בכח גדלת ימינך תתיר צרורה: קבל רנת עמך, שגבנו, טהרנו, נורא: נא גבור, דורשי יחודך כבבת שמך: ברכם, טהרם, רחמי
צדקתך תמיד גמלם: חסין קדוש, ברוב טובך נהל עדתך: יחיד גאון, לעמך פנה, זוכרי קדשתך: שועתנו קבל ושמע צעקתנו, יודע
תעלמות: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

קאפיטל ז' בתהלים: שגיון לדוד אשר שר לד' על דברי כוש בן ימיני: ד' אלקי, בך חסיתי: הושיעני מכל דופי, והצילני: פן יטרף פאריה נפשי:
פרק ואין מציל: ד' אלקי, אם עשיתי זאת, אם יש עול בכפי: אם גמלתי שולמי רע ואחלצה צוררי ריקם: ירדף אויב נפשי, וישג וירמס לארץ חיי:
וכבודי, לעפר ישפן סלה: קומה ד' באפך הנשא, בעברות צוררי: ועזרה אלי, משפט צוית: ועדת לאמים, תסובבך: ועליה, למרום שובך: ד' ידיו
עמים שפטי ד' בצדקי וכתמי עלי: יגור נא רע, רשעים ותכונן צדיק ובהן לבות וכליות אלקים צדיק: מגני על אלקים מושיע, ישרי לב: אלקים,
שופט צדיק וקל זעם בכל יום: אם לא ישוב, חרבו ילמוש קשתו דרך, ויכוננה: ולו הכין כלי מות חציו, לדלקים יפעל: הנה יחבל-אנון, והרה עמל,
יילד שקר: בור ברה, ויחפרהו: ויפל, בשחת יפעל: ישוב עמלו בראשו: ועל קדקדו, חמסו ירד: אודה ד' בצדקו: ואזמרה, שם ד' עליון:

לע"נ האה"ח מרת יהודית בת ר' שמואל מאיר ע"ה הכ"מ

שפירד
דפוס
מהיר
ומתקדם